

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Κ' – ΣΥΝΟΔΟΣ Γ'

ΕΚΘΕΣΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ
ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΝΙΚΗΤΑ Μ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΗ

ΑΘΗΝΑ 2026

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Κ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Γ΄

**ΕΚΘΕΣΗ
ΤΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ**

**ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΝΙΚΗΤΑ Μ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΗ
ΑΘΗΝΑ 2026**

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Κ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Γ΄

**ΕΚΘΕΣΗ
ΤΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ**

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ (ΜΑΚΗΣ) ΒΟΡΙΔΗΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΛΙΑΚΟΥΛΗ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

**ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΝΙΚΗΤΑ Μ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΗ
ΑΘΗΝΑ 2026**

Περιεχόμενα

A. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΑΓΟΡΗΤΩΝ.....	9
A.1. ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΗΓΗΤΗ ΤΗΣ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΣ, κ. ΕΥΡΙΠΙΔΗ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗ	11
A.2. ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΗΓΗΤΗ ΤΗΣ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ, κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΔΟΥΔΩΝΗ	27
A.3. ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΓΟΡΗΤΗ ΤΗΣ Κ.Ο. «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ – ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ», κ. ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ	73
A.4. ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΓΟΡΗΤΗ ΤΗΣ Κ.Ο. «ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΑΣ», κ. ΙΩΑΝΝΗ ΓΚΙΟΚΑ	99
A.5. ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΓΟΡΗΤΗ ΤΗΣ Κ.Ο. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ - ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ», κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΗΤΑ.....	129
A.6. ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΓΟΡΗΤΗ ΤΗΣ Κ.Ο. «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ “ΝΙΚΗ”», κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΡΟΥΝΤΑ.....	167
A.7. ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ, κυρίας ΕΛΕΝΗΣ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ	219
B. ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΕΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ.....	243

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Κ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Γ΄
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΕΚΘΕΣΗ
ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος συνεστήθη με την υπ' αριθμ. πρωτ. 6218/4406/09.06.2026 απόφαση του Προέδρου της Βουλής, σύμφωνα με τα άρθρα 110 του Συντάγματος και 119 του Κανονισμού της Βουλής, κατόπιν της, από 2 Ιουνίου 2026, πρότασης του Προέδρου και εκατόν πενήντα τεσσάρων (154) Βουλευτών της Κ.Ο. «ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ» για αναθεώρηση των διατάξεων του Συντάγματος.

Η Επιτροπή συγκροτήθηκε από σαράντα δύο (42) Μέλη, με εκπροσώπηση κατ' αναλογία της δύναμης όλων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και τη συμμετοχή τριών (3) Ανεξαρτήτων Βουλευτών¹, ως ακολούθως:

Από την Κ.Ο. «ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ»

1. Αθανασίου Χαράλαμπος
2. Βλάχος Γεώργιος
3. Βορίδης Μαυρουδής (Μάκης)
4. Καιρίδης Δημήτριος
5. Καππάτος Παναγής
6. Καραόγλου Θεόδωρος
7. Κεφαλογιάννης Ιωάννης
8. Κτιστάκης Ελευθέριος
9. Κωνσταντινίδης Ευστάθιος
10. Κωτσός Γεώργιος
11. Μακρή Ζωή (Ζέττα)
12. Μάνη – Παπαδημητρίου Άννα
13. Μηταράκης Παναγιώτης (Νότης)
14. Μπακογιάννη Θεοδώρα (Ντόρα)
15. Νικολακόπουλος Ανδρέας
16. Οικονόμου Ιωάννης (Γιάννης)
17. Παναγιωτόπουλος Νικόλαος

¹ Στις 9 Ιουνίου 2026, διενεργήθηκε κλήρωση μεταξύ των Ανεξαρτήτων Βουλευτών, που δήλωσαν επιθυμία να μετάσχουν στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος.

18. Ράππη Ζωή
19. Ρουσόπουλος Θεόδωρος (Θόδωρος)
20. Σκυλακάκης Θεόδωρος
21. Στυλιανίδης Ευριπίδης
22. Συρίγος Ευάγγελος (Άγγελος)
23. Χαρακόπουλος Μάξιμος

Από την Κ.Ο. «ΠΑΣΟΚ – ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ»

24. Γιαννακοπούλου Κωνσταντίνα (Νάντια)
25. Δουδωνής Παναγιώτης
26. Λιακούλη Ευαγγελία
27. Μάντζος Δημήτριος
28. Νικητιάδης Γεώργιος

Από την Κ.Ο. «ΣΥΡΙΖΑ – ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ»²

29. Γαβρήλος Γεώργιος³
30. Ξανθόπουλος Θεόφιλος
31. Παπαηλιού Γεώργιος
32. Ψυχογιός Γεώργιος⁴

² Κατά τη συγγραφή της παρούσας Έκθεσης, η Κ.Ο. «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ – ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ» σύμφωνα με την αριθμητική της δύναμη βρίσκεται στην 4^η θέση, μετά την Κ.Ο. «ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΑΣ».

³ Στις 15 Ιουλίου 2026, κατά τη Συνεδρίαση ΡΞΒ΄ της Ολομέλειας της Βουλής, ανακοινώθηκε ότι ο Βουλευτής κ. Γεώργιος Γαβρήλος, με την από 14/7/2026 επιστολή του προς τον Πρόεδρο της Βουλής, γνωστοποίησε την ανεξαρτητοποίησή του από την Κ.Ο. «ΣΥΡΙΖΑ – ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ».

⁴ Στις 15 Ιουλίου 2026, κατά τη Συνεδρίαση ΡΞΒ΄ της Ολομέλειας της Βουλής, ανακοινώθηκε ότι ο Βουλευτής κ. Γεώργιος Ψυχογιός, με την από 14/7/2026 επιστολή του προς τον Πρόεδρο της Βουλής, γνωστοποίησε την ανεξαρτητοποίησή του από την Κ.Ο. «ΣΥΡΙΖΑ – ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ».

Από την Κ.Ο. «ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΑΣ»

33. Γκίοκας Ιωάννης

34. Δελής Ιωάννης

35. Κομνηνάκα Μαρία

Από την Κ.Ο. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ – ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ»

36. Φωτόπουλος Στυλιανός

37. Χήτας Κωνσταντίνος

Από την Κ.Ο. «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ “ΝΙΚΗ”»

38. Ρούντας Γεώργιος

Από την Κ.Ο. «ΠΛΕΥΣΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ – ΖΩΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ»

39. Κωνσταντοπούλου Ζωή⁵

Από τους Ανεξάρτητους Βουλευτές

40. Ηλιόπουλος Αθανάσιος (Νάσος)

41. Καραγεωργοπούλου Ελένη

42. Τζάκρη Θεοδώρα

Στις 10 Ιουνίου 2026, η Ολομέλεια της Βουλής έθεσε προθεσμία δύο (2) μηνών για την ολοκλήρωση των εργασιών της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος και την υποβολή της Έκθεσής της.

Κατόπιν πρότασης του Προέδρου της Βουλής, κ. Νικήτα Μ. Κακλαμάνη, η Επιτροπή εξέλεξε διακομματικό Προεδρείο. Κατά τις διαδικασίες του Κανονισμού της Βουλής, τη 12^η Ιουνίου 2026, **Πρόεδρος** εξελέγη ο Βουλευτής κ. Μαυρουδής (Μάκης) Βορίδης, **Αντιπρόεδρος** η Βουλευτής κυρία Ευαγγελία Λιακούλη και **Γραμματέας** ο Βουλευτής κ. Θεόφιλος Ξανθόπουλος.

⁵ Η Βουλευτής κυρία Ζωή Κωνσταντοπούλου, Πρόεδρος της Κ.Ο. «ΠΛΕΥΣΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ – ΖΩΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ», κατά τη συνεδρίαση της 15^{ης} Ιουνίου 2026 της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος, δήλωσε ότι δεν θα μετέσχει στις εργασίες της εν λόγω Επιτροπής.

Η Επιτροπή συνήλθε τη 15^η, 16^η, 17^η, 18^η, 23^η, 24^η, 25^η και 30^η Ιουνίου, την 1^η, 2^α, 7^η, 8^η, 9^η, 14^η και 15^η Ιουλίου του 2026, σε δεκαπέντε (15) συνεδριάσεις, στην Αίθουσα Γερουσίας του Μεγάρου της Βουλής, υπό την προεδρία του Προέδρου της, κ. Μαυρουδή (Μάκη) Βορίδη,⁶ με αντικείμενο την ανάγκη αναθεώρησης και τον προσδιορισμό των αναθεωρητέων διατάξεων.

Επίσης, η Επιτροπή στη συνεδρίαση της 15^{ης} Ιουνίου 2026, με θέμα ημερήσιας διάταξης τον προγραμματισμό των εργασιών της, αποδέχθηκε, κατά πλειοψηφία, την πρόταση του Προεδρείου για τη διεξαγωγή της συζήτησης των αναθεωρητέων διατάξεων σε δεκατέσσερις (14) συνεδριάσεις, η θεματολογία των οποίων, εν τέλει, διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

A/A	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ	ΣΥΖΗΤΟΥΜΕΝΕΣ ΠΡΟΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
1	16/06/2026	άρθρο 5 ή άρθρο 5A ή νέο άρθρο 5B, 14 & 15
2	17/06/2026	άρθρο 16
3	18/06/2026	άρθρα 17, 21 & 24
4	23/06/2026	άρθρα 30, 41, 44 & 118
5	24/06/2026	άρθρα 47, 51 & 54
6	25/06/2026	άρθρα 56 & 57
7	30/06/2026	άρθρο 86
8	01/07/2026	άρθρα 89 & 90
9	02/07/2026	άρθρα 97, 99 & 100
10	07/07/2026	άρθρα 29, 60, 73 & 77
11	08/07/2026	άρθρα 78 & 79
12	09/07/2026	άρθρα 81 & 82
13	14/07/2026	άρθρα 101 & 101A
14	15/07/2026	άρθρα 102 & 103

⁶ Κατά τη συνεδρίαση της 2^{ας} Ιουλίου 2026, προήδρευσε της Επιτροπής, η Αντιπρόεδρος κυρία Ευαγγελία Λιακούλη.

Στις συνεδριάσεις επί των προτεινόμενων προς αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος έλαβαν τον λόγο και εξέθεσαν τις απόψεις τους ο Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας, κ. Ευριπίδης Στυλιανίδης, ο Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας, κ. Παναγιώτης Δουδωνής, ο Ειδικός Αγορητής της Κ.Ο. «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ – ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ», κ. Θεόφιλος Ξανθόπουλος, ο Ειδικός Αγορητής της Κ.Ο. «ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΑΣ», κ. Ιωάννης Γκιόκας, ο Ειδικός Αγορητής της Κ.Ο. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ – ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ», κ. Κωνσταντίνος Χήτας, ο Ειδικός Αγορητής της Κ.Ο. «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ “ΝΙΚΗ”», κ. Γεώργιος Ρούντας και οι Ανεξάρτητοι Βουλευτές, κ.κ. Αθανάσιος (Νάσος) Ηλιόπουλος, Ελένη Καραγεωργοπούλου και Θεοδώρα Τζάκρη.

Επίσης, κατά τη διάρκεια των συζητήσεων, τον λόγο έλαβαν και εξέθεσαν τις απόψεις τους, ως αναπληρωτές των προαναφερόμενων Γενικών Εισηγητών και Ειδικών Αγορητών: i) από την Κ.Ο. «ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ», οι Βουλευτές, κ.κ. Ιωάννης Κεφαλογιάννης (επί των άρθρων 29, 60, 73 και 77 Σ.), Θεόδωρος Σκυλακάκης (επί των άρθρων 78 και 79 Σ.) και Δημήτριος Καιρίδης (επί των άρθρων 81 και 82 Σ.), ii) από την Κ.Ο. «ΠΑΣΟΚ – ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ», οι Βουλευτές, κ.κ. Κωνσταντίνα (Νάντια) Γιαννακοπούλου (επί του άρθρου 16 Σ.), Γεώργιος Νικητιάδης (επί των άρθρων 47, 51 και 54 Σ.), Ευαγγελία Λιακούλη (επί των άρθρων 56, 57, 89 και 90 Σ.) και Δημήτριος Μάντζος (επί των άρθρων 78, 79, 97, 99 και 100 Σ.), iii) από την Κ.Ο. «ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ – ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ» οι Βουλευτές, κ.κ. Γεώργιος Γαβρήλος (επί του άρθρου 86 Σ.) και Γεώργιος Παπαηλιού (επί των άρθρων 89 και 90 Σ.), iv) από την Κ.Ο. «ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΑΣ» οι Βουλευτές, κ.κ. Ιωάννης Δελής (επί των άρθρων 30, 41, 44, 101, 101Α, 102, 103 και 118 Σ.), Μαρία Κομνηνάκα (επί των άρθρων 5 ή 5Α ή νέο 5Β, 17, 21, 24, 56, 57, 81, 82, 86, 97, 99 και 100 Σ.), Αφροδίτη Κτενά (επί του άρθρου 16 Σ.) και Νικόλαος Καραθανασόπουλος (επί των άρθρων 78 και 79 Σ.),⁷ και v) από την Κ.Ο. «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ – ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ», ο Βουλευτής, κ. Στυλιανός Φωτόπουλος (επί των άρθρων 5 ή 5Α ή νέο 5Β, 16, 17, 21 και 24 Σ.).

⁷ Οι Βουλευτές, κυρία Αφροδίτη Κτενά και κ. Νικόλαος Καραθανασόπουλος συμμετείχαν σε αναπλήρωση τακτικών Μελών της Επιτροπής, από την Κ.Ο. «ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΑΣ».

Από τους Βουλευτές – Μέλη της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος τον λόγο έλαβαν και εξέθεσαν τις απόψεις τους, επί των προς αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος, οι κ.κ. Χαράλαμπος Αθανασίου, Γεώργιος Βλάχος, Μαυρουδής (Μάκης) Βορίδης (Πρόεδρος της Επιτροπής), Δημήτριος Καιρίδης, Παναγής Καππάτος, Θεόδωρος Καραόγλου, Ιωάννης Κεφαλογιάννης, Ελευθέριος Κτιστάκης, Ευστάθιος Κωνσταντινίδης, Γεώργιος Κωτσός, Άννα Μάνη-Παπαδημητρίου, Παναγιώτης (Νότης) Μηταράκης, Θεοδώρα (Ντόρα) Μπακογιάννη, Ανδρέας Νικολακόπουλος, Ιωάννης (Γιάννης) Οικονόμου, Νικόλαος Παναγιωτόπουλος, Θεόδωρος (Θόδωρος) Ρουσόπουλος, Θεόδωρος Σκυλακάκης, Ευάγγελος (Άγγελος) Συρίγος, Κωνσταντίνα (Νάντια) Γιαννακοπούλου, Ευαγγελία Λιακούλη (Αντιπρόεδρος της Επιτροπής), Δημήτριος Μάντζος, Γεώργιος Γαβρήλος, Γεώργιος Παπαηλιού, Γεώργιος Ψυχογιός, Ιωάννης Δελής και Μαρία Κομνηνάκα.

Επιπλέον, σε αναπλήρωση τακτικών Μελών της Επιτροπής παρέστησαν και έλαβαν τον λόγο οι Βουλευτές κ.κ. Ιωάννα Λυτρίβη, Ιωάννης Παππάς, Βασίλειος – Νικόλαος Υψηλάντης, Στέφανος Παραστατίδης και Κωνσταντίνος Βασίλειος Μεταξάς.

Τέλος, σε ορισμένες συνεδριάσεις της Επιτροπής παρέστησαν και έλαβαν τον λόγο, με την άδεια του Προεδρείου, η Ανεξάρτητη Βουλευτής κυρία Αθανασία (Σία) Αναγνωστοπούλου και η Ανεξάρτητη Βουλευτής κυρία Αθηνά Λινού, οι οποίες δεν ήταν Μέλη της Επιτροπής.

Η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, αφού έλαβε υπ' όψιν τις τοποθετήσεις των Γενικών Εισηγητών και των Ειδικών Αγορητών, καθώς και των Μελών της, κατέληξε στις τελικές προτάσεις της, ως προς την ανάγκη αναθεώρησης του Συντάγματος και τον προσδιορισμό των αναθεωρητέων διατάξεων, οι οποίες και ετέθησαν σε ψηφοφορία κατά τη συνεδρίαση της 15^{ης} Ιουλίου 2026. Η Εισήγηση της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος προς την Ολομέλεια της Βουλής επί των αναθεωρητέων διατάξεων του Συντάγματος παρατίθεται στο τέλος της παρούσας Έκθεσης.

Οι εργασίες της Επιτροπής διήρκεσαν μέχρι και την 20^η Ιουλίου 2026, ημερομηνία κατά την οποία κατετέθη στην Ολομέλεια της Βουλής η Έκθεσή της.

Οι Εισηγήσεις των Γενικών Εισηγητών και των Ειδικών Αγορητών, καθώς και μιας Ανεξάρτητης Βουλευτού, έχουν ως ακολούθως:

**Α. ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΑΓΟΡΗΤΩΝ**

A.1.

**ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΗΓΗΤΗ ΤΗΣ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΣ,
κ. ΕΥΡΙΠΙΔΗ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗ**

Η Αναθεωρητική Διαδικασία που ξεκίνησε, είναι **η κορυφαία κοινοβουλευτική διαδικασία**, όπου δεν θα έπρεπε να αντιπαρατίθενται Κυβέρνηση και Αντιπολίτευση, αλλά να δοκιμάζεται η ωριμότητα όλου του πολιτικού συστήματος και η δυνατότητα του να διαλέγεται υπεύθυνα, νηφάλια και επιστημονικά τεκμηριωμένα και να δημιουργεί **συναινέσεις**. Επίσης να δοκιμάζεται η δυνατότητα των **πολιτικών κομμάτων και των Βουλευτών** να παρουσιάσουν καινοτόμες ιδέες και έξυπνες προτάσεις για την Ελλάδα του μέλλοντος.

Πριν από μερικούς μήνες ο Πρωθυπουργός, ως **επικεφαλής της κυβερνητικής πλειοψηφίας**, όπως είχε προεκλογικά δεσμευτεί, έδωσε το σήμα έναρξης μιας εσωτερικής, αλλά παράλληλα και μιας δημόσιας διαβούλευσης για την Αναθεώρηση του Συντάγματος που ξεκίνησε από τους Βουλευτές, ενόψει της μετεξέλιξης της παρούσας Βουλής από **Κοινή σε Προτείνουσα Βουλή**. Στην εσωτερική αυτή διαβούλευση ανταποκρίθηκαν πάνω από **60 συνάδελφοι** της Νέας Δημοκρατίας καταθέτοντας καινοτόμες και εύστοχες προτάσεις που αποτέλεσαν την πρώτη ύλη για να διαμορφώσουμε τη βάση για τη δημόσια συζήτηση και το θεσμικό διάλογο που ολοκληρώθηκε στην Επιτροπή της Βουλής.

Πριν τις εκλογές του 2023 ο αρχηγός της Πλειοψηφίας Κυριάκος Μητσοτάκης χωρίς να αιφνιδιάσει κανέναν προκάλεσε και προσκάλεσε τις πολιτικές δυνάμεις, τους θεσμικούς φορείς, τους κοινωνικούς εταίρους, τους ειδικούς επιστήμονες να καταθέσουν τις απόψεις, τις ιδέες και τις προτάσεις τους, ενόψει της μετάβασης σε μια νέα εποχή, όπως προδίδει η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας και το εξαιρετικά απρόβλεπτο διεθνές γεωπολιτικό περιβάλλον. Την δέσμευση του την τήρησε ανοίγοντας και θεσμικά τη συζήτηση στη Βουλή στη μέση της 3ης Κοινοβουλευτικής Συνόδου. Αυτό σημαίνει ότι όλοι είχαν ικανό χρόνο για να προετοιμάσουν τις προτάσεις τους.

Το Σύνταγμα της Ελλάδας είναι η κωδικοποιημένη, **δημοκρατικά νομιμοποιημένη**, θεσμική έκφραση του αξιακού κώδικα που προσδιορίζει την διαχρονική **πολιτιστική και εθνική μας ταυτότητα**.

Το Ελληνικό Σύνταγμα είναι **αυστηρό**, αλλά **ανοιχτό**. Αυστηρό, διότι προστατεύει αξίες που αποτελούν το σκληρό πυρήνα της εθνικής πολιτιστικής μας ταυτότητας, αλλά ανοιχτό διότι έχει την ευελιξία προσαρμογής στις επιστημονικές, τεχνολογικές και διεθνοπολιτικές εξελίξεις(άρθρο 28). Αντιστέκεται στο φαινόμενο του **Mcdonaldisation**, δηλαδή της «κλωνοποίησης» των πολιτισμών και των οικονομικο-πολιτικών και πολιτιστικών μοντέλων. Την ίδια στιγμή όμως παρακολουθεί τις εξελίξεις

και προσαρμόζεται σε αυτές, ώστε να μην οδηγηθούμε σε **θραύση του θεσμικού πλαισίου**.

Η ανθεκτικότητά του δοκιμάστηκε με επιτυχία κατά την τελευταία οικονομική κρίση των μνημονίων και στη συνέχεια κατά την υγειονομική κρίση της πανδημίας του Covid 19, όπου το **«Καθεστώς Εξαίρεσης»** λειτούργησε με επιτυχία ως αμορτισέρ που με το **Δίκαιο της Ανάγκης** απορρόφησε τους κραδασμούς και προστάτεψε το σκληρό πυρήνα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ώστε να επανέλθουμε πλήρως στην κανονικότητα.

Η αναθεωρητική συζήτηση στην **Προτείνουσα Βουλή**, είχε ως αποκλειστικό στόχο να επισημάνει διατάξεις που πρέπει να συμπληρωθούν, να αναθεωρηθούν, να καταργηθούν ή και να θεσπιστούν για πρώτη φορά. Τώρα αποφασίζεται **τι πρέπει να αλλάξουμε, αλλά όχι πώς θα το αλλάξουμε**. Το περιεχόμενο είναι το διακύβευμα της **Αναθεωρητικής Βουλής** που θα προκύψει μετά τις εκλογές από νέο συσχετισμό δυνάμεων και απαιτεί συναινέσεις. Η επιτυχία επομένως του παρόντος εγχειρήματος είναι η **Επιτροπή Αναθεώρησης της Προτείνουσας Βουλής** να καταφέρει να αρθεί πάνω από τις τρέχουσες μικροκομματικές και διαχειριστικές αντιπαραθέσεις και να αποφασίσει το νέο καταστατικό Χάρτη της Χώρας **με το βλέμμα στραμμένο όχι στις επόμενες εκλογές, αλλά στις επόμενες γενιές**.

Επιβεβαίωση του ότι μπορεί στο τέλος της διαδικασίας να επιτευχθεί **Υπέρβαση** του τρέχοντος πολωτικού πολιτικού κλίματος, αποτελεί η επιτυχία της Νέας Δημοκρατίας κατά την προηγούμενη Αναθεωρητική Διαδικασία του 2019 που είχα την τιμή να τη συντονίσω ως Πρόεδρος της Επιτροπής στην Αναθεωρητική Βουλή. Ξεκινήσαμε από **154 διαφωνίες στην Προτείνουσα Βουλή** από τις οποίες **μεταβιβάστηκαν οι 49 στην Αναθεωρητική** και πετύχαμε σε ενάμιση μήνα έντονων συζητήσεων **8+1 Συμφωνίες** για σημαντικές αλλαγές που οι περισσότερες δοκιμάστηκαν με επιτυχία στην πράξη. **Οι 8 επιτεύχθηκαν στην Επιτροπή Αναθεώρησης και η 1 στην Ολομέλεια**, διότι ο διάλογος έμεινε ανοιχτός μέχρι και την τελευταία στιγμή με τους Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας τουλάχιστον να **ψηφίζουν κατά συνείδηση, όπως προβλέπεται να συμβαίνει κατά το Σύνταγμα ιδιαίτερα στις αναθεωρητικές διαδικασίες**.

Έχουμε χρέος μετά τη **εκτενή αναθεώρηση του 2001**, τη σχεδόν **μονοθεματική και διορθωτική αναθεώρηση του 2007** (επαγγελματικό ασυμβίβαστο Βουλευτή) και τη **λειτουργική αναθεώρηση του 2019**, να μην προσχωρήσουμε σε ένα ιδιότυπο **συνταγματικό λαϊκισμό** τον οποίο φαίνεται δυστυχώς να υιοθετεί η Αντιπολίτευση. Η θεσμική λογική και η νηφάλια μετεξέλιξη της σύγχρονης Ελληνικής Πολιτείας δεν

πρέπει να αφήσουμε να διαμορφωθεί από δημοσκοπικές αναλύσεις και ακραίες προσεγγίσεις που μπορεί εφήμερα να ικανοποιούν το λαϊκό αίσθημα ή τη δημοσιογραφική επιδίωξη της τηλεθέασης, αλλά μεσομακροπρόθεσμα καταστρέφουν τη βασική αρχή της δημοκρατίας μας, **την Αρχή των Ελέγχων και των Ισορροπιών (Checks and Balances)**

Ένα νέο δεδομένο στην αναθεωρητική διαδικασία που δεν μπορούμε πλέον να παραγνωρίσουμε, είναι ότι μετά το 1980 που η Ελλάδα εντάχθηκε στην ΕΟΚ και πολύ πιο έντονα σήμερα, διαμορφώνεται δυναμικά ένα νέο διεθνές πλαίσιο, **μια παράλληλη με την εθνική, διεθνής έννομη τάξη, εξίσου ισχυρή με το Σύνταγμα και απόλυτα παρεμβατική στην εσωτερική έννομη τάξη.** Αυτή πηγάζει από το πρωτογενές και το παράγωγο Ευρωπαϊκό δίκαιο και τη σχετική Νομολογία του ΔΕΕ (Ευρωπαϊκός Κανονισμός Προσωπικών Δεδομένων, ΑΙ ΑΚΤ, βασικός μέτοχος, Μη Κρατικά Πανεπιστήμια), από την ΕΣΔΑ και τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ, από διμερείς, πολυμερείς και διεθνείς συμβάσεις που έχει κυρώσει ή θα κυρώσει η Ελλάδα (Σύμβαση Πλαίσιο για την ΤΝ, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου). Η όποια αναθεωρητική πρωτοβουλία πρέπει να εναρμονίζει έξυπνα το Εθνικό Σύνταγμα με τη διεθνή έννομη τάξη, χωρίς βέβαια να αλλοιώνει το σκληρό αξιακό του πυρήνα, ώστε να αποφευχθεί η θραύση του εθνικού θεσμικού πλαισίου και η διεθνής απομόνωση της Ελλάδας.

Επιχειρώντας μεθοδολογικά μια κατηγοριοποίηση των προτάσεων που κατέθεσε η Νέα Δημοκρατία, θα έλεγα ότι οι προτάσεις που διαμορφώθηκαν διακρίνονται σε **4 βασικές ομάδες:**

- α) **οι ταυτοτικές διατάξεις διαμορφώνουν το Πολιτιστικό Σύνταγμα της Ελλάδας προστατεύοντας τον σκληρό αξιακό πυρήνα της εθνικής και πολιτιστικής μας ταυτότητας,**
- β) **οι κοινωνικές διατάξεις διαμορφώνουν το Κοινωνικό Σύνταγμα,**
- γ) **οι θεσμικές διατάξεις εκσυγχρονίζουν το Θεσμικό Σύνταγμα ενισχύοντας την Αρχή των Ελέγχων και των Ισορροπιών (Checks and Balances) και**
- δ) **οι αναπτυξιακές διατάξεις οριοθετούν το Οικονομικό Σύνταγμα.**

A) ΤΑΥΤΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Οι ταυτοτικές διατάξεις διαμορφώνουν το Πολιτιστικό Σύνταγμα της Ελλάδας προστατεύοντας τον σκληρό αξιακό πυρήνα της εθνικής και πολιτιστικής μας ταυτότητας. Τέτοιες προτάσεις θεωρούνται:

- Η συνταγματική **προστασία της Ελληνικής Σημαίας** ως διαχρονικό σύμβολο του έθνους και του πολιτισμού μας **άρθρο 16 παρ. 2Α**.
- Η **προστασία της Ελληνικής γλώσσας στο άρθρο 16 παρ. 2Β** ως φορέα του ελληνικού πολιτισμού και της εθνικής κληρονομιάς, αλλά και ως ζωντανό δεσμό με τον Οικουμενικό Ελληνισμό.
- Η εφαρμογή της **Τεχνητής Νοημοσύνης** με τρόπο που να συμβάλλει στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου θεσμοθετείται ως **νέο άρθρο 5Β**. Υιοθετούνται όλες οι Αρχές που προβλέπονται για το ΑΙ από τη **Σύμβαση Πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Τεχνητή Νοημοσύνη, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου**. Προτείνεται η δημιουργία **Ανεξάρτητης Αρχής αναφοράς**, όπως άλλωστε προβλέπει και το **AI Act της ΕΕ** με στόχο να προστατεύονται από την Πολιτεία **ως αγωγή**, όλα τα δικαιώματα του ανθρώπου και η δημοκρατία μας που αποτελούν το σκληρό αξιακό πυρήνα του ανθρωποκεντρικού δυτικού πολιτισμού από τις ενδεχόμενες απειλές και τους αδιόρατους κινδύνους που φέρνει μαζί της η εφαρμογή της ΤΝ, της συνθετικής βιολογίας και της ρομποτικής.

B) ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Οι κοινωνικές διατάξεις εδραιώνουν το Κοινωνικό Σύνταγμα που η λειτουργία του θωρακίζει την κοινωνική δικαιοσύνη, εγγυάται την ισότητα των ευκαιριών και ενισχύει την κοινωνική κινητικότητα. Προτάσεις που θα μπορούσαν να συμβάλουν σε αυτά είναι:

- Η απελευθέρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης από το κρατικό μονοπώλιο και η θέσπιση του **Μη Κρατικού Μη Κερδοσκοπικού ή Ιδιωτικού Πανεπιστημίου με την αναθεώρηση του άρθρου 16** που διευρύνει το πεδίο ελευθερίας επιλογών των νέων Ελλήνων, εγγυάται την ισότητα ευκαιριών για όσους δεν έχουν τη δυνατότητα να φοιτήσουν στο εξωτερικό ή όσους δεν μπόρεσαν να σπουδάσουν λόγω δυσκολιών στα νεανικά τους χρόνια και ενισχύει την κοινωνική κινητικότητα καθιστώντας ΔΙΑ ΒΙΟΥ την εκπαίδευση σε ανώτατο επίπεδο.
- Στο **άρθρο 21 παρ. 3 και 4** προβλέπεται η **διαγενεακή δικαιοσύνη και αλληλεγγύη** ως βάση για μια ανθρωποκεντρική κοινωνία συνοχής. Αναγκαία καθίσταται και η μέριμνα για **προσιτή στέγη**, πολιτική απαραίτητη για τη στήριξη της **Οικογένειας**.
- Συμπλήρωση του **άρθρου 24 παρ. 1 με στόχο την προστασία του φυσικού και κοινωνικού περιβάλλοντος**, την αντιμετώπιση του φαινομένου της **κλιματικής αλλαγής**, τη σωστή διαχείριση των υδάτινων πόρων, την αποκατάσταση των δημόσιων και ιδιωτικών δασών που καταστράφηκαν, την προστασία του **περιβαλλοντικού ισοζυγίου** σε κάθε κρατική παρέμβαση, διότι το περιβάλλον ανήκει σε όλους και συνδέεται όχι μόνο με την επιβίωση αλλά και την ποιότητα ζωής.

Γ) ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ - ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΕΛΕΓΧΩΝ ΚΑΙ ΙΣΟΡΡΟΠΙΩΝ

Οι θεσμικές αλλαγές που προτείνουμε επιδιώκουν να αποκαταστήσουν την Αρχή των Ελέγχων και των Ισορροπιών της Δημοκρατίας μας, διορθώνοντας στρεβλώσεις του παρελθόντος και συμβάλλοντας στην μετάβαση σε ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό θεσμικό περιβάλλον. Συγκεκριμένα:

- Προτείνουμε την επανεξέταση του **άρθρου 29 του Συντάγματος** με την πρόβλεψη **επιφύλαξης νόμου** που θα ορίζει τις προϋποθέσεις ίδρυσης και δημοκρατικής εσωτερικής λειτουργίας των πολιτικών κομμάτων, γιατί πιστεύουμε ότι περισσότερη **εσωτερική δημοκρατία στα κόμματα, θα σημάνει καλύτερη δημοκρατία των κομμάτων**. Η συνεχής και όχι μόνο η κατ'αρχήν παρακολούθηση της λειτουργίας των δημοκρατικών αρχών και κανόνων μέσα στα κόμματα από το ΑΕΔ κατά το άρθρο 100, θα μας επιτρέψει ως Δημοκρατική Πολιτεία να παρακολουθούμε καλύτερα και να αντιμετωπίζουμε πληρέστερα αντιδημοκρατικές αποκλίσεις σαν αυτές που ζήσαμε με το φαινόμενο της Χρυσής Αυγής, κρίνοντας διαρκώς τη συνδρομή των προϋποθέσεων συμμετοχής ενός κόμματος στις εκλογές.
- Θα εκσυγχρόνιζε σημαντικά το Σύνταγμα μας η επαναδιατύπωση των **άρθρων 14 και 15 για την ελευθερία του τύπου, της ραδιοτηλεόρασης και του διαδικτύου και η προστασία του δημοσιογράφου έναντι του εργοδότη του**.
- Στο **άρθρο 30** προτείνεται μία εξαετής θητεία για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με μεταβατική διάταξη για τον υπηρετούντα πρόεδρο. Διατυπώθηκαν και κάποιες επιφυλάξεις συναδέλφων λόγω και των μειωμένων πλέον αρμοδιοτήτων του προέδρου.
- Καταργείται η συχνά υποκριτική επίκληση **σοβαρού εθνικού θέματος για τη διάλυση της Βουλής**, η οποία μπορεί στο εξής να **διαλύεται με πρόταση της Κυβέρνησης και απόφαση της Βουλής** για ανανέωση της λαϊκής εντολής. **Άρθρο 41 παρ. 2, 5**
- Στο **Άρθρο 44 παρ. 2** εισαγωγή κανόνων καλής διενέργειας των δημοψηφισμάτων: Το ερώτημα πρέπει να διατυπώνεται με τρόπο εύληπτο και κατανοητό για τους πολίτες. Μεταξύ της προκήρυξης και της διενέργειας του δημοψηφίσματος πρέπει να μεσολαβεί επαρκής χρόνος τουλάχιστον είκοσι ημερών.

- **Άρθρο 51 παρ. 4** Δυνατότητα άσκησης του εκλογικού δικαιώματος με επιστολική ψήφο και για τους εκλογείς που βρίσκονται εντός της Επικράτειας.
- **Άρθρο 54 παρ. 1, 3** Το εκλογικό σύστημα θα πρέπει να διασφαλίζει εύλογη αναλογικότητα και κυβερνησιμότητα της χώρας. Με νόμο μπορεί να προβλέπεται ότι η επικράτεια διαιρείται σε ελάσσονες και μείζονες περιφέρειες.
- **Στα άρθρα 56, 57** προτείνεται η κατάργηση λεπτομερειακού καταλόγου κωλυμάτων και ασυμβιβάστων. Καθιέρωση γενικών αρχών και εξουσιοδότηση νόμου για εφαρμογή από μεθεπόμενες εκλογές ή αμέσως με πλειοψηφία 2/3.
- **Στο άρθρο 60** εισηγούμεστε τη **θεσμική θωράκιση του ρόλου του Βουλευτή και σε συνταγματικό επίπεδο**, προκειμένου να ξανατονώσουμε τον **νομοθετικό ρόλο**(πρόταση νόμου), τον **ελεγκτικό ρόλο**(κοινοβουλευτικός έλεγχος) και το **διαμεσολαβητικό ρόλο του Βουλευτή** (επικοινωνία με την εκλογική του περιφέρεια) που αναφέρεται και στον κανονισμό της Βουλής. **Καθίσταται συνταγματική υποχρέωση των Υπουργών να απαντούν τεκμηριωμένα στον κοινοβουλευτικό έλεγχο των Βουλευτών καθώς επίσης καθίσταται υποχρεωτική η συστηματική επικοινωνία του Βουλευτή με την εκλογική του περιφέρεια και η διαφανής δημόσια μεταφορά των δίκαιων συλλογικών ή ατομικών ζητημάτων προς την εκτελεστική εξουσία δια του κοινοβουλίου.**
- Στο άρθρο 73 παρ. 1 **καθίσταται συνταγματική υποχρέωση να τηρούνται οι βασικές αρχές καλής νομοθέτησης. Απαιτείται πριν την ψήφιση των σχεδίων νόμου να προηγείται επαρκής προνομοθετική διαβούλευση, αξιολόγηση της εφαρμογής του νόμου και μέτρα κωδικοποίησης της νομοθεσίας.**
- **Ετέθη προς συζήτηση το θέμα του άρθρου 81 παρ. 2 για το ασυμβίβαστο Βουλευτή/Υπουργού** , της προσωρινής αναπλήρωσης Βουλευτή και η δυνατότητα διορισμού Αντιπροέδρων του Υπουργικού Συμβουλίου και μη Υπουργών, προκαλώντας όμως και έντονους προβληματισμούς διαφορετικών κατευθύνσεων.
- Η Κυβέρνηση πρέπει να ακολουθεί κανόνες καλής κυβερνητικής λειτουργίας γ'αυτό θεσπίζεται στο **άρθρο 82 παρ. 5 «Το Υπουργικό Συμβούλιο ψηφίζει το Ενιαίο Σχέδιο Κυβερνητικής πολιτικής της επόμενης διετίας, το οποίο δημοσιοποιείται»**

- **Η ευθύνη των Υπουργών κατά το άρθρο 86;** Σαφώς και πρέπει να το επαναξιολογήσουμε. Έχουμε χρέος να ισορροπήσουμε από τη μια ανάμεσα στην **απόλυτη ατιμωρησία των πολιτικών** που γεννά την αλαζονεία της εξουσίας και την απέχθεια στους πολίτες για τα κοινά, κατάσταση που ενισχύει τους ακτιβισμούς και τα άκρα και από την άλλη στην **απόλυτη τιμωρητικότητα** που οδηγεί εύκολα, όπως δείχνει η ιστορία μας, στην **ποινικοποίησης της πολιτικής ζωής**, στη συκοφάντηση των αντιπάλων, στην έξαρση των πολιτικών παθών και μερικές φορές στην παράδοση ευσυνείδητων πολιτικών ως βορά στα διαπλεκόμενα συμφέροντα. Είναι σαφές ότι πρέπει να ενισχυθεί ο έλεγχος της δικαστικής εξουσίας. Αυτό όμως δεν σημαίνει απαραίτητα, ότι **θα ακυρωθεί πλήρως η ασπίδα του κοινοβουλίου**; Ο Υπουργός που παίρνει αποφάσεις και λύνει προβλήματα είναι συνήθως αυτός που εκτίθεται σε κινδύνους. Αυτός που δεν υπογράφει, όχι μόνο δεν κινδυνεύει, αλλά συνήθως είναι και πιο δημοφιλής. **Το κόστος όμως των Μη Αποφάσεων στην Ελλάδα είναι τριπλάσιο από το κόστος των κακών αποφάσεων. Γι' αυτό προτείνεται ως βάση για συζήτηση στο άρθρο 86 παρ. 2 το εξής:** Καταργείται το «αμελλητί» και η αρμοδιότητα της Βουλής για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης. Η Προκαταρκτική εξέταση διενεργείται από Εισαγγελέα Εφετών και η πρόταση άσκησης δίωξης από Εισαγγελέα Αρείου Πάγου. Εναλλακτικά θα μπορούσε η προαξιολόγηση ποινικής ευθύνης Υπουργών να γίνεται από μεικτό δικαστικό-πολιτικό όργανο. Η άσκηση δίωξης θα γίνεται με απόφαση Βουλής, με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, με ονομαστική ψηφοφορία.
- Για το άρθρο 89 παρ. 3 προτείνεται να επιτρέπεται βάσει εκτελεστικού νόμου η ανάθεση ειδικών διοικητικών καθηκόντων σε δικαστικούς λειτουργούς με απόφαση της Βουλής. Δεν επιτρέπεται όμως η συμμετοχή τους με οποιαδήποτε ιδιότητα στην Κυβέρνηση, η τοποθέτησή τους σε πολιτικές θέσεις ή η τοποθέτησή τους σε ανεξάρτητες αρχές για τρία τουλάχιστον χρόνια από την αφυπηρέτησή τους.

- Για την επιλογή ηγεσίας στη Δικαιοσύνη κατά το **άρθρο 90 παρ. 5** είναι βέβαιο ότι χρειάζεται πιο ουσιαστική συμμετοχή των δικαστών και μια πρόσθετη θωράκιση της ανεξαρτησίας τους. **Καμία εξουσία δεν μπορεί να είναι απόλυτη και αυτεξούσια**, διότι αυτό θα τίναζε στον αέρα την **Αρχή των Ελέγχων και των Ισορροπιών**. Όπως η κυβέρνηση λογοδοτεί στη Βουλή και η Βουλή λογοδοτεί στο Λαό, έτσι θα πρέπει και η Δικαιοσύνη να λογοδοτεί κάπου, χωρίς όμως αυτό να επηρεάζει την επί της ουσίας κρίση της. *Η πρόταση στην οποία καταλήγουμε να συζητήσουμε είναι η εξής: Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ εξουσία λειτουργεί ανεξάρτητα, αυτοαξιολογείται εσωτερικά και στα υψηλά κλιμάκια αξιολογείται από την Κυβέρνηση.* Η μεταφορά της αρμοδιότητας στην Επιτροπή Θεσμών της Βουλής πιθανότατα θα ήταν πάλι απόφαση της πλειοψηφίας. Αυτό που θα μπορούσε να υιοθετηθεί είναι η δεσμευτική επιλογή από την Κυβέρνηση ή την Επιτροπή Θεσμών από δεσμευτική λίστα 3 δικαστών που θα πρότεινε η Ολομέλεια του κάθε Δικαστηρίου.
- Στο **άρθρο 93 παρ. 3, 5** θα μπορούσαν να τεθούν θέματα ψηφιακής δίκης ή εναλλακτικών μεθόδων επίλυσης διαφορών
- Προτείνουμε τη Σύνθεση του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου με τριετή θητεία, αποτελούμενου από εννέα δικαστές (τους 3 Προέδρους των Ανωτάτων Δικαστηρίων, από 2 δικαστές εκλεγόμενους από τις Ολομέλειες ΣτΕ και ΑΠ, 2 τακτικούς Καθηγητές Νομικής που επιλέγονται από τα λοιπά μέλη). Αρμοδιότητα προληπτικού ελέγχου συνταγματικότητας και συμβατότητας με το ενωσιακό δίκαιο για ψηφισμένο νομοσχέδιο εκτός από εκείνα που αφορούν αποκλειστικά κύρωση διεθνών συνθηκών, μετά από αίτημα του ΠτΔ, του ΠΘ ή της Βουλής (έως δύο φορές σε κάθε σύνοδο). Η απόφαση περί αντισυνταγματικότητας ή αντίθεσης προς το ενωσιακό δίκαιο κωλύει την έκδοση του νόμου. Η απόφαση περί συνταγματικότητας δεσμεύει τα δικαστήρια μετά την έκδοση του νόμου.

- **Στο Αποκεντρωτικό σύστημα του άρθρου 101 παρ. 3, 5** εισηγούμαστε την κατάργηση τεκμηρίου αρμοδιότητας υπέρ αποκεντρωμένων διοικήσεων. Η εφαρμογή του αποκεντρωτικού συστήματος μπορεί να γίνει είτε με ύπαρξη αποκεντρωμένης κρατικής δομής, είτε με ύπαρξη αποκεντρωμένων υπηρεσιών των υπουργείων και των λοιπών φορέων του δημοσίου τομέα. Θεσμοθετούνται οι Αρχές της χρηστής διοίκησης, της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της αξιοκρατίας. Συνταγματική κατοχύρωση Εθνικής Αρχής Διαφάνειας. **Η Νέα Δημοκρατία προτείνει εκτός των άλλων, στο άρθρο 101 να προστεθεί παράγραφος 5 που θα αναφέρεται ρητά στην «Μέριμνα της Ελληνικής Πολιτείας για τη στήριξη του πρωτογενούς τομέα -στο πλαίσιο μια εθνικής στρατηγικής διατροφικής αυτάρκειας- και την ανάπτυξη της ελληνικής περιφέρειας, ώστε να εξασφαλίζεται ίση πρόσβαση σε δημόσια αγαθά σε όλη την επικράτεια.**
- **Στο άρθρο 101Α** προτείνεται η επιλογή Προέδρων και Μελών **Ανεξαρτήτων Αρχών** από κοινοβουλευτική επιτροπή από κατάλογο τριών υποψηφίων που προτείνονται από Συμβούλιο Εμπειρογνομόνων μετά από δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Στο Συμβούλιο συμμετέχουν *ex officio* ο Διοικητής της Εθνική Αρχή Διαφάνειας, ο Πρόεδρος του ΑΣΕΠ, ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδας, ο πρόεδρος της Συνόδου Πρυτάνεων Δημοσίων Πανεπιστημίων και ο επικεφαλής του συλλογικού οργάνου που εκπροσωπεί τους ΟΤΑ Α' ή Β' βαθμού (ΚΕΔΕ ή ΕΝΠΕ).
- Η συζήτηση του άρθρου 102 για τον Α και Β βαθμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να ανοίξει σύμφωνα και με πρόταση της ΚΕΔΕ, ώστε « ***Κάθε μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από κεντρικά ή περιφερειακά όργανα του κράτους προς την τοπική αυτοδιοίκηση, καθώς και η ανάθεση νέων αρμοδιοτήτων ή υποχρεώσεων να συνεπάγεται και τη διασφάλιση των πόρων που απαιτούνται για την άσκηση τους***». Επίσης νόμος καθορίζει τους βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης οι οποίοι είναι δύο. Με αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης μπορούν να επιβάλλονται τοπικοί ή ειδικοί φόροι ή βάρη οποιασδήποτε φύσης στο πλαίσιο μιας φορολογικής αποκέντρωσης. Οι προϋπολογισμοί των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης καταρτίζονται μετά από επαρκή δημόσια διαβούλευση με τους κατοίκους των οικείων περιοχών και οφείλουν να διασφαλίζουν τη δημοσιονομική ισορροπία. Οι Πειθαρχικές ποινές αργίας ή έκπτωσης στα αιρετά όργανα των ΟΤΑ επιβάλλονται με απόφαση του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου.

- Ως προς τη μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων στο 103 παρ. 4 πιστεύω ότι η επανίδρυση του κράτους δεν διατάσσεται. Απαιτεί έξυπνα οργανογράμματα, σαφή καθηκοντολόγια, διαρκή επιμόρφωση, σοβαρή και συνεχή αξιολόγηση με benchmarks, κίνητρα με κριτήρια την αποτελεσματικότητα και το ήθος. Αυτά μπορεί να δίδονται ως κατεύθυνση από το Σύνταγμα, αλλά η υλοποίηση τους εξαρτάται από το νόμο και κυρίως από τη σωστή λειτουργία της διοίκησης. **Το Σύνταγμα μπορεί να επαναπροσδιορίσει την έννοια της μονιμότητας. Νόμος όμως ορίζει τη διαδικασία, τα κριτήρια για την αξιολόγηση των δημοσίων υπαλλήλων, τις επιβραβεύσεις και τις ποινές που αυτή μπορεί να επιφέρει, συμπεριλαμβανομένης της οριστικής παύσης, ύστερα από απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου. Η Αξιολόγηση των δημοσίων υπαλλήλων γίνεται με βάση τις αρχές της αμεροληψίας, της ουδετερότητας, της επαγγελματικής ικανότητας και της αποδοτικότητας, με δυνατότητα συμμετοχής και του ΑΣΕΠ. Αξιολόγηση γίνεται αμφίδρομα, ήτοι και από τους υφισταμένους προς τους προϊσταμένους τους, καθώς και από τους πολίτες προς όλους. Ο μισθός (πέραν του βασικού) συνδέεται με προσόντα και απόδοση.**

Δ) ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Οι αναπτυξιακές διατάξεις που προτείνονται σέβονται τον ουδέτερο χαρακτήρα του Οικονομικού Συντάγματος, ωστόσο περιγράφουν και συμπληρώνουν την Κοινωνική Οικονομία της Αγοράς ως κοινώς αποδεκτή βάση του πρωτογενούς Ευρωπαϊκού Δικαίου.

- Το σπάσιμο του κρατικού μονοπωλίου στην Ανώτατη Εκπαίδευση με την αναθεώρηση του άρθρου 16 και τη θέσπιση **Νομικού Προσώπου Ανώτατης Εκπαίδευσης** ανήκει μεταξύ άλλων και στο Οικονομικό Σύνταγμα, διότι στοχεύει να καταστήσει την Ελλάδα από νησίδα εκπαιδευτικού απομονωτισμού, **διεθνές εκπαιδευτικό κέντρο**. Επαναπατρίζοντας μέρος έστω των 53.000 εξόριστων Ελλήνων φοιτητών και άλλων τόσων διακεκριμένων ερευνητών και προσελκύοντας και ξένους, δημιουργεί **νέα πηγή για το ΑΕΠ**, νέες θέσεις εργασίας και φυσικά άμεσες ελληνικές και ξένες επενδύσεις στον τομέα της παιδείας και του πολιτισμού εισάγοντας την ελληνική οικονομία στη διεθνή εκπαιδευτική αγορά των 30 δις δολ το χρόνο, από την οποία τόσα χρόνια ήταν απύσχα.
- Στο **άρθρο 17 και 18** μπορούμε να προστατέψουμε με σαφήνεια όχι μόνο την ιδιοκτησία αλλά και την **περιουσία** (μετοχές, ομόλογα, πνευματική και βιομηχανική ιδιοκτησία, εμπορικό σήμα), να προβλέψουμε αποζημίωση για περιορισμό χρήσης χωρίς απαλλοτρίωση, να θεσμοθετήσουμε τη **δυναμική πολεοδομία** με τη μεταφορά συντελεστή δόμησης και να επιτρέψουμε την αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων κτηρίων για κοινωνικούς σκοπούς. Τέλος να θεσπίσουμε τη φράση **«Το κράτος λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για τη στήριξη του πρωτογενούς τομέα, τη δημογραφική ενίσχυση και την ανάπτυξη των οικισμών της Ελληνικής περιφέρειας»**
- Στο άρθρο 78 παρ. 2 καταργείται κάθε αναδρομική εφαρμογή φορολογικής επιβάρυνσης και προστίθεται η παράγραφος 6 σύμφωνα με την οποία **«Νόμος μπορεί να παρέχει κίνητρα για σταθερό φορολογικό καθεστώς σε στρατηγικές για την εθνική οικονομία επενδύσεις»**.
- Στόχος του προϋπολογισμού κατά το **άρθρο 79** είναι η διασφάλιση **βιώσιμης δημοσιονομικής λειτουργίας**. Υποχρέωση των φορέων που χρηματοδοτούνται, άμεσα ή έμμεσα, από τον κρατικό προϋπολογισμό, είναι η κατάθεση και δημοσιοποίηση ετήσιου απολογισμού.

- Το Οικονομικό Σύνταγμα της Ελλάδας είναι προσανατολισμένο στην Κοινωνική Οικονομία της Αγοράς, σέβεται τον ελεύθερο ανταγωνισμό προς όφελος των καταναλωτών, εγγυάται την κοινωνική κινητικότητα και επιδιώκει την κοινωνική συνοχή και δικαιοσύνη. Στοχεύει στην δημοσιονομική ισορροπία και στην οικολογική βιωσιμότητα που συνιστούν τους βασικούς πυλώνες της οικονομικής πολιτικής.

Παρότι δόθηκε ο χρόνος και η δυνατότητα στην αντιπολίτευση να προσέλθει σε ένα γόνιμο διάλογο και να συμβάλει σε πολιτικές συνθέσεις και εθνικές συναινέσεις, αυτή επέλεξε το δρόμο της τρέχουσας αδιέξοδης μικροκομματικής αντιπαράθεσης. **Κορύφωση αυτής της παλιάς και αντιπαραγωγικής νοοτροπίας, υπήρξε η άρνηση της να ψηφίσει ακόμα και τις δικές της προτάσεις, όταν εμείς τους δώσαμε αυτή τη δυνατότητα υποστηρίζοντας τη νέα τους θέση, όπως πχ στην ψήφιση του Μη Κρατικού - Μη Κερδοσκοπικού Πανεπιστημίου.**

Αυτή η αντίληψη ανέδειξε δυστυχώς την αδυναμία της αντιπολίτευσης να διαλέγεται και να μπορεί να συμφωνεί με τους αντιπάλους για το εθνικό και κοινωνικό καλό, εξαιτίας του φόβου απώλειας ψήφου. Η αντίληψη αυτή όμως που θεωρεί ότι καλός πολιτικός είναι όποιος κατηγορεί ή καταγγέλει τον αντίπαλο του και όχι όποιος ιεραρχεί το εθνικό, κοινωνικό και λαϊκό συμφέρον πάνω από το μικροκομματικό συμφέρον είναι παλιά, ξεπερασμένη και υπονομευτική για κάθε μεγάλη αλλαγή στην πατρίδα και τον τόπο.

Έχουμε διδαχθεί από την ιστορία μας, ότι τα τελειότερα Σύνταγμα στα χέρια ασυνείδητων ή αδιάφορων λειτουργών απέτυχαν, ενώ ακόμα και ατελή Συντάγματα στα χέρια ευσυνείδητων λειτουργών λειτούργησαν τέλεια.

Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, εμείς επιμένουμε και θα συνεχίσουμε την προσπάθεια μας και στην Αναθεωρητική Βουλή πιστεύοντας ακράδαντα ότι οι Ελληνίδες και οι Έλληνες στις εκλογές που θα μεσολαβήσουν θα επιβραβεύσουν τη θεσμική και εθνική λογική μας έναντι του συνταγματικού λαϊκισμού της αντιπολίτευσης.

Σήμερα έχουμε μια σπάνια ευκαιρία, αξιοποιώντας την εμπειρία απαντών κρίσεων που αντιμετωπίσαμε με επιτυχία, να σχεδιάσουμε τον νέο **Πολιτειακό Χάρτη της Πατρίδας** μας, υπερβαίνοντας μικροκομματικές διαφορές και πάθη και να επιβεβαιώσουμε για ακόμη μια φορά τον Ελληνικό Λαό ότι η **Παράταξη μας, από τότε που την ίδρυσε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, ταυτίστηκε πάντα με τις κορυφαίες επιλογές για το έθνος.**

A.2.

**ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΗΓΗΤΗ ΤΗΣ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ,
κ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΔΟΥΔΩΝΗ**

Η αναθεώρηση του Συντάγματος συνιστά έναν τρόπο το Σύνταγμα να «ξαναβλέπει τον εαυτό του», ανταποκρινόμενο στις προκλήσεις του παρόντος και του μέλλοντος. Ο καταστατικός χάρτης της χώρας, ως το θεμέλιο των σχέσεων των οργάνων του κράτους και των δικαιωμάτων των πολιτών πρέπει να αναθεωρηθεί για τρεις βασικούς λόγους που προκύπτουν από την προσεκτική παρατήρηση της συνταγματικής πρακτικής, από το πέρας της προηγούμενης αναθεώρησης ως σήμερα. Αυτή η παρατήρηση περιλαμβάνει αυταπόδεικτα τις περιπτώσεις καταστρατήγησης των συνταγματικών διατάξεων από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία αλλά και φαινόμενα ακούσιων συνταγματικών κενών, περιπτώσεων που δεν είχε προβλέψει αλλά ούτε και θα μπορούσε να προβλέψει ο συντακτικός και αναθεωρητικός νομοθέτης. Τέλος, το Σύνταγμά μας, όπως μας έχει συνηθίσει στη μακρά ιστορία των συνταγματικών μας κειμένων, οφείλει για άλλη μια φορά να πρωτοπορήσει σε μια σειρά θεμάτων. Το οφείλουμε απέναντι στη συνταγματική μας παράδοση να μπορούμε για άλλη μια φορά στη συνταγματική πρωτοπορία ώστε να ανταποκριθούμε στις προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας.

Έτσι φρονούμε ότι το Σύνταγμα πρέπει να αναθεωρηθεί προς τρεις, κατά τη δική μας στάθμιση, κατευθύνσεις:

- 1) Ουσιαστικότερα δικαιώματα που ανταποκρίνονται στις προκλήσεις της εποχής μας,
- 2) Προστασία των δημοκρατικών θεσμών, με ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας
- 3) Μια αυθεντικά δημοκρατική και υπερπλειοψηφική διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος

Αυτοί είναι και οι άξονες που καθορίζουν την αναθεωρητική πρόταση της αξιωματικής αντιπολίτευσης, η οποία, όντας λεπτομερειακή, με πλήρη παράθεση της σχετικής διάταξης, όπως εμείς προτείνουμε να είναι στο πέρας αυτής της διαδικασίας, συνιστά πρόταση για τη δεύτερη, αναθεωρητική Βουλή.

Αυτή εκτιμούμε ότι είναι και η πλέον ενδεδειγμένη λύση ούτως ώστε οι Έλληνες πολίτες να έχουν πλήρη εικόνα της πρότασης του κόμματός μας και έτσι να διαμορφώσουν τη γνώμη και την ψήφο τους στις εκλογές που μεσολαβούν κατά το Σύνταγμα μεταξύ της παρούσας, προτείνουσας και της επόμενης, αναθεωρητικής Βουλής.

Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΣΥΓΚΥΡΙΑ

Η αναθεωρητική πρωτοβουλία εκδηλώθηκε σε μια δυσμενή για το κράτος δικαίου συγκυρία. Η επιλογή του χρόνου και του τρόπου της αναθεώρησης, το ευρύτερο θεσμικό περιβάλλον και η συνταγματική εμπειρία της αναθεώρησης του 2019 συγκλίνουν προς αυτή την κατεύθυνση.

Αναφορικά με την επιλογή του χρόνου έναρξης της διαδικασίας της αναθεώρησης, του τρόπου και τη διάρκειά της, δεν μπορούμε παρά να επισημάνουμε ότι η συζήτηση για την αναθεώρηση εκκίνησε προς το τέλος της βουλευτικής περιόδου και εν μέσω θέρους, ενώ θα έπρεπε, κατά την αναθεωρητική ratio να εκκινήσει σε ουδέτερο εκλογικά χρόνο και με την επιδίωξη της μέγιστης δυνατής ενημέρωσης περί την αναθεώρηση των πολιτών, η οποία καθίσταται εξαιρετικά δυσχερής κατά του μήνες Ιούλιο και Αύγουστο.

Επιπλέον, η συζήτηση για την αναθεώρηση διήρκεσε ένα μόλις θερινό μήνα, καθιστώντας την αναθεώρηση «διαδικασία-εξπρες» ενώ και το διάστημα που μεσολαβεί ανάμεσα στις δύο ψηφοφορίες είναι αυτό του μηνός του Αυγούστου. Και όλα αυτά, ώστε ο Πρωθυπουργός να έχει ανοιχτό το πεδίο να επιλέξει τον ευνοϊκότερο για εκείνο χρόνο των εκλογών.

Συνεπώς η επιλογή του χρόνου και η αιτία της αντιβαίνουν στην ίδια τη λογική της αναθεώρησης του Συντάγματος ως κορυφαίας διαδικασίας επαναπροσδιορισμού του περιεχομένου του. Είναι σαφές ότι το Σύνταγμα αυτοαναλώνεται μέσα σε μια προεκλογική διαδικασία. Και είναι επίσης σαφής η πλήρης διαφωνία μας με μια τέτοια μεθόδευση και εργαλειοποίηση της ύψιστης θεσμικά διαδικασίας, της αναθεώρησης του Συντάγματος.

Αναφορικά με την κατάσταση των θεσμών κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, αυτή φυσικά δεν είναι χωρίς συνέπειες για το συνταγματικό μας οικοδόμημα. Είναι γεγονός πως παρατηρούνται εκτεταμένα φαινόμενα χρήσης συνταγματικών διατάξεων κατά τρόπο που καταστρατηγεί το περιεχόμενο, αντιβαίνοντας στον σκοπό τους. Χαρακτηριστικότερο ίσως παράδειγμα αποτελεί η διαστροφή του νοήματος του άρθρου 86 παρ. 3 εδ. β' κατά το οποίο «Η Βουλή, με απόφασή της που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, συγκροτεί ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, διαφορετικά, η πρόταση απορρίπτεται ως προδήλως αβάσιμη». Κατά την τρέχουσα βουλευτική περίοδο απορρίφθηκαν από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία ως «προδήλως αβάσιμες» τρεις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας που αφορούσαν σε

διατελέσαντες υπουργούς, η μια μάλιστα με εκτεταμένη, καταχρηστική και «υποχρεωτική» χρήση της επιστολικής ψήφου.

Το θεσμικό κλίμα είχε ήδη επιβαρυνθεί από τη μεταχείριση που επιφύλαξε η κυβερνητική πλειοψηφία σε κατεξοχήν θεσμικά αντίβαρα, όπως είναι οι ανεξάρτητες αρχές. Εκστρατείες κατασυκοφάντησης επικεφαλής και μελών τους με αφορμή «δυσάρεστη» για την εκτελεστική εξουσία δράση τους, αντισυνταγματικοί διορισμοί μελών τους και ωμές παραβιάσεις του Συντάγματος και του Κανονισμού της Βουλής στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας συγκροτούν ένα συνταγματικά δυστοπικό περιβάλλον. Είναι χαρακτηριστικό ότι η απαιτούμενη από το άρθρο 101^Α Παρ. 2 του Συντάγματος πλειοψηφία των τριών πέμπτων για τις ανεξάρτητες αρχές παραβιάστηκε προς κάθε δυνατή κατεύθυνση: θεωρήθηκε ότι συνέτρεχαν τα τρία πέμπτα κατά μια αδιανόητη και αντισυνταγματική «προς τα πάνω στρογγυλοποίηση» για τον διορισμό νέων μελών στο ΕΣΡ και την ΑΔΑΕ το 2023, ενώ κατά το τρέχον έτος ανεστάλη τρέχουσα διαδικασία στη Διάσκεψη των Προέδρων παρόλο που ήδη είχε διαπιστωθεί η συνδρομή των τριών πέμπτων σε συγκεκριμένο πρόσωπο υποψήφιας επικεφαλής ανεξάρτητης αρχής.

Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΟΥ 2019

Όπως εκτέθηκε ήδη από το εισαγωγικό μέρος της παρούσας εισήγησης, είναι γενικώς παραδεδομένο ότι η αναθεώρηση του Συντάγματος οφείλει να ερείδεται σε μια προσεκτική παρατήρηση και αποτίμηση της συνταγματικής πρακτικής. Αυτό αφορά και στα ίδια τα αναθεωρητικά προηγούμενα. Ανάμεσά τους είναι αυτονόητο πως ιδιαίτερα βαρύνουσα είναι η τελευταία έως σήμερα αναθεώρηση του Συντάγματος που ολοκληρώθηκε στη δεύτερη, αναθεωρητική Βουλή από την παρούσα κοινοβουλευτική πλειοψηφία το 2019.

Στην αναθεωρητική Βουλή του 2019 σημειώθηκε απροκάλυπτη κατάχρηση των υπερπλειοψηφιών της προτείνουσας Βουλής με σκοπό την ενίσχυση του πλειοψηφικού χαρακτήρα του πολιτεύματος μέσω της αναθεώρησης της διαδικασίας εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας αλλά και του ορισμού των μελών των ανεξαρτήτων αρχών. Η κοινοβουλευτική πλειοψηφία της αναθεωρητικής Βουλής μεταχειρίστηκε τις ευρείες υπερπλειοψηφίες της προτείνουσας Βουλής ως λάφυρο, αρνήθηκε να αυτοπεριοριστεί από την ανάγκη συναίνεσης και επί του περιεχομένου της διάταξης, φανερώνοντας και μια εγγενή αδυναμία του άρθρου 110: η διαπίστωση της ανάγκης αναθεώρησης μιας διάταξης δεν σημαίνει και συναίνεση ως προς το νέο περιεχόμενο της διάταξης. Έτσι, διαστρέφεται πλήρως η ratio της αναθεώρησης αλλά

και ο αυστηρός χαρακτήρας του Συντάγματος, καθώς η διάταξη καταλήγει να αναθεωρείται, εν μέσω αντιδράσεων, μόνο από την πλειοψηφία με σκοπό όχι την ισορροπία του πολιτεύματος αλλά την ενίσχυση αυτής της ίδιας της πλειοψηφικής δύναμης.

Αναφορικά με τη διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας η κακή αυτή πρακτική είναι εμφανής δια γυμνού οφθαλμού: η υπερπλειοψηφία που δόθηκε από την πρώτη Βουλή έδωσε τη δυνατότητα στην κοινοβουλευτική πλειοψηφία της Νέας Δημοκρατίας να αναθεωρήσει τη διάταξη του άρθρου 32 παρ. 4 ώστε ο ύψιστος πολιτειακός θεσμός να καθίσταται εν τέλει κομματική επιλογή, ακόμα και με χαρακτηριστικά σχετικής πλειοψηφίας.

Προσπαθώντας να καλύψει τον σάλο που προκλήθηκε από τη σχετική μεθόδευση, κατά την καταληκτική ομιλία του στη συζήτηση της αναθεώρησης του Συντάγματος το 2019, ο Πρωθυπουργός και Πρόεδρος της κοινοβουλευτικής ομάδας της πλειοψηφίας, Κυριάκος Μητσοτάκης ανέφερε τα εξής: «Αυτή είναι η πρόταση την οποία εισηγούμαστε στη Βουλή και είναι αυτονόητο ότι η συνταγματική πρόβλεψη για τελική εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας με απλή πλειοψηφία δεν αναιρεί, το επαναλαμβάνω, δεν αναιρεί, την πολιτική ευθύνη της εκάστοτε πλειοψηφίας, να αναζητεί πρόσωπο το οποίο θα εξασφαλίζει τη μεγαλύτερη δυνατή συναίνεση. Άλλωστε και αυτή η επιλογή θα είναι πάντα ανοιχτή στην κρίση των πολιτών».

Αυτό που στη μητέρα του κοινοβουλευτισμού θα εθεωρείτο μια «διακηρυγμένη συνθήκη του πολιτεύματος» (declared convention) και θα παρήγαγε κανονιστικότητα, στη χώρα μας αναιρέθηκε από τον ίδιο τον Πρωθυπουργό με την επιλογή ως Πρόεδρου της Δημοκρατίας εν ενεργεία βουλευτή της κυβερνώσας παράταξης το 2025 και χωρίς καμία στήριξη πλην της στενά κομματικής από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία.

Συνεπώς, η αναθεωρητική εμπειρία του 2019 συνίσταται στην εκμετάλλευση της επιτευχθείσας στην προτείνουσα Βουλή πλειοψηφίας για μονοκομματική διαμόρφωση του περιεχομένου των διατάξεων στην αναθεωρητική Βουλή. Αυτή δε η πρακτική δεν περιορίστηκε στο γράμμα της διάταξης αλλά, αντίθετα με τις διαβεβαιώσεις του Πρωθυπουργού και στην εφαρμογή τους, με κορυφαίο παράδειγμα την κομματική υποψηφιότητα για την Προεδρία της Δημοκρατίας το 2025.

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΥΠΕΡΠΛΕΙΟΨΗΦΙΕΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ

Η εμπειρία της αναθεώρησης του 2019 αλλά και της εφαρμογής των αναθεωρηθεισών διατάξεων, με τη διαστροφή και εκμετάλλευση των συναινέσεων της προτείνουσας βουλής υπαγορεύει τη στάση μας οι υπερπλειοψηφίες που απαιτεί το Σύνταγμα, σύμφωνα και με τον αυστηρό του χαρακτήρα, να επιτυγχάνονται πάντα στη δεύτερη, αναθεωρητική Βουλή. Αυτό θα οδηγήσει σε υπερπλειοψηφική συνδιαμόρφωση των διατάξεων και όχι σε μια γενικού χαρακτήρα συναίνεση στην προτείνουσα Βουλή που θα καθιστά τις σχετικές διατάξεις αντικείμενο πλειοψηφικής άρα μονοκομματικής και όχι υπερπλειοψηφικής διαμόρφωσης, αντίθετα με το πνεύμα της αναθεωρητικής διαδικασίας.

Η στάση μας αυτή, μια στάση αρχών, εκδηλώθηκε ήδη από την έναρξη της σχετικής συζήτησης στον δημόσιο διάλογο και εκφράζεται τόσο από την πρότασή μας για αναθεώρηση του άρθρου 110 του Συντάγματος, όσο και από την ψήφο μας στην παρούσα, προτείνουσα Βουλή.

Η εισήγησή μας για την αναθεώρηση του άρθρου 110, όπως διατυπώθηκε στο δημόσιο διάλογο, μεταθέτει την απαιτούμενη κοινοβουλευτική υπερπλειοψηφία στο στάδιο της αναθεωρητικής Βουλής, κατά το οποίο η αναθεώρηση πρέπει να εγκρίνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των βουλευτών.

Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με αντικατάσταση των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 110 ως εξής:

- «2. Η ανάγκη της αναθεώρησης του Συντάγματος διαπιστώνεται με απόφαση της Βουλής που λαμβάνεται, ύστερα από πρόταση πενήντα τουλάχιστον βουλευτών, με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των μελών της σε δύο ψηφοφορίες που απέχουν μεταξύ τους έναν τουλάχιστον μήνα. Με την απόφαση αυτή καθορίζονται ειδικά οι διατάξεις που πρέπει να αναθεωρηθούν.
3. Αφού η αναθεώρηση αποφασιστεί από τη Βουλή, η επόμενη Βουλή, κατά την πρώτη σύνοδό της, αποφασίζει με πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των μελών της σχετικά με τις αναθεωρητέες διατάξεις.»

Καθώς και κατάργηση της παραγράφου 4 του άρθρου 110.

Η πρότασή μας, που έτυχε ιδιαίτερα ευνοϊκής υποδοχής από τη θεωρία αλλά και βουλευτές όλων των άλλων κοινοβουλευτικών ομάδων, της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας συμπεριλαμβανομένης, μετατρέποντας την υπερπλειοψηφική εγγύηση

από εναλλασσόμενη σε σταθερή στην αναθεωρητική Βουλή, μεταφέρει και την υποχρέωση των συναινέσεων από μια αόριστη διάθεση αναθεώρησης μιας διάταξης στο ίδιο το περιεχόμενο της διάταξης αυτής. Έτσι η αναθεωρητική διαδικασία μετατρέπεται από τύποις σε ουσία συναινετική και θεραπεύεται η πληγή που άνοιξε στον υπερπλειοψηφικό χαρακτήρα της διαδικασίας η αναθεώρηση του 2019.

Η ίδια διάθεση να είναι η διαδικασία της αναθεώρησης μια στην ουσία και στο περιεχόμενό της υπερπλειοψηφική διαδικασία υπαγορεύει και τη στάση μας στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος στην παρούσα, προτείνουσα Βουλή. Το ΠΑΣΟΚ-Κίνημα Αλλαγής προσήλθε με προτάσεις διατάξεων πλήρως και σε βάθος επεξεργασμένες, στην ουσία τους προτάσεις αναθεωρητικής Βουλής και συζήτησε εξαντλητικά τις προτεινόμενες διατάξεις στην Επιτροπή. Όντας πιστό στην αρχή της ουσία συναινετικής διαδικασίας της αναθεώρησης και της επιδίωξης και επίτευξης των ευρύτερων δυνατών πλειοψηφιών στο περιεχόμενο της ρύθμισης στη δεύτερη, αναθεωρητική Βουλή, το ΠΑΣΟΚ ψηφίζει ΠΑΡΩΝ σε όλες εκείνες τις προτεινόμενες ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται και στη δική του πρόταση, με σκοπό να είναι υποχρεωτική η υπερπλειοψηφία των 180 στη δεύτερη, αναθεωρητική Βουλή και οι σχετικές διατάξεις να τύχουν της ευρύτερης δυνατής στήριξης στο περιεχόμενο και την ουσία των αλλαγών τους.

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑΣ

Η κοινοβουλευτική πλειοψηφία της Νέας Δημοκρατίας, με την πρόταση αναθεώρησης που υπέβαλε στη Βουλή ζητεί την αλλαγή σειράς διατάξεων. Κατά την εκτίμησή μας κάποιες από τις διατάξεις αυτές δεν χρήζουν αναθεώρησης ενώ κάποιες άλλες οφείλουν να αναθεωρηθούν αλλά σε κατεύθυνση άλλη από αυτή που προτείνει η εισήγηση της πλειοψηφίας. Η θέση μας επί των προτεινομένων διατάξεων έχει εκτεθεί λεπτομερώς στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος με τις ομιλίες του γενικού εισηγητή και των μελών της Επιτροπής. Στην παρούσα εισήγηση συνοψίζονται τα κύρια σημεία της κριτικής μας.

Αναφορικά με τις διατάξεις εκείνες που με την κατεύθυνση αναθεώρησης που προκρίνει η κοινοβουλευτική πλειοψηφία υπάρχει διάσταση απόψεων και εκτιμήσεων, θα μπορούσε κανείς να ξεχωρίσει ως πλέον κομβικά τα άρθρα 29, 86, 90, 101^Α στο λεγόμενο οργανωτικό σκέλος, καθώς και τα άρθρα 5, 16, 17 στο τμήμα των δικαιωμάτων.

Στο άρθρο 86 του Συντάγματος, η πρόταση της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας διατηρεί την όλως προβληματική, όπως απεδείχθη κατά την τρέχουσα βουλευτική περίοδο, σύνδεση της δίωξης των υπουργών με την κοινοβουλευτική πλειοψηφία μέσω της διατύπωσης ότι η άσκηση δίωξης θα γίνεται «με απόφαση Βουλής, με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, με ονομαστική ψηφοφορία». Πρόκειται με άλλα λόγια για μια μεταβολή που αποκλειστικό σκοπό έχει «να μην αλλάξει τίποτα» από όσα τραυμάτισαν την εμπιστοσύνη των πολιτών. Τουναντίον, τα πράγματα γίνονται χειρότερα, καθώς η ψηφοφορία προτείνεται από τη Νέα Δημοκρατία να γίνει ονομαστική, με απώτερο σκοπό τον έλεγχο των βουλευτών και την αποφυγή δυσάρεστων εκπλήξεων, όπως αυτές που απειλούνταν το 2025 και οδήγησαν στην αντισυνταγματική μεθόδευση κατά την ψηφοφορία για τη μη σύσταση ειδικής κοινοβουλευτικής επιτροπής για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης κατά των κ. Αυγενάκη και Βορίδη.

Αναφορικά με το άρθρο 90 του Συντάγματος, επίσης διατηρείται με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας η προβληματική σύνδεση της επιλογής των επικεφαλής των ανωτάτων δικαστηρίων με το κυβερνών κόμμα. Η μόνη διαφορά είναι πως η προαγωγή δεν θα λαμβάνει χώρα από το υπουργικό συμβούλιο αλλά από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία, όπως αυτή θα εκφράζεται στην -αγνώστων λοιπών στοιχείων- κοινοβουλευτική επιτροπή κατ' ενάσκηση κομματικής πειθαρχίας.

Όσον αφορά στο άρθρο 101Α του Συντάγματος και την επιλογή των προέδρων και μελών των ανεξαρτήτων αρχών, δεν υπάρχει καμία υπερπλειοψηφική εγγύηση στην πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, ούτε και μηχανισμός επίλυσης ενός ενδεχόμενου αδιεξόδου περί την επιλογή. Αφήνεται συνεπώς τεχνηέντως ανοιχτό το ενδεχόμενο κομματικών επιλογών της πλειοψηφίας, με ένα τεχνοκρατικό επίχρισμα.

Η κοινοβουλευτική πλειοψηφία ζητά τη θέσπιση ενός νέου άρθρου 5B για την τεχνητή νοημοσύνη, ενώ η δική μας πρόταση αφορά στο ευρύτερο ζήτημα των «ψηφιακών δικαιωμάτων και εγγυήσεων έναντι νέων τεχνολογιών» αλλά και ευρεία παρέμβαση στο άρθρο 5 σχετικά τους λόγους που δύναται να στοιχειοθετήσουν απαγορευμένη διάκριση καθώς και την υποχρέωση του κράτους για την προστασία των γυναικών από την έμφυλη βία και τις γυναικοκτονίες.

Στο άρθρο 16, η αόριστη αναφορά στην κυβερνητική πρόταση σε «δημόσιο ή ιδιωτικό χαρακτήρα» των «νομικών προσώπων πανεπιστημιακής εκπαίδευσης» αφήνει ορθάνοιχτο το ενδεχόμενο λειτουργίας στη χώρα κερδοσκοπικών πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, αντίθετα με την πάγια θέση και πρότασή μας για πρόβλεψη της δυνατότητας ίδρυσης μη κρατικών μη κερδοσκοπικών πανεπιστημίων στο Σύνταγμα.

Στο άρθρο 17, η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας δεν περιλαμβάνει την κρίσιμη για εμάς μεριμνά του Κράτους για την προστασία των παραμεθόριων και ευαίσθητων περιοχών της Χώρας που παίρνει τη μορφή ειδικών περιορισμών ή όρων στην άμεση ή έμμεση κτήση και μεταβίβαση δικαιωμάτων σε ακίνητα στις περιοχές αυτές, καθώς τη θέσπιση μηχανισμών ελέγχου ή απαγόρευσης συναλλαγών που δύνανται να θέσουν σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια.

Αναφορικά με τις διατάξεις εκείνες της πρότασης της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας, των οποίων την αναθεώρηση η αξιωματική αντιπολίτευση θεωρεί ότι θα είναι μια αρνητική εξέλιξη, αξίζει να αναφερθεί η περίπτωση του άρθρου 30 παρ. 1 και 5 του Συντάγματος περί μιας εξαετούς θητείας του Προέδρου της Δημοκρατίας. Η εν λόγω πρόταση, εκφρασμένη από τον ίδιο τον Πρωθυπουργό κατά την ανακοίνωση του κ. Τασούλα ως υποψηφίου για την Προεδρία της Δημοκρατίας, αποτελεί συγκυριακή επιλογή με απώτερο σκοπό τη δικαιολόγηση μιας κομματικής υποψηφιότητας, παρά τις περί του αντιθέτου δεσμεύσεις του κ. Μητσοτάκη στη Βουλή, που προεκτέθηκαν. Περιορίζοντας το όριο θητειών από δυο σε μία, αγνοεί τα συνταγματικά προηγούμενα, εκλαμβάνοντας προφανώς ως αποτυχημένη τη δεύτερη θητεία των Προέδρων Κωστή Στεφανόπουλου και Κάρολου Παπούλια, καθώς και του ίδιου ιδρυτή της Νέας Δημοκρατίας, Κωνσταντίνου Καραμανλή. Κι αυτό συμβαίνει γιατί συνιστά μια πρόταση ανιστόρητης, συγκυριακής συνταγματικής νομοθέτησης.

Ιδιαίτερα προβληματική και αντίθετη με τον κοινοβουλευτισμό είναι και η πρωθυπουργική πρόταση για αναθεώρηση του άρθρου 81 παρ. 2 (ενδεχομένως και σε συνδυασμό με την πρόταση αναθεώρησης των άρθρων 56 και 57) στην κατεύθυνση της θέσπισης ασυμβιβάστου βουλευτή και υπουργού. Συνιστά μια εκ του πονηρού απόπειρα περαιτέρω ενίσχυσης του πρωθυπουργοκεντρικού μοντέλου άσκησης της εξουσίας, με τον Πρόεδρο της Κυβέρνησης να καθορίζει, με βάση τους ισχύοντες αριθμούς του κυβερνητικού σχήματος, περίπου το ένα έκτο της σύνθεσης της Βουλής αλλά και το ένα τρίτο της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας, από την οποία στα κοινοβουλευτικά συστήματα, όπως το ελληνικό, εξαρτάται, μεταξύ άλλων, η διατήρηση της Κυβέρνησης στην εξουσία.

Το ανωτέρω σύστημα εξάλλου όχι μόνο δεν επιλύει αλλά περαιτέρω επιδεινώνει τον λόγο για τον οποίο δήθεν προτείνεται, την πάταξη των πελατειακών σχέσεων, καθώς θα επιτείνει τον πελατειακό ανταγωνισμό μεταξύ βουλευτών -μη υπουργών ψηφισμένων επιλαχόντων βουλευτών αφενός και υπουργών- μη βουλευτών εκλεγμένων ωστόσο βουλευτών εντός της ίδιας εκλογικής περιφέρειας. Στην κατεύθυνση αυτή εξίσου προβληματική και απορριπτέα είναι και η πρόταση της

κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας για αναθεώρηση του άρθρου 60 για «Θωράκιση θεσμικού ρόλου του βουλευτή κατά την άσκηση της νομοθετικής και ελεγκτικής του αρμοδιότητας και κατά την επικοινωνία με την εκλογική του περιφέρεια», καθώς συνιστά έμμεση και εκ των υστέρων συνταγματική νομιμοποίηση πελατειακών πρακτικών που είδαν το φως της δημοσιότητας και προκάλεσαν την ποινική κινητοποίηση των ευρωπαϊκών εισαγγελικών οργάνων.

Αναφορικά με την αναθεώρηση του άρθρου 77 παρ. 3 περί εισαγωγής στοιχείων προληπτικού ελέγχου της συνταγματικότητας, οφείλει να σημειωθεί, όπως έγινε και στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, ότι η πείρα δείχνει ότι τα ζητήματα συνταγματικότητας ενός νόμου ανακύπτουν συνθηθέστατα κατά την εφαρμογή του, και αυτή είναι και η λογική του συστήματος ελέγχου της συνταγματικότητας που ισχύει στη χώρα μας. Η εισαγωγή στοιχείων Συνταγματικού Δικαστηρίου κατά το στάδιο του προληπτικού ελέγχου της συνταγματικότητας, μπορεί να δημιουργήσει περισσότερα προβλήματα από ό,τι ευαγγελίζεται πως θα επιλύσει. Ο εν μέρει προληπτικός, και διατηρώντας όλα τα άλλα στοιχεία του ισχύοντος συστήματος στοιχεία, έλεγχος κινδυνεύει να οδηγήσει σε σειρά ατόπων, όπως έχει εγκαίρως επισημανθεί.

Τέλος, η πρόταση αναθεώρησης του άρθρου 103 συνιστά μια ανεπίτρεπτη περίπτωση συνταγματοποίησης ιδεολογικών αγκυλώσεων και έλλειψης πολιτικής βούλησης στην εφαρμογή του ίδιου ισχύοντος νομοθετικά πλαισίου. Η αναστάτωση που έχει ήδη προκαλέσει στην πολύπαθη δημόσια διοίκηση μπορεί να αποδοθεί μόνο σε έναν σχεδιασμό διχασμού από μεριάς της Κυβέρνησης, με απώτερο σκοπό την αποκόμιση εκλογικού μεριδίου. Η σύγκριση με έννομες τάξεις της αλλοδαπής καθιστά σαφές ότι υπάρχει ένα ευρωπαϊκό κεκτημένο της συνταγματικής ή νομοθετικής καθέρωσης της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων που δεν μπορεί να καμφθεί λόγω της έλλειψης πολιτικής βούλησης της κυβέρνησης να εφαρμόσει εδώ και έτη ισχύουσες διατάξεις του πειθαρχικού δικαίου. Εξάλλου, και εν προκειμένω δεν υφίσταται περίπτωση συνταγματικού κενού, αλλά μη εφαρμογής ψηφισμένων – και από την ίδια την σημερινή κυβερνητική πλειοψηφία – νομοθετικών ρυθμίσεων για την αξιολόγηση των δημοσίων υπαλλήλων, πρόβλημα που υφίσταται λόγω έλλειψης πολιτικής βούλησης.

Μια τελευταία αναφορά αξίζει στο ιδιαίτερα προβληματικό γεγονός ότι, ενώ το Σύνταγμα απαιτεί την αναφορά σε αναθεωρητέες «διατάξεις», στην πρόταση της κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας γίνεται λόγος για ολόκληρα αναθεωρητέα άρθρα, χωρίς την απαραίτητη εξειδίκευση σε ποιες συγκεκριμένες διατάξεις των εν λόγω άρθρων αφορά η πρόταση.

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ - ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, το ΠΑΣΟΚ-Κίνημα Αλλαγής προσήλθε στη συζήτηση για τη συνταγματική αναθεώρηση στο πλαίσιο της προτείνουσας Βουλής με ένα ολοκληρωμένο σχέδιο προτάσεων που κατατέθηκαν στα πρακτικά της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος και συνιστούν προτάσεις που τίθενται υπόψιν των βουλευτών αλλά και του ελληνικού λαού ενόψει της δεύτερης, αναθεωρητικής Βουλής, στην οποία και πιστεύουμε ότι πρέπει να επιδιώκονται και συνταγματικά, αλλά και στην πράξη, οι μέγιστες δυνατές υπερπλειοψηφίες επί του περιεχομένου των διατάξεων.

Με απώτερο σκοπό την υποχρέωση επίτευξης των υπερπλειοψηφιών στην αναθεωρητική Βουλή και την πλήρη ενημέρωση των πολιτών επί της πρότασής του, το ΠΑΣΟΚ διατυπώνει με ακρίβεια το περιεχόμενο που προτείνει για τις προς αναθεώρηση διατάξεις και ψηφίζει ΠΑΡΩΝ σε όλες εκείνες τις διατάξεις που περιλαμβάνονταν και στη δική του πρόταση. Με την υπεύθυνη στάση της αξιωματικής αντιπολίτευσης, η υπερπλειοψηφία θα είναι υποχρέωση της επόμενης Βουλής και θα αποτελεί αποτέλεσμα της ενημέρωσης των πολιτών για τις θέσεις των κομμάτων επί του περιεχομένου των προτεινόμενων αλλαγών, της ψήφου τους στις προβλεπόμενες από το Σύνταγμα μεσολαβούσες εκλογές, καθώς και μιας συνθετικής διαδικασίας στο Κοινοβούλιο.

Μεταξύ των διατυπωμένων με ακρίβεια προτάσεων αναθεώρησης, που υποβάλλονται συνημμένα, βρίσκονται και οι εξής:

1. Αναθεώρηση του άρθρου 86: ουσιαστική αποπολιτικοποίηση της ευθύνης υπουργών

Η προτεινόμενη ρύθμιση απομακρύνει πλήρως τη Βουλή από τη διαδικασία δίωξης. Τη σχετική αρμοδιότητα αναλαμβάνει ειδικό συμβούλιο και, αν η υπόθεση φθάσει στο ακροατήριο, η δίκη διεξάγεται ενώπιον του Ειδικού Δικαστηρίου.

2. Αναθεώρηση του άρθρου 90: Δικαιοσύνη χωρίς κυβερνητική κηδεμονία

Μεταφορά της αρμοδιότητας επιλογής της ηγεσίας της Δικαιοσύνης σε ειδική μεικτή επιτροπή με 19 μέλη, κατά πλειοψηφία αποτελούμενη από μέλη της εθνικής αντιπροσωπείας, δικαστές και μέλη της νομικής κοινότητας (δικηγόρους και καθηγητές νομικών σχολών ΑΕΙ). Συνταγματική κατοχύρωση της τετραετούς απαγόρευσης ανάληψης δημοσίων θέσεων ευθύνης από αφυπηρετήσαντες δικαστικούς λειτουργούς.

3. Συνταγματική κατοχύρωση της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας

Η Αρχή θα επιφορτιστεί με τον έλεγχο των οικονομικών των κομμάτων, των εκλογικών δαπανών και δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης των βουλευτών.

4. Αναθεώρηση του άρθρου 110

Η υπερπλειοψηφία των 3/5 να απαιτείται υποχρεωτικά στην δεύτερη, αναθεωρητική Βουλή.

5. Αναθεώρηση του άρθρου 5

Προτείνεται η αναμόρφωση του άρθρου 5 ώστε να αντανakλά το περιεχόμενο του άρθρου 19 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με τους λόγους που δύναται να στοιχειοθετήσουν απαγορευμένη διάκριση. Προτείνεται η προσθήκη της αναπαραγωγικής ελευθερίας στο δικαίωμα προστασίας της υγείας.

Προτείνεται η προσθήκη παραγράφου 6 στο άρθρο 5, με την οποία τίθεται η προστασία από την έμφυλη βία, καθώς και οι γυναικοκτονίες ως υποχρέωση του Κράτους.

6. Αναθεώρηση του άρθρου 16

Ρητή κατοχύρωση του μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα των μη κρατικών πανεπιστημίων.

7. Αναθεώρηση του άρθρου 17

Θέσπιση υποχρέωση του Κράτους να μεριμνά για την προστασία των παραμεθόριων και ευαίσθητων περιοχών της Χώρας. Εισάγεται νομοθετική εξουσιοδότηση για την θέσπιση ειδικών περιορισμών και όρων στην άμεση ή έμμεση κτήση και μεταβίβαση δικαιωμάτων στις περιοχές αυτές, καθώς και σχετικών μηχανισμών ελέγχου ή απαγόρευσης συναλλαγών για λόγους εθνικής ασφάλειας.

8. Αναθεώρηση του άρθρου 21

Κατοχύρωση του Εθνικού Συστήματος Υγείας ως συνταγματικού θεσμού. Θέσπιση υποχρέωσης του Κράτους να μεριμνά για την διασφάλιση της πρόσβασης των πολιτών σε επαρκή και προσιτή κατοικία, ιδίως μέσω της ανάπτυξης προγραμμάτων κοινωνικής κατοικίας.

Παράλληλα, στο ίδιο άρθρο προτείνεται η διασφάλιση της αναπαραγωγικής αυτονομίας της γυναίκας στο πλαίσιο της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της προσωπικής ελευθερίας και της ιδιωτικής ζωής.

9. Αναθεώρηση του άρθρου 24

Προστίθεται υποχρέωση του Κράτους να λαμβάνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος για τη διασφάλιση της αρχής της διαγενεακής δικαιοσύνης και υποχρέωση του Κράτους να διασφαλίζει καθολικά και ισότιμα την πρόσβαση στην ενέργεια, την ενεργειακή επάρκεια και τη δίκαιη ενεργειακή μετάβαση. Προβλέπεται πως η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί, εκτός από δικαίωμα, και καθήκον των πολιτών. Προστίθεται υποχρέωση του Κράτους να διασφαλίζει την προστασία και τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων και την αδιάλειπτη, καθολική και ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης υψηλής ποιότητας.

10. Αναθεώρηση του άρθρου 101Α

Σύμφωνα με την πρότασή μας, επεκτείνονται τα εχέγγυα προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας στα μέλη όλων των ανεξάρτητων αρχών. Παράλληλα, αναμορφώνεται η διαδικασία επιλογής των μελών τους, ώστε να διασφαλίζεται η ευρύτερη δυνατή πολιτική συναίνεση, χωρίς να καθίσταται δυνατή η παρακώλυση της συγκρότησης των αρχών. Σε περίπτωση αποτυχίας επίτευξης της απαιτούμενης πλειοψηφίας μετά από διαδοχικές συνεδριάσεις της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής, προβλέπεται η ανάθεση της επιλογής σε ειδική επιτροπή, της οποίας η σύνθεση συνδυάζει στοιχεία δημοκρατικής νομιμοποίησης και εξειδικευμένης θεσμικής και επιστημονικής εμπειρίας, εξασφαλίζοντας συγχρόνως την αποτελεσματικότητα και τη λυσιτέλεια της διαδικασίας.

11. Αναθεώρηση του άρθρου 102

Ενίσχυση της αρχής της αυτοδιοίκησης, με την σαφέστερη κατοχύρωση του τεκμηρίου αρμοδιότητας υπέρ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και τη θέσπιση αυξημένων εγγυήσεων για τη μεταβολή των αρμοδιοτήτων τους. Διεύρυνση της διοικητικής και κανονιστικής αυτοτέλει των ΟΤΑ, περιορισμός της κρατικής εποπτείας σε έλεγχο νομιμότητας και ενίσχυσης της θεσμικής προστασίας των αιρετών οργάνων. Ειδική μέριμνα προτείνεται να ληφθεί για την οικονομική αυτοτέλεια, με πρόβλεψη επαρκών πόρων και κανόνες διαφάνειας.

Προτάσεις συνταγματικής αναθεώρησης

(σε μορφή παρακολούθησης αλλαγών σε σχέση με την σημερινή διατύπωση)

Άρθρο 5: (Ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, προσωπική ελευθερία)

- 1) Στην παράγραφο 2 του άρθρου 5, μετά τη λέξη «φυλής» προστίθενται οι λέξεις: «φύλου, γενετήσιου προσανατολισμού, αναπηρίας, ηλικίας,».

Στην παράγραφο 2 του άρθρου 5, μετά τη λέξη «γλώσσας» προστίθενται οι λέξεις: «κοινωνικής προέλευσης».

- 2) Στην παράγραφο 5 του άρθρου 5, μετά τη λέξη «υγείας» προστίθεται η φράση:

«της αναπαραγωγικής υγείας»

- 3) Προστίθεται παράγραφος 6 ως εξής:

«Η προστασία από την έμφυλη βία και τις γυναικοκτονίες είναι υποχρέωση του Κράτους».

Η διάταξη του άρθρου 5 διαμορφώνεται ως ακολούθως:

1. Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη.
2. Όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, φύλου, γενετήσιου προσανατολισμού, αναπηρίας, ηλικίας, γλώσσας, κοινωνικής προέλευσης -και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο. Απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που διώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας.
3. Η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη. Κανένας δεν καταδιώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο περιορίζεται, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος.
4. Απαγορεύονται ατομικά διοικητικά μέτρα που περιορίζουν σε οποιονδήποτε Έλληνα την ελεύθερη κίνηση ή εγκατάσταση στη Χώρα, καθώς και την ελεύθερη έξοδο και είσοδο σ' αυτήν. Τέτοιου περιεχομένου περιοριστικά μέτρα είναι δυνατόν

να επιβληθούν μόνο ως παρεπόμενη ποινή με απόφαση ποινικού δικαστηρίου, σε εξαιρετικές περιπτώσεις ανάγκης και μόνο για την πρόληψη αξιόποινων πράξεων, όπως νόμος ορίζει.

5. Καθένας έχει δικαίωμα στην προστασία της υγείας, της αναπαραγωγικής ελευθερίας και της γενετικής του ταυτότητας. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία κάθε προσώπου έναντι των βιοϊατρικών παρεμβάσεων.

6. Η προστασία από την έμφυλη βία και τις γυναικοκτονίες είναι υποχρέωση του Κράτους.

Αιτιολογική έκθεση

Προτείνεται η αναμόρφωση του άρθρου 5 ώστε να αντανakλά το περιεχόμενο του άρθρου 19 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με τους λόγους που δύναται να στοιχειοθετήσουν απαγορευμένη διάκριση. Προστίθεται η αναπαραγωγική ελευθερία στο δικαίωμα προστασίας της υγείας. Προστίθεται παράγραφος 6 στο άρθρο 5, με την οποία τίθεται η προστασία από την έμφυλη βία, καθώς και οι γυναικοκτονίες ως υποχρέωση του Κράτους.

Άρθρο 5Α: (Δικαίωμα στην πληροφόρηση)

- 1) Στο άρθρο 5Α προστίθεται νέα παράγραφος 3 ως εξής:

«3. Καθένας έχει δικαίωμα πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα που κατέχουν οι δημόσιες αρχές, όπως νόμος ορίζει. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό επιτρέπονται μόνο υπό τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1».

- 2) Στο άρθρο 5Α προστίθεται νέα παράγραφος 4 ως εξής:

«4. Το κράτος και όλοι οι δημόσιοι φορείς υποχρεούνται να δημοσιεύουν προληπτικά και χωρίς αίτηση, σε ενιαία, δημόσια και προσβάσιμη ψηφιακή πλατφόρμα διαφάνειας, όλες τις πράξεις, αποφάσεις, συμβάσεις, δαπάνες και στοιχεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Νόμος ρυθμίζει την οργάνωση και λειτουργία της ψηφιακής πλατφόρμας διαφάνειας. Πράξεις κανονιστικού ή ατομικού χαρακτήρα, διοικητικές αποφάσεις και συμβάσεις που συνεπάγονται επιβάρυνση του Δημοσίου ή διάθεση δημόσιων πόρων δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα αν δεν έχουν προηγουμένως δημοσιευθεί στην επίσημη ψηφιακή πλατφόρμα διαφάνειας.»

Η διάταξη του άρθρου 5Α διαμορφώνεται ως ακολούθως:

1. Καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως νόμος ορίζει. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό είναι δυνατόν να επιβληθούν με νόμο μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας, καταπολέμησης του εγκλήματος ή προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων
2. Καθένας έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά, καθώς και της παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσής τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους, τηρουμένων πάντοτε των εγγυήσεων των άρθρων 9, 9Α και 19.
3. Καθένας έχει δικαίωμα πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα που κατέχουν οι δημόσιες αρχές, όπως νόμος ορίζει. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό επιτρέπονται μόνο υπό τις προϋποθέσεις της παραγράφου 1.
4. Το κράτος και όλοι οι δημόσιοι φορείς υποχρεούνται να δημοσιεύουν προληπτικά και χωρίς αίτηση, σε ενιαία, δημόσια και προσβάσιμη ψηφιακή πλατφόρμα διαφάνειας, όλες τις πράξεις, αποφάσεις, συμβάσεις, δαπάνες και στοιχεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Νόμος ρυθμίζει την οργάνωση και λειτουργία της ψηφιακής πλατφόρμας διαφάνειας. Πράξεις κανονιστικού ή ατομικού χαρακτήρα, διοικητικές αποφάσεις και συμβάσεις που συνεπάγονται επιβάρυνση του Δημοσίου ή διάθεση δημόσιων πόρων δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα αν δεν έχουν προηγουμένως δημοσιευθεί στην επίσημη ψηφιακή πλατφόρμα διαφάνειας.

Αιτιολογική έκθεση

Κατοχυρώνεται συνταγματικά το δικαίωμα πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα προς τον σκοπό ενίσχυσης της διαφάνειας της δράσης της Διοίκησης. Θεσπίζεται η υποχρεωτική προληπτική δημοσίευση πράξεων και δεδομένων της δημόσιας διοίκησης και η σύνδεση του κύρους τους με τη δημοσίευση. Κατοχυρώνεται συνταγματικά το ψηφιακό πρόγραμμα «Διαύγεια».

Άρθρο 5Β: (Ψηφιακά δικαιώματα και εγγυήσεις έναντι νέων τεχνολογιών)

Θεσπίζεται νέα διάταξη υπ' αριθ. 5Β ως ακολούθως:

- «1. Καθένας έχει δικαίωμα σε αποτελεσματική και ισότιμη πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες ψηφιακής συνδεσιμότητας και επικοινωνίας. Το Κράτος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την άρση του ψηφιακού αποκλεισμού, ιδίως σε βάρος των οικονομικά ασθενέστερων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

2. Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από πρακτικές ψηφιακής χειραγώγησης και από τη χρήση τεχνολογιών που επηρεάζουν αθέμιτα την αυτονομία της βούλησής του ή τη δημοκρατική διαδικασία. Το Κράτος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση του δικαιώματος αυτού και την πρόληψη και αντιμετώπιση των σχετικών πρακτικών.
3. Η ανάπτυξη, διάθεση και χρήση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης και λοιπών ψηφιακών τεχνολογιών τελεί υπό τον σεβασμό της ανθρώπινης αξίας, της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας και της δημοκρατίας. Νομός ρυθμίζει εγγυήσεις διαφάνειας, λογοδοσίας και ανθρώπινης εποπτείας, ιδίως όταν τα συστήματα αυτά παράγουν έννομα αποτελέσματα ή επηρεάζουν ουσιαστικά τους πολίτες.
4. Περιορισμοί των ανωτέρω δικαιωμάτων επιτρέπονται μόνον εφόσον προβλέπονται από νόμο και είναι αναγκαίοι και ανάλογοι προς την εξυπηρέτηση σκοπού δημοσίου συμφέροντος ή την προστασία άλλων συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων.»

Αιτιολογική έκθεση

Ενισχύεται η προστασία της προσωπικής αυτονομίας και της δημοκρατικής λειτουργίας υπό τις συνθήκες της ψηφιακής εποχής. Κατοχυρώνεται δικαίωμα ισότιμης πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες ψηφιακής συνδεσιμότητας και δικαίωμα προστασίας από πρακτικές ψηφιακής χειραγώγησης και από τη χρήση τεχνολογιών που επηρεάζουν αθέμιτα την αυτονομία της βούλησης ή τη δημοκρατική διαδικασία. Θεσπίζεται υποχρέωση του Κράτους να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων αυτών και την πρόληψη, αποτροπή και αντιμετώπιση των σχετικών πρακτικών.

14: (Ελευθερία του Τύπου)

Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 14 αντικαθίστανται ως ακολούθως:

- «1. Η ελευθερία της έκφρασης είναι απαραβίαστη. Η ελεύθερη δημόσια σφαίρα, η διαφάνεια και ο δημόσιος έλεγχος αποτελούν θεμέλιο της δημοκρατίας.
2. Ο τύπος, έντυπος και ηλεκτρονικός, είναι ελεύθερος. Η λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο απαγορεύονται.»

Η διάταξη του άρθρου 14 διαμορφώνεται ως ακολούθως:

1. Η ελευθερία της έκφρασης είναι απαραβίαστη. Η ελεύθερη δημόσια σφαίρα, η διαφάνεια και ο δημόσιος έλεγχος αποτελούν θεμέλιο της δημοκρατίας.

~~Καθένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, γραπτά και δια του τύπου τους στοχασμούς του τηρώντας τους νόμους του Κράτους.~~

2. Ο τύπος, έντυπος και ηλεκτρονικός, είναι ελεύθερος. Η λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο απαγορεύονται.

~~Ο τύπος είναι ελεύθερος. Η λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο απαγορεύονται.~~

3. Η κατάσχεση εφημερίδων και άλλων εντύπων, είτε πριν από την κυκλοφορία είτε ύστερα από αυτή, απαγορεύεται.

Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η κατάσχεση, με παραγγελία του εισαγγελέα, μετά την κυκλοφορία:

α) για προσβολή της χριστιανικής και κάθε άλλης γνωστής θρησκείας,

β) για προσβολή του προσώπου του Προέδρου της Δημοκρατίας,

γ) για δημοσίευμα που αποκαλύπτει πληροφορίες για τη σύνθεση, τον εξοπλισμό και τη διάταξη των ενόπλων δυνάμεων ή την οχύρωση της Χώρας ή που έχει σκοπό τη βίαιη ανατροπή του πολιτεύματος ή στρέφεται κατά της εδαφικής ακεραιότητας του Κράτους,

δ) για άσεμνα δημοσιεύματα που προσβάλλουν ολοφάνερα τη δημόσια αιδώ, στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος.

4. Σ' όλες τις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου ο εισαγγελέας, μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες από την κατάσχεση, οφείλει να υποβάλει την υπόθεση στο δικαστικό συμβούλιο, και αυτό, μέσα σε άλλες είκοσι τέσσερις ώρες, οφείλει να αποφασίσει για τη διατήρηση ή την άρση της κατάσχεσης, διαφορετικά η κατάσχεση αίρεται αυτοδικαίως. Τα ένδικα μέσα της έφεσης και της αναίρεσης επιτρέπονται στον εκδότη της εφημερίδας ή άλλου εντύπου που κατασχέθηκε και στον εισαγγελέα.

5. Καθένας ο οποίος θίγεται από ανακριβές δημοσίευμα ή εκπομπή έχει δικαίωμα απάντησης, το δε μέσο ενημέρωσης έχει αντιστοίχως υποχρέωση πλήρους και άμεσης επανόρθωσης. Καθένας ο οποίος θίγεται από υβριστικό ή δυσφημιστικό

- δημοσίευμα ή εκπομπή έχει, επίσης, δικαίωμα απάντησης, το δε μέσο ενημέρωσης έχει αντιστοίχως υποχρέωση άμεσης δημοσίευσης ή μετάδοσης της απάντησης. Νόμος ορίζει τον τρόπο με τον οποίο ασκείται το δικαίωμα απάντησης και διασφαλίζεται η πλήρης και άμεση επανόρθωση ή η δημοσίευση και μετάδοση της απάντησης.
6. Το δικαστήριο, ύστερα από τρεις τουλάχιστον καταδίκες μέσα σε μία πενταετία για διάπραξη των εγκλημάτων που προβλέπονται στην παράγραφο 3, διατάσσει την οριστική ή προσωρινή παύση της έκδοσης του εντύπου και, σε βαριές περιπτώσεις, την απαγόρευση της άσκησης του δημοσιογραφικού επαγγέλματος από το πρόσωπο που καταδικάστηκε, όπως νόμος ορίζει. Η παύση ή η απαγόρευση αρχίζουν από του η καταδικαστική απόφαση γίνει αμετάκλητη.
 7. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την αστική και ποινική ευθύνη του τύπου και των άλλων μέσων ενημέρωσης και με την ταχεία εκδίκαση των σχετικών υποθέσεων.
 8. Νόμος ορίζει τις προϋποθέσεις και τα προσόντα για την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος.
 9. Το ιδιοκτησιακό καθεστώς, η οικονομική κατάσταση και τα μέσα χρηματοδότησης των μέσων ενημέρωσης πρέπει να γίνονται γνωστά, όπως νόμος ορίζει. Νόμος προβλέπει τα μέτρα και τους περιορισμούς που είναι αναγκαίοι για την πλήρη διασφάλιση της διαφάνειας και της πολυφωνίας στην ενημέρωση. Απαγορεύεται η συγκέντρωση του ελέγχου περισσότερων μέσων ενημέρωσης της αυτής ή άλλης μορφής. Απαγορεύεται ειδικότερα η συγκέντρωση περισσότερων του ενός ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης της αυτής μορφής, όπως νόμος ορίζει. Η ιδιότητα του ιδιοκτήτη, του εταίρου, του βασικού μετόχου ή του διευθυντικού στελέχους επιχείρησης μέσων ενημέρωσης είναι ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του ιδιοκτήτη, του εταίρου, του βασικού μετόχου ή του διευθυντικού στελέχους επιχείρησης που αναλαμβάνει έναντι του Δημοσίου ή νομικού προσώπου του ευρύτερου δημόσιου τομέα την εκτέλεση έργων ή προμηθειών ή την παροχή υπηρεσιών. Η απαγόρευση του προηγούμενου εδαφίου καταλαμβάνει και κάθε είδους παρένθετα πρόσωπα, όπως συζύγους, συγγενείς, οικονομικά εξαρτημένα άτομα ή εταιρείες. Νόμος ορίζει τις ειδικότερες ρυθμίσεις, τις κυρώσεις που μπορεί να φθάνουν μέχρι την ανάκληση της άδειας ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού και μέχρι την απαγόρευση σύναψης ή την ακύρωση της σχετικής σύμβασης, καθώς και τους τρόπους ελέγχου και τις εγγυήσεις αποτροπής των καταστρατηγήσεων των προηγούμενων εδαφίων.

Αιτιολογική έκθεση

Αναδιατυπώνεται η ελευθερία της έκφρασης ως θεμέλιου της δημοκρατικής κοινωνίας. Καταργείται η αναχρονιστική διάταξη για τον κρατικό έλεγχο των όρων πρόσβασης στη δημοσιογραφία.

Άρθρο 15: (Κινηματογράφος, φωνογραφία, ραδιοφωνία, τηλεόραση)

Το άρθρο 15 παρ. 1 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«Το κράτος σέβεται την συντακτική ελευθερία, την ανεξαρτησία των μέσων ενημέρωσης και την πολυφωνία. Τα μέσα ενημέρωσης σέβονται την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τη δημοκρατία, προστατεύουν την παιδική ηλικία και τη νεότητα, και απέχουν από την υποκίνηση βίας, μίσους ή αθέμιτων διακρίσεων.»

Η διάταξη του άρθρου 15 διαμορφώνεται ως ακολούθως:

1. Το κράτος σέβεται την συντακτική ελευθερία, την ανεξαρτησία των μέσων ενημέρωσης και την πολυφωνία. Τα μέσα ενημέρωσης σέβονται την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τη δημοκρατία, προστατεύουν την παιδική ηλικία και τη νεότητα, και απέχουν από την υποκίνηση βίας, μίσους ή αθέμιτων διακρίσεων. Οι προστατευτικές για τον τύπο διατάξεις του προηγούμενου άρθρου δεν εφαρμόζονται στον κινηματογράφο, τη φωνογραφία, τη ραδιοφωνία, την τηλεόραση και κάθε άλλο παρεμφερές μέσο μετάδοσης λόγου ή παράστασης.
2. Η ραδιοφωνία και η τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους. Ο έλεγχος και η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης που είναι ανεξάρτητη αρχή, όπως νόμος ορίζει. Ο άμεσος έλεγχος του Κράτους, που λαμβάνει και τη μορφή του καθεστώτος της προηγούμενης άδειας, έχει ως σκοπό την αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων, καθώς και προϊόντων του λόγου και της τέχνης, την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της Χώρας, καθώς και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την υποχρεωτική και δωρεάν μετάδοση των εργασιών της Βουλής και των επιτροπών της, καθώς και προεκλογικών μηνυμάτων των κομμάτων από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα

Αιτιολογική έκθεση

Καταργούνται οι αναχρονιστικές διατάξεις που επιτρέπουν τη λογοκρισία στα μέσα μετάδοσης λόγου και εικόνας (κινηματογράφος, φωνογραφία, κ.λπ.). Τίθεται βασικό πλαίσιο για τα μέσα ενημέρωσης που στηρίζεται στην πολυφωνία, την ανεξαρτησία, αλλά και την υποχρέωσή τους να σέβονται την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και να απέχουν από την υποκίνηση μίσους και αθέμιτων διακρίσεων.

Άρθρο 16: (Παιδεία, τέχνη, επιστήμη)

1) Τα εδάφια (α) και (β) της παραγράφου 5 του άρθρου 16 τροποποιούνται ως ακολούθως:

«5. Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση και αυτονομία επί ακαδημαϊκών ζητημάτων. Τα ιδρύματα αυτά τελούν υπό την εποπτεία του Κράτους, η οποία δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους, έχουν δικαίωμα να ενισχύονται οικονομικά από αυτό, ώστε να εκπληρώνουν πλήρως την αποστολή τους, και λειτουργούν σύμφωνα με τους νόμους που αφορούν τους οργανισμούς τους.»

2) Το άρθρο 16 παρ. 8 εδ. β' αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«Ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται και από νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Νόμος διασφαλίζει τους όρους αδειοδότησης, το υψηλό επίπεδο σπουδών, την πιστοποίηση και αδιάλειπτη εποπτεία από ανεξάρτητη αρχή, την ακαδημαϊκή ελευθερία και αυτοδιοίκηση επί ακαδημαϊκών ζητημάτων, την προσβασιμότητα και την κοινωνική αποστολή της ανώτατης εκπαίδευσης.»

Η διάταξη του άρθρου 16 διαμορφώνεται ως ακολούθως:

1. Η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες η ανάπτυξη και η προαγωγή τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Η ακαδημαϊκή ελευθερία και η ελευθερία της διδασκαλίας δεν απαλλάσσουν από το καθήκον της υπακοής στο Σύνταγμα.
2. Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες.

3. Τα έτη υποχρεωτικής φοίτησης δεν μπορεί να είναι λιγότερα από εννέα.
4. Όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας, σε όλες τις βαθμίδες της, στα κρατικά εκπαιδευτήρια. Το Κράτος ενισχύει τους σπουδαστές που διακρίνονται, καθώς και αυτούς που έχουν ανάγκη από βοήθεια ή ειδική προστασία, ανάλογα με τις ικανότητές τους.
5. Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση και αυτονομία επί ακαδημαϊκών ζητημάτων. Τα ιδρύματα αυτά τελούν υπό την εποπτεία του Κράτους, η οποία δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους, έχουν δικαίωμα να ενισχύονται οικονομικά από αυτό, ώστε να εκπληρώνουν πλήρως την αποστολή τους, και λειτουργούν σύμφωνα με τους νόμους που αφορούν τους οργανισμούς τους. ~~Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση. Τα ιδρύματα αυτά τελούν υπό την εποπτεία του Κράτους, έχουν δικαίωμα να ενισχύονται οικονομικά από αυτό και λειτουργούν σύμφωνα με τους νόμους που αφορούν τους οργανισμούς τους.~~ Συγχώνευση ή κατάτμηση ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων μπορεί να γίνει και κατά παρέκκλιση από κάθε αντίθετη διάταξη, όπως νόμος ορίζει. Ειδικός νόμος ορίζει όσα αφορούν τους φοιτητικούς συλλόγους και τη συμμετοχή των σπουδαστών σ' αυτούς.
6. Οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί. Το υπόλοιπο διδακτικό προσωπικό τους επιτελεί επίσης δημόσιο λειτουργήμα, με τις προϋποθέσεις που νόμος ορίζει. Τα σχετικά με την κατάσταση όλων αυτών των προσώπων καθορίζονται από τους οργανισμούς των οικείων ιδρυμάτων. Οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων δεν μπορούν να παυθούν προτού λήξει σύμφωνα με το νόμο ο χρόνος υπηρεσίας τους παρά μόνο με τις ουσιαστικές προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 88 παράγραφος 4 και ύστερα από απόφαση συμβουλίου που αποτελείται κατά πλειοψηφία από ανώτατους δικαστικούς λειτουργούς, όπως νόμος ορίζει.
- Νόμος ορίζει το όριο της ηλικίας των καθηγητών των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων εωσότου εκδοθεί ο νόμος αυτός οι καθηγητές που υπηρετούν αποχωρούν αυτοδικαίως μόλις λήξει το ακαδημαϊκό έτος μέσα στο οποίο συμπληρώνουν το εξηκοστό έβδομο έτος της ηλικίας τους.
7. Η επαγγελματική και κάθε άλλη ειδική εκπαίδευση παρέχεται από το Κράτος και με σχολές ανώτερης βαθμίδας για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από τρία χρόνια,

όπως προβλέπεται ειδικότερα από το νόμο, που ορίζει και τα επαγγελματικά δικαιώματα όσων αποφοιτούν από τις σχολές αυτές.

8. Νόμος ορίζει τις προϋποθέσεις και τους όρους χορήγησης άδειας για την ίδρυση και λειτουργία εκπαιδευτηρίων που δεν ανήκουν στο Κράτος, τα σχετικά με την εποπτεία που ασκείται πάνω σ' αυτά, καθώς και την υπηρεσιακή κατάσταση του διδακτικού προσωπικού τους.

Ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται και από νομικά πρόσωπα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Νόμος διασφαλίζει τους όρους αδειοδότησης, το υψηλό επίπεδο σπουδών, την πιστοποίηση και αδιάλειπτη εποπτεία από ανεξάρτητη αρχή, την ακαδημαϊκή ελευθερία και αυτοδιοίκηση επί ακαδημαϊκών ζητημάτων, την προσβασιμότητα και την κοινωνική αποστολή της ανώτατης εκπαίδευσης. Η σύσταση ανώτατων σχολών από ιδιώτες απαγορεύεται.

9. Ο αθλητισμός τελεί υπό την προστασία και την ανώτατη εποπτεία του Κράτους. Το Κράτος επιχορηγεί και ελέγχει τις ενώσεις των αθλητικών σωματείων κάθε είδους, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει επίσης τη διάθεση των ενισχύσεων που παρέχονται κάθε φορά στις επιχορηγούμενες ενώσεις σύμφωνα με τον προορισμό τους.

Αιτιολογική έκθεση

Αναδιατυπώνεται το πλαίσιο των δημοσίων πανεπιστημίων, ώστε να διαθέτουν ελεύθερη πρωτοβουλία και επαρκείς πόρους για την εκπλήρωση της αποστολής τους. Ρυθμίζεται το σημερινό άναρχο καθεστώς της μη δημόσιας ανώτατης εκπαίδευσης, ώστε να υπηρετείται η ακαδημαϊκή ελευθερία, η αξιοκρατία και η κοινωνική αποστολή της ανώτατης εκπαίδευσης.

Άρθρο 17: (Προστασία της ιδιοκτησίας, απαλλοτρίωση)

Στο άρθρο 17 προστίθεται νέα παράγραφος 8 ως ακολούθως:

- «8. Το Κράτος μεριμνά για την προστασία των παραμεθόριων και ευαίσθητων περιοχών της Χώρας. Νόμος μπορεί να θέτει ειδικούς περιορισμούς ή όρους στην άμεση ή έμμεση κτήση και μεταβίβαση δικαιωμάτων σε ακίνητα στις περιοχές αυτές, καθώς και να θεσπίζει μηχανισμούς ελέγχου ή απαγόρευσης συναλλαγών που δύνανται να θέσουν σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια.»

Η διάταξη του άρθρου 17 διαμορφώνεται ως ακολούθως:

1. Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του Κράτους, τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτή δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος.
2. Κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια που έχει αποδειχθεί με τον προσήκοντα τρόπο, όταν και όπως ο νόμος ορίζει, και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρους αποζημίωσης, που να ανταποκρίνεται στην αξία την οποία είχε το απαλλοτριούμενο κατά το χρόνο της συζήτησης στο δικαστήριο για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης. Αν ζητηθεί απευθείας ο οριστικός προσδιορισμός της αποζημίωσης, λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά το χρόνο της σχετικής συζήτησης στο δικαστήριο.

Αν η συζήτηση για τον οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης διεξαχθεί μετά την παρέλευση έτους από τη συζήτηση για τον προσωρινό προσδιορισμό, τότε για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά το χρόνο της συζήτησης για τον οριστικό προσδιορισμό. Στην απόφαση κήρυξης πρέπει να δικαιολογείται ειδικά η δυνατότητα κάλυψης της δαπάνης αποζημίωσης. Η αποζημίωση, εφόσον συναινεί ο δικαιούχος, μπορεί να καταβάλλεται και σε είδος ιδίως με τη μορφή της παραχώρησης της κυριότητας άλλου ακινήτου ή της παραχώρησης δικαιωμάτων επί άλλου ακινήτου.

3. Η ενδεχόμενη μεταβολή της αξίας του απαλλοτριούμενου μετά τη δημοσίευση της πράξης απαλλοτρίωσης, και μόνο εξαιτίας της, δεν λαμβάνεται υπόψη.
4. Η αποζημίωση ορίζεται από τα αρμόδια δικαστήρια. Μπορεί να οριστεί και προσωρινά δικαστικώς, ύστερα από ακρόαση ή πρόσκληση του δικαιούχου, που μπορεί να υποχρεωθεί κατά την κρίση του δικαστηρίου να παράσχει για την είσπραξή της ανάλογη εγγύηση, σύμφωνα με τον τρόπο που ορίζει ο νόμος. Νόμος μπορεί να προβλέπει την εγκαθίδρυση ενιαίας δικαιοδοσίας, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 94, για όλες τις διαφορές και υποθέσεις που σχετίζονται με απαλλοτρίωση, καθώς και την κατά προτεραιότητα διεξαγωγή των σχετικών δικών. Με τον ίδιο νόμο μπορεί να ρυθμίζεται ο τρόπος με τον οποίο συνεχίζονται εκκρεμείς δίκες. Πριν καταβληθεί η οριστική ή προσωρινή αποζημίωση διατηρούνται ακέραια όλα τα δικαιώματα του ιδιοκτήτη και δεν επιτρέπεται η κατάληψη.

Προκειμένου να εκτελεστούν έργα γενικότερης σημασίας για την οικονομία της Χώρας είναι δυνατόν, με ειδική απόφαση του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο για

τον οριστικό ή προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης, να επιτρέπεται η πραγματοποίηση εργασιών και πριν από τον προσδιορισμό και την καταβολή της αποζημίωσης, υπό τον όρο της καταβολής εύλογου τμήματος της αποζημίωσης και της παροχής πλήρους εγγύησης υπέρ του δικαιούχου της αποζημίωσης, όπως νόμος ορίζει. Η δεύτερη πρόταση του πρώτου εδαφίου εφαρμόζεται αναλόγως και στις περιπτώσεις αυτές.

Η αποζημίωση που ορίστηκε καταβάλλεται υποχρεωτικά το αργότερο μέσα σε ενάμισι έτος από τη δημοσίευση της απόφασης για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης και, σε περίπτωση απευθείας αίτησης για οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης, από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης του δικαστηρίου, διαφορετικά η απαλλοτρίωση αίρεται αυτοδικαίως.

Η αποζημίωση δεν υπόκειται, ως αποζημίωση, σε κανένα φόρο, κράτηση ή τέλος.

5. Νόμος ορίζει τις περιπτώσεις υποχρεωτικής ικανοποίησης των δικαιούχων για την πρόσοδο, την οποία έχασαν από το ακίνητο που απαλλοτριώθηκε έως το χρόνο καταβολής της αποζημίωσης.
6. Όταν πρόκειται να εκτελεστούν έργα κοινής ωφέλειας ή γενικότερης σημασίας για την οικονομία της Χώρας, νόμος μπορεί να επιτρέψει την απαλλοτρίωση υπέρ του Δημοσίου ευρύτερων ζωνών, πέρα από τις εκτάσεις που είναι αναγκαίες για την κατασκευή των έργων. Ο ίδιος νόμος καθορίζει τις προϋποθέσεις και τους όρους μιας τέτοιας απαλλοτρίωσης, καθώς και τα σχετικά με τη διάθεση ή χρησιμοποίηση, για δημόσιους ή κοινωφελείς γενικά σκοπούς, των εκτάσεων που απαλλοτριώνονται επιπλέον όσων είναι αναγκαίες για το έργο που πρόκειται να εκτελεστεί.
7. Νόμος μπορεί να ορίσει ότι για την εκτέλεση έργων με προφανή κοινή ωφέλεια υπέρ του Δημοσίου, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, οργανισμών κοινής ωφέλειας και δημόσιων επιχειρήσεων, επιτρέπεται να διανοιχθούν υπόγειες σήραγγες στο επιβαλλόμενο βάθος, χωρίς αποζημίωση, υπό τον όρο ότι δεν θα παραβλάπτεται η συνήθης εκμετάλλευση του υπερκείμενου ακινήτου.

8. Το Κράτος μεριμνά για την προστασία των παραμεθόριων και ευαίσθητων περιοχών της Χώρας. Νόμος μπορεί να θέτει ειδικούς περιορισμούς ή όρους στην άμεση ή έμμεση κτήση και μεταβίβαση δικαιωμάτων σε ακίνητα στις περιοχές αυτές, καθώς και να θεσπίζει μηχανισμούς ελέγχου ή απαγόρευσης συναλλαγών που δύνανται να θέσουν σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια.

Αιτιολογική έκθεση

Θεσπίζεται υποχρέωση του Κράτους να μεριμνά για την προστασία των παραμεθόριων και ευαίσθητων περιοχών της Χώρας. Εισάγεται νομοθετική εξουσιοδότηση για την θέσπιση ειδικών περιορισμών και όρων στην άμεση ή έμμεση κτήση και μεταβίβαση δικαιωμάτων στις περιοχές αυτές, καθώς και σχετικών μηχανισμών ελέγχου ή απαγόρευσης συναλλαγών για λόγους εθνικής ασφάλειας.

Άρθρο 21: (Προστασία οικογένειας, γάμου, μητρότητας και παιδικής ηλικίας, δικαιώματα ατόμων με αναπηρίες)

1) Στην παράγραφο 1 του άρθρου 21, μετά τη λέξη «μητρότητα» προστίθεται η φράση:

«η γονεικότητα»

2) Στην παράγραφο 3 του άρθρου 21, προστίθενται β', γ' και δ' εδάφια ως ακολούθως:

«Το κράτος έχει την ευθύνη για την παροχή υπηρεσιών υγείας στο σύνολο των πολιτών. Οι υπηρεσίες υγείας παρέχονται ισότιμα σε κάθε πολίτη ανεξάρτητα από την οικονομική, κοινωνική και επαγγελματική του κατάσταση, μέσα από ενιαίο και αποκεντρωμένο εθνικό σύστημα υγείας, που οργανώνεται όπως νόμος ορίζει. Το Κράτος διασφαλίζει την αναπαραγωγική υγεία όλων των πολιτών».

3) Η παράγραφος 4 του άρθρου 21 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«Το Κράτος διασφαλίζει την αυτονομία της γυναίκας αναφορικά με την διακοπή της κύησης υπό τις προϋποθέσεις του νόμου.»

4) Οι παράγραφοι 4, 5 και 6 αναριθμούνται σε 5, 6 και 7 αντιστοίχως.

5) Στην παράγραφο 5 του άρθρου 21, προστίθεται νέο εδάφιο α' ως ακολούθως:

«Το Κράτος μεριμνά για τη διασφάλιση της πρόσβασης όλων των πολιτών σε επαρκή και προσιτή κατοικία».

Στο τέλος του α' εδαφίου της παραγράφου 5, συμπληρώνεται η φράση:

«ιδίως μέσω της ανάπτυξης προγραμμάτων κοινωνικής κατοικίας, όπως νόμος ορίζει».

6) Στο τέλος της παραγράφου 5, προστίθεται νέο εδάφιο ως ακολούθως:

«Νόμος μπορεί να προβλέπει ειδικές παρεμβάσεις στην αγορά ακινήτων και μισθώσεων σε περιόδους στεγαστικής κρίσης»

Η διάταξη του άρθρου 21 διαμορφώνεται ως ακολούθως:

1. Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα, η γονεϊκότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους. Το Κράτος μεριμνά για τη διασφάλιση συνθηκών αξιοπρεπούς διαβίωσης όλων των πολιτών μέσω ενός συστήματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, όπως νόμος ορίζει.
2. Πολύτεκνες οικογένειες, ανάπηροι πολέμου και ειρηνικής περιόδου, θύματα πολέμου, χήρες και ορφανά εκείνων που έπεσαν στον πόλεμο, καθώς και όσοι πάσχουν από ανίατη σωματική ή πνευματική νόσο έχουν δικαίωμα ειδικής φροντίδας από το Κράτος.
3. Το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων. Το Κράτος έχει την ευθύνη για την παροχή υπηρεσιών υγείας στο σύνολο των πολιτών. Οι υπηρεσίες υγείας παρέχονται ισότιμα σε κάθε πολίτη ανεξάρτητα από την οικονομική, κοινωνική και επαγγελματική του κατάσταση, μέσα από ενιαίο και αποκεντρωμένο εθνικό σύστημα υγείας, που οργανώνεται όπως νόμος ορίζει. Το Κράτος διασφαλίζει την αναπαραγωγική υγεία όλων των πολιτών.
4. Το Κράτος διασφαλίζει την αυτονομία της γυναίκας αναφορικά με την διακοπή της κύησης υπό τις προϋποθέσεις του νόμου.
5. Το Κράτος μεριμνά για τη διασφάλιση της πρόσβασης όλων των πολιτών σε επαρκή και προσιτή κατοικία. Η απόκτηση κατοικίας από αυτούς που την στερούνται ή που στεγάζονται ανεπαρκώς αποτελεί αντικείμενο ειδικής φροντίδας του Κράτους, ιδίως μέσω της ανάπτυξης προγραμμάτων κοινωνικής κατοικίας, όπως νόμος ορίζει. Νόμος μπορεί να προβλέπει ειδικές παρεμβάσεις στην αγορά ακινήτων και μισθώσεων σε περιόδους στεγαστικής κρίσης.
- 65.** Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή δημογραφικής πολιτικής, καθώς και η λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων αποτελεί υποχρέωση του Κράτους.
- 76.** Τα άτομα με αναπηρίες έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας.

Αιτιολογική έκθεση

Η γονεϊκότητα τίθεται υπό την προστασία του Κράτους. Κατοχυρώνεται το Εθνικό Σύστημα Υγείας ως συνταγματικός θεσμός. Θεσπίζεται υποχρέωση του Κράτους να διασφαλίζει την αναπαραγωγική υγεία όλων των πολιτών. Θεσπίζεται υποχρέωση του Κράτους να μεριμνά για την διασφάλιση της πρόσβασης των πολιτών σε επαρκή και προσιτή κατοικία, ιδίως μέσω της ανάπτυξης προγραμμάτων κοινωνικής κατοικίας. Εισάγεται νομοθετική εξουσιοδότηση σχετικά με τη δυνατότητα ειδικών παρεμβάσεων στην αγορά ακινήτων και μισθώσεων σε περιόδους στεγαστικής κρίσης.

Διασφάλιση της αναπαραγωγικής αυτονομίας της γυναίκας στο πλαίσιο της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της προσωπικής ελευθερίας και της ιδιωτικής ζωής.

Άρθρο 24: (Προστασία του περιβάλλοντος)

1) Στο α' εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 24, μετά τη λέξη «δικαίωμα» προστίθεται η φράση «και καθήκον».

2) Στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 24 προστίθεται η φράση:

«και της διασφάλισης της διαγενεακής δικαιοσύνης.»

3) Στο άρθρο 24 προστίθενται νέες παράγραφοι 7 και 8 ως εξής:

«7. Το Κράτος μεριμνά για την πρόληψη και αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και την ισότιμη πρόσβαση όλων των πολιτών σε επαρκείς, ασφαλείς και προσιτές υπηρεσίες ενέργειας. Το Κράτος υποχρεούται να διασφαλίζει την ενεργειακή επάρκεια και να λαμβάνει μέτρα για τη δίκαιη ενεργειακή μετάβαση κατά τρόπο συμβατό με την προστασία του περιβάλλοντος, των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και της κοινωνικής συνοχής.

8. Το Κράτος διασφαλίζει την προστασία και τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων ως δημοσίου αγαθού ζωτικής σημασίας και την αδιάλειπτη, καθολική και ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης υψηλής ποιότητας. Η προστασία των ακτών ως δημόσιου αγαθού είναι υποχρέωση του Κράτους».

Η διάταξη του άρθρου 24 διαμορφώνεται ως ακολούθως:

1. Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα και καθήκον του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας και της διασφάλισης διαγενεακής δικαιοσύνης. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων. Η σύνταξη δασολογίου συνιστά υποχρέωση του Κράτους. Απαγορεύεται η μεταβολή του προορισμού των δασών και των δασικών εκτάσεων, εκτός αν προέχει για την Εθνική Οικονομία η αγροτική εκμετάλλευση ή άλλη τους χρήση, που την επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον
2. Η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης. Οι σχετικές τεχνικές επιλογές και σταθμίσεις γίνονται κατά τους κανόνες της επιστήμης. Η σύνταξη εθνικού κτηματολογίου συνιστά υποχρέωση του Κράτους.
3. Για να αναγνωριστεί μία περιοχή ως οικιστική και για να ενεργοποιηθεί πολεοδομικά, οι ιδιοκτησίες που περιλαμβάνονται σε αυτή συμμετέχουν υποχρεωτικά, χωρίς αποζημίωση από τον οικείο φορέα, στη διάθεση των εκτάσεων που είναι απαραίτητες για να δημιουργηθούν δρόμοι, πλατείες και χώροι για κοινωφελείς γενικά χρήσεις και σκοπούς, καθώς και στις δαπάνες για την εκτέλεση των βασικών κοινόχρηστων πολεοδομικών έργων, όπως νόμος ορίζει.
4. Νόμος μπορεί να προβλέπει τη συμμετοχή των ιδιοκτητών περιοχής που χαρακτηρίζεται ως οικιστική στην αξιοποίηση και γενική διαρρύθμισή της σύμφωνα με εγκεκριμένο σχέδιο, με αντιπαροχή ακινήτων ίσης αξίας ή τμημάτων ιδιοκτησίας κατά όροφο, από τους χώρους που καθορίζονται τελικά ως οικοδομήσιμοι ή από κτίρια της περιοχής αυτής.
5. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και στην αναμόρφωση των οικιστικών περιοχών που ήδη υπάρχουν. Οι ελεύθερες εκτάσεις, που προκύπτουν από την αναμόρφωση, διατίθενται για τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων ή εκποιούνται για να καλυφθούν οι δαπάνες της πολεοδομικής αναμόρφωσης, όπως νόμος ορίζει.

6. Τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος. Νόμος θα ορίσει τα αναγκαία για την πραγματοποίηση της προστασίας αυτής περιοριστικά μέτρα της ιδιοκτησίας, καθώς και τον τρόπο και το είδος της αποζημίωσης των ιδιοκτητών.

7. Το Κράτος μεριμνά για την πρόληψη και αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και την ισότιμη πρόσβαση όλων των πολιτών σε επαρκείς, ασφαλείς και προσιτές υπηρεσίες ενέργειας. Το Κράτος υποχρεούται να διασφαλίζει την ενεργειακή επάρκεια και να λαμβάνει μέτρα για τη δίκαιη ενεργειακή μετάβαση κατά τρόπο συμβατό με την προστασία του περιβάλλοντος, των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και της κοινωνικής συνοχής.

8. Το Κράτος διασφαλίζει την προστασία και τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων ως δημόσιου αγαθού ζωτικής σημασίας και την αδιάλειπτη, καθολική και ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης υψηλής ποιότητας. Η προστασία των ακτών ως δημόσιου αγαθού είναι υποχρέωση του Κράτους».

****Ερμηνευτική δήλωση:** Ως δάσος ή δασικό οικοσύστημα νοείται το οργανικό σύνολο άγριων φυτών με ξυλώδη κορμό πάνω στην αναγκαία επιφάνεια του εδάφους, τα οποία, μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα χλωρίδα και πανίδα, αποτελούν μέσω της αμοιβαίας αλληλεξάρτησης και αλληλοεπίδρασής τους, ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δασοβιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές). Δασική έκταση υπάρχει όταν στο παραπάνω σύνολο η άγρια ξυλώδης βλάστηση, υψηλή ή θαμνώδης, είναι αραιά.

Αιτιολογική έκθεση

Προστίθεται υποχρέωση του Κράτους να λαμβάνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος για τη διασφάλιση της αρχής της διαγενεακής δικαιοσύνης και υποχρέωση του Κράτους να διασφαλίζει καθολικά και ισότιμα την πρόσβαση στην ενέργεια, την ενεργειακή επάρκεια και τη δίκαιη ενεργειακή μετάβαση. Προβλέπεται πως η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί, εκτός από δικαίωμα, και καθήκον των πολιτών. Προστίθεται υποχρέωση του Κράτους να διασφαλίζει την προστασία και τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων και την αδιάλειπτη, καθολική και ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης υψηλής ποιότητας καθώς και την προστασία των ακτών ως δημόσιου αγαθού.

Άρθρο 29: (Πολιτικά κόμματα)

Το εδάφιο δ' της παραγράφου 2 του άρθρου 29 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«Ο έλεγχος των εκλογικών δαπανών των κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών, καθώς και των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασής τους, διενεργείται από την Εθνική Αρχή Διαφάνειας, όπως νόμος ορίζει.»

Η διάταξη του άρθρου 29 διαμορφώνεται ως ακολούθως:

1. Έλληνες πολίτες που έχουν το εκλογικό δικαίωμα μπορούν ελεύθερα να ιδρύουν και να συμμετέχουν σε πολιτικά κόμματα, που η οργάνωση και η δράση τους οφείλει να εξυπηρετεί την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος. Πολίτες που δεν απέκτησαν ακόμη το δικαίωμα να εκλέγουν μπορούν να συμμετέχουν στα τμήματα νέων των κομμάτων.
2. Τα κόμματα έχουν δικαίωμα στην οικονομική τους ενίσχυση από το Κράτος για τις εκλογικές και λειτουργικές τους δαπάνες, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις διαφάνειας ως προς τις εκλογικές δαπάνες και γενικά την οικονομική διαχείριση των κομμάτων, των βουλευτών, των υποψηφίων βουλευτών και των υποψηφίων στην τοπική αυτοδιοίκηση όλων των βαθμών. Με νόμο επιβάλλεται ανώτατο όριο εκλογικών δαπανών, μπορεί να απαγορεύονται ορισμένες μορφές προεκλογικής προβολής και καθορίζονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες η παράβαση των σχετικών διατάξεων συνιστά λόγο έκπτωσης από το βουλευτικό αξίωμα με πρωτοβουλία του ειδικού οργάνου του επόμενου εδαφίου. Ο έλεγχος των εκλογικών δαπανών των κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών, καθώς και των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασής τους, διενεργείται από την Εθνική Αρχή Διαφάνειας, ~~ειδικό όργανο που συγκροτείται και με τη συμμετοχή ανώτατων δικαστικών λειτουργιών,~~ όπως νόμος ορίζει. Με νόμο μπορούν να επεκταθούν οι ρυθμίσεις αυτές και στους υποψηφίους για άλλες αιρετές θέσεις.
3. Απαγορεύονται απολύτως οι οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος στους δικαστικούς λειτουργούς και σε όσους υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις και στα σώματα ασφαλείας. Απαγορεύονται απολύτως οι οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, στους υπαλλήλους του Δημοσίου, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή δημόσιων επιχειρήσεων ή επιχειρήσεων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή επιχειρήσεων η διοίκηση των οποίων ορίζεται άμεσα ή έμμεσα από το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχο.

Αιτιολογική έκθεση

Η αρμοδιότητα ελέγχου των εκλογικών δαπανών των κομμάτων και των υποψηφίων, καθώς και των δηλώσεων περιουσιασιακής κατάστασής τους, ανατίθεται στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας.

Άρθρο 86: (Δίωξη κατά μελών της Κυβέρνησης, Ειδικό Δικαστήριο)

1) Οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 86 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Δίωξη κατά όσων διατελούν ή διατέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ασκείται μετά από απόφαση ειδικού συμβουλίου, το οποίο ενεργεί ως εισαγγελική Αρχή με όλες τις προβλεπόμενες για ένα τέτοιο όργανο αρμοδιότητες και εξουσίες. Το ειδικό συμβούλιο συγκροτείται για κάθε υπόθεση χωριστά και αποτελείται από έναν Πρόεδρο Εφετών και δύο Εισαγγελείς Εφετών, οι οποίοι κληρώνονται μαζί με τους αντίστοιχους αναπληρωματικούς, όπως νόμος ορίζει. Απαγορεύεται η θέσπιση ιδιώνυμων υπουργικών αδικημάτων.

2. Αν στο πλαίσιο άλλης ανάκρισης, προανάκρισης, προκαταρκτικής εξέτασης ή διοικητικής εξέτασης προκύψουν στοιχεία, τα οποία σχετίζονται με τα πρόσωπα και τα αδικήματα της προηγούμενης παραγράφου, αυτά διαβιβάζονται στο ειδικό συμβούλιο από αυτόν που ενεργεί την ανάκριση, προανάκριση ή εξέταση».

2) Η παράγραφος 3 του άρθρου 86 καταργείται και οι παράγραφοι 4 και 5 αναριθμούνται σε 3 και 4 αντίστοιχα.

Η διάταξη του άρθρου 86 διαμορφώνεται ως ακολούθως:

1. ~~Μόνο η Βουλή έχει την αρμοδιότητα να ασκεί δίωξη-Δίωξη~~ κατά όσων διατελούν ή διατέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ασκείται μετά από απόφαση ειδικού συμβουλίου, το οποίο ενεργεί ως εισαγγελική Αρχή με όλες τις προβλεπόμενες για ένα τέτοιο όργανο αρμοδιότητες και εξουσίες, όπως νόμος ορίζει. Το ειδικό συμβούλιο συγκροτείται για κάθε υπόθεση χωριστά και αποτελείται από έναν Πρόεδρο Εφετών και δύο Εισαγγελείς Εφετών, οι οποίοι κληρώνονται μαζί με τους αντίστοιχους αναπληρωματικούς, όπως νόμος ορίζει. Απαγορεύεται η θέσπιση ιδιώνυμων υπουργικών αδικημάτων.

2. ~~Δίωξη, ανάκριση, προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση κατά των προσώπων και για τα αδικήματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 δεν επιτρέπεται χωρίς προηγούμενη απόφαση της Βουλής κατά την παράγραφο 3.~~

Αν στο πλαίσιο άλλης ανάκρισης, προανάκρισης, προκαταρκτικής εξέτασης ή διοικητικής εξέτασης προκύψουν στοιχεία, τα οποία σχετίζονται με τα πρόσωπα και τα αδικήματα της προηγούμενης παραγράφου, αυτά διαβιβάζονται στο ειδικό συμβούλιο αμελητή στη Βουλή από αυτόν που ενεργεί την ανάκριση, προανάκριση ή εξέταση.

3. ~~Πρόταση άσκησης δίωξης υποβάλλεται από τριάντα τουλάχιστον βουλευτές. Η Βουλή, με απόφασή της που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, συγκροτεί ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, διαφορετικά, η πρόταση απορρίπτεται ως προδήλως αβάσιμη. Το πόρισμα της επιτροπής του προηγούμενου εδαφίου εισάγεται στην Ολομέλεια της Βουλής, η οποία αποφασίζει για την άσκηση ή μη δίωξης. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών. Με τη διαδικασία και την πλειοψηφία του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής η Βουλή μπορεί οποτεδήποτε να ανακαλεί την απόφασή της ή να αναστέλλει τη δίωξη, την προδικασία ή την κύρια διαδικασία.~~

- 3.4. Αρμόδιο για την εκδίκαση των σχετικών υποθέσεων σε πρώτο και τελευταίο βαθμό είναι, ως ανώτατο δικαστήριο, Ειδικό Δικαστήριο που συγκροτείται για κάθε υπόθεση από έξι μέλη του Συμβουλίου της Επικρατείας και επτά μέλη του Αρείου Πάγου. Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη του Ειδικού Δικαστηρίου κληρώνονται, μετά την άσκηση δίωξης, από τον Πρόεδρο της Βουλής σε δημόσια συνεδρίαση της Βουλής, μεταξύ των μελών των δύο ανώτατων αυτών δικαστηρίων, που έχουν διορισθεί ή προαχθεί στο βαθμό που κατέχουν πριν από την υποβολή πρότασης για άσκηση δίωξης. Του Ειδικού Δικαστηρίου προεδρεύει ο ανώτερος σε βαθμό από τα μέλη του Αρείου Πάγου που κληρώθηκαν και μεταξύ ομοιόβαθμων ο αρχαιότερος.

Στο πλαίσιο του Ειδικού Δικαστηρίου της παραγράφου αυτής λειτουργεί Δικαστικό Συμβούλιο που συγκροτείται για κάθε υπόθεση από δύο μέλη του Συμβουλίου της Επικρατείας και τρία μέλη του Αρείου Πάγου. Τα μέλη του Δικαστικού Συμβουλίου δεν μπορεί να είναι και μέλη του Ειδικού Δικαστηρίου. Με απόφαση του Δικαστικού Συμβουλίου ορίζεται ένα από τα μέλη του που ανήκει στον Άρειο Πάγο ως ανακριτής. Η προδικασία λήγει με την έκδοση βουλεύματος.

Καθήκοντα εισαγγελέα στο Ειδικό Δικαστήριο και στο Δικαστικό Συμβούλιο της παραγράφου αυτής ασκεί μέλος της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου που κληρώνεται μαζί με τον αναπληρωτή του. Το δεύτερο και τρίτο εδάφιο της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται και για τα μέλη του Δικαστικού Συμβουλίου ενώ το δεύτερο εδάφιο και για τον εισαγγελέα. Σε περίπτωση παραπομπής προσώπου που είναι ή διετέλεσε μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός, ενώπιον του Ειδικού Δικαστηρίου συμπαραπέμπονται και οι τυχόν συμμετοχοί, όπως νόμος ορίζει.

- 45.** Αν για οποιονδήποτε άλλο λόγο, στον οποίο περιλαμβάνεται και η παραγραφή, δεν περατωθεί η διαδικασία που αφορά δίωξη κατά προσώπου που είναι ή διετέλεσε μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός, η Βουλή μπορεί, ύστερα από αίτηση του ίδιου ή των κληρονόμων του, να συστήσει ειδική επιτροπή στην οποία μπορούν να μετέχουν και ανώτατοι δικαστικοί λειτουργοί για τον έλεγχο της κατηγορίας.

Αιτιολογική έκθεση

Δεν υφίσταται πλέον καμία ανάμιξη της Βουλής στη διαδικασία απόδοσης ευθύνης σε μέλη της κυβέρνησης. Της δίωξης επιλαμβάνεται ειδικό συμβούλιο και, αν η υπόθεση παραπεμφθεί στο ακροατήριο, η δίκη λαμβάνει χώρα ενώπιον του Ειδικού Δικαστηρίου. Με το νέο σύστημα οι Υπουργοί και Υφυπουργοί δεν κρίνονται σε καμία φάση της διαδικασίας από συναδέλφους τους, αλλά από αυξημένου κύρους και αποκλειστικά αποτελούμενα από δικαστές δικαιοδοτικά σώματα.

Άρθρο 90: (Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο)

- 1) Το άρθρο 90 παρ. 5 εδ. (α) αντικαθίσταται από νέα εδάφια (α) και (β) ως ακολούθως:

«5. Οι προαγωγές στις θέσεις του προέδρου και του αντιπροέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου ενεργούνται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση ειδικής μικτής επιτροπής, με επιλογή μεταξύ των μελών του αντίστοιχου ανώτατου δικαστηρίου, όπως νόμος ορίζει. Η επιτροπή του προηγούμενου εδαφίου αποτελείται από τον Πρόεδρο της Βουλής, εννέα βουλευτές, που επιλέγονται ανάλογα με τη δύναμη των κοινοβουλευτικών ομάδων και των ανεξαρτήτων, τρεις καθηγητές πρώτης βαθμίδας νομικών μαθημάτων των νομικών σχολών των δημοσίων πανεπιστημίων της Χώρας, οι οποίοι ορίζονται με κλήρωση, τον

Πρόεδρο και δύο μέλη της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων και τρεις δικαστές του οικείου Δικαστηρίου, όπως νόμος ορίζει.»

2) Στο άρθρο 90 προστίθεται νέα παράγραφος 7, ως ακολούθως:

«7. Οι πρόεδροι των τμημάτων του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου επιλέγονται από τα μέλη του οικείου Δικαστηρίου, για ορισμένη θητεία, όπως νόμος ορίζει.»

3) Στο άρθρο 90 προστίθεται νέα τελευταία παράγραφος, ως ακολούθως:

«Για τέσσερα έτη μετά τη λύση της υπηρεσιακής σχέσης, απαγορεύεται στους δικαστικούς λειτουργούς η συμμετοχή τους στην Κυβέρνηση, εκτός από την περίπτωση του άρθρου 37 παράγραφος 3 εδάφιο β' του Συντάγματος. Απαγορεύεται, επίσης, ο ορισμός τους ως μελών ανεξάρτητων αρχών που συγκροτούνται και λειτουργούν κατά το άρθρο 101Α του Συντάγματος ή αρχών που χαρακτηρίζονται με νόμο ως ανεξάρτητες ή ρυθμιστικές, ως γενικών και ειδικών γραμματέων υπουργείων ή αυτοτελών γενικών γραμματειών ή περιφερειών ή όσων ο νόμος εξομοιώνει με αυτούς, ως διοικητών, υποδιοικητών, προέδρων διοικητικών συμβουλίων, διευθυνόντων ή εντεταλμένων συμβούλων των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και των δημοσίων επιχειρήσεων ή άλλων επιχειρήσεων, των οποίων τη διοίκηση ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος.»

Η διάταξη του άρθρου 90 διαμορφώνεται ως ακολούθως:

1. Οι προαγωγές, τοποθετήσεις, μεταθέσεις, αποσπάσεις και μετατάξεις των δικαστικών λειτουργών ενεργούνται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από απόφαση ανώτατου δικαστικού συμβουλίου. Αυτό συγκροτείται από τον πρόεδρο του οικείου ανώτατου δικαστηρίου και από μέλη του ίδιου δικαστηρίου που ορίζονται με κλήρωση μεταξύ εκείνων που έχουν τουλάχιστον δύο ετών υπηρεσία στο δικαστήριο αυτό, όπως νόμος ορίζει. Στο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης μετέχει και ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, καθώς και δύο Αντεισαγγελείς του Αρείου Πάγου που ορίζονται με κλήρωση μεταξύ εκείνων που έχουν τουλάχιστον δύο ετών υπηρεσία στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου, όπως νόμος ορίζει. Στο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας και της διοικητικής δικαιοσύνης μετέχει και ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας που υπηρετεί σε αυτά για τα θέματα που αφορούν τους δικαστικούς λειτουργούς των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και

της Γενικής Επιτροπείας. Στο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου μετέχει και ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας που υπηρετεί σε αυτό.

Στο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο μετέχουν χωρίς ψήφο και δύο δικαστικοί λειτουργοί του κλάδου στον οποίο αφορούν οι υπηρεσιακές μεταβολές, βαθμού τουλάχιστον εφέτη ή αντίστοιχου, που επιλέγονται με κλήρωση, όπως νόμος ορίζει.

2. Το συμβούλιο της παραγράφου 1 συγκροτείται με αυξημένη σύνθεση, όπως νόμος ορίζει, όταν κρίνει για προαγωγές στις θέσεις των συμβούλων της Επικρατείας, αρεοπαγιτών, αντεισαγγελέων του Αρείου Πάγου, συμβούλων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, Προέδρων Εφετών και Εισαγγελέων Εφετών, καθώς και για την επιλογή των μελών των Γενικών Επιτροπειών των διοικητικών δικαστηρίων και του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Κατά τα λοιπά ισχύουν και στην περίπτωση αυτή οι διατάξεις της παραγράφου 1.
3. Αν ο Υπουργός Δικαιοσύνης διαφωνεί με την κρίση ανώτατου δικαστικού συμβουλίου, μπορεί να παραπέμπει το ζήτημα στην ολομέλεια του οικείου ανώτατου δικαστηρίου, όπως νόμος ορίζει. Δικαίωμα προσφυγής έχει και ο δικαστικός λειτουργός στον οποίον αφορά η κρίση, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος. Κατά τη συνεδρίαση της ολομέλειας του οικείου ανώτατου δικαστηρίου ως δευτεροβάθμιου ανώτατου δικαστικού συμβουλίου ισχύουν οι διατάξεις των εδαφίων τρία έως έξι της παραγράφου 1. Στην ολομέλεια του Αρείου Πάγου στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου μετέχουν μετά ψήφου και τα μέλη της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου.
4. Οι αποφάσεις της ολομέλειας ως δευτεροβάθμιου ανώτατου δικαστικού συμβουλίου για το ζήτημα που έχει παραπεμφθεί σε αυτήν, καθώς και οι αποφάσεις του ανώτατου δικαστικού συμβουλίου, με τις οποίες δεν διαφώνησε ο Υπουργός είναι γι' αυτόν υποχρεωτικές.
5. Οι προαγωγές στις θέσεις του προέδρου και του αντιπροέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου ενεργούνται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση ειδικής μικτής επιτροπής, με επιλογή μεταξύ των μελών του αντίστοιχου ανώτατου δικαστηρίου, όπως νόμος ορίζει. Η επιτροπή του προηγούμενου εδαφίου αποτελείται από τον Πρόεδρο της Βουλής, εννέα βουλευτές, που επιλέγονται ανάλογα με τη δύναμη των κοινοβουλευτικών ομάδων και των ανεξαρτήτων, τρεις καθηγητές πρώτης βαθμίδας νομικών μαθημάτων των νομικών σχολών των δημοσίων πανεπιστημίων της Χώρας, οι οποίοι ορίζονται με κλήρωση, τον Πρόεδρο και δύο μέλη της

Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων και τρεις δικαστές του οικείου Δικαστηρίου, όπως νόμος ορίζει.

~~Οι προαγωγές στις θέσεις του προέδρου και του αντιπροέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου ενεργούνται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, με επιλογή μεταξύ των μελών του αντίστοιχου ανώτατου δικαστηρίου, όπως νόμος ορίζει. Η προαγωγή στη θέση του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου ενεργείται με όμοιο διάταγμα, με επιλογή μεταξύ των μελών του Αρείου Πάγου και των αντεισαγγελέων του, όπως νόμος ορίζει. Η προαγωγή στη θέση του γενικού επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου ενεργείται με όμοιο διάταγμα με επιλογή μεταξύ των μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της αντίστοιχης Γενικής Επιτροπείας, όπως νόμος ορίζει. Η προαγωγή στις θέσεις του γενικού επιτρόπου των διοικητικών δικαστηρίων ενεργείται με όμοιο επίσης διάταγμα με επιλογή μεταξύ των μελών της αντίστοιχης Γενικής Επιτροπείας και των προέδρων εφετών των διοικητικών δικαστηρίων, όπως νόμος ορίζει.~~

~~Η θητεία του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθώς και του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και των Γενικών Επιτρόπων των διοικητικών δικαστηρίων και του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των τεσσάρων ετών ακόμη και αν ο δικαστικός λειτουργός που κατέχει τη θέση δεν καταλαμβάνεται από το όριο ηλικίας. Ο τυχόν υπολειπόμενος μέχρι τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας χρόνος λογίζεται ως πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, όπως νόμος ορίζει.~~

6. Οι αποφάσεις ή πράξεις κατά τις διατάξεις αυτού του άρθρου δεν προσβάλλονται στο Συμβούλιο της Επικρατείας.
7. Οι πρόεδροι των τμημάτων του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου επιλέγονται από τα μέλη του οικείου Δικαστηρίου, για ορισμένη θητεία, όπως νόμος ορίζει.
8. Για τέσσερα έτη μετά τη λύση της υπηρεσιακής σχέσης, απαγορεύεται στους δικαστικούς λειτουργούς η συμμετοχή τους στην Κυβέρνηση, εκτός από την περίπτωση του άρθρου 37 παράγραφος 3 εδάφιο β' του Συντάγματος. Απαγορεύεται, επίσης, ο ορισμός τους ως μελών ανεξάρτητων αρχών που συγκροτούνται και λειτουργούν κατά το άρθρο 101Α του Συντάγματος ή αρχών που χαρακτηρίζονται με νόμο ως ανεξάρτητες ή ρυθμιστικές, ως γενικών και ειδικών γραμματέων υπουργείων ή αυτοτελών γενικών γραμματειών ή περιφερειών ή όσων ο νόμος εξομοιώνει με αυτούς, ως διοικητών, υποδιοικητών, προέδρων

διοικητικών συμβουλίων, διευθυνόντων ή εντεταλμένων συμβούλων των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και των δημοσίων επιχειρήσεων ή άλλων επιχειρήσεων, των οποίων τη διοίκηση ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος.

Αιτιολογική έκθεση

Αφαιρείται η αρμοδιότητα της επιλογής της ηγεσίας της Δικαιοσύνης από το Υπουργικό Συμβούλιο και ανατίθεται, κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα, σε ειδικό σώμα που αποτελείται κατά πλειοψηφία από μέλη της εθνικής αντιπροσωπείας, και από δικαστές και μέλη της νομικής κοινότητας. Παράλληλα, θεσπίζεται το αυτοδιοίκητο των ανωτάτων δικαστηρίων στο επίπεδο των προέδρων των οικείων τμημάτων. Τέλος, θεσπίζεται απαγόρευση διορισμού δικαστικών λειτουργών σε δημόσιες θέσεις ευθύνης για τέσσερα χρόνια μετά την αφυπηρέτησή τους.

Άρθρο 101Α: (Ανεξάρτητες αρχές)

1. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 101Α, μετά τη λέξη «Σύνταγμα» προστίθεται η φράση «ή τον νόμο».
2. Το άρθρο 101Α παρ. 2 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«2. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την επιλογή και την υπηρεσιακή κατάσταση του επιστημονικού και λοιπού προσωπικού της υπηρεσίας που οργανώνεται για την υποστήριξη της λειτουργίας κάθε ανεξάρτητης αρχής. Τα πρόσωπα που στελεχώνουν τις ανεξάρτητες αρχές πρέπει να έχουν τα ανάλογα προσόντα, όπως νόμος ορίζει. Η επιλογή τους γίνεται με απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής. Η απόφαση λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων των μελών της. Αν η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν επιτευχθεί σε τρεις διαδοχικές ψηφοφορίες, η επιλογή ανατίθεται σε ειδική επιτροπή που αποτελείται από τον Πρόεδρο της Βουλής, εννέα βουλευτές που επιλέγονται ανάλογα με τη δύναμη των κοινοβουλευτικών ομάδων και των ανεξαρτήτων, τους αμέσως προηγούμενους επικεφαλής των συνταγματικά κατοχυρωμένων ανεξάρτητων αρχών, τρεις Πρυτάνεις δημοσίων πανεπιστημίων της Χώρας, οι οποίοι ορίζονται με κλήρωση, και τον Πρόεδρο της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων. Η θητεία των μελών των ανεξάρτητων αρχών παρατείνεται έως το διορισμό νέων μελών. Τα σχετικά με τη διαδικασία επιλογής των μελών των ανεξάρτητων αρχών και της λειτουργίας και των αρμοδιοτήτων

της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής ορίζονται από τον Κανονισμό της Βουλής.».

Η διάταξη του άρθρου 101Α διαμορφώνεται ως ακολούθως:

1. Όπου από το Σύνταγμα ή τον νόμο προβλέπεται η συγκρότηση και η λειτουργία ανεξάρτητης αρχής, τα μέλη της διορίζονται με ορισμένη θητεία και διέπονται από προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία, όπως νόμος ορίζει.
2. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την επιλογή και την υπηρεσιακή κατάσταση του επιστημονικού και λοιπού προσωπικού της υπηρεσίας που οργανώνεται για την υποστήριξη της λειτουργίας κάθε ανεξάρτητης αρχής. Τα πρόσωπα που στελεχώνουν τις ανεξάρτητες αρχές πρέπει να έχουν τα ανάλογα προσόντα, όπως νόμος ορίζει. Η επιλογή τους γίνεται με απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής. Η απόφαση λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων των μελών της. Αν η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν επιτευχθεί σε τρεις διαδοχικές ψηφοφορίες, η επιλογή ανατίθεται σε ειδική επιτροπή που αποτελείται από τον Πρόεδρο της Βουλής, εννέα βουλευτές που επιλέγονται ανάλογα με τη δύναμη των κοινοβουλευτικών ομάδων και των ανεξαρτήτων, τους αμέσως προηγούμενους επικεφαλής των συνταγματικά κατοχυρωμένων ανεξάρτητων αρχών, τρεις Πρυτάνεις δημοσίων πανεπιστημίων της Χώρας, οι οποίοι ορίζονται με κλήρωση, και τον Πρόεδρο της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων. Η θητεία των μελών των ανεξάρτητων αρχών παρατείνεται έως το διορισμό νέων μελών. Τα σχετικά με τη διαδικασία επιλογής των μελών των ανεξάρτητων αρχών και της λειτουργίας και των αρμοδιοτήτων της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής ορίζονται από τον Κανονισμό της Βουλής. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την επιλογή και την υπηρεσιακή κατάσταση του επιστημονικού και λοιπού προσωπικού της υπηρεσίας που οργανώνεται για την υποστήριξη της λειτουργίας κάθε ανεξάρτητης αρχής. Τα πρόσωπα που στελεχώνουν τις ανεξάρτητες αρχές πρέπει να έχουν τα ανάλογα προσόντα, όπως νόμος ορίζει. Η επιλογή τους γίνεται με απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής. Η απόφαση λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων των μελών της. Η θητεία των μελών των ανεξάρτητων αρχών παρατείνεται έως το διορισμό νέων μελών. Τα σχετικά με τη διαδικασία επιλογής των μελών των ανεξάρτητων αρχών και της λειτουργίας και των αρμοδιοτήτων της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής ορίζονται από τον Κανονισμό της Βουλής.

3. Με τον Κανονισμό της Βουλής ρυθμίζονται όσα αφορούν τη σχέση των ανεξάρτητων αρχών με τη Βουλή και ο τρόπος άσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Αιτιολογική έκθεση

Επεκτείνονται τα εχέγγυα προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας στα μέλη όλων των ανεξάρτητων αρχών. Παράλληλα, αναμορφώνεται η διαδικασία επιλογής των μελών τους, χωρίς να καθίσταται δυνατή η παρακώλυση της συγκρότησης των αρχών. Σε περίπτωση αποτυχίας επίτευξης της απαιτούμενης πλειοψηφίας μετά από διαδοχικές συνεδριάσεις της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής, προβλέπεται η ανάθεση της επιλογής σε ειδική επιτροπή, της οποίας η σύνθεση συνδυάζει στοιχεία δημοκρατικής νομιμοποίησης και εξειδικευμένης θεσμικής και επιστημονικής εμπειρίας, εξασφαλίζοντας συγχρόνως την αποτελεσματικότητα και τη λυσιτέλεια της διαδικασίας.

Άρθρο 102: (Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης)

- 1) Στην παράγραφο 1 του άρθρου 102, προστίθεται τελευταίο εδάφιο ως ακολούθως:

«Νόμος που αφαιρεί αρμοδιότητες που ασκούνται ή έχουν μεταβιβαστεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης απαιτείται να ψηφιστεί από τα τρία πέμπτα του συνόλου της Βουλής.»

- 2) Στην παράγραφο 2 του άρθρου 102, προστίθεται νέο β' εδάφιο ως ακολούθως:

«Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν αρμοδιότητα έκδοσης κανονιστικών πράξεων για τη ρύθμιση ζητημάτων που ανάγονται στις αρμοδιότητές τους εντός της εδαφικής περιφέρειας τους, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 43 παρ. 2.»

Στην ίδια παράγραφο, προστίθεται τελευταίο εδάφιο ως ακολούθως:

«Ειδικά για την ανάδειξη δημάρχων λαμβάνονται υπόψη μόνον ψήφοι υπέρ συγκεκριμένου υποψηφίου ή δημοτικού συνδυασμού.»

- 3) Η παράγραφος 4 του άρθρου 102 αντικαθίσταται ως ακολούθως:

«4. Το Κράτος ασκεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εποπτεία που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Ο αυτεπάγγελτος έλεγχος νομιμότητας επί των πράξεων ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας από την έκδοση της πράξης, όπως νόμος ορίζει. Ο έλεγχος

νομιμότητας ασκείται, όπως νόμος ορίζει. Διατάξεις που προβλέπουν πράξεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης υποκείμενες σε έγκριση από κρατικά όργανα καταργούνται. Πειθαρχικές ποινές στα αιρετά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης, εκτός από τις περιπτώσεις που συνεπάγονται αυτοδικαίως έκπτωση ή αργία, επιβάλλονται μόνο ύστερα από σύμφωνη γνώμη συμβουλίου που αποτελείται κατά πλειοψηφία από τακτικούς δικαστές, όπως νόμος ορίζει, και στο οποίο συμμετέχουν υποχρεωτικά αιρετοί. Ειδικός νόμος ρυθμίζει την καταστατική θέση των αιρετών, προβλέπει καθεστώς ευθύνης και αντιμισθίες λαμβάνοντας υπόψη την φύση των καθηκόντων τους και την ανάγκη ενίσχυσης της συμμετοχής των πολιτών στη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων.»

4) Στο προτελευταίο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 102 προστίθεται η φράση:

«που είχαν εγγραφεί στον κρατικό προϋπολογισμό του οικονομικού έτους που προηγείται της μεταβίβασης της αρμοδιότητας.»

5) Στο άρθρο 102, προστίθενται νέες παράγραφοι 6 και 7 ως ακολούθως:

«6. Οι προϋπολογισμοί των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρέπει να είναι ισοσκελισμένοι. Σχέδιο του προϋπολογισμού τίθεται σε δημόσια διαβούλευση από τον Δήμαρχο ή τον Περιφερειάρχη τρεις μήνες πριν αρχίσει το οικονομικό έτος και εισάγεται στο ανώτατο αιρετό όργανο και συζητείται τριάντα τουλάχιστον ημέρες πριν αρχίσει το οικονομικό έτος.

7. Με υπογραφή πολιτών που εκπροσωπούν το 1/5 των δημοτών που έχουν δικαίωμα ψήφου, μπορούν να κατατίθενται έως μία ανά δημοτική περίοδο προτάσεις για τη διεξαγωγή δημοτικών δημοψηφισμάτων. Δημοτικά δημοψηφίσματα διεξάγονται επίσης με απόφαση των αιρετών οργάνων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης που λαμβάνεται με αυξημένη πλειοψηφία. Οι προτάσεις των προηγούμενων εδαφίων δεν μπορεί να αφορούν θέματα δημοσιονομικά. Νόμος ορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις εφαρμογής της παρούσας παραγράφου. Νόμος ρυθμίζει σχετικά με τη λήψη αποφάσεων από τα αιρετά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης με πρόταση ορισμένου αριθμού πολιτών, τη διαδικασία διαβούλευσης και επεξεργασίας της, καθώς και την προθεσμία συζήτησης της πρότασης.»

Η διάταξη του άρθρου 102 διαμορφώνεται ως ακολούθως:

1. Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. Υπέρ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης συντρέχει τεκμήριο αρμοδιότητας για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Νόμος καθορίζει το εύρος και τις κατηγορίες των τοπικών υποθέσεων, καθώς και την κατανομή τους στους επί μέρους βαθμούς. Με νόμο μπορεί να ανατίθεται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης η άσκηση αρμοδιοτήτων που συνιστούν αποστολή του Κράτους. Νόμος που αφαιρεί αρμοδιότητες που ασκούνται ή έχουν μεταβιβαστεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης απαιτείται να ψηφιστεί από τα τρία πέμπτα του συνόλου της Βουλής.
2. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν αρμοδιότητα έκδοσης κανονιστικών πράξεων για τη ρύθμιση ζητημάτων που ανάγονται στις αρμοδιότητές τους εντός της εδαφικής περιφέρειας τους, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 43 παρ. 2. Οι αρχές τους εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία, όπως νόμος ορίζει. Ειδικά για την ανάδειξη δημάρχων λαμβάνονται υπόψη μόνον ψήφοι υπέρ συγκεκριμένου υποψηφίου ή δημοτικού συνδυασμού.
3. Με νόμο μπορεί να προβλέπονται για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών ή την άσκηση αρμοδιοτήτων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης αναγκαστικοί ή εκούσιοι σύνδεσμοι οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης που διοικούνται από αιρετά όργανα.
4. Το Κράτος ασκεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εποπτεία που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Ο αυτεπάγγελτος έλεγχος νομιμότητας επί των πράξεων ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας από την έκδοση της πράξης, όπως νόμος ορίζει. Ο έλεγχος νομιμότητας ασκείται, όπως νόμος ορίζει. Διατάξεις που προβλέπουν πράξεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης υποκείμενες σε έγκριση από κρατικά όργανα καταργούνται. Πειθαρχικές ποινές στα αιρετά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης, εκτός από τις περιπτώσεις που συνεπάγονται αυτοδικαίως έκπτωση ή αργία, επιβάλλονται μόνο ύστερα από σύμφωνη γνώμη συμβουλίου που αποτελείται κατά πλειοψηφία από τακτικούς δικαστές, όπως νόμος ορίζει, και στο οποίο συμμετέχουν υποχρεωτικά αιρετοί. Ειδικός νόμος ρυθμίζει την καταστατική θέση των αιρετών, προβλέπει καθεστώς ευθύνης και αντιμισθίες λαμβάνοντας υπόψη την φύση των καθηκόντων τους και την ανάγκη ενίσχυσης της συμμετοχής των πολιτών στη διοίκηση των

~~τοπικών υποθέσεων. Το Κράτος ασκεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εποπτεία που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Ο έλεγχος νομιμότητας ασκείται, όπως νόμος ορίζει. Πειθαρχικές ποινές στα αιρετά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης, εκτός από τις περιπτώσεις που συνεπάγονται αυτοδικαίως έκπτωση ή αργία, επιβάλλονται μόνο ύστερα από σύμφωνη γνώμη συμβουλίου που αποτελείται κατά πλειοψηφία από τακτικούς δικαστές, όπως νόμος ορίζει.~~

5. Το Κράτος λαμβάνει τα νομοθετικά, κανονιστικά και δημοσιονομικά μέτρα που απαιτούνται για την εξασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειας και των πόρων που είναι αναγκαίοι για την εκπλήρωση της αποστολής και την άσκηση των αρμοδιοτήτων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης με ταυτόχρονη διασφάλιση της διαφάνειας κατά τη διαχείριση των πόρων αυτών. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την απόδοση και κατανομή, μεταξύ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, των φόρων ή τελών που καθορίζονται υπέρ αυτών και εισπράττονται από το Κράτος. Κάθε μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από κεντρικά ή περιφερειακά όργανα του Κράτους προς την τοπική αυτοδιοίκηση συνεπάγεται και τη μεταφορά των αντίστοιχων πόρων, ~~που είχαν εγγραφεί στον κρατικό προϋπολογισμό του οικονομικού έτους που προηγείται της μεταβίβασης της αρμοδιότητας.~~ Νόμος ορίζει τα σχετικά με τον καθορισμό και την είσπραξη τοπικών εσόδων απευθείας από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.
- ~~6. Οι προϋπολογισμοί των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρέπει να είναι ισοσκελισμένοι. Σχέδιο του προϋπολογισμού τίθεται σε δημόσια διαβούλευση από τον Δήμαρχο ή τον Περιφερειάρχη τρεις μήνες πριν αρχίσει το οικονομικό έτος και εισάγεται στο ανώτατο αιρετό όργανο και συζητείται τριάντα τουλάχιστον ημέρες πριν αρχίσει το οικονομικό έτος.~~
- ~~7. Με υπογραφή πολιτών που εκπροσωπούν το 1/5 των δημοτών που έχουν δικαίωμα ψήφου, μπορούν να κατατίθενται έως μία ανά δημοτική περίοδο προτάσεις για τη διεξαγωγή δημοτικών δημοψηφισμάτων. Δημοτικά δημοψηφίσματα διεξάγονται επίσης με απόφαση των αιρετών οργάνων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης που λαμβάνεται με αυξημένη πλειοψηφία. Οι προτάσεις των προηγούμενων εδαφίων δεν μπορεί να αφορούν θέματα δημοσιονομικά. Νόμος ορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις εφαρμογής της παρούσας παραγράφου. Νόμος ρυθμίζει σχετικά με τη λήψη αποφάσεων από τα αιρετά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης με πρόταση ορισμένου αριθμού πολιτών,~~

τη διαδικασία διαβούλευσης και επεξεργασίας της, καθώς και την προθεσμία συζήτησης της πρότασης.

Αιτιολογική έκθεση

Ενισχύεται η αρχή της αυτοδιοίκησης, με την σαφέστερη κατοχύρωση του τεκμηρίου αρμοδιότητας υπέρ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και τη θέσπιση αυξημένων εγγυήσεων για τη μεταβολή των αρμοδιοτήτων τους. Διευρύνεται η διοικητική και κανονιστική αυτοτέλεια των ΟΤΑ, περιορίζεται η κρατική εποπτεία σε έλεγχο νομιμότητας και ενισχύεται η θεσμική προστασία των αιρετών οργάνων. Ειδική μέριμνα λαμβάνεται για την οικονομική αυτοτέλεια, με πρόβλεψη επαρκών πόρων και κανόνες διαφάνειας και δημοσιονομικής ισορροπίας. Τέλος, εισάγονται θεσμοί άμεσης δημοκρατίας και συμμετοχής των πολιτών στη λήψη αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο, με σκοπό την ενίσχυση της λογοδοσίας και της δημοκρατικής λειτουργίας της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Άρθρο 110: (Αναθεώρηση του Συντάγματος)

1) Οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 110 αντικαθίστανται ως εξής:

«2. Η ανάγκη της αναθεώρησης του Συντάγματος διαπιστώνεται με απόφαση της Βουλής που λαμβάνεται, ύστερα από πρόταση πενήντα τουλάχιστον βουλευτών, με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των μελών της σε δύο ψηφοφορίες που απέχουν μεταξύ τους έναν τουλάχιστον μήνα. Με την απόφαση αυτή καθορίζονται ειδικά οι διατάξεις που πρέπει να αναθεωρηθούν.

3. Αφού η αναθεώρηση αποφασιστεί από τη Βουλή, η επόμενη Βουλή, κατά την πρώτη σύνοδό της, αποφασίζει με πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των μελών της σχετικά με τις αναθεωρητέες διατάξεις.»

2) Η παράγραφος 4 του άρθρου 110 καταργείται.

Η διάταξη του άρθρου 110 διαμορφώνεται ως ακολούθως:

1. Οι διατάξεις του Συντάγματος υπόκεινται σε αναθεώρηση, εκτός από εκείνες που καθορίζουν τη βάση και τη μορφή του πολιτεύματος, ως Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, καθώς και από τις διατάξεις των άρθρων 2 παράγραφος 1, 4 παράγραφοι 1, 4 και 7, 5 παράγραφοι 1 και 3, 13 παράγραφος 1 και 26.

2. Η ανάγκη της αναθεώρησης του Συντάγματος διαπιστώνεται με απόφαση της Βουλής που λαμβάνεται, ύστερα από πρόταση πενήντα τουλάχιστον βουλευτών, με την απόλυτη πλειοψηφία ~~των τριών πέμπτων~~ του όλου αριθμού των μελών της σε δύο ψηφοφορίες που απέχουν μεταξύ τους έναν τουλάχιστον μήνα. Με την απόφαση αυτή καθορίζονται ειδικά οι διατάξεις που πρέπει να αναθεωρηθούν.
3. Αφού η αναθεώρηση αποφασιστεί από τη Βουλή, η επόμενη Βουλή, κατά την πρώτη σύνοδό της, αποφασίζει με ~~την απόλυτη~~ πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των μελών της σχετικά με τις αναθεωρητέες διατάξεις.
- ~~4. Αν η πρόταση για αναθεώρηση του Συντάγματος έλαβε την πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, όχι όμως και την πλειοψηφία των τριών πέμπτων, σύμφωνα με την παράγραφο 2, η επόμενη Βουλή κατά την πρώτη σύνοδό της μπορεί να αποφασίσει σχετικά με τις αναθεωρητέες διατάξεις με την πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των μελών της.~~
45. Κάθε ψηφιζόμενη αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μέσα σε δέκα ημέρες αφότου επιψηφιστεί από τη Βουλή και τίθεται σε ισχύ με ειδικό ψήφισμά της.
56. Δεν επιτρέπεται αναθεώρηση του Συντάγματος πριν περάσει πενταετία από την περάτωση της προηγούμενης.

Αιτιολογική έκθεση

Η απαιτούμενη κοινοβουλευτική πλειοψηφία μετατίθεται στο στάδιο της αναθεωρητικής Βουλής, κατά το οποίο η αναθεώρηση πρέπει να εγκρίνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των βουλευτών.

A.3.

**ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΓΟΡΗΤΗ ΤΗΣ Κ.Ο.
«ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ –
ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ»,
Κ. ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ**

Το Σύνταγμα αποτελεί τον Καταστατικό Χάρτη της Χώρας. Είναι για την Αριστερά όχι ένα «ιερό κείμενο» αλλά συμπύκνωση ταξικών & κοινωνικών σχέσεων κάθε κοινωνίας. Είναι το σημείο ισορροπίας μεταξύ των κοινωνικών τάξεων, είναι πλαίσιο συνεννόησης των πολιτικών δυνάμεων, είναι το όριο άσκησης της πολιτικής εξουσίας.

Όλες οι κατακτήσεις του συνταγματισμού στην παγκόσμια ιστορία ουσιαστικά επήλθαν κόντρα στη θέληση της αστικής τάξης από ένα παγκόσμιο προοδευτικό και δημοκρατικό κίνημα. Το οποίο ουσιαστικά διεκδίκησε και επέτυχε, μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο συντάγματα με τέσσερις κύριες συνιστώσες:

Τη δημοκρατική, τη φιλελεύθερη, την κοινωνική και την παρεμβατική.

Ουσιαστικά έτσι σε κάποιο βαθμό πραγματοποιήθηκε η λεγόμενη «κοινωνική δημοκρατία». Σήμερα τείνει ή έχει καταστεί πλέον κυρίαρχος τρόπος κρατικής οργάνωσης και λειτουργίας της αγοράς, ο επονομαζόμενος **"νεοφιλελευθερισμός"**, απόρροια ενός συγκεκριμένου τύπου διακυβέρνησης. Συνεπώς, στη σύγχρονη νεοφιλελεύθερη κρατική εκδοχή η ελευθερία του ανταγωνισμού, όπως νοείται και όπως εμπεδώνεται με συνθήκες **οικονομικού δαρβινισμού ορίζει την ελευθερία του Ανθρώπου.**

Ειδικότερα ο νεοφιλελευθερισμός ως **μορφή διακυβέρνησης** και ως πολιτική πρακτική συνιστά στην ουσία μια διαδικασία αποδημοκρατικοποίησης στο ίδιο το εσωτερικό της δημοκρατίας. Υποσκάπτει τις **δημοκρατικές αρχές, διαβρώνει** του δημοκρατικούς θεσμούς και **κονιορτοποιεί το δημοκρατικό φαντασιακό** της Ευρωπαϊκής νεωτερικότητας.

Παρ' ότι το κράτος δικαίου ως εγγυητική φιλελεύθερη εκδοχή θεωρείται παραδοσιακά αναπόσπαστο τμήμα της νεοφιλελεύθερης πολιτικής πρακτικής, εν τούτοις στο πλαίσιο αυτό **έχει εργαλειοποιηθεί** και χρησιμοποιείται ως μέσο για την επίτευξη του απώτερου σκοπού, δηλαδή του ανταγωνισμού της αγοράς με συγκεκριμένη μορφή.

Υφίστανται και λειτουργούν και ασκούνται ιδίως μόνον οικονομικές ελευθερίες. Παράλληλα και εδώ πρέπει να επισημανθεί ότι το **"νομικό διαπλάθει** το οικονομικό", δηλ. δεν αποτελεί απλή αντανάκλαση ή εποικοδόμημα του οικονομικού. Ο νόμος, η συνταγματική ερμηνεία καθίστανται μέσα για την διεύρυνση της νεοφιλελεύθερης λογικής πέραν της οικονομίας **ακόμη και σε άλλους** τομείς της δημοκρατικής κοινωνίας.

Και ενώ η Κυβέρνηση ομνύει την πίστη της στο Σύνταγμα και τους Θεσμούς επέλεξε κατ' αρχάς να ξεκινήσει τη διαδικασία σε ουσιαστικά προεκλογική χρονιά υπονομεύοντας με τον τρόπο αυτό την όποια συναίνεση, θα ήταν δυνατόν να παρασχεθεί. Αλλά και επί της διαδικασίας έδειξε τις προθέσεις της. Ενώ η Ολομέλεια της Βουλής προσδιόρισε 2μηνη προθεσμία, ήτοι μέχρι και 10 Αυγούστου, η πλειοψηφία της Επιτροπής αποφάσισε ότι η Επιτροπή Συνταγματικής Αναθεώρησης θα ολοκληρώσει τις εργασίες της την 15^η Ιουλίου. Διαδικασία fast track, επικοινωνιακή διαχείριση και εργαλειοποίηση της αναθεωρητικής διαδικασίας. Είναι προφανές ότι η Κυβέρνηση εντάσσει την αναθεωρητική διαδικασία στις προεκλογικές της σκοπιμότητες και προετοιμάζει το έδαφος ώστε η προτείνουσα Βουλή αφού ολοκληρώσει τη διαδικασία να είναι ανοιχτός ο δρόμος για την προκήρυξη των εκλογών.

Η ίδια η πρόταση της ΝΔ. αποτελούμενη από 34 άρθρα καταγράφεται ως φλύαρη και αναποτελεσματική. Το Συνταγματικό κείμενο πρέπει να είναι λιτό, περιεκτικό και ευσύνοπτο. Αντίθετα, η κυβερνητική πρόταση αγνοεί αυτές τις βασικές παραμέτρους ενός σύγχρονου Συντάγματος και παρουσιάζει μια πρόταση στον αντίποδα των αναγκών της σημερινής Κοινωνίας. Και πρέπει να πούμε με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο ότι δεν είναι το Σύνταγμα που εμποδίζει, είναι οι πολιτικές της Κυβέρνησης που δεν ανταποκρίνονται στα συμφέροντα της μεγάλης κοινωνικής πλειοψηφίας. Αλήθεια, τι εμπόδισε στο ισχύον Σύνταγμα και δεν προώθησε τον εφαρμοστικό νόμο για την λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία ενώ άργησε να νομοθετήσει για την αποσβεστική προθεσμία του παλιού άρθρου 86 με αβέβαιο αποτέλεσμα για την παραγραφή των υπουργικών αδικημάτων και, φυσικά, παρέλειψε να θεσπίσει τον εφαρμοστικό νόμο για την εξίσωση των αμοιβών των μελών του δικαστικού σώματος των ενόπλων δυνάμεων με τους υπόλοιπους δικαστές. Αυτά είναι μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα κυβερνητικής αβελτηρίας, που απαντούν στην κυβερνητική πρωτοβουλία. Τέλος, βλέπουμε μία σαφή προσπάθεια ενσωμάτωσης στο Σύνταγμα διατάξεων με εμφανή ιδεολογική διάσταση, όπως για παράδειγμα η κατάργηση του άρθρου 16, όπως ισχύει από τη Μεταπολίτευση μέχρι σήμερα, η συνταγματοποίηση της λιτότητας, η άρση της μονιμότητας των Δημοσίων Υπαλλήλων κ.λ.π.

Όσον αφορά τα αναθεωρητέα άρθρα της συζήτησης προτείνουμε: **άρθρο 5 παρ. 2Σ.** να προστεθούν παράμετροι που διευρύνουν το σημερινό πλαίσιο προστασίας κατά των διακρίσεων, όπως οι διακρίσεις λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ηλικίας και μετά βεβαίως θρησκευτικών και πολιτικών ή κάθε άλλου είδους πεποιθήσεων.

Η καταπολέμηση των διακρίσεων, πλέον των όσων ήδη αναφέρονται στο ισχύον Σύνταγμα, και λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, εθνικής καταγωγής ή αναπηρίας, της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και της αντιμετώπισης των προκλήσεων της ψηφιακής εποχής αποτελούν κεντρικά ζητήματα.

Με την κυβερνητική πρόταση εισάγεται συνταγματική αναφορά στην τεχνητή νοημοσύνη, με τη θετική διατύπωση ότι η ΑΙ οφείλει να υπηρετεί την ελευθερία του ατόμου και την ευημερία της κοινωνίας.

Όμως η διαχείριση της τεχνολογικής εξέλιξης δεν είναι ουδέτερη.

Η ουσιαστική συνταγματική πρόκληση δεν είναι να δηλωθεί ότι η τεχνητή νοημοσύνη «πρέπει να υπηρετεί την κοινωνία», αλλά να κατοχυρωθούν:

- το δικαίωμα του πολίτη να γνωρίζει πότε αξιολογείται από αλγόριθμο,
- το δικαίωμα ανθρώπινης επανεξέτασης αυτοματοποιημένων αποφάσεων,
- η απαγόρευση αλγοριθμικών διακρίσεων,
- η προστασία των εργαζομένων από συστήματα ψηφιακής επιτήρησης,
- ο κοινωνικός και δημοκρατικός έλεγχος των μεγάλων ψηφιακών πλατφορμών.

Η πραγματική απειλή δεν προέρχεται από την τεχνολογία καθαυτή αλλά από τον τρόπο που οι «κυρίαρχοι» κύκλοι την διαχειρίζονται, από τη συγκέντρωση δεδομένων και ισχύος σε κράτη και πολυεθνικές επιχειρήσεις.

Επομένως, ένα προοδευτικό Σύνταγμα, εκτός από την ενδυνάμωση του κοινοβουλευτικού ελέγχου και του ελέγχου από τις Ανεξάρτητες Αρχές, που η λειτουργία τους υπονομεύεται από τη σημερινή κυβέρνηση, θα έπρεπε να αντιμετωπίζει ευθέως τις νέες μορφές ψηφιακής εξουσίας.

Η δημοκρατία σήμερα δεν απειλείται μόνον από αυταρχικές κρατικές-κυβερνητικές πρακτικές, αλλά και από τη μονοπωλήση-την υπερσυγκέντρωση οικονομικής δύναμης σε πανίσχυρα ιδιωτικά συμφέροντα. Όταν μεγάλοι οικονομικοί παράγοντες-όμιλοι εταιριών μπορούν να επηρεάζουν δυσανάλογα τη δημόσια σφαίρα, τα μέσα ενημέρωσης ή τη διαδικασία λήψης αποφάσεων, πρέπει να αντιμετωπίζονται με συνταγματικές προβλέψεις που ενισχύουν τον κοινωνικό έλεγχο στρατηγικών τομέων της οικονομίας, προστατεύουν τα δημόσια αγαθά και επιτρέπουν στο κράτος να παρεμβαίνει υπέρ του γενικού συμφέροντος.

Επίσης στο **άρθρο 5Α Σ.** να προστεθεί ότι οι πολίτες έχουν το δικαίωμα της ελεύθερης πρόσβασης στην πληροφορία ή στο περιεχόμενο που παράγεται από δημόσιους φορείς και προκύπτει από δημόσια χρηματοδότηση, γιατί αυτό είναι κοινωνικός πλούτος και όχι πνευματική ιδιοκτησία κάποιου.

Στο **άρθρο 14Σ.** πρέπει να γίνει πιο περιεκτική και λιτή η διατύπωση σχετικά με την αστική και ποινική ευθύνη του τύπου, να προσδιορίζεται ότι όποιος θίγεται έχει δικαίωμα απάντησης και να περιγράφεται ότι το μέσο έχει υποχρέωση πλήρους και άμεσης επανόρθωσης.

Επίσης πρέπει να υπάρξει πρόβλεψη ότι το κράτος λαμβάνει κάθε αναγκαίο μέτρο για την διασφάλιση της διαφάνειας και την προαγωγή της πολυφωνίας στα ΜΜΕ. Πρέπει να μνημονεύεται η απαγόρευση συγκέντρωσης ΜΜΕ σε άτομα, και παρένθετα ή εταιρείες) με παρεμφερείς δραστηριότητες για να αποφεύγεται η υπερσυγκέντρωση. Ειδικά μάλιστα όταν τα πρόσωπα αυτά συνδέονται με επιχειρήσεις που συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, προμήθειας αγαθών και υπηρεσιών με το Δημόσιο ή φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Είναι ένα πολύ σοβαρό πρόβλημα που έχουν όλες οι δυτικές δημοκρατίες και πρέπει να υπάρξει συνταγματική κατοχύρωση, ώστε να σπάσει η εξάρτηση ΜΜΕ και επαγγελματικών δραστηριοτήτων με το δημόσιο και βεβαίως να ενισχυθεί ο ρόλος του ΕΣΡ.

Σε ό, τι αφορά τέλος στην ισχύ των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης και ιδίως των ανθρώπων που τις ελέγχουν, με κίνδυνο να αποτελέσουν έναν παράγοντα διαστρέβλωσης της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και των ατομικών και των πολιτικών δικαιωμάτων, θεωρούμε ότι η λειτουργία τους πρέπει να διέπεται από τον θεσμικό έλεγχο του περιεχομένου τους από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές. Ο αποκλεισμός μερίδων του κόσμου στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης δεν είναι νοητός. Σαφώς όμως πρέπει να υπάρχει ένας νόμος που προσδιορίζει τον περιορισμό της πρόσβασης και για λόγους προστασίας των δικαιωμάτων τρίτων αλλά κυρίως και για λόγους κοινωνικού συμφέροντος.

Το **άρθρο 16Σ.** αναφέρεται στη δυνατότητα λειτουργίας ιδιωτικών ΑΕΙ και την παράλληλη συνταγματική προστασία συμβόλων του έθνους, όπως η σημαία και η γλώσσα. Η παρέμβαση αναδεικνύει μια βαθιά συντηρητική προσέγγιση. Τι νόημα έχει να περιλαμβάνονται στη συνταγματική διατύπωση συστατικά στοιχεία, σε συμβολικό επίπεδο, του έθνους και του κράτους, όπως η σημαία και η γλώσσα, χωρίς κανένα ουσιαστικό λόγο; Η Ελληνική σημαία είναι προφανές ότι είναι σύμβολο. Ποιά η ανάγκη να έχουν συνταγματική κατοχύρωση; Κινδυνεύει και πρέπει να προστατευθεί σε Συνταγματικό Επίπεδο; Η εργαλειοποίηση των συμβόλων του έθνους δεν συνάδει με

την σοβαρότητα της συνταγματικής αναθεώρησης.

Συνταγματοποιείται η κρατική μέριμνα για την προστασία και την προαγωγή της ελληνικής γλώσσας. Η Ακαδημία έχει αυτή την ευθύνη και τις σχετικές πρωτοβουλίες. Συμβολισμοί και σημεία αναφοράς, που μας γυρίζουν πίσω χωρίς να προσφέρουν κάτι. Η γλώσσα δεν έχει ανάγκη από συνταγματική κατοχύρωση αλλά από ανθρώπους που τη μιλάνε. Και αν επιβίωσε από τα ομηρικά χρόνια, είναι γιατί έχει ανθρώπους που τη μιλάνε. Αποτελεί συνεκτικό στοιχείο των Ελλήνων και έχουν γραφεί μνημεία της παγκόσμιας σκέψης. Αυτό κρατά τη γλώσσα ζωντανή. Αντί να ενισχυθούν τα Ελληνικά μειονοτικά σχολεία απανταχού της γης συνταγματοποιούμε την ανάγκη προστασίας της Ελληνικής Γλώσσας.

Όσον αφορά την θεσμοθέτηση ιδιωτικών ΑΕΙ τροποποιείται το άρθρο 16 για να ικανοποιηθούν συμφέροντα και ημέτεροι, αλλά καταστρατηγούνται τα βασικά. Η μειοψηφία της απόφασης του ΣτΕ, έκρινε ότι τα πανεπιστήμια λειτουργούν για την παραγωγή και προαγωγή της επιστημονικής γνώσης μέσω της έρευνας και της διδασκαλίας και όχι απλά για παροχή ειδικής εκπαίδευσης. Εμείς ως Αριστερά δεν βλέπουμε στη παιδεία σχέση ανταλλακτική και κερδοφορίας. Ειδικότερα, Το εν λόγω άρθρο έχει παραβιαστεί από την κυβέρνηση της ΝΔ, με τη συνέργεια της Δικαιοσύνης, μέσω της γνωστής απόφασης του Σ.τ.Ε.

Το Σύνταγμα δεν είναι ουδέτερο ως προς την εκπαίδευση.

Ο συντακτικός νομοθέτης του 1975 δεν περιορίστηκε στην κατοχύρωση ενός ατομικού δικαιώματος στην (ανώτατη) εκπαίδευση. Διαμόρφωσε ένα συγκεκριμένο θεσμικό πρότυπο οργάνωσής της.

Σ' αυτό το πλαίσιο, η παροχή της δεν συνιστά εμπόρευμα, αλλά κοινωνικό αγαθό που δεν υπάγεται στη λογική -στους όρους της αγοράς- του κέρδους.

Η κυρίαρχη νεοφιλελεύθερη αντίληψη της Κυβέρνησης εμφορείται από ιδέες που κυρίαρχη είναι η αντίληψη αγοράς για την ανώτατη εκπαίδευση (ο όρος-η λέξη «αγορά» διατρέχει το σύνολο της τοποθέτησής τους), χωρίς να περιέχουν τίποτα για το περιεχόμενο των σπουδών. Τα ερωτήματα που τίθενται είναι συγκεκριμένα: Ποιό πρόβλημα της ελληνικής ανώτατης εκπαίδευσης επιλύεται με την αναθεώρηση του άρθρου 16; Δεν έχει δοθεί μέχρι στιγμής πειστική απάντηση. Οι χαμηλές δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση δεν οφείλονται στο άρθρο 16. Η υποστελέχωση των πανεπιστημίων δεν οφείλεται στο άρθρο 16. Η έλλειψη φοιτητικών εστιών δεν οφείλεται στο άρθρο 16. Οι περιορισμένες ερευνητικές χρηματοδοτήσεις δεν οφείλονται στο

άρθρο 16. Η φυγή νέων επιστημόνων στο εξωτερικό δεν οφείλεται στο άρθρο 16. Όλα τα παραπάνω αποτελούν πεδία άσκησης δημόσιας-κυβερνητικής πολιτικής.

Κατά συνέπεια, η συνταγματική αναθεώρηση δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ως υποκατάστατο της κυβερνητικής πολιτικής. Το Σύνταγμα αντιμετωπίζει το άρθρο 16 ως θεσμική εγγύηση, διατηρώντας τον δημόσιο χαρακτήρα της παιδείας ως δημόσιου κοινωνικού αγαθού. Ακούγεται συχνά το επιχείρημα ότι τα κατ' ευφημισμών μη κρατικά πανεπιστήμια, στην πραγματικότητα ιδιωτικά, θα είναι μη κερδοσκοπικά. Ακόμη και αν υποτεθεί, ότι αυτό ισχύει, το ερώτημα παραμένει. Ποιός εγγυάται, ότι σε βάθος χρόνου δεν θα αναπτυχθούν μηχανισμοί οικονομικής διαφοροποίησης; Ποιός εγγυάται, ότι η πρόσβαση σε αυτά τα ιδρύματα δεν θα εξαρτάται από την οικονομική δυνατότητα των οικογενειών; Ποιός εγγυάται ότι δεν θα μεταφέρονται προτεραιότητες και πόροι από το δημόσιο προς το μη κρατικό σύστημα, όπως θα λέγεται κατ' ευφημισμών, το ιδιωτικό σύστημα ανώτατης εκπαίδευσης;

Τι θα απογίνουν, τέλος, τα περιφερειακά πανεπιστήμια;

Η δημόσια πανεπιστημιακή εκπαίδευση στην Ελλάδα δεν υπήρξε απλώς ένας εκπαιδευτικός θεσμός. Λειτουργήσε ως μηχανισμός κοινωνικής κινητικότητας. Υπήρξε το μέσον, με το οποίο παιδιά αγροτών, εργατών, υπαλλήλων και μικρομεσαίων οικογενειών απέκτησαν πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση και συνακόλουθα στην επιστήμη και στην κοινωνική ανέλιξη. Αυτή η ιστορική λειτουργία του δημόσιου πανεπιστημίου δεν είναι άσχετη με το άρθρο 16, που αποτελεί μία από τις σημαντικότερες δικαιολογητικές βάσεις της συνταγματικής του προστασίας. Γι' αυτό και το θέμα δεν είναι τεχνικό, είναι έντονα πολιτικό: Αν θα εγκαταλειφθεί η συνταγματική αρχή ότι η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται ισότιμα προς όλους αποκλειστικά από δημόσια ιδρύματα. Δεν έχει αποδειχθεί ότι μία τέτοια εγκατάλειψη είναι αναγκαία. Η χώρα έχει ανάγκη από περισσότερη επένδυση στο δημόσιο πανεπιστήμιο, περισσότερη έρευνα, περισσότερες υποτροφίες, περισσότερες εστίες και περισσότερους διδάσκοντες. Η απάντηση στις αδυναμίες του δημόσιου πανεπιστημίου δεν είναι η συνταγματική υποχώρηση του δημόσιου χαρακτήρα της ανώτατης εκπαίδευσης. Είναι η ενίσχυση και η αναβάθμισή του. Η Βουλή πρέπει να απορρίψει την πρόταση αναθεώρησης του άρθρου 16 και να μην αποδεχθεί την κήρυξή του ως αναθεωρητέου.

Άρθρο 17Σ. Με την προτεινόμενη αναθεώρηση του συγκεκριμένου άρθρου υπάρχει σοβαρός κίνδυνος για το περιβάλλον από τη μεταφορά συντελεστή δόμησης και την θέσπιση «της δυναμικής πολεοδομίας», που προτείνει η Κυβέρνηση. Στην Ελλάδα, που με τον θεσμό της αντιπαροχής, καταφέραμε και καταστρέψαμε τα αστικά κέντρα,

χωρίς να εξασφαλίσουμε την ένταξη των εσωτερικών μεταναστών, πρέπει να είμαστε επιφυλακτικοί στη δόμηση αστικού, περιαστικού και μη αστικού περιβάλλοντος. Η έννοια της δυναμικής πολεοδομίας, μπορεί να ανοίξει ανομολόγητες ορέξεις σε παντοειδείς επενδυτές. Και αυτό συνδέεται με το πολύ πρόσφατο σκάνδαλο των επιθεωρητών της πολεοδομίας που κυριαρχεί στη δημόσια σφαίρα και τις πιέσεις που υφίστανται ειδικά σε κορεσμένες πολεοδομικά. Ο κίνδυνος της αλόγιστης τσιμεντοποίησης και δίχως περιορισμούς εγκατάσταση, όπου αυτό κρίνεται οικονομικά σκόπιμο και προσοδοφόρο, των κάθε μορφής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η εμπειρία που έχουμε ως Χώρα από αυτή την αλόγιστη λειτουργία των δυνάμεων της αγοράς οφείλει να μας κάνει πολύ προσεκτικούς στο αν κλείνουμε το μάτι με τέτοιες συνταγματικές ρυθμίσεις σε αυτού του είδους τα κοινωνικά συμφέροντα.

Άρθρο 21Σ. Επί του συγκεκριμένου άρθρου η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ έχει ως εξής: Εξαιρετικά κρίσιμο θέμα για μας, είναι η υποχρέωση του Κράτους για τη διασφάλιση αξιοπρεπούς επιπέδου διαβίωσης, η συνταγματική κατοχύρωση του ΕΣΥ, που αποτελεί όρο επιβίωσης της κοινωνίας, η εξασφάλιση στέγης μέσω ειδικών κοινωνικών πολιτικών του Κράτους, η ειδική προστασία σε οικογένεια, μητρότητα, παιδιά και νέους και τα πρόσθετα μέτρα για ανάπηρους, πολύτεκνους και μονογονεϊκές οικογένειες. Σημαντικό ζήτημα είναι και η Δημογραφική πολιτική καθώς το δημογραφικό είναι το πρόβλημα και αντιμετωπίζεται σε βάθος χρόνου. Προτείνουμε επίσης να προστεθεί παράγραφος ότι βασικά κοινωνικά αγαθά, όπως το νερό και η ενέργεια τελούν υπό τον άμεσο έλεγχο του Κράτους.

Άρθρο 24Σ. Στη γενικόλογη αναφορά της κυβέρνησης για λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής, την αποτελεσματική διαχείριση των υδάτινων πόρων, την ενίσχυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την κατοχύρωση του περιβαλλοντικού ισοζυγίου σε κάθε κρατική παρέμβαση, καθώς και την προστασία των ζώων ως έμβιων όντων, είπε ότι όντως επί της αρχής δεν μπορεί να έχει κανείς ουσιαστική αντίρρηση. Η εμπειρία που έχουμε όμως από τις πρόσφατες καταστροφές εξαιτίας της κλιματικής κρίσης, δεν πρέπει να μας ωθήσουν σε πρόχειρη αντιμετώπιση κα προσπάθεια λύσης μέσα από θέσπιση κανόνων συνταγματικής περιωπής. Και βεβαίως έχει πολύ μεγάλο πολιτικό ενδιαφέρον η προσπάθεια που έκανε ο εισηγητής της πλειοψηφίας να μιλήσει για την κλιματική κρίση. Ενώ αυτή καθεαυτή η πλειοψηφία είναι υπέρ της εξόρυξης των υδρογονανθράκων, παρέχει άδεια σε υπερεθνικούς κολοσσούς, επιάρεται για αυτό διότι θεωρεί ότι είναι και ένα γεωπολιτικό παιχνίδι. Και πραγματικά θα είχε πολύ ενδιαφέρον να δούμε πώς το ένα μπορεί να συνδυαστεί με το άλλο, γιατί κατά τη γνώμη μας δεν συμβιβάζεται.

Άρθρο 29Σ. για τη λειτουργία των πολιτικών κομμάτων. Το άρθρο θεσπίστηκε στο Σύνταγμα του 1975 σε μια περίοδο τομή για τη σύγχρονη ιστορία μας, μετά την νομιμοποίηση του επί δεκαετίες παράνομου κομμουνιστικού κόμματος, με την πίεση του λαϊκού παράγοντα, ο οποίος αντιλήφθηκε ότι η καχεκτική δημοκρατία της προδικτατορικής περιόδου τελικώς υπήρξε το θερμοκήπιο της εκτροπής της συνταγματικής και της επιβολής της δικτατορίας. Υφίσταται όμως έντονος προβληματισμός για την παράγραφο 3 του άρθρου διότι υποβαθμίζεται το δικαίωμα ενός τεράστιου αριθμού πολιτών να εκφράζονται πολιτικά εξαιτίας της επαγγελματικής τους επαγγελματικής τους και μόνον. Είναι λογικό να μην μπορούν να τοποθετούνται πολιτικά οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι υπάλληλοι των ΟΤΑ; Πρέπει να ανοίξει μια συζήτηση κατά πόσον η παράγραφος 3 συνάδει με τη σύγχρονη μορφή δημοκρατίας και δεν φαλκιδεύει, δεν στερεί τα πολιτικά δικαιώματα μεγάλου αριθμού πολιτών, δεκάδων χιλιάδων πολιτών, των οποίων η επαγγελματική ιδιότητα υπερτερεί αυτή του πολίτη”.

Άρθρο 30Σ. Εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας (ΠτΔ). Η πρόταση της ΝΔ εισηγείται ο Ανώτατος Πολιτειακός Άρχοντας να εκλέγεται για μια θητεία και για μια δετία. Εδώ υπάρχει η εξής αντινομία. Υιοθετείται η αρχιτεκτονική του Συντάγματος του 1975 και τα βασικά στοιχεία του να μεταλλάσσονται τόσο πολύ που να υποβαθμίζονται ως μη υπάρχοντα. Η απομείωση του κύρους του θεσμού του ΠτΔ είναι πολύ σοβαρό ζήτημα για να το αφήσουμε σε συγκυριακή πλειοψηφία. Η υπόθεση της εκλογής του ΠτΔ μετά την συνταγματική αναθεώρηση του 2019 πήρε ανεξέλεγκτες διαστάσεις. Το βήμα προς τη φθορά επεκτείνεται τώρα με τη μια θητεία, θετούς διάρκειας και ελάχιστες δυνατές ψήφους. Η μία θητεία δεν ενισχύει τον ενοποιητικό ρόλο του θεσμού του ΠτΔ. Μετά την υφαρπαγή, την αλλαγή πορείας που έκανε ως πλειοψηφία η Ν.Δ. στην αναθεωρητική Βουλή το 2019, στο συγκεκριμένο άρθρο απομειώθηκε το κύρος του Θεσμού. Ο ΠτΔ με τις πολύ λίγες ψήφους που θα εκλέγεται και που ουσιαστικά θα είναι άμεσα εξαρτώμενος από την εκάστοτε, ούτε καν πλειοψηφία, δεν θα μπορεί να επιτελέσει το ρόλο του. Και εκτός αυτού υπάρχει το σοβαρό ενδεχόμενο να μην ανανεώνεται η θητεία ενός επιτυχημένου προέδρου.

άρθρο 41 παρ. 2Σ. (προκήρυξη εκλογών με επίκληση εθνικού θέματος). Η κυβερνητική πρόταση εξοπλίζει τον Πρωθυπουργό με επί πλέον δυνατότητες για την προκήρυξη εκλογών. Ενισχύει με τον τρόπο αυτόν ένα ήδη ενισχυμένο πρωθυπουργοκεντρικό σύστημα. Η προκήρυξη των εκλογών δεν θα πρέπει να είναι ένα επί πλέον προνόμιο του πρωθυπουργού, πέραν των παραδεδωγμένων, ώστε κατά τη κρίση του να μπορεί να προκηρύσσει εκλογές, επικαλούμενος εθνικό θέμα εξαιρετικής σημασίας, το οποίο μπορεί να είναι η κατάσταση της οικονομίας. Και αυτό

το άρθρο σε ένα αμιγώς πρωθυπουργικό σύστημα ενισχύει υπέρμετρα τα προνόμια του πρωθυπουργού και υπονομεύει την φερεγγυότητα και σοβαρότητα των συνταγματικών διατάξεων.

Άρθρο 44Σ. (ψηφιακό δημοψήφισμα). Η Κυβερνητική πρόταση ομιλεί περί «δημοψηφίσματος λαϊκής πρωτοβουλίας». Αφού αδιαφόρησε προκλητικά για αυτή τη δυνατότητα που παρέχει το Σύνταγμα, έρχεται υποκριτικά να ρυθμίσει την αυθεντική μορφή λαϊκής έκφρασης ενώ επί σειρά ετών αγνόησε αυτή την ευχέρεια που υπήρχε. Η βαθιά συντηρητική αντίληψη που την διακατέχει και κυρίως η πρόθεσή της να διαχειρισθεί τη δυναμική που μπορεί να αναπτύξει ένα λαϊκό αίτημα που θα αποκτήσει με το κύρος ενός λαϊκού δημοψηφίσματος την ώθησε στο να απέχει από κάθε τέτοια σκέψη και την οδήγησε στην πλήρη απραξία με αποτέλεσμα να μην έρθει στη Βουλή ο απαραίτητος εφαρμοστικός νόμος.

Ως ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ καταθέτουμε πρόταση για ρητή κατοχύρωση του θεσμού του δημοψηφίσματος μετά από λαϊκή πρωτοβουλία, σύμφωνα με την οποία ο ΠτΔ προκηρύσσει δημοψήφισμα για κρίσιμο κοινωνικό ζήτημα εφόσον έχει υποβληθεί αίτημα από 100.000 εκλογείς.

Σε ότι αφορά στην πρόταση για την επιστολική ψήφο πρέπει να παραδεχθούμε ότι υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, όπως στους κατοίκους εξωτερικού είναι λειτουργική. Θέσαμε τις παραμέτρους ασφαλείας που έπρεπε να υπάρχουν. Αλλά δεν θεωρούμε ότι πρέπει να πρέπει να επεκταθεί και για τις εθνικές εκλογές. Ειδικά αυτήν την περίοδο που η Κυβέρνηση έχει στελέχη καταδικασμένα σε σχέση με αυτή τη διαδικασία. Η μικρή συμμετοχή πολιτών στις εκλογικές διαδικασίες, το κλίμα αποπολιτικοποίησης στη κοινωνία, δεν θεραπεύεται από την επιστολική ψήφο. Λύνει προβλήματα αλλά δεν αποτελεί πανάκεια και η άκριτη γενίκευσή της βάλλει κατά του πυρήνα της ψήφου των πολιτών, ένα από τα συστατικά στοιχεία του οποίου είναι η μυστικότητα. Εάν διαρραγεί ο προσωπικός δεσμός του ψηφοφόρου με την διαδικασία της κάλπης ανοίγει ο ασκός του Αιόλου. Γιατί κανείς δεν μπορεί να διασφαλίσει το αδιάβλητο και τη μυστικότητα της επιστολικής ψήφου, όπως γίνεται με την φυσική παρουσία στο παραβάν. Αυτό είναι το πολύ σοβαρό και προφανές αξεπέραστο πρόβλημα.

Σε ό,τι αφορά στην πρόταση για διάκριση σε μείζονες και ελάσσονες εκλογικές περιφέρειες. Θυμίζει πλειοψηφικό στο τετράγωνο. Κάποιοι βουλευτές θα είναι ελασσόνων και κάποιοι των μείζονων περιφερειών. Θα εκλέγονται οι βουλευτές «δύο ταχυτήτων». Με τις ρυθμίσεις αυτές ενισχύεται η απομάκρυνση των πολιτών από την εκλογική διαδικασία.

Το εκλογικό σύστημα είναι ο αλγόριθμος μέσω του οποίου η ψήφος μετατρέπεται σε έδρα. Κατά την άποψη του ΣΥΡΙΖΑ Π.Σ. η αρχή της αναλογικότητας πρέπει να πρυτανεύει. Η αναλογικότητα παραμένει λυδία λίθος της νομιμοποίησης των βουλευτών και του πολιτικού συστήματος στη συνείδηση του κόσμου. Σκέψεις για κυβερνησιμότητα, απόψεις περί πρακτικής χρησιμότητας της ψήφους υποβαθμίζουν το χαρακτήρα της ψήφου σε διαδικαστική ενέργεια. Και προσφέρουν χειρίστη υπηρεσία και στη δημοκρατία και στο πολίτευμα.

Άρθρο 47Σ. Η αντίθεση του ΣΥΡΙΖΑ και στη προτεινόμενη από τη ΝΔ κατάργηση της δυνατότητας της Βουλής να αμνηστεύει πολιτικά εγκλήματα είναι ένας περιορισμός των δικαιωμάτων της Βουλής. Η Κυβέρνηση δεν εισέφερε κανένα σοβαρό επιχείρημα για την αναγκαιότητα της κατάργησης. Η Βουλή μπορεί να λειτουργήσει ως ανώτατο ακυρωτικό και να παρέμβει στην κατεύθυνση καταλλαγής των παθών και των αντιπαραθέσεων, με αυξημένες πλειοψηφίες. Δεν υπάρχει λόγος να αποστερηθεί ενός δικαιώματος που μόνο θετικά αποτελέσματα μπορεί να έχει στην κατεύθυνση της καταλλαγής των εντάσεων

Άρθρα 56 και 57Σ. Σύμφωνα με την πρόταση της ΝΔ διαπιστώθηκε ότι είναι αλυσιτελής η καταγραφή των κωλυμάτων των βουλευτών στις διατάξεις του Συντάγματος και θα είναι πιο αποτελεσματική στις διατάξεις ενός νόμου. Υπάρχει σοβαρό ενδεχόμενο τα κωλύματα των βουλευτών που θα ορίζονται σε νόμο, έστω με αυξημένη πλειοψηφία, να αυξομειώνονται ανάλογα με την συγκυρία και να αλλάζουν τους όρους της εκλογικής διαδικασίας. Επίσης, ενδεχομένως όλο αυτό να είναι ένας εύσχημος τρόπος να ενσωματωθεί στο νόμο και να υλοποιηθεί η πρωθυπουργική εξαγγελία για το ασυμβίβαστο βουλευτή και υπουργού. Αυτή ειδικά η ρύθμιση αγγίζει τον πυρήνα της λαϊκής κυριαρχίας. Το πρόβλημα είναι βαθιά πολιτικό και έχει σχέση με την ισχύ της ψήφου των πολιτών. Είναι δυνατόν η λαϊκή εντολή να αναστέλλεται; Διότι σύμφωνα με την πρόταση βουλευτής που υπουργοποιείται θα χάνει την βουλευτική ιδιότητα. Και αυτό με το πρόσχημα της καταπολέμησης της διαφθοράς. Η διαφθορά έχει δομικές αιτίες και αντιμετωπίζεται με θεσμικά μέτρα και όχι με την απώλεια της βουλευτικής ιδιότητας. Ειδικά στη χώρα μας που έχουμε πολυπληθή υπουργικά συμβούλιο, υπάρχει κίνδυνος σε κάθε ανασχηματισμό να αλλάζει η σύνθεση του Κοινοβουλίου. Κι αυτό είναι πλήρης καταστρατήγηση της Λαϊκής Κυριαρχίας. Είναι ένα σύστημα το οποίο δεν ενισχύει τη φερεγγυότητα του πολιτικού συστήματος και των πολιτικών προσώπων σε μια εποχή απονομιμοποίησης του πολιτικού συστήματος.

Ο διάχυτος έλεγχος συνταγματικότητας είναι κατάκτηση. Δεν συμφωνούμε με την ίδρυση Συνταγματικού Δικαστηρίου που είναι από άλλες συνταγματικές παραδόσεις και η οποία ακούγεται ως πρόταση εδώ που θα λύσει υποτίθεται τα πολιτικά προβλήματα που μπορεί να έχουμε ως πολιτικό σύστημα”.

Άρθρο 60Σ. Η πρόταση της Κυβέρνησης δεν απαντά γιατί το ισχύον Σύνταγμα εμποδίζει τον βουλευτή στην άσκηση της νομοθετικής και ελεγκτικής αρμοδιότητας. “Ο Κανονισμός της Βουλής και η συνειδήσή του είναι επαρκές πλαίσιο για να ασκεί ο Βουλευτής τον ελεγκτικό του ρόλο. Είναι επαρκώς κατοχυρωμένος και οχυρωμένος ο ρόλος του βουλευτή. Αυτό που υποβαθμίζει και υπονομεύει την ελεγκτική του αρμοδιότητα είναι η αυταρχική αντίληψη της κυβέρνησης και η συμπεριφορά των μελών της κυβέρνησης, όπως προέκυψε και από την εμπειρία της σύστασης των Εξεταστικών επιτροπών με πρωτοβουλία της αντιπολίτευσης.

Δεν είναι τυχαίο ότι από το 2019, δεν έχει ψηφισθεί ούτε ένα νομοσχέδιο με τις προβλέψεις του Κανονισμού της Βουλής σε ό, τι αφορά τις προθεσμίες καθώς τα εκατοντάδες νομοθετήματα είχαν όλα τον χαρακτήρα του κατεπείγοντος.

Άρθρο 77Σ. σχετικά με τη δυνατότητα παραπομπής νόμου για λόγους αντισυνταγματικότητας στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο. Η εν λόγω ρύθμιση αποτελεί μια εκ πλαγίου παραβίαση της αρχής του διάχυτου ελέγχου συνταγματικότητας από ένα δικαστήριο που δεν προβλέπεται ούτε στη συνταγματική μας παράδοση, αλλά ούτε και στην έννομη τάξη. Τέλος πρέπει να τεθούν αυστηρές διατάξεις για τις λεγόμενες εκπρόθεσμες τροπολογίες, οι οποίες αντιστρατεύονται πλήρως τις αρχές της καλής νομοθέτησης και υπονομεύουν πλήρως το δικαίωμα της αντιπολίτευσης να γνωρίζει εκ των προτέρων το περιεχόμενο των τροπολογιών.

Άρθρο 79Σ. Επιχειρείται μετάλλαξη των αρχών του Συνταγματισμού, με τη διάταξη για βιώσιμη δημοσιονομική λειτουργία του προϋπολογισμού. Η πρόσφατη και οδυνηρή εμπειρία της πανδημίας, είναι το παράδειγμα. Αν υπήρχε αυτός ο δημοσιονομικός κορσές, αυτό το ανελαστικό μέτρο στο Σύνταγμα, θα είχαμε πολύ σοβαρά προβλήματα διαχείρισης της πανδημίας από πλευράς συνταγματικότητας.

Η προσπάθεια της ΝΔ να μπει δημοσιονομικό όριο στο Σύνταγμα είναι η σημαντικότερη από πλευράς ιδεολογικού χαρακτήρα, μαζί με το άρθρο 16 για τα ιδιωτικά ΑΕΙ και την κατάργηση της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων με το πρόσχημα της αξιολόγησης. Είναι ένα άρθρο με έντονο πολιτικό και ιδεολογικό φορτίο. Η πρόταση της κυβέρνησης για εισαγωγή στο Σύνταγμα του δημοσιονομικού ορίου, θα ανοίξει το δρόμο για εφαρμογή του νεοφιλελεύθερου τρίπτυχου που περιλαμβάνει: μείωση άμεσης φορολογίας, περιορισμό δημόσιων δαπανών και περαιτέρω

συρρίκνωση των αναδιανεμητικών πολιτικών. Και αυτή το μίγμα, θα γίνει εκρηκτικότερο στο μέλλον, μετά το πρόγραμμα Rearm Europe για τον επανεξοπλισμό της ΕΕ που θα στερήσει πόρους από το κοινωνικό κράτος. Θα οδηγήσει σε περαιτέρω αύξηση ανισοτήτων και αφυδάτωση του πολιτικού πλουραλισμού.

Οι ευρωπαϊκές ελίτ διαμόρφωσαν το νεοφιλελεύθερο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της ΕΕ και επέβαλαν την αυστηρή δημοσιονομική πειθαρχία και την προσαρμογή των κρατών μελών της ΕΕ σε ποσοτικοποιημένους δείκτες, ως πυλώνες της νέας αρχιτεκτονικής, με εξαίρεση την περίοδο 2020-23, κυρίως λόγω των δαπανών της πανδημίας. Η εκνομίκευση της οικονομικής πολιτικής και η αποσύνδεση από τον κομματικό ανταγωνισμό οδηγούν μοιραία στην απαξίωση της εκλογικής διαδικασίας. Στη λογική ότι αυτό είναι το δεδομένο πλαίσιο, άρα μόνο διαχειριστικού τύπου παρεμβάσεις μπορούν να γίνουν. Άλλωστε, συστήματα φρένου χρέους έχουν θεσμοθετηθεί σε χώρες που έχουν συνταγματικό δικαστήριο όπως η Γερμανία. Αν μεταφερθεί και στο ελληνικό θεσμικό σύστημα αναλογίζεται ο καθένας τις συνέπειες, όταν ο προϋπολογισμός είναι νόμος του κράτους. Θα έχουμε διάχυτο έλεγχο συνταγματικότητας από όλα τα Δικαστήρια; Δεν μπορεί να φορτώνουμε στο Σύνταγμα την ευθύνη της δημοσιονομικής πολιτικής, παρά σε όσους την ασκούν, την κυβέρνηση. Δεν μπορούμε να απεκδυόμαστε της ευθύνης αυτής αναφερόμενοι στο Σύνταγμα. Οι αδυναμίες του πολιτικού συστήματος δεν θα λυθούν με φρένο χρέους ή με δημόσιο σταθεροποιητή.

Άρθρο 97Σ. Ο ΣΥΡΙΖΑ Π.Σ. θεωρεί ότι πρέπει να ενισχυθεί η αρμοδιότητα των Μικτών Ορκωτών Δικαστηρίων, όπως ήταν και παλαιότερα. Να αποτελούν δηλαδή τον κανόνα, για να υπάρχει παρουσία του λαϊκού παράγοντα στην απονομή της δικαιοσύνης. Επίσης πρέπει να μειωθεί η δυνατότητα των εξαιρέσεων με τις οποίες υπάγονται στο Εφετείο Κακουργημάτων συγκεκριμένα αδικήματα. Θυμίζω ότι η παρουσία των ενόρκων είναι κατάκτηση της της εποχής του Διαφωτισμού.

Η κυβερνητική πρόταση αποκαλύπτει την αγωνία της ΝΔ για την απάλειψη του όρου πολιτικό έγκλημα. Τόσο η θεωρία όσο και η νομολογία έχουν αποφανθεί ότι δεν αρκούν τα κίνητρα για να χαρακτηριστεί κάποιο έγκλημα πολιτικό. Δεν προσφέρει κάτι η απάλειψη αυτού του όρου από το Σύνταγμα. Άλλωστε, ευτυχώς, στη μεταπολιτευτική μας δημοκρατία δεν έχουμε την έξαρση των παθών και τις συνθήκες οι οποίες θα μπορούσαν να δημιουργήσουν ζωτικό χώρο για τέτοιου είδους έκνομες δραστηριότητες.

Άρθρο 100Σ. Το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο αποτελείται από δικαστές των Ανώτατων Δικαστηρίων, έχει συγκεκριμένη αρμοδιότητα και μεγάλη θεσμική βαρύτητα. Θα μπορούσε να εκδικάζει και ένσταση κατά του κύρους της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας ή μέλους του Προεδρείου της Βουλής ή αίτησης ακύρωσης διατάγματος που έχει εκδοθεί από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με την ιδιότητα του ρυθμιστή του για παράβαση του Συντάγματος. Το σημαντικό είναι να μην υποκαταστήσει, να μην γίνει εκ πλαγίου και δια της διολίσθησης Συνταγματικό Δικαστήριο υπογράμμισε ενώ κρίσιμο είναι να υπάρχει θητεία για τα μέλη και ειδικός νόμος που θα ορίζει τα της λειτουργίας του.

Άρθρο 82Σ. Με στόχο την απεμπλοκή της Δημόσιας Διοίκησης από κομματικές παρεμβάσεις με κραυγαλέο παράδειγμα τον ΟΠΕΚΕΠΕ, ως ΣΥΡΙΖΑ-ΠΣ προτείνουμε τη δημιουργία Ανώτατου Συμβουλίου Δημόσιας Διοίκησης, ενός συλλογικού οργάνου που θα έχει την ευθύνη του ελέγχου των όρων λειτουργίας των δημοσίων υπηρεσιών και των Μονάδων εσωτερικού ελέγχου των κρατικών φορέων, σύμφωνα με τους όρους του νόμου και την αρχή της αποτελεσματικότητας.

Άρθρο 86Σ.: είναι κομβικό, διότι σ' αυτό συμπυκνώνεται το αίτημα για λογοδοσία των πολιτικών-των υπουργών. Η κυβερνητική πρόταση, δεν ανταποκρίνεται στο εν λόγω αίτημα, αφού επί της ουσίας καταλήγει στο ίδιο αποτέλεσμα, κάνοντας «μια τρύπα στο νερό». Μάλιστα, κατά την περίοδο της διακυβέρνησής της, η ΝΔ φρόντισε, μέσω της εφαρμογής-ακόμη και της καταρράκωσης-καταπάτησης του ισχύοντος άρθρου 86, να συγκαλύψει υποθέσεις στις οποίες εμπλέκονταν υπουργοί, με μεθοδεύσεις παντός είδους, ακόμη και κρύβοντας βουλευτές από σχετικές ψηφοφορίες.

Εν προκειμένω, η συζήτηση για την αναθεώρηση αποκτά νόημα μόνο εφόσον συνδέεται με την αποκατάσταση του κράτους δικαίου, τη λογοδοσία της εκτελεστικής εξουσίας και την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης. Σ' αυτό το πλαίσιο, η Βουλή δεν πρέπει έχει αποφασιστικό ρόλο στην ποινική αξιολόγηση υπουργών. Αυτή θα μπορούσε να γίνεται από δικαστικό συμβούλιο, ώστε να αποφεύγεται τόσο η ποινικοποίηση της πολιτικής ζωής, όσο και η ατιμωρησία.

Το συγκεκριμένο υπόδειγμα που ενσωματώνεται στο άρθρο 86 έχει εξαντλήσει τα όριά του. Δεν το λέει μόνον το μεγαλύτερο τμήμα της συνταγματικής επιστήμης. Το λέει η ίδια η κοινωνία. Εξάλλου το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η ελληνική δημοκρατία είναι η έλλειψη αξιοπιστίας των αρχών και αντίστοιχα η έλλειψη εμπιστοσύνης των πολιτών προς αυτές. Απαιτείται αξιοπιστία, μέσω της απομάκρυνσης από ρυθμίσεις και πρακτικές που δημιουργούν υπόνοιες προνομιακής μεταχείρισης των κυβερνητικών στελεχών. Οι πολίτες αμφισβητούν όλο και

περισσότερο την ικανότητα των θεσμών να λειτουργούν αμερόληπτα.

Αμφισβητούν τη λογοδοσία της πολιτικής εξουσία, αφού δημιουργείται η εντύπωση, ότι οι πολιτικοί αποφασίζουν για τους εαυτούς τους, χωρίς η δικαιοσύνη δεν έχει τον πρώτο λόγο όταν πρόκειται για πρόσωπα που ασκούν εξουσία.

Αμφισβητούν εν τέλει, αν ισχύει πράγματι η συνταγματική αρχή της ισονομίας, ότι όλοι οι πολίτες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου. Αμφισβητούν την ανεξαρτησία και βέβαια την αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης. Και όταν η αξιοπιστία των θεσμών και αντίστοιχα η εμπιστοσύνη των πολιτών προς τους θεσμούς υποχωρεί, τότε δεν πλήττεται απλώς η εικόνα του πολιτικού συστήματος. Πλήττεται η ίδια η ποιότητα της δημοκρατίας. Απαιτείται αξιοπιστία, μέσω της απομάκρυνσης από ρυθμίσεις και πρακτικές που δημιουργούν υπόνοιες προνομιακής μεταχείρισης των κυβερνητικών στελεχών.

Άρθρα 89-90Σ. Η ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης αποτελεί θεμελιώδη αρχή, με τρεις βασικές εκφάνσεις, την προσωπική ανεξαρτησία, που αφορά το υπηρεσιακό καθεστώς των δικαστών, τη λειτουργική ανεξαρτησία, που αφορά την απρόσκοπτη απονομή της δικαιοσύνης και τη θεσμική ανεξαρτησία, που αφορά τη θέση της δικαστικής εξουσίας έναντι των άλλων δύο εξουσιών.

Τα άρθρα 89 και 90 βρίσκονται ακριβώς στο σημείο τομής αυτών των τριών επιπέδων. Η ανεξαρτησία στο πεδίο εξαρτάται από τα θεσμικά αντίβαρα, τις διαδικασίες επιλογής και ανέλιξης των δικαστικών λειτουργών και μηχανισμούς που αποτρέπουν την ανάπτυξη σχέσεων εξάρτησης.

Με το άρθρο 89 θεσπίζεται ένα πλέγμα κανόνων που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αμεροληψίας και της θεσμικής ουδετερότητας των δικαστικών λειτουργών. Ο δικαστικός λειτουργός πρέπει να παραμένει αποκομμένος από κάθε μορφή εξουσίας που θα μπορούσε να επηρεάσει, άμεσα ή έμμεσα, την κρίση του. Ωστόσο, η ελληνική θεσμική εμπειρία προκαλεί έντονη αμφισβήτηση. Το πρόβλημα δεν είναι πρωτίστως ηθικό. Δεν αφορά την προσωπική ακεραιότητα, την καλή πίστη, την ηθική συγκρότηση και τις προθέσεις των προσώπων, αλλά από τη δομή του συστήματος από τις δυνατότητες που δημιουργούνται με τη συγκέντρωση ή τη διασταύρωση των εξουσιών.

Και πάντως, έχουν διατυπωθεί τρεις βασικές κατευθύνσεις προβληματισμού, η ανάγκη αυστηροποίησης των ασυμβίβαστων, ώστε να αποτρέπεται η άμεση ή έμμεση εμπλοκή δικαστικών λειτουργών σε εκτελεστικές θέσεις εξουσίας, η ενίσχυση των χρονικών περιορισμών μετά την αφυπηρέτηση, προκειμένου να αποφεύγεται η εικόνα

ή η πραγματικότητα ανταποδοτικών θεσμικών σχέσεων και η ενίσχυση της διαφάνειας στις θεσμικές μετακινήσεις, ώστε να διασφαλίζεται η αξιοπιστία του συστήματος και η εξ αυτής εμπιστοσύνη των πολιτών.

Το άρθρο 90 του Συντάγματος ρυθμίζει ένα από τα πιο ευαίσθητα σημεία της θεσμικής ισορροπίας του κράτους δικαίου, τη διαδικασία επιλογής της ηγεσίας των ανώτατων δικαστηρίων. Η επιλογή της δικαστικής ηγεσίας δεν είναι μια απλή διοικητική πράξη. Είναι μια πράξη με βαθύ θεσμικό και πολιτικό αποτύπωμα, καθώς επηρεάζει συνολικά τη λειτουργία της Δικαιοσύνης και, κατ' επέκταση, την εμπιστοσύνη των πολιτών στο σύστημα απονομής του δικαίου. Στο ισχύον συνταγματικό πλαίσιο, η εκτελεστική εξουσία-το υπουργικό συμβούλιο διατηρεί καθοριστικό ρόλο στη διαδικασία επιλογής. Ακόμη και όταν προβλέπονται γνωμοδοτικά ή θεσμικά στάδια, η τελική απόφαση ανήκει στην κυβέρνηση. Όμως μπορεί η δικαστική εξουσία να θεωρείται πλήρως ανεξάρτητη όταν η κορυφή της επιλέγεται από την εκτελεστική εξουσία, όταν μάλιστα η δικαιοσύνη αποτελεί τον κατεξοχήν θεσμικό ελεγκτή της νομιμότητας. Επομένως, η πλήρης εξάρτηση της κορυφής της από την εκτελεστική εξουσία δημιουργεί ένα δομικό παράδοξο: ο ελεγκτής να επηρεάζεται από τον ελεγχόμενο.

Η δε απαιτούμενη δημοκρατική νομιμοποίηση πρέπει να επαναπροσδιοριστεί με τρόπο και θεσμικά ισορροπημένο και πιο πλουραλιστικό. Αν η επιλογή αφεθεί αποκλειστικά στους δικαστικούς λειτουργούς, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε ένα κλειστό σύστημα αυτοαναπαραγωγής της δικαστικής ιεραρχίας. Η συμμετοχή της ίδιας της Βουλής μπορεί και πρέπει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Χρειάζονται βέβαια αυξημένες θεσμικές εγγυήσεις, διαφανείς και προκαθορισμένες διαδικασίες αξιολόγησης και περιορισμό της διακριτικής ευχέρειας της εκτελεστικής εξουσίας. Απαιτείται θεσμική εξισορρόπηση, ώστε η δικαιοσύνη να διαθέτει ισχυρή θεσμική αυτονομία, αλλά εντός ενός πλαισίου διαφάνειας και πολυεπίπεδης συμμετοχής.

Τα τελευταία 7 χρόνια, δεν μπορεί να αγνοηθεί, ότι το κράτος δικαίου στη χώρα μας διέρχεται μία βαθιά κρίση. Πολλαπλά φαινόμενα αντιθεσμικής υπονόμευσης και παρεμβάσεων στη δικαιοσύνη και τις ανεξάρτητες αρχές από την εκτελεστική εξουσία-την κυβέρνηση σε σύμπραξη με την ηγεσία της (της δικαιοσύνης) και ισχυρούς εξωθεσμικούς παράγοντες και παράλληλα καθυστέρησης στην απονομή της (της δικαιοσύνης). Έτσι τίθεται υπό αμφισβήτηση το κράτος δικαίου, η ανεξαρτησία και η αξιοπιστία της και εν τέλει η ίδια τη Δημοκρατία και η ποιότητά της.

Μία σειρά σκανδάλων σε υποθέσεις μεγάλου δημοσίου ενδιαφέροντος και οι εξελισσόμενες επιχειρήσεις συγκάλυψής τους (έγκλημα Τεμπών, υποκλοπές, ΟΠΕΚΕΠΕ) αποδεικνύουν του λόγου το αληθές. Στον αντίποδα, με την ανεξάρτητη και αμερόληπτη κρίση των δικαστικών λειτουργιών, διασφαλίζονται τα δικαιώματα των πολιτών, κατοχυρώνεται η εμπιστοσύνη τους προς τους θεσμούς και εν τέλει διατηρούνται η κοινωνική ισορροπία, η κοινωνική συνοχή.

Είναι καθήκον όλων να προστατεύσουν τη θεσμική ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης, στη σημερινή εποχή των μεγάλων προκλήσεων, των αντιθεσμικών πιέσεων, των κοινωνικών ανισοτήτων, μέσω των οποίων δοκιμάζονται οι λειτουργίες του κράτους. Εν τέλει, πρέπει να διασφαλίζεται, ότι η Δικαιοσύνη θα λειτουργεί πραγματικά ως προστάτης των δικαιωμάτων των πολιτών και θεματοφύλακας της δημοκρατικής ομαλότητας.

Επί των ημερών της διακυβέρνησης της ΝΔ, το κράτος δικαίου έχει καταρρακωθεί. Αυτό αποτυπώνεται (και) σε εκθέσεις διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών, αλλά ακόμη και στη στάση των δικαστικών λειτουργιών, οι οποίοι αρνήθηκαν να νομιμοποιήσουν θεσμικές διαδικασίες επιλογής δικαστικών λειτουργιών, επειδή τις θεωρούν «στημένες». Τι άλλην χρείαν έχομεν μαρτύρων(;). Η δικαστική ανεξαρτησία δεν είναι δικαστικό προνόμιο, αλλά εγγύηση υπέρ των πολιτών, καθώς συναρτάται άμεσα με την εμπέδωση του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Τα άρθρα 101 παρ. 3 και 5 και 101 Α΄ μαζί συγκροτούν την αρχιτεκτονική των θεσμικών αντίβαρων έναντι της συγκέντρωσης της εξουσίας.

Άρθρα 101 παρ. 3 και 5 Σ.: Στο πρώτο προβλέπεται, ότι η διοίκηση του κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα. Η διατύπωση είναι σαφής-δεν επιδέχεται πολλών ερμηνειών.

Η πραγματικότητα, όμως, είναι εντελώς διαφορετική, αφού ουσιαστικά τα αποκεντρωμένα κρατικά όργανα περιθωριοποιούνται και αντικαθίστανται από όργανα των υπουργείων. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ελλάδα παραμένει ένα από τα πιο συγκεντρωτικά κράτη της Ευρώπης. Η εξουσία, οι πόροι, οι αποφάσεις, οι διοικητικοί μηχανισμοί, συγκεντρώνονται στην Αθήνα, ενώ οι περιφέρειες λειτουργούν ως εκτελεστικοί βραχίονες του κεντρικού κράτους.

Οι δήμοι επιβαρύνονται με ολοένα και περισσότερες αρμοδιότητες, χωρίς τους αντίστοιχους οικονομικούς πόρους. Έτσι οι τοπικές κοινωνίες μετατρέπονται σε απλούς αποδέκτες αποφάσεων που λαμβάνονται ερήμην τους. Αυτό δεν είναι αποκέντρωση. Είναι διοικητικός συγκεντρωτισμός με τοπική διαχείριση αποφάσεων

που έχουν ληφθεί κεντρικά και με διαχείριση της οικονομικής υστέρησης, αφού αυτή η διαχείριση-οι αρμοδιότητες δεν συνοδεύεται-δεν συνοδεύονται από πόρους.

Μάλιστα η προτεινόμενη αλλαγή αποτελεί συνέχεια αυτής της ήδη διαμορφωμένης κατάστασης. Περιθωριοποιούνται ουσιαστικά και περαιτέρω τα αποκεντρωμένα κρατικά όργανα και αντικαθίστανται από όργανα των υπουργείων.

Προτείνεται:

Η συνταγματική κατοχύρωση της οικονομικής αυτοτέλειας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με τρόπο που να μην επιτρέπεται μεταβίβαση αρμοδιοτήτων, χωρίς αντίστοιχη μεταφορά πόρων.

Η ενίσχυση της νησιωτικότητας και της ορεινότητας ως δεσμευτικών αρχών άσκησης δημόσιων πολιτικών. Και αυτό, διότι η ελληνική περιφέρεια φθίνει-ερημώνει και η χώρα χωρίς ζώσα περιφέρεια παύει και θα παύσει να υφίσταται. Δεν αρκεί η γενική αναφορά του Συντάγματος. Χρειάζονται συγκεκριμένες εγγυήσεις ισότιμης πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης, μεταφορών και ενέργειας και η θεσμοθέτηση ουσιαστικής συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών σε αποφάσεις που αφορούν τοπικές υποθέσεις, (το περιβάλλον, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τις επενδύσεις κ.α.). Και αυτό, διότι η δημοκρατία είναι διαρκής συμμετοχή και δεν εξαντλείται στην «κάληψη» κάθε τέσσερα χρόνια. Η αποκέντρωση είναι μορφή δημοκρατίας, όχι απλή διοικητική τεχνική.

Άρθρο 101 Α΄ Σ.: Το άρθρο 101 Α΄ αφορά τις Ανεξάρτητες Αρχές, που δεν και δεν πρέπει να λειτουργούν ως γραφειοκρατικοί μηχανισμοί, διότι έτσι εξελίσσονται σε «επιτελικό παρακράτος». Είναι θεσμικά αντίβαρα και οι εγγυήσεις που το ίδιο το Σύνταγμα θέτει έναντι της εκτελεστικής εξουσίας. Έχει αναγνωριστεί συνταγματικά, ότι υπάρχουν τομείς στους οποίους η κυβέρνηση δεν μπορεί να είναι ταυτόχρονα ελεγκτής και ελεγχόμενος. Έτσι κατοχυρώθηκαν-«συνταγματοποιήθηκαν» η ΑΔΑΕ, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, ο Συνήγορος του Πολίτη ως Ανεξάρτητες Αρχές και θεσμοθετήθηκε ένα δεσμευτικό πλαίσιο εγγυήσεων έναντι της κρατικής εξουσίας.

Όμως, κατά τη λειτουργία τους, ιδίως επί της διακυβέρνησης της ΝΔ, ετέθη το ερώτημα, αν υφίσταται πράγματι πολιτική βούληση να υπάρχουν και να λειτουργούν οι Ανεξάρτητες Αρχές, ή απλώς υφίσταται ανοχή, μόνον όταν αυτές συμπλέουν με τις κυβερνητικές επιλογές.

Η πρόσφατη εμπειρία της διακυβέρνησης της ΝΔ αποδεικνύει ότι δεν υφίσταται καν ανοχή. Ενδεικτικά, όταν η ΑΔΑΕ επιχείρησε να διερευνήσει το σκάνδαλο των

υποκλοπών, αντί να ενισχυθεί, στοχοποιήθηκε, αμφισβητήθηκαν η αρμοδιότητά της, η θεσμική της νομιμοποίηση, το κύρος της και προσβλήθηκαν ακόμη και προσωπικά τα στελέχη τους. Οι Ανεξάρτητες Αρχές είναι πραγματικά ανεξάρτητες μόνον, όταν στην πράξη ελέγχουν την εκτελεστική εξουσία.

Διαφορετικά μετατρέπονται σε διακοσμητικά στοιχεία ενός πρωθυπουργο-κεντρικού κράτους. Η ανεξαρτησία των εν λόγω αρχών δεν εξαντλείται στον τρόπο επιλογής των μελών τους, αλλά απαιτείται πραγματική θεσμική και λειτουργική αυτονομία, που σήμερα, για την κυβέρνηση της ΝΔ, αποτελούν «είδος εν ανεπαρκεία». Σε αυτό το πλαίσιο, οικοδομείται ένα μοντέλο υπερσυγκεντρωτικής διακυβέρνησης, ένα «επιτελικό» κράτος, χωρίς αποτελεσματικά αντίβαρα, ένα πρωθυπουργικό σύστημα που επιχειρεί να ελέγξει τη διοίκηση, την ενημέρωση και τους ελεγκτικούς θεσμούς.

Προτείνονται:

Αυξημένες εγγυήσεις διαφάνειας κατά την επιλογή των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών, δημόσιες ακροάσεις, αιτιολογημένες αποφάσεις, πλήρης κοινοβουλευτικός έλεγχος, θεσμική και οικονομική αυτοτέλεια.

Απαγόρευση της αποδυνάμωσής τους, μέσω των προϋπολογισμών της και νομοθετικών παρεμβάσεων που περιορίζουν εκ των υστέρων τις ελεγκτικές αρμοδιότητές τους.

Θεσμοθέτηση υποχρεωτικής ετήσιας λογοδοσίας τους ενώπιον της Ολομέλειας της Βουλής-της Εθνικής Λαϊκής Αντιπροσωπείας, αφού ανεξαρτησία δεν σημαίνει έλλειψη λογοδοσίας, αλλά λογοδοσία στο Λαό και όχι στην εκτελεστική εξουσία. Εκτός των άλλων αντιπαράθεσεων, η μεγάλη αντιπαράθεση της εποχής μας εξακολουθεί να είναι μεταξύ κέντρου και περιφέρειας. Είναι μεταξύ της δημοκρατικής διάχυσης της εξουσίας και της υπερσυγκέντρωσής της, μεταξύ θεσμικών αντιβάρων και μονοπώλησης των αποφάσεων κεντρικά, μεταξύ κοινωνικής συμμετοχής και διοικητικού συγκεντρωτισμού. Το κράτος δικαίου δεν είναι διαδικαστική λεπτομέρεια αλλά ο πυρήνας της δημοκρατίας, η οποία δεν φοβάται τη λογοδοσία-τους ελέγχους και δენტους αντιμετωπίζει ως εμπόδιο.

Η συνταγματική αναθεώρηση δεν πρέπει να γίνει εργαλείο κομματικών σχεδιασμών και να μετατραπεί σε πεδίο ιδεολογικής ηγεμονίας μιας πρόσκαιρης κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας. Οφείλει να απαντήσει στη μεγάλη κρίση εμπιστοσύνης των πολιτών έναντι των θεσμών. Η απάντηση σ' αυτή την κρίση δεν μπορεί να είναι περισσότερη συγκέντρωση εξουσίας, αλλά περισσότερη δημοκρατία, περισσότερη λογοδοσία, περισσότερη αυτοδιοίκηση, περισσότερη συμμετοχή των πολιτών. περισσότερη

ανεξαρτησία των ελεγκτικών μηχανισμών. Αυτό είναι το προοδευτικό-δημοκρατικό στοίχημα της εποχής μας.

Το Σύνταγμα συμπυκνώνει κοινωνικούς συσχετισμούς, αποτελώντας το πλαίσιο εγγύησης της λαϊκής κυριαρχίας έναντι των τάσεων συγκέντρωσης της εξουσίας. Η δημοκρατική νομιμοποίηση του συνταγματικού κειμένου δεν εξαντλείται στη διαδικασία δημιουργίας του αλλά επεκτείνεται και στην κοινωνική λειτουργία του.

Υπό αυτή την οπτική, η αναθεώρηση δεν μπορεί να εκλαμβάνεται ως εργαλείο διοικητικής αποτελεσματικότητας αποκομμένο από τις εγγυήσεις του κοινωνικού κράτους. Το άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος, το οποίο κατοχυρώνει την αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου, λειτουργεί ως ερμηνευτικό πλαίσιο για κάθε μεταβολή του συνταγματικού οικοδομήματος. Η οργανωτική αποτελεσματικότητα του κράτους δεν μπορεί να τίθεται υπεράνω της προστασίας των δημοσίων αγαθών, της δημοκρατικής συμμετοχής και της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Η κυβερνητική πρόταση αναθεώρησης κινείται προς την κατεύθυνση ενός περισσότερο ευέλικτου και λειτουργικού διοικητικού μοντέλου, με έμφαση στην αξιολόγηση. Ωστόσο, εγείρεται το ερώτημα κατά πόσον η θεσμική ευελιξία συμβιβάζεται με την ανάγκη διατήρησης των εγγυήσεων που συγκροτούν τον πυρήνα του μεταπολιτευτικού κοινωνικού συμβολαίου.

Άρθρο 102Σ.: Το άρθρο 102 αποτελεί έναν από τους θεμελιώδεις πυλώνες της δημοκρατικής αποκέντρωσης στην ελληνική συνταγματική τάξη. Η τοπική αυτοδιοίκηση πρέπει να εκλαμβάνεται και είναι μορφή λαϊκής συμμετοχής και κοινωνικού ελέγχου της δημόσιας εξουσίας, μη αποτελώντας απλή διοικητική τεχνική, αλλά μηχανισμό εμβάθυνσης της δημοκρατίας.

Συνδέεται οργανικά με την αρχή της εγγύτητας, με την άμεση συμμετοχή των πολιτών στη λήψη αποφάσεων και με την τοπική δημοκρατία-κρίσιμα αντίβαρα στις συγκεντρωτικές τάσεις του κράτους και της αγοράς. Επιπλέον, κάθε αναθεώρηση του άρθρου 102 πρέπει να ενισχύει και όχι να αποδυναμώνει την κοινωνική αποστολή της αυτοδιοίκησης.

Τα τελευταία χρόνια αναδείχτηκε μια ιδιαίτερη εκδοχή αποκέντρωσης: η μεταφορά αρμοδιοτήτων χωρίς αντίστοιχη μεταφορά πόρων. Η πρακτική αυτή οδήγησε σε μια ιδιότυπη ιδιωτικοποίηση δημόσιων λειτουργιών και σε αυξανόμενες περιφερειακές ανισότητες.

Η οικονομική αυτοτέλεια των ΟΤΑ δεν μπορεί να μετατρέπεται σε μηχανισμό φορολογικής αυτονόμησης που επιβαρύνει δυσανάλογα τις τοπικές κοινωνίες.

Ιστορικά, η αρχή της εθνικής αναδιανομής και της κοινωνικής αλληλεγγύης μεταξύ πλουσιότερων και φτωχότερων περιοχών αποτελεί την προμετωπίδα του κοινωνικού κράτους, σκοπός του οποίου αποτελεί η κοινωνική και περιφερειακή συνοχή. Επομένως, η συνταγματική κατοχύρωση της αυτοδιοίκησης πρέπει να συνοδεύεται από ισχυρή κρατική ευθύνη χρηματοδότησης των τοπικών δομών, ώστε να μη μετατρέπεται σε μηχανισμό μετακύλισης του κόστους των κοινωνικών υπηρεσιών προς τους πολίτες. Η τοπική αυτοδιοίκηση διαχειρίζεται κρίσιμα κοινωνικά αγαθά, όπως η ύδρευση, τα απορρίμματα, οι κοινωνικές υπηρεσίες, ο πολιτισμός, η προσχολική αγωγή. Η συνταγματική αποστολή της δεν μπορεί να περιορίζεται σε λογικές μεγαλύτερης οικονομικής ευελιξίας ανταποδοτικότητας και επιχειρηματικής αποτελεσματικότητας.

Το κοινωνικό κράτος δεν συγκροτείται αποκλειστικά μέσω της κεντρικής διοίκησης, αλλά και μέσω της τοπικής αυτοδιοίκησης από ένα πλέγμα θεσμών που διασφαλίζουν την καθολική πρόσβαση στα δημόσια αγαθά.

Οι ΟΤΑ αποτελούν θεσμό λαϊκής κυριαρχίας και κοινωνικής αλληλεγγύης.

Η ενίσχυση της συμμετοχικής δημοκρατίας, των τοπικών δημοψηφισμάτων, του κοινωνικού ελέγχου, των δημοτικών επιχειρήσεων και της διαφάνειας στη διαχείριση των πόρων θα συνιστούσε μία προοδευτική κατεύθυνση αναθεώρησης.

Αντιθέτως, η μετατροπή των ΟΤΑ σε ημιαυτόνομους οικονομικούς οργανισμούς, με αυξημένη εξάρτηση από ιδιωτικά κεφάλαια και ανταποδοτικά τέλη, θα απομάκρυνε τον θεσμό από τον δημοκρατικό προορισμό του.

Βάσει αυτών, στην αναθεώρηση του άρθρου 102 θα μπορούσε να προβλεφθεί, η ενίσχυση της συμμετοχικής δημοκρατίας, η διασφάλιση επαρκούς κρατικής χρηματοδότησης, η αποτροπή της ιδιωτικοποίησης βασικών κοινωνικών υπηρεσιών και η κατοχύρωση ισχυρότερων μηχανισμών κοινωνικού ελέγχου και λογοδοσίας.

Σε διαφορετική περίπτωση, υπάρχει ο κίνδυνος η αποκέντρωση να λειτουργήσει ως όχημα αποδόμησης του κοινωνικού κράτους και μεταφοράς βαρών από το κεντρικό κράτος στις τοπικές κοινωνίες.

Άρθρο 103Σ.: Η κατοχύρωση της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων δεν αποτελεί ούτε ιστορική τυχαιότητα, ούτε συντεχνιακή παραχώρηση. Αντιθέτως, συνιστά θεσμική κατάκτηση έναντι των πρακτικών κομματικής χειραγώγησης της διοίκησης.

Η «Πλατεία Κλαυθμώνος» δεν αποτελεί απλώς ιστορικό σύμβολο, αλλά μνημείο μιας περιόδου κατά την οποία κάθε κυβερνητική αλλαγή συνοδεύονταν από μαζικές απολύσεις και αντικαταστάσεις υπαλλήλων με κομματικά κριτήρια. Η θεσμοθέτηση της μονιμότητας υπήρξε απάντηση στην αυθαιρεσία της εκτελεστικής εξουσίας και προϋπόθεση για τη συγκρότηση μιας επαγγελματικής, ουδέτερης και αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης. Σήμερα, η δημόσια διοίκηση αναγνωρίζεται ως διακριτός πυλώνας του κράτους δικαίου και όχι ως προέκταση της εκάστοτε κυβερνητικής πλειοψηφίας. Υπό το πρίσμα αυτό, η μονιμότητα δεν προστατεύει πρωτίστως τον υπάλληλο, αλλά τον πολίτη και το δημόσιο συμφέρον. Διασφαλίζεται, ότι ο δημόσιος λειτουργός μπορεί να ασκεί τα καθήκοντά του χωρίς το φόβο πολιτικών αντιπποίνων και χωρίς εξάρτηση από κομματικούς μηχανισμούς.

Η κυβερνητική πρόταση για αναθεώρηση του άρθρου 103 κινείται προς την κατεύθυνση της σύνδεσης της μονιμότητας με συστήματα αξιολόγησης και της δυνατότητας οριστικής απομάκρυνσης υπαλλήλων σε περιπτώσεις συστηματικής ανεπάρκειας.

Η επιχειρηματολογία αυτή στηρίζεται στην ανάγκη αποτελεσματικότερου κράτους και λογοδοσίας έναντι των πολιτών. Ωστόσο, το πλαίσιο αξιολόγησης πρέπει να είναι αντικειμενικό, να απαντά στα ποιος αξιολογεί, με ποιά κριτήρια και υπό ποιες εγγυήσεις θεσμικής αμεροληψίας;

Όμως η διοικητική αποτελεσματικότητα δεν προϋποθέτει κατ' ανάγκην την αποδυνάμωση της μονιμότητας. Αντιθέτως, η ύπαρξη σταθερών εργασιακών σχέσεων αποτελεί προϋπόθεση επαγγελματισμού και ανεξαρτησίας.

Η μετατόπιση από τη λογική της θεσμικής εγγύησης στη λογική της διαρκούς επισφάλειας εγκυμονεί τον κίνδυνο επανεμφάνισης μορφών πολιτικής εξάρτησης της διοίκησης. Η αξιολόγηση, όταν δεν συνοδεύεται από αυστηρές εγγυήσεις αντικειμενικότητας, μπορεί να μετατραπεί σε εργαλείο διοικητικού ελέγχου και πειθαρχικής συμμόρφωσης.

Οι θεσμικές εγγυήσεις της δημόσιας διοίκησης δεν αποτελούν τεχνικά ζητήματα, αλλά ουσιώδη στοιχεία της δημοκρατικής οργάνωσης του κράτους. Η ανεξαρτησία των δημοσίων λειτουργών συνδέεται με την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας και της ισότητας των πολιτών ενώπιον της διοίκησης.

Η ουδετερότητα και η αμεροληψία της διοίκησης αποτελεί συστατικό στοιχείο του κράτους δικαίου. Η αποσύνδεση των δημοσίων υπηρεσιών από κομματικές επιρροές υπήρξε ένα από τα σημαντικά προτάγματα-κατακτήσεις της μεταπολίτευσης έναντι των τάσεων συγκέντρωσης της εξουσίας.

Οι νεοφιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις του κράτους συχνά παρουσιάζονται ως ουδέτερες τεχνοκρατικές παρεμβάσεις, ενώ στην πραγματικότητα μεταβάλλουν τον συσχετισμό μεταξύ αγοράς, κοινωνίας και δημοσίου χώρου. Η αποδυνάμωση των θεσμικών εγγυήσεων για τους δημόσιους λειτουργούς ενδέχεται να υπονομεύσει την ίδια τη δυνατότητα άσκησης κοινωνικών πολιτικών.

Η μονιμότητα εμφανίζεται και είναι έκφανση της αρχής της θεσμικής συνέχειας του κράτους. Δεν πρόκειται για ατομικό εργασιακό προνόμιο. Η συνταγματική προστασία των δημοσίων υπηρεσιών συνδέεται με τη διασφάλιση των κοινωνικών δικαιωμάτων και της καθολικής πρόσβασης στα δημόσια αγαθά.

Οι μεταρρυθμίσεις της διοίκησης οφείλουν να υπηρετούν την αποτελεσματικότητα, χωρίς να θίγουν τον πυρήνα των συνταγματικών εγγυήσεων, δεδομένου μάλιστα, ότι η αναζήτηση μεγαλύτερης ευελιξίας μπορεί να οδηγεί σε αποδιάρθρωση της διοικητικής ουδετερότητας.

Η υπεράσπιση της μονιμότητας δεν συνεπάγεται άρνηση της αντικειμενικής αξιολόγησης, ή ανοχή στη διοικητική αναποτελεσματικότητα.

Η αναθεώρηση των άρθρων 102 και 103 αναδεικνύει δύο διαφορετικές αντιλήψεις για το κράτος και τη δημοκρατία.

Η πρώτη αντιλαμβάνεται το κράτος κυρίως ως μηχανισμό αποτελεσματικής διαχείρισης, βάσει της οποίας η ευελιξία, η ανταγωνιστικότητα και η αξιολόγηση συνιστούν υπέρτατες αξίες.

Η δεύτερη, αντιμετωπίζει το κράτος ως θεσμική έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας και ως εγγυητή των κοινωνικών δικαιωμάτων και των δημοσίων αγαθών. Υπ' αυτή την οπτική, η τοπική αυτοδιοίκηση δεν μπορεί να μετατραπεί σε μηχανισμό ιδιωτικοποίησης κοινωνικών υπηρεσιών, ούτε η δημόσια διοίκηση να επανέλθει σε καθεστώς εξάρτησης από την εκτελεστική εξουσία. Η συνταγματική αναθεώρηση δεν αποτελεί απλή τεχνική μεταρρύθμιση, αλλά συνιστά επιλογή για τη δημοκρατία του 21ου αιώνα.

Η συνταγματική ιστορία του ελληνικού λαού και οι συνταγματικοί αγώνες του για Ελευθερία, Δημοκρατία, Δικαιώματα και Κοινωνικό Κράτος αποτυπώνονται διαχρονικά στα Συντάγματα, και στο ισχύον, η θεμελίωση και η εφαρμογή των οποίων γίνονται «στο όνομα του ελληνικού λαού».

Το Σύνταγμα, όπως προαναφέρθηκε, είναι η συμπύκνωση ιστορικών εμπειριών, κοινωνικών συγκρούσεων και πολιτικών συμβιβασμών. Σ' αυτό αποτυπώνονται θεμελιώδεις πολιτικές επιλογές και καθορίζονται τα όρια, εντός των οποίων εξελίσσεται η δημοκρατική ζωή και αναπτύσσονται οι δημοκρατικές λειτουργίες. Και ακριβώς γι' αυτό, κάθε αναθεώρησή του αντανακλά όχι μόνο στη θεσμική-πολιτική εξέλιξη ενός κρατικού σχηματισμού, αλλά και στον τρόπο με τον οποίο η κοινωνία αντιλαμβάνεται τη Δημοκρατία. Η αναθεώρησή του δεν αποτελεί μία ουδέτερη τεχνική διαδικασία τροποποίησης επιμέρους διατάξεων. Αντιθέτως, συνιστά μία κρίσιμη στιγμή θεσμικού αναστοχασμού σε ένα δημοκρατικό κράτος δικαίου, μία βαθιά θεσμική και πολιτική λειτουργία, την κορυφαία πολιτική πράξη, μέσω της οποίας (επανα)προσδιορίζεται η σχέση κράτους, κοινωνίας και οικονομίας. Σε αυτό το πλαίσιο, (η αναθεώρηση του Συντάγματος) είναι αναγκαίο να συγκεντρώνει ευρείες συναινέσεις. Όμως στην παρούσα φάση, αυτές δεν είναι δυνατόν, ούτε να συγκροτηθούν ούτε να προωθηθούν. Αυτό, και λόγω του περιεχομένου-του προσανατολισμού της κυβερνητικής πρότασης, με την οποία επιχειρείται «να συνταγματοποιηθεί» ένα αυταρχικό και νεοφιλελεύθερο κράτος. Αλλά και λόγω της απουσίας οποιασδήποτε προεργασίας που να κατατείνει προς αυτές (τις ευρείες συναινέσεις) και του ασφυκτικού χρονοδιαγράμματος για τη συζήτησή των προτεινομένων υπό αναθεώρηση διατάξεων που επεβλήθη «με το έτσι θέλω» από την κυβερνώσα πλειοψηφία. Υπό αυτές τις συνθήκες, η Συνταγματική Αναθεώρηση εργαλειοποιείται από τη ΝΔ, που την εντάσσει στο προεκλογικό οπλοστάσιό της. Επιπλέον, μέσω αυτής επιδιώκεται και ο αποπροσανατολισμός από τα ζέοντα ζητήματα που απασχολούν τη μεγάλη κοινωνική πλειοψηφία, ορισμένα εκ των οποίων, θα μπορούσαν να τύχουν συνταγματικής κάλυψης και ευρείας συναίνεσης.

Η Συνταγματική Αναθεώρηση, έτσι όπως προωθείται από την κυβέρνηση της ΝΔ εμπεριέχει και μία παγίδα για τα κόμματα της προοδευτικής αντιπολίτευσης. Στην προτεινόμενη Βουλή, να υπάρξει πλειοψηφία για την αναθεώρηση άρθρων του Συντάγματος, των οποίων το περιεχόμενο-ο προσανατολισμός να αλλάξει κατεύθυνση στην αναθεωρητική Βουλή, παρά τις συναινέσεις που ενδεχομένως να επιτυγχάνονταν στην προτεινόμενη Βουλή. Ο τρόπος που η ΝΔ επέλεξε να κινήσει την αναθεωρητική διαδικασία, αποσκοπεί αποκλειστικά στην ενίσχυση των μικροπολιτικών επιδιώξεών της και του προεκλογικού, για λόγους εντυπώσεων,

οπλοστασίου της. Οφείλει να απαντήσει στη μεγάλη κρίση εμπιστοσύνης των πολιτών έναντι των θεσμών. Η απάντηση στη μεγάλη κρίση εμπιστοσύνης των πολιτών έναντι των θεσμών, δεν μπορεί να είναι περισσότερη συγκέντρωση εξουσίας, αλλά περισσότερη δημοκρατία, περισσότερη λογοδοσία, περισσότερη αυτοδιοίκηση, περισσότερη συμμετοχή των πολιτών, περισσότερη ανεξαρτησία των ελεγκτικών μηχανισμών. Αυτό είναι το προοδευτικό-δημοκρατικό στοίχημα της εποχής μας. Και μάλιστα, εν μέσω της θεσμικής κρίσης που η ίδια έχει προκαλέσει, με τις συνεχόμενες παραβιάσεις του ισχύοντος Συντάγματος και την εμπλοκή της σε υποθέσεις-σκάνδαλα που έχουν απαξιώσει-καταρρακώσει τους θεσμούς και το δημόσιο χώρο (το κράτος δικαίου, τη δικαιοσύνη, το κοινοβούλιο κ.ά.), σε συνδυασμό με την επιχείρηση συγκάλυψής τους.

Και βέβαια της κρίσης εμπιστοσύνης των πολιτών έναντι των θεσμών, η οποία δεν μπορεί να απαντηθεί με περισσότερη συγκέντρωση εξουσίας, αλλά με περισσότερη δημοκρατία, περισσότερη λογοδοσία, περισσότερη συμμετοχή των πολιτών, περισσότερη ανεξαρτησία των ελεγκτικών μηχανισμών.

Αυτό είναι το προοδευτικό-δημοκρατικό στοίχημα της εποχής μας. Δεδομένης δε της ανύπαρκτης αξιοπιστίας της ΝΔ, ακόμη και για ελάχιστον σημασίας ρυθμίσεις στις οποίες θα μπορούσε να υπάρξει συναίνεση, ο ΣΥΡΙΖΑ-Προοδευτική Συμμαχία δεν πρόκειται καθ' οιονδήποτε τρόπο και σε οποιαδήποτε περίπτωση να στηρίξει τις κυβερνητικές επιδιώξεις.

A.4.
ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΓΟΡΗΤΗ ΤΗΣ Κ.Ο.
«ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΑΣ»,
κ. ΙΩΑΝΝΗ ΓΚΙΟΚΑ

Το ΚΚΕ καταγγέλλει για μια ακόμα φορά τις απαράδεκτες fast track διαδικασίες στη διαδικασία της συνταγματικής αναθεώρησης που επέλεξε να ακολουθήσει η κυβέρνηση της ΝΔ. Επιβεβαιώνουν την προσπάθεια της κυβέρνησης να περάσουν «εν κρυπτώ», χωρίς δυνατότητα ουσιαστικής ενημέρωσης του λαού και με τις κατά το δυνατόν λιγότερες αντιδράσεις, όλες αυτές οι αντιδραστικές αλλαγές, που ναρκοθετούν τη ζωή και τις ανάγκες του.

Αποκαλυπτική όμως είναι και η ουσιαστική αφωνία όλων των άλλων κομμάτων απέναντι στην απαράδεκτη τακτική της κυβέρνησης που έφτασε ακόμα και στο σημείο να συμπιέζει ασφυκτικά τη συζήτηση στο πλαίσιο της Επιτροπής στη διάρκεια ενός μόλις μήνα, παραβιάζοντας ουσιαστικά και αυτή την ήδη πολύ σύντομη προθεσμία των δύο μηνών, ως τις 10 Αυγούστου, που έθεσε αρχικά η Ολομέλεια της Βουλής για την κατάθεση της Έκθεσης της Επιτροπής.

Η τακτική αυτή της κυβερνητικής πλειοψηφίας της ΝΔ δεν ήταν τυχαία, αντίθετα συνδέεται με το γεγονός ότι μέσα από τις προτάσεις της επιδιώκεται μια νέα αντιδραστική τομή με επίκεντρο αλληλένδετους στόχους: την περαιτέρω θωράκιση του αστικού κράτους και την εξασφάλιση της αντιλαϊκής πολιτικής σταθερότητας, την αποτελεσματικότερη στήριξη της καπιταλιστικής οικονομίας και των αντιδραστικών αναδιαρθρώσεων, την ακόμα μεγαλύτερη ένταση της καταστολής απέναντι στο εργατικό - λαϊκό κίνημα. Πρόκειται για κατευθύνσεις που υπαγορεύονται από τις διεθνείς και εσωτερικές εξελίξεις, όπως είναι η όξυνση των ιμπεριαλιστικών ανταγωνισμών συνολικά, όσο και εντός ΝΑΤΟ και ΕΕ, η βαθύτερη εμπλοκή της χώρας σε πολεμικούς σχεδιασμούς που πολλαπλασιάζονται, η διαφαινόμενη νέα καπιταλιστική οικονομική κρίση, η πιθανότητα κλονισμών στο αστικό πολιτικό σύστημα, ακόμη και μιας μεγαλύτερης αστάθειας. Το βλέμμα των αστικών επιτελείων είναι πάντα στραμμένο στην υπάρχουσα λαϊκή δυσαρέσκεια και τη δυναμική που μπορεί αυτή να αποκτήσει με την ενίσχυση της ταξικής πάλης.

Οι παραπάνω κατευθύνσεις αποτελούν κοινό παρονομαστή των αστικών κομμάτων, γι' αυτό και η συζήτηση στην Επιτροπή Αναθεώρησης προδιέγραψε ήδη την προσπάθεια διαμόρφωσης ευρύτερων συγκλίσεων και συναινέσεων ανάμεσα στα αστικά κόμματα για την εξασφάλιση της απαραίτητης σε αυτές τις συνθήκες πολιτικής σταθερότητας. Γι' αυτό δεν έλειψαν και οι εκατέρωθεν εκκλήσεις για επιδίωξη ευρύτερων συναινέσεων στην ουσία των αναθεωρητέων διατάξεων, μεταθέτοντας τις διεργασίες για την επίτευξή τους απλώς στην επόμενη, την αναθεωρητική Βουλή. Ταυτόχρονα, η συνολικότερη συζήτηση για τη συνταγματική αναθεώρηση αξιοποιείται και ως πεδίο αντιπαράθεσης προκειμένου να διαμορφωθούν πλαστές διαχωριστικές

γραμμές και διλήμματα για την εξασφάλιση της συναίνεσης των εργαζομένων και των λαϊκών στρωμάτων, με επίκεντρο την υπεράσπιση του εχθρικού για το λαό «κράτους δικαίου».

Βασικός στόχος της συνταγματικής αναθεώρησης είναι η προσπάθεια αναβάθμισης του ρόλου του αστικού κράτους από τη σκοπιά της ενίσχυσης του «επιτελικού» του χαρακτήρα, για ένα κράτος πιο γρήγορο, ευέλικτο και αποτελεσματικό τόσο στη στήριξη των στρατηγικών σχεδιασμών του κεφαλαίου, όσο και στην αντιμετώπιση, στην ενσωμάτωση της εργατικής - λαϊκής αμφισβήτησης. Αυτός ο στόχος διαπερνά τις προτάσεις της ΝΔ, όσο και αυτές των υπολοίπων κομμάτων. Σ' αυτή την κατεύθυνση κινούνται οι προωθούμενες αλλαγές στο εκλογικό σύστημα, με τη γενίκευση της επιστολικής ψήφου και τις αλλαγές στις εκλογικές περιφέρειες, όπως και οι παρεμβάσεις στις αρμοδιότητες του αστικού κράτους, με την ενίσχυση του ρόλου της Τοπικής Διοίκησης (μέσω της κατάργησης του τεκμηρίου υπέρ των αποκεντρωμένων διοικήσεων). Ξεχωριστό ρόλο σαφώς σ' αυτή την προσπάθεια κατέχει η επιδίωξη διαμόρφωσης ακόμα πιο «πειθαρχημένων» δημοσίων υπαλλήλων, με όχημα τη διαδικασία της «αξιολόγησης» και την απειλή της απόλυσης.

Οι προτεινόμενες αλλαγές στην ανάδειξη της ηγεσίας της Δικαιοσύνης και των «ανεξάρτητων αρχών», αλλά και στην εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας, υπηρετούν ταυτόχρονα και την επιδίωξη κυβέρνησης και λοιπών αστικών κομμάτων να αναστηλώσουν το κύρος των “θεσμών” και του “κράτους δικαίου”. Η όλη συζήτηση στην επιτροπή ήταν ιδιαίτερα αποκαλυπτική για την κοινή προσπάθεια να φιλοτεχνείται ο μύθος των «θεσμικών αντίβαρων» στην εκάστοτε κυβέρνηση, για να μην αποκαλύπτεται ο ρόλος τους ως αναντικατάστατα στηρίγματα της δικτατορίας του κεφαλαίου. Να συσκοτίζεται ότι το νομοθετικό πλαίσιο, η αστική Δικαιοσύνη, συνολικά οι θεσμοί του κράτους, όχι μόνο δεν αποτελούν ασπίδα προστασίας απέναντι στον μεγάλο ένοχο της επίθεσης στα δικαιώματα και στις ανάγκες του λαού, το σύστημα της εκμετάλλευσης και του κέρδους, αντίθετα αξιοποιούνται για την αθώωσή του.

Στόχος της προωθούμενης συνταγματικής αναθεώρησης είναι, επίσης, η αποτελεσματικότερη στήριξη της καπιταλιστικής οικονομίας, με βάση τις σχετικές κατευθύνσεις της ΕΕ. Ξεχωριστής σημασίας στην κατεύθυνση αυτή είναι η πρόβλεψη για «δημοσιονομική ισορροπία» και «βιώσιμη δημοσιονομική λειτουργία» στο άρθρο 79, δηλαδή η συνταγματοποίηση των ματωμένων πλεονασμάτων και του «κόφτη» στις κοινωνικές δαπάνες. Όπως και το άρθρο 78 για τη θέσπιση επιπλέον φοροαπαλλαγών μέσω «σταθερής φορολογίας στις στρατηγικές επενδύσεις», διατάξεις ιδιαίτερα

αποκαλυπτικές για το ταξικό πρόσημο που καθορίζει τα περιβόητα όρια των «αντοχών της οικονομίας».

Αντίστοιχα, τη στήριξη της καπιταλιστικής οικονομίας και της κερδοφορίας των ομίλων αφορούν και οι αλλαγές στο άρθρο 17, με τις προσθήκες για την «προστασία της περιουσίας» και τον «μεταφερόμενο συντελεστή δόμησης», σε μια προσπάθεια να «ξεμπερδεύει» το αστικό κράτος με αντιφατικές δικαστικές αποφάσεις που μπορεί να δυσκολεύουν επιχειρηματικά σχέδια, αλλά και το άρθρο 24, ώστε να κατοχυρωθούν συνταγματικά οι στόχοι της «πράσινης μετάβασης». Το «μωσαϊκό» της θωράκισης της καπιταλιστικής οικονομίας συμπληρώνουν οι προτάσεις για θεσμοθέτηση δυνατότητας στους ΟΤΑ για επιβολή «τοπικών ή ειδικών φόρων ή άλλων βαρών οποιασδήποτε φύσης» (άρθρο 102), όπως και η πρόβλεψη για την ίδρυση ιδιωτικών ΑΕΙ (άρθρο 16), μπροστά στις οποίες υποχωρούν και οι όποιες προεκλογικού χαρακτήρα διαφοροποιήσεις των άλλων κομμάτων.

Όλα τα παραπάνω επιβεβαιώνουν την κριτική του ΚΚΕ ότι οι αλλαγές αυτές δεν αφορούν μόνο τη συνταγματική κατοχύρωση αλλαγών που έχουν ήδη υλοποιηθεί τα προηγούμενα χρόνια (π.χ. των μνημονιακών κατευθύνσεων), αλλά εξασφαλίζουν και τη στήριξη και διευκόλυνση από κάθε επόμενη κυβέρνηση, με την κάλυψη του Συντάγματος, των στρατηγικών σχεδιασμών της αστικής τάξης για την αναβάθμιση της θέσης της στην ευρύτερη περιοχή, τη βαθύτερη εμπλοκή της στους ιμπεριαλιστικούς ανταγωνισμούς.

Η στήριξη της καπιταλιστικής οικονομίας και της δημοσιονομικής σταθερότητας, που, από τη μία υπαγορεύουν τα ματωμένα πλεονάσματα και τη φοροληστεία του λαού και από την άλλη τη φοροασυλία του κεφαλαίου, αποτελούν συνεκτικό στοιχείο όλων των κομμάτων της “βολικής” και “κοστολογημένης” αντιπολίτευσης. Η σύμπλευση αυτή είναι που επιβάλλει και την «εκκωφαντική» αφωνία όλων, στα άρθρα που καμιά συνταγματική αναθεώρηση δεν τόλμησε ποτέ να αγγίξει, φυλάσσοντάς τα ως «κόρην οφθαλμού». Όπως το άρθρο 107 για τη φοροασυλία του εφοπλιστικού κεφαλαίου και το άρθρο 28 που προβλέπει την υπεροχή του διεθνούς και ευρωπαϊκού Δικαίου, και άρα των σχετικών κατευθύνσεων, έναντι του εσωτερικού. Εξάλλου σ’ αυτά τα άρθρα δίνουν «όρκους πίστης» τόσο οι παρόντες όσο και οι προηγούμενοι ή επίδοξοι διαχειριστές του συστήματος, δίνοντας τα διαπιστευτήριά τους στα διάφορα τμήματα του κεφαλαίου που επενδύουν στον έναν ή στον άλλο πόλο του υπό αναμόρφωση αστικού πολιτικού συστήματος. Η άποψη που διατυπώθηκε στην Επιτροπή ότι «*οι ευρωπαϊκές Συνθήκες δεσμεύουν τα κράτη - μέλη, υπερβαίνοντας τα εθνικά Συντάγματα, και οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνει η κάθε χώρα του κοινού νομίσματος*

σε ό,τι αφορά τους δημοσιονομικούς κανόνες είναι εξαιρετικά ισχυρές», θα μπορούσε να υιοθετηθεί ως σύνοψη των απόψεων όλων των άλλων κομμάτων. Απέναντι στη διακριτή και πάγια θέση του ΚΚΕ, που είναι και το μοναδικό κόμμα που ζητάει την κατάργησή τους.

Τέλος, είναι χαρακτηριστική η αφωνία όλων των άλλων κομμάτων και η προσπάθεια υποβάθμισης της σημασίας της επικίνδυνης και αντιδραστικής τομής που επιχειρείται με την αναθεώρηση του άρθρου 29. Όστε να κατοχυρωθεί και στο Σύνταγμα όλο αυτό το αντιδραστικό νομοθετικό οικοδόμημα, στηριζόμενο στην ανιστόρητη θεωρία «των δύο άκρων», που ανοίγει τον δρόμο για ακόμα μεγαλύτερο έλεγχο και παρέμβαση στο εσωτερικό των κομμάτων, με το βλέμμα στραμμένο στον «εχθρό λαό». Σε αυτό αποσκοπεί και η ενίσχυση του ρόλου του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου, εν είδει «συνταγματικού δικαστηρίου», αφού δεν επιδιώκεται μόνο η ταχύτερη και αποτελεσματικότερη προσαρμογή της νομοθεσίας και των δικαστικών αποφάσεων στους στρατηγικούς στόχους του κεφαλαίου, αλλά και η διαμόρφωση της υποδομής για τον έλεγχο στο εσωτερικό των κομμάτων.

Συνολικά διαφαίνεται η προσπάθεια διαμόρφωσης ενός συνταγματικού πλαισίου έτοιμου για κάθε χρήση, με το βλέμμα στραμμένο στον «εχθρό λαό».

Με βάση τα παραπάνω το ΚΚΕ καταψηφίζει στο σύνολό της την πρόταση της ΝΔ, η οποία τόσο σε σχέση με τις αναθεωρητέες διατάξεις όσο και με αυτές που δεν προτείνεται να αναθεωρηθούν ή να καταργηθούν, όπως θα έπρεπε να συμβεί για παράδειγμα με το άρθρο 86, κινείται σε βαθιά αντιδραστική κατεύθυνση και ενισχύει, με την ενσωμάτωσή τους στο Σύνταγμα, μια σειρά αντιλαϊκά μέτρα κόλαφο για τη ζωή των εργαζομένων και των λαϊκών στρωμάτων.

Και βεβαίως η αρνητική ψήφος του ΚΚΕ εκφράζει, τόσο την ουσιαστική διαφωνία με το περιεχόμενο των προτεινόμενων αλλαγών όσο και την πρόθεση να μην υπάρξει η πλειοψηφία των 180 βουλευτών στην τωρινή, προτείνουσα Βουλή, που θα έδινε το ελεύθερο στην όποια επόμενη κυβερνητική – κοινοβουλευτική πλειοψηφία να διαμορφώσει κατά το δοκούν το περιεχόμενο των συνταγματικών διατάξεων.

**ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΚΚΕ ΣΤΙΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΝΔ
ΠΡΟΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ**

Άρθρο 5B *(Η τεχνητή νοημοσύνη οφείλει να υπηρετεί την ελευθερία του ατόμου και την ευημερία της κοινωνίας, ώστε να μετριάζονται οι κίνδυνοι και να αξιοποιούνται τα πλεονεκτήματα που προσφέρει)*

Η προτεινόμενη προσθήκη αποτελεί άλλη μια γενικόλογη και αόριστη διατύπωση στο Σύνταγμα. Δεν μπορεί να ιδωθεί «έξω» από το συγκεκριμένο ταξικό περιεχόμενο και πλαίσιο στο οποίο αναπτύσσεται και η Τεχνητή Νοημοσύνη και στηρίζεται από το Σύνταγμα. Δηλαδή, το περιεχόμενο που καθορίζεται από το ποιος συγκεντρώνει στα χέρια του και τα συγκεκριμένα εργαλεία και άρα ποιο σκοπό «επιστρατεύεται» να υπηρετήσει η ανάπτυξη και η χρήση τους.

Ήδη, η Τεχνητή Νοημοσύνη αναπτύσσεται και αξιοποιείται ως εργαλείο έντασης της εκμετάλλευσης, αλλά και της προληπτικής καταστολής και παρακολούθησης, της χειραγώγησης και ενσωμάτωσης, όπλο αναγκαίο στα χέρια του κεφαλαίου και του κράτους του, των «συμμάχων» του ΗΠΑ – ΝΑΤΟ – ΕΕ, για να τρέξει η πολεμική προετοιμασία. Η δε πρόβλεψη για «μετριασμό» τον κινδύνων, με τις γνωστές εξαιρέσεις που «θα επιβεβαιώνουν τον κανόνα», επιχειρεί να νομιμοποιήσει στη συνείδηση του λαού πως είναι αναπόφευκτο τα δικαιώματα και οι ελευθερίες των εργαζομένων να περιστέλλονται, να τσακίζονται με την αξιοποίηση και της τεχνητής νοημοσύνης.

Για το ΚΚΕ νομοτέλεια, απόλυτα αναγκαίο και ρεαλιστικό είναι να συμβαίνει ακριβώς το ανάποδο. Η Τεχνητή Νοημοσύνη, όπως και όλα τα σύγχρονα τεχνολογικά επιτεύγματα, θα πρέπει να προσανατολίζονται στην ικανοποίηση των σύγχρονων εργατικών – λαϊκών αναγκών, συμβάλλοντας στην πραγματική «κοινωνική ευημερία», δηλαδή την εργατική – λαϊκή ευημερία που μόνο ο σοσιαλισμός μπορεί να εξασφαλίσει.

Άρθρα 14, 15 *(Προστασία της ελευθερίας της έκφρασης σε σύγχρονα μέσα ενημέρωσης-Αφαίρεση λεπτομερειακών διατυπώσεων από το Σύνταγμα- Προστασία δημοσιογράφου και έναντι του εργοδότη του).*

Το ΚΚΕ διαφωνεί μ' αυτή τη γενικόλογη πρόβλεψη για αφαίρεση λεπτομερειακών διατυπώσεων, που μπορεί να αξιοποιηθεί για να εξαλειφθούν και τα ελάχιστα έστω

ασυμβίβαστα με την ιδιότητα του ιδιοκτήτη μέσων μαζικής ενημέρωσης που ακόμα προβλέπονται, έστω σε επίπεδο διακηρύξεων.

Επιπλέον, με τις προτεινόμενες αλλαγές επιχειρείται να νομιμοποιηθεί στο όνομα της υπεράσπισης της «ελευθερίας της έκφρασης» του ιδιοκτήτη των μέσων ενημέρωσης, η διαμορφωμένη μιντιακή αυθαιρεσία, αφαιρώντας και τυπικά και το τελευταίο «φύλλο συκής» της πολυφωνίας στην ενημέρωση σε συνθήκες απόλυτου επιχειρηματικού, κρατικού και κυβερνητικού ελέγχου των ΜΜΕ.

Επομένως η συνταγματική κατοχύρωση της ελευθερίας της έκφρασης που αγνοεί ποιος ελέγχει τις υποδομές, ποιος ελέγχει τους αλγόριθμους και την προβολή και στα νέα ψηφιακά μέσα, δεν αποτελεί απλώς «κενό γράμμα», αλλά τελικά νομιμοποιεί αυτό τον έλεγχο, στο πλαίσιο της ελευθερίας του ιδιοκτήτη των μέσων.

Άρθρο 16 (Παροχή ανώτατης εκπαίδευσης και από ιδιωτικά πανεπιστήμια)

Το ΚΚΕ διαφωνεί ριζικά με την αναθεώρηση του άρθρου 16, η οποία επιχειρήθηκε από διαδοχικές κυβερνήσεις και σε προηγούμενες αναθεωρήσεις του Συντάγματος (2007, 2019), συνάντησε τις μαζικές αντιδράσεις του φοιτητικού και λαϊκού κινήματος που εμπόδισε μέχρι σήμερα αυτή την εξέλιξη.

Τόσο η πρόταση της ΝΔ όσο και αυτή του ΠΑΣΟΚ, παρά τις λεκτικές διαφοροποιήσεις, δεν αναιρούν την ουσιαστική στρατηγική σύμπλευσή τους και υπηρετούν ταυτόχρονα δύο ξεκάθαρους, διαχρονικούς στόχους. Πρώτον την κατάργηση της ρητής συνταγματικής απαγόρευσης για παροχή ανώτατης εκπαίδευσης από ιδιώτες και δεύτερον την συνταγματική κατοχύρωση της πλήρους επιχειρηματικής λειτουργίας του δημόσιου πανεπιστημίου.

Το ΚΚΕ είναι το μόνο κόμμα που υπερασπίζεται σταθερά, αταλάντευτα και από θέση αρχής την πραγματικά δωρεάν και δημόσια εκπαίδευση υψηλού επιπέδου, υποστηρίζει ότι η μόρφωση δεν είναι εμπόρευμα και διεκδικεί την πλήρη διασφάλιση του ενιαίου και δημόσιου χαρακτήρα της παιδείας, με απαγόρευση κάθε επιχειρηματικής λειτουργίας. Αντιμάχεται κάθε προσπάθεια να νομιμοποιηθεί και να κατοχυρωθεί και συνταγματικά η ιδιωτικοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης, πλευρές της οποίας, με μια σειρά από νομοθετικές ρυθμίσεις και οδηγίες της ΕΕ έχουν ήδη εφαρμοστεί και από τη σημερινή και από τις προηγούμενες κυβερνήσεις, με επίκληση και του απαράδεκτου άρθρου 28 του Συντάγματος.

Άρθρο 17 (Προστασία περιουσίας -δυνατότητα μεταφοράς συντελεστή δόμησης- αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων κτιρίων)

Οι προτεινόμενες αλλαγές έρχονται να ικανοποιήσουν μια από τις βασικές απαιτήσεις του κεφαλαίου για δυνατότητα μεταφοράς συντελεστή δόμησης, προκειμένου να προχωρήσει ο αστικός σχεδιασμός για ευρείες αλλαγές στις χρήσεις γης. Μεταξύ άλλων, επιχειρεί να λύσει τα χέρια στους μεγάλους κατασκευαστικούς ομίλους, παρακάμπτοντας αντικρουόμενες δικαστικές αποφάσεις και ταυτόχρονα με την ανάδειξη του συντελεστή δόμησης σε συνταγματικά προστατευόμενο δικαίωμα, ενισχύει την ευθεία εμπορευματοποίησή του, την αγορά “δικαιωμάτων”.

Η προσθήκη της προστασίας της περιουσίας, όπως βεβαίως και της ήδη υπάρχουσας ιδιοκτησίας, δεν αφορά τους μικρούς ιδιοκτήτες, οι οποίοι όλα αυτά τα χρόνια ποτέ δεν προστατεύτηκαν ουσιαστικά από πολυδάπανες και πολυετείς δικαστικές διεκδικήσεις για να αποζημιωθούν για τις απαλλοτριωθείσες ιδιοκτησίες τους, αλλά, και πάλι, τα συμφέροντα των επιχειρηματικών ομίλων.

Άρθρο 21 (Κρατική μέριμνα για προσιτή στέγη- «διαγενεακή δικαιοσύνη» στις δημόσιες πολιτικές)

Είναι άλλη μια από τις απατηλές διακηρύξεις του Συντάγματος, αφού πίσω από τις ανέξοδες διατυπώσεις περί τυπικής ισότητας στην πρόσβαση σε μια σειρά κοινωνικά αγαθά, κρύβεται η ουσιαστική ανισοτιμία για τους εργαζόμενους και το λαό, όπως εξάλλου συμβαίνει και με τη βασική διακήρυξη του Συντάγματος περί τυπικής ισότητας όλων των Ελλήνων.

Εξάλλου αντίστοιχη ρητή συνταγματική πρόβλεψη για την «ειδική φροντίδα», που οφείλει το κράτος για την απόκτηση κατοικίας απ’ αυτούς που τη στερούνται, υπάρχει και στη σημερινή μορφή της διάταξης. Αυτό δεν εμπόδισε, ίσα – ίσα «χώρεσε» το απαράδεκτο νομοθετικό πλαίσιο που συνδιαμόρφωσαν διαδοχικά οι κυβερνήσεις τουλάχιστον των τελευταίων δεκαπέντε χρόνων για να διευκολύνουν τα funds και τις τράπεζες να βγάλουν στο σφυρί τη λαϊκή περιουσία (κατάργηση κάθε προστασίας της λαϊκής στέγης από τον πλειστηριασμό, ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί, ιδιώνυμο αδίκημα για τις κινητοποιήσεις ενάντια στους πλειστηριασμούς, διευκόλυνση των funds και servicers στην πραγματοποίηση των πλειστηριασμών κλπ).

Το πρόβλημα επομένως για την έλλειψη προσιτής στέγης για τον λαό δεν οφείλεται στην ελλιπή συνταγματική του κατοχύρωση, αλλά στο γεγονός ότι στον καπιταλισμό το εμπόρευμα κατοικία δεν πρόκειται να συμβαδίσει ποτέ με τη λαϊκή ανάγκη για στέγη.

Το ΚΚΕ διαφωνεί και με την πρόβλεψη για τη λεγόμενη «διαγενεακή δικαιοσύνη» στις σχεδιαζόμενες δημόσιες πολιτικές, γιατί η πείρα έδειξε ότι με την επίκληση της “αλληλεγγύης των γενεών” και της προστασίας των επόμενων επιχειρήθηκε να νομιμοποιηθούν ακόμα πιο σκληρά μέτρα και περικοπές σε βάρος του λαού. Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί το πετσόκομμα των ασφαλιστικών – συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων που χυδαία παρουσιάζεται ως δήθεν μέτρο δικαιοσύνης για τις επόμενες γενιές, αναποδογυρίζοντας την πραγματικότητα της ληστείας που συντελέστηκε στα αποθεματικά των ταμείων και στους κόπους μιας ζωής των εργαζομένων.

Άρθρο 24 *(Αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής, ενίσχυση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, κατοχύρωση περιβαλλοντικού ισοζυγίου σε κάθε κρατική παρέμβαση, έννοια δάσους)*

Η διάταξη αυτή αποτελεί άλλη μια συμμόρφωση με τις ανάγκες θωράκισης της καπιταλιστικής οικονομίας και των κερδών των επιχειρηματικών ομίλων που αντιμετωπίζουν τους φυσικούς πόρους ως εμπόρευμα. Επιχειρείται να ξεπεραστούν δικαστικές αποφάσεις του ΣΤΕ που, αδυνατώντας πλέον να αγνοήσει τις εξόφθαλμες καταστροφές του φυσικού περιβάλλοντος, έθεσε ορισμένους περιορισμούς στις ασύδοτες καταστάσεις που έχουν δημιουργήσει μια σειρά προκλητικές νομοθετικές διευκολύνσεις προς τους ομίλους των ΑΠΕ. Επανέρχεται η προσπάθεια να κατοχυρωθούν και συνταγματικά οι στόχοι της «πράσινης μετάβασης», απελευθερώνοντας ακόμα περισσότερο τη συστηματική υποβάθμιση και καταστροφή του περιβάλλοντος για την στήριξη της κερδοφορίας του κεφαλαίου.

Άρθρο 29 *(Έλεγχος στη λειτουργία των κομμάτων με βάση τις αρχές «δημοκρατικής λειτουργίας» από Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο)*

Το ΚΚΕ διαφωνεί ριζικά και θεωρεί τη συγκεκριμένη πρόταση ως μια αντιδραστική και επικίνδυνη τομή στο Σύνταγμα. Ανοίγονται επικίνδυνοι δρόμοι για το συνεχή – δικαστικό αρχικά – έλεγχο της λειτουργίας των κομμάτων και τη νομιμοποίηση περιορισμών στη δράση τους. Δημιουργείται ένα συνταγματικό κέλυφος, παραπέμποντας για τους ειδικότερους όρους εφαρμογής του σε έναν απλό τυπικό νόμο. Δημιουργείται το έδαφος ώστε κάθε φορά το ΑΕΔ, μέσα από απαράδεκτες γενικεύσεις που μπορούν δυνητικά να στεγάσουν την ανιστόρητη «θεωρία των δύο άκρων» και την ποινικοποίηση του ριζοσπαστισμού, να αποκλείει την εκλογική κάθοδο

των κομμάτων ή και να θέτει περιορισμούς στη δράση του. Εξάλλου υπάρχει ήδη πλούσια πείρα από μια σειρά χώρες της ΕΕ που μέσω αυτών των απαράδεκτων θεωριών τίθενται εκτός νόμου Κομμουνιστικά Κόμματα και νεολαίες, απαγορεύεται η χρήση κομμουνιστικών συμβόλων κλπ.

Είναι όμως εξίσου επικίνδυνη και η αφωνία και υποτίμηση εκ μέρους όλων των άλλων κομμάτων, για το συγκεκριμένο άρθρο που πρώτα και κύρια μπορεί να βάλει στο στόχαστρο τον ίδιο το λαό και το κίνημά του, σε μια περίοδο που διαμορφώνονται δυνατότητες να δυναμώσει το ρεύμα αμφισβήτησης της κυρίαρχης πολιτικής.

Άρθρο 30 παρ. 1, 5 *(Μια εξαετής θητεία Προέδρου της Δημοκρατίας)*

Η διάταξη έρχεται σε συνέχεια των αλλαγών που έγιναν στην προηγούμενη συνταγματική αναθεώρηση του 2018-2019 στη διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Είναι μέρος μιας δέσμης μέτρων που αποσκοπούν στην εξασφάλιση μεγαλύτερης πολιτικής σταθερότητας, επιχειρώντας να αποκαταστήσουν την εμπιστοσύνη του λαού σε άλλον έναν θεσμό του συστήματος, ενισχύοντας όπως λέγεται τον «ενοποιητικό του ρόλο».

Η πρόταση της ΝΔ για μια μεγαλύτερης διάρκειας θητεία του ΠτΔ, αλλά και η πρόταση του ΠΑΣΟΚ για εκλογή του ΠτΔ με αυξημένες πλειοψηφίες, όπως και η αντίστοιχα αντιδραστική πρόταση που είχε καταθέσει στην προηγούμενη συνταγματική αναθεώρηση ο ΣΥΡΙΖΑ για απευθείας εκλογή του Προέδρου από το λαό, αποσκοπούν στην ενίσχυση του ρόλου ενός μονοπρόσωπου θεσμού και κυρίως στην εμπέδωση της εμπιστοσύνης του λαού στο αστικό κράτος και τους θεσμούς του.

Το ΚΚΕ διαφωνεί με την όλη προσπάθεια ισχυροποίησης του ρόλου του Πρόεδρο της Δημοκρατίας, που παίζει ρόλο θεματοφύλακα της εφαρμογής της αντιλαϊκής πολιτικής, των αναγκών και επιδιώξεων του κεφαλαίου.

Άρθρο 41 παρ. 2, 5 *(Κατάργηση διάλυσης Βουλής για εθνικό θέμα εξαιρετικής σημασίας – «Αυτοδιάλυση Βουλής» για ανανέωση λαϊκής εντολής)*

Η προτεινόμενη διάταξη εντάσσεται στη δέσμη σχετικών προτάσεων που αποσκοπεί στη λεγόμενη εμπέδωση της εμπιστοσύνης των πολιτών στο αστικό κράτος και τη

θωράκιση της σταθερότητας, μια σταθερότητα που όλα αυτά τα χρόνια προκαλεί μόνιμη «αστάθεια» στη ζωή του λαού.

Το ΚΚΕ διαφωνεί με τις προτάσεις που αποσκοπούν να κάνουν πιο ανθεκτικό το σύστημα και την εκάστοτε κυβέρνηση στις πιέσεις που μπορεί να ασκεί ο λαός και το κίνημά του.

Άρθρο 44 παρ. 2 *(Κανόνες καλής διενέργειας δημοψηφισμάτων)*

Η διάταξη είναι υποκριτική και βεβαίως συνεχίζει να ισχύει η απαγόρευση με ρητή εξαίρεση – που στηρίχθηκε από όλα τα αστικά κόμματα – των δημοσιονομικών θεμάτων από τη διενέργεια δημοψηφισμάτων. Πολύ περισσότερο όταν σήμερα επιχειρείται να δοθεί συνταγματική κατοχύρωση στους δημοσιονομικούς «κόφτες» στις κοινωνικές δαπάνες και στην κάλυψη των αναγκών του λαού.

Άρθρο 47 παρ. 3, 4 *(Κατάργηση της δυνατότητας παροχής αμνηστίας για πολιτικά εγκλήματα)*

Η προσπάθεια της ΝΔ να πείσει ότι προτείνεται η συγκεκριμένη αλλαγή γιατί «οι πολιτικές διώξεις ανήκουν στο παρελθόν», δεν μπορεί να κρύψει ότι αποτελεί συνέχεια της προσπάθειας της ΝΔ για να αντιμετωπίζονται οι εργατικοί – λαϊκοί αγώνες ως εγκλήματα του κοινού ποινικού δικαίου, να μην αναδεικνύεται το πολιτικό περιεχόμενο της πάλης, σε μια περίοδο που το αστικό κράτος επιχειρεί να θωρακιστεί απέναντι στην ογκούμενη λαϊκή δυσαρέσκεια, ιδίως ενόψει της πολεμικής προετοιμασίας και εμπλοκής, όπου τα μέτρα καταστολής και ποινικοποίησης των λαϊκών αγώνων ενισχύονται.

Άλλωστε και κατά τη συζήτηση στη Βουλή ενισχύθηκε η κυβερνητική προσπάθεια συκοφάντησης των εργατικών – λαϊκών αγώνων, η ταύτισή τους με προβοκατόρικες ενέργειες και πράξεις που καμία σχέση δεν έχουν με το οργανωμένο εργατικό – λαϊκό κίνημα.

Άρθρο 51 παρ. 4 *(Επιστολική ψήφος και για τους εκλογείς εντός της Επικράτειας)*

Το ΚΚΕ έχει αναδείξει τον πολύ αντιδραστικό και επικίνδυνο χαρακτήρα της επιστολικής ψήφου, που ενισχύει τις δυνατότητες αλλοίωσης, περαιτέρω ελέγχου και χειραγώγησης του εκλογικού αποτελέσματος και γεννά σοβαρά ζητήματα για τη

μυστικότητα και το αδιάβλητο της ψήφου, σε ένα περιβάλλον όπου η επιλογή της ψήφου, είναι κάθε άλλο παρά ελεύθερη επιλογή, αφού περνά από έναν ορυμαγδό πιέσεων, χειραγώγησης και εκβιασμών, παρεμβάσεων ισχυρών οικονομικών συμφερόντων.

Διαφωνούμε ριζικά με την άποψη ότι αποτελεί απλά μια διευκόλυνση των εκλογέων. Πρόκειται για μια βαθιά πολιτική και ιδεολογική παρέμβαση που καλλιεργεί την παθητική στάση και τον περιορισμό της συμμετοχής του λαού στην αποστολή ενός φακέλου ή στο πάτημα ενός κουμπιού. Συνδυάζεται άλλωστε με την προσπάθεια καθιέρωσης της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας στο κίνημα, στην τοπική διοίκηση κ.ά.

Άρθρο 54 παρ. 1, 3 *(Εκλογικό σύστημα που εξασφαλίζει εύλογη αναλογικότητα και κυβερνησιμότητα της χώρας. Ελάσσονες και Μείζονες εκλογικές περιφέρειες)*

Το ΚΚΕ από θέση αρχής υποστηρίζει τη γνήσια και ανόθευτη απλή αναλογική, χωρίς μπόνους και πλαφόν, ως στοιχειώδη όρο για την τυπική ισότητα της ψήφου. Δεν συμφωνούμε με τη δημιουργία ελάσσονων και μείζονων εκλογικών περιφερειών και τη μετάβαση σε μονοεδρικές περιφέρειες που θα απογειώσει τα εκβιαστικά διλήμματα, τη θεωρία περί χαμένης ψήφου, υπονομεύοντας ακόμα περισσότερο τη δεδομένη στο σημερινό σύστημα και ουσιαστική ανισοτιμία της ψήφου.

Άρθρα 56, 57 *(Μεταφορά στο νόμο λεπτομερειακού καταλόγου κωλυμάτων και ασυμβιβάστων. Καθιέρωση γενικών αρχών στο Σύνταγμα)*

Οι συγκεκριμένες διατάξεις προτείνονται προς αναθεώρηση σχεδόν σε κάθε συνταγματική αναθεώρηση, αυτή τη φορά στο όνομα της «αποτροπής της επαγγελματοποίησης της πολιτικής και της ανανέωσης της σύνθεσης της Βουλής», ως μέτρα «αντιμετώπισης της διαφθοράς».

Όμως η διαφθορά, η ρουσφετολογική λογική και οι διάφορες συναλλαγές «κάτω από το τραπέζι» που επικρατούν στα αστικά κόμματα, δεν είναι μια παραφωνία που μπορεί να αποτραπεί με όρια θητειών και διάφορα κωλύματα και ασυμβίβαστα, αλλά η άλλη όψη του ίδιου νομίσματος της κανονικότητας της νόμιμης κλοπής του πλούτου που παράγουν οι εργαζόμενοι, της πολύμορφης στήριξης των συμφερόντων του κεφαλαίου πάνω από το τραπέζι, και μάλιστα με τη βούλα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που αναγόρευσε τα lobby σε ζωτικό στοιχείο της ευρωπαϊκής δημοκρατίας... Αποτελεί μια

ακόμα προσπάθεια εξωραϊσμού και αθώωσης του «κράτους δικαίου» και της αστικής δημοκρατίας, που κρύβουν το πραγματικό πρόσωπο της δικτατορίας του κεφαλαίου.

Άρθρο 60 (Θωράκιση θεσμικού ρόλου βουλευτή κατά την άσκηση της νομοθετικής και ελεγκτικής του αρμοδιότητας και κατά την επικοινωνία του με την εκλογική του περιφέρεια. Υποχρέωση των μελών της Κυβέρνησης να ανταποκρίνονται στον κοινοβουλευτικό έλεγχο)

Εντάσσεται στην ίδια λογική με τα παραπάνω άρθρα. Το κρίσιμο είναι ποια πολιτική εφαρμόζουν οι βουλευτές που εκλέγονται.

Άρθρο 73 παρ. 1 (Κατοχύρωση αρχών καλής νομοθέτησης)

Κατεξοχήν υποκριτική ρύθμιση. Όλα τα προηγούμενα χρόνια, με ιδιαίτερη έμφαση την περίοδο των μνημονίων αλλά και στη συνέχεια, οι κυβερνήσεις ουδεμιάς εξαιρουμένης, ακολούθησαν την ίδια τακτική: εκπρόθεσμες, άσχετες τροπολογίες με σωρεία ετερόκλητων μεταξύ τους διατάξεων σε άσχετα νομοσχέδια, fast track διαδικασίες και παραβίαση των προβλεπόμενων από τον Κανονισμό της Βουλής προθεσμιών για τη συζήτηση και ψήφιση νομοσχεδίων κοκ.

Μάλιστα, παρουσιάζεται ως «καινοτομία» η πρόταση για συζήτηση προτάσεων νόμου της Αντιπολίτευσης μια φορά το μήνα, όταν αυτό προβλέπεται ήδη στο άρθρο 74 παρ. 6 του Συντάγματος και δεν έχει υλοποιηθεί ποτέ και από καμία κυβέρνηση, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την περίπτωση της επαναλαμβανόμενης κατάθεσης από το ΚΚΕ της πρότασης νόμου για τις Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας και την επαναφορά των μισθών υπογεγραμμένης από πάνω από 600 Εργατικά Κέντρα, Ομοσπονδίες και πρωτοβάθμια Σωματεία και έμεινε στα «αζήτητα» τόσο επί κυβέρνησης ΝΔ όσο και επί κυβέρνησης Τσίπρα.

Άρθρο 77 παρ. 3 (Δυνατότητα παραπομπής στο Α.Ε.Δ για προληπτικό έλεγχο συνταγματικότητας ψηφισμένου ν/σ πριν τη δημοσίευσή του. Υποχρεωτική παραπομπή των σχετικών με την εκλογική διαδικασία νόμων)

&

Άρθρο 100 (Αρμοδιότητα του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου για προληπτικό έλεγχο συνταγματικότητας για ψηφισμένο νομοσχέδιο. Δεσμευτικότητα απόφασης για όλα τα δικαστήρια. Σύνθεση ΑΕΔ)

Με τις παραπάνω ρυθμίσεις επιχειρείται η «δια της πλαγίας οδού» μετατροπή του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου σε οιονεί Συνταγματικό Δικαστήριο, η κατάργηση του διάχυτου συνταγματικού ελέγχου και η συνταγματική κατοχύρωση της λεγόμενης πιλοτικής δίκης.

Είναι μια αντιδραστική πρόταση με την οποία διαφωνεί το ΚΚΕ, αλλά και το σύνολο των δικαστικών ενώσεων.

Ανατίθεται στο ΑΕΔ ο έλεγχος συνταγματικότητας των νόμων και μάλιστα προληπτικά προκειμένου να δημιουργηθεί μια συμπαγής νομολογία απαρέγκλιτης εφαρμογής της αντιλαϊκής πολιτικής, από την οποία κανένα δικαστήριο δε θα μπορεί να παρεκκλίνει. Μάλιστα, στην περίπτωση ψηφισμένου νόμου η απόφαση αυτή του ΑΕΔ δεσμεύει τα δικαστήρια. Επιδιώκεται ταυτόχρονα να αποκλειστούν και εκείνες οι περιπτώσεις των δικαστών που αξιοποιούσαν ό,τι περιθώρια υπήρχαν στο ασφυκτικό αντιλαϊκό νομικό πλαίσιο προκειμένου να στηρίζουν τις λαϊκές διεκδικήσεις.

Από τη μέχρι τώρα αξιοποίηση τέτοιων αντιδραστικών αποφάσεων του Αρείου Πάγου και του Συμβουλίου της Επικρατείας, από τις «πιλοτικές δίκες» με την καθολική ισχύ έχει εξάλλου ήδη πικρή πείρα ο λαός, όπως αυτές για τη διευκόλυνση των funds και servicers στη διενέργεια των πλειστηριασμών, τη νομιμοποίηση των μνημονιακών περικοπών στις συντάξεις, την έγκριση εγκαταστάσεων ΑΠΕ σε δίκτυο Natura και Ζώνες Ειδικής Προστασίας κ.λπ.

Άρθρο 78 παρ. 2, 6 (Κίνητρα για σταθερό φορολογικό καθεστώς σε στρατηγικές για την εθνική οικονομία ιδιωτικές επενδύσεις, κατάργηση αναδρομικής επιβολής φόρου)

Το ΚΚΕ διαφωνεί και ζητά την κατάργηση όλων των αφορολόγητων και φορολογικών ασυλιών του κεφαλαίου. Η πρόταση στοχεύει στην εξασφάλιση φοροαπαλλαγών και σταθερού φορολογικού περιβάλλοντος για την προώθηση των επενδύσεων των μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων, των λεγόμενων στρατηγικών επενδυτών.

Ιδιαίτερα σε συνδυασμό με την πρόταση για να κατοχυρωθούν στο Σύνταγμα οι δημοσιονομικοί «κόφτες», αποδεικνύεται ότι οι περιβόητες «αντοχές της οικονομίας» είναι ανελαστικές μόνο απέναντι στις ανάγκες του λαού, προκειμένου να μπορούν να στηρίζονται αφειδώς οι ανάγκες του κεφαλαίου.

Εσκεμμένα συνδέεται με την κατάργηση της αναδρομικής επιβολής φόρων, με την οποία προφανώς δε διαφωνούμε, προκειμένου να γίνει δεκτή και η νέα προκλητική στήριξη στο κεφάλαιο.

Άρθρο 79 *(Ο προϋπολογισμός οφείλει να διασφαλίζει βιώσιμη δημοσιονομική λειτουργία. Υποχρέωση κατάθεσης και δημοσίευσης ετήσιου απολογισμού από χρηματοδοτούμενους από τον κρατικό προϋπολογισμό φορείς)*

Πρόκειται για απαράδεκτη πρόταση που επιχειρεί να συνταγματοποιήσει τα ματωμένα πλεονάσματα και τους «δημοσιονομικούς κόφτες» στις κοινωνικές δαπάνες και να εμπεδωθεί -ως συνταγματική μάλιστα πρόταση - η υποταγή του λαού σ' αυτή την εχθρική για τις ανάγκες του πραγματικότητα που διαμόρφωσαν οι διαδοχικές κυβερνήσεις και οι κατευθύνσεις της ΕΕ, στις οποίες υποκλίνονται όλα τα άλλα κόμματα.

Άρθρο 81 παρ. 2 *(Ασυμβίβαστο Υπουργικής και Βουλευτικής ιδιότητας -Αντιπρόεδροι Υπουργικού Συμβουλίου μη Υπουργοί)*

Εντάσσεται και αυτό στις προτάσεις που επιχειρούν να αντιστρέψουν το μεγάλο έλλειμμα εμπιστοσύνης του λαού απέναντι στους θεσμούς του αστικού κράτους και να παρουσιαστούν ως μέτρα καταπολέμησης φαινομένων διαφθοράς. Στην πράξη αποσκοπεί σε Υπουργούς ακόμα πιο ασύδοτους, θωρακισμένους, να προχωράνε ανενόχλητοι την αντιλαϊκή πολιτική, χωρίς καμία πίεση ακόμα και από αυτόν τον κοινοβουλευτικό έλεγχο και ιδίως από τους βουλευτές που φέρνουν τις διεκδικήσεις του λαού μέσα τη βουλή, δηλαδή τους βουλευτές του ΚΚΕ.

Άρθρο 82 *(Ετήσια έγκριση Ενιαίου Σχεδίου Κυβερνητικής Πολιτικής του επόμενου έτους)*

Το πρόβλημα είναι το ίδιο το αντιλαϊκό περιεχόμενο της κυβερνητικής πολιτικής και δεν «αθρώνεται» από την υποκριτική έγκριση του ενιαίου σχεδιασμού, από τη Βουλή δηλαδή από την ίδια την κυβερνητική πλειοψηφία.

Άρθρο 86 *(Διενέργεια ανάκρισης κλπ για αδικήματα Υπουργών από Εισαγγελέα Εφετών και πρόταση άσκησης δίωξης από ανώτατο δικαστικό όργανο. Κατάργηση της διαβίβασης στοιχείων «αμελλητί» στη Βουλή και της αρμοδιότητας της Βουλής για διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης. Άσκηση δίωξη με απόφαση της Βουλής με απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού Βουλευτών με ονομαστική ψηφοφορία)*

Το ΚΚΕ ζητά την πλήρη κατάργηση του άρθρου 86.

Η πρόταση της ΝΔ δεν αλλάζει το κρίσιμο προβληματικό στοιχείο της διάταξης, ότι η παραπομπή ή όχι ενός Υπουργού στη δικαιοσύνη για τυχόν αδικήματα που έχει διαπράξει κατά τη διάρκεια της θητείας του εξαρτάται από την εκάστοτε κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Εξίσου προβληματικές είναι και οι προτάσεις των άλλων κομμάτων που δε μιλάνε για κατάργηση του επίμαχου άρθρου που, παρά τις οποίες προτεινόμενες τροποποιήσεις, διατηρείται το καθεστώς της ειδικής μεταχείρισης των Υπουργών από ειδικής σύνθεσης δικαστήρια και όχι η παραπομπή τους στα τακτικά δικαστήρια, όπως κάθε άλλος πολίτης.

Η δε πρόταση της ΝΔ για την κατάργηση της διενέργειας προκαταρκτικής εξέτασης από τη Βουλή, όπως προδιαγράφηκε από το φιάσκο της «προανακριτικής Τριαντόπουλου», στην πραγματικότητα επιχειρεί να απαλλάξει την εκάστοτε κυβέρνηση ή Υπουργό το στάδιο εκείνο κατά το οποίο τα υπόλοιπα κόμματα μπορούν να υποβάλλουν ερωτήματα σε μάρτυρες, να εξετάσουν στοιχεία, να ζητήσουν διάφορες ενέργειες που έστω σε κάποιο βαθμό δίνουν τη δυνατότητα να έρθουν στην επιφάνεια και σε γνώση του λαού ορισμένες έστω πτυχές των διαφόρων σκανδάλων και εγκλημάτων.

Για τον λόγο αυτό το ΚΚΕ δεν ψηφίζει την αναθεώρηση του άρθρου, για να μη «λύσει τα χέρια» της επόμενης κυβέρνησης να το τροποποιήσει με απλή πλειοψηφία, ακόμη και σε χειρότερη κατεύθυνση απ' αυτή που είναι σήμερα.

Το ΚΚΕ επιμένει στην ανάγκη οριστικής κατάργησης του άρθρου 86, όπως το υποστήριξε ήδη και από την προηγούμενη συνταγματική αναθεώρηση το 2018,

προσक्रύοντας όμως στην άρνηση τόσο της τότε κυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ όσο και της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ.

Άρθρο 89 *(Ανάθεση ειδικών διοικητικών καθηκόντων σε δικαστικούς λειτουργούς με απόφαση Βουλής. Απαγόρευση σε αποχωρήσαντες από την υπηρεσία δικαστικούς λειτουργούς για τρία έτη μετά την αποχώρησή τους να συμμετέχουν με οποιαδήποτε ιδιότητα στην Κυβέρνηση ή να τοποθετούνται σε ανεξάρτητες αρχές).*

Το ΚΚΕ διαφωνεί γενικά με την ανάληψη κυβερνητικών θέσεων από δικαστές μετά την αφυπηρέτησή τους, με βάση και την αρνητική πείρα που έχει ήδη συγκεντρωθεί από τέτοιες αναθέσεις και τη στήριξη κρίσιμων κυβερνητικών επιλογών.

Άρθρο 90 παρ. 5 *(Προαγωγή της ηγεσίας της δικαιοσύνης με απόφαση ειδικής κοινοβουλευτικής επιτροπής, από κατάλογο τριών δικαστών για κάθε θέση που προτείνονται από τις οικείες Ολομέλειες).*

Είναι υπερώριμο το αίτημα να παύσει ο διορισμός της ηγεσίας της δικαιοσύνης από την εκάστοτε κυβέρνηση, στο οποίο συνηγορούν με συντριπτικές πλειοψηφίες και οι δικαστικές ενώσεις. Όμως, και αυτή τη φορά προτείνεται μόνο μια περιορισμένη τροποποίηση, διατηρώντας το κρίσιμο στοιχείο της τελικής επιλογής από την κυβερνητική πλειοψηφία (δεδομένου ότι οι κοινοβουλευτικές επιτροπές συντίθενται στη βάση κυβερνητικής πλειοψηφίας-αντιπολιτευτικής μειοψηφίας), και μέσω αυτής από την κυβέρνηση.

Η πρόταση αυτή της ΝΔ δεν δείχνει ουσιαστική αλλαγή στάσης σε σχέση με την προηγούμενη συνταγματική αναθεώρηση 2018-2019 όπου και αυτή όπως και ο ΣΥΡΙΖΑ και το ΠΑΣΟΚ αρνήθηκαν την πρόταση όχι μόνο του ΚΚΕ αλλά και της πλειοψηφίας των δικαστικών λειτουργών για να παύσει ο διορισμός της ηγεσίας της Δικαιοσύνης από την κυβέρνηση.

Άρθρο 97 *(Κατάργηση της αρμοδιότητας των Μ.Ο.Δ. για την εκδίκαση πολιτικών εγκλημάτων)*

Το ΚΚΕ διαφωνεί με την πρόταση, με το σκεπτικό που τοποθετηθήκαμε και στο άρθρο 47.

Άρθρο 99 (Κατάργηση του Δικαστηρίου Αγωγών Κακοδικίας και ανάθεση των σχετικών αρμοδιοτήτων στο Α.Ε.Δ)

Το ΚΚΕ διαφωνεί, με δεδομένο ότι εντάσσεται στο συνολικό πλαίσιο της προσπάθειας αναβάθμισης του ρόλου του Α.Ε.Δ.

Άρθρο 101 παρ. 3, 5 (Κατάργηση τεκμηρίου αρμοδιότητας υπέρ αποκεντρωμένων διοικήσεων. Κρατική μέριμνα για στήριξη πρωτογενούς τομέα και ανάπτυξη ελληνικής περιφέρειας. Αρχές χρηστής διοίκησης, διαφάνειας, λογοδοσίας. Εθνική Αρχή Διαφάνειας)

Ο τρόπος κατανομής των αρμοδιοτήτων στα διάφορα επίπεδα της κρατικής διοίκησης, στηρίζει με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο τις αντιλαϊκές πολιτικές που εφαρμόζουν και το κριτήριο «κόστους – οφέλους», είτε σε κεντρικό είτε σε επίπεδο τοπικής διοίκησης του ίδιου εχθρικού για το λαό αστικού κράτους, με βάση το οποίο πετσοκόβονται αναγκαία έργα υποδομής και κοινωνικές δαπάνες.

Την ίδια ώρα συνεχίζεται η πρόκληση και ο εμπαιγμός στους βιοπαλαιστές αγρότες, στους εργαζόμενους και τα λαϊκά στρώματα συνολικά και ειδικά σε όσους κατοικούν μακριά από τα μεγάλα αστικά κέντρα, καθώς, συστηματικά, όλες οι κυβερνήσεις εφαρμόζουν την πολιτική της ΚΑΠ που ξεκληρίζει τους βιοπαλαιστές αγρότες, έχουν αποψιλώσει μια σειρά υπηρεσίες από την περιφέρεια, συνεχίζουν την τραγική υποστελέχωση σε κρίσιμες υπηρεσίες όπως οι δομές υγείας.

Άρθρο 101Α (Επιλογή μελών Ανεξάρτητων Αρχών από κοινοβουλευτική επιτροπή μεταξύ 3 υποψηφίων που προτείνονται από Συμβούλιο Εμπειρογνομόνων. Σύνθεση Συμβουλίου Εμπειρογνομόνων)

Εντάσσεται στη γνωστή προσπάθεια να προσδοθεί προσωπείο δήθεν ανεξαρτησίας και αντικειμενικότητας στις διάφορες Ανεξάρτητες Αρχές, οι οποίες παρουσιάζονται ως τα θεσμικά τάχα αντίβαρα στην αυθαιρεσία της εκτελεστικής εξουσίας. Στην πραγματικότητα αποτελούν «εχέγγυο» στήριξης των γενικών κατευθύνσεων στην αντιλαϊκή επίθεση κράτους – κυβερνήσεων, ιδιαίτερα στην κατεύθυνση της ενίσχυσης των ιδιωτικοποιήσεων και της «απελευθέρωσης», οπότε και προβλέπεται, με βάση τις κατευθύνσεις της ΕΕ, η συγκρότηση ανεξάρτητων αρχών με «ρυθμιστικό» ρόλο.

Άρθρο 102 (Έως 2 βαθμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Επιβολή τοπικών ή ειδικών φόρων από ΟΤΑ- Προϋπολογισμοί των ΟΤΑ που να διασφαλίζουν δημοσιονομική ισορροπία)

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις αποτελούν το συνταγματικό συμπλήρωμα του πρόσφατου αντιδραστικού κώδικα των ΟΤΑ που ψηφίστηκε πριν λίγο καιρό. Στόχο έχουν την ενίσχυση της λειτουργίας της τοπικής και περιφερειακής βαθμίδας του αστικού κράτους ως φοροεισπρακτικού μηχανισμού, ευέλικτου οχήματος εξυπηρέτησης των αναπτυξιακών σχεδιασμών του κεφαλαίου, αλλά και ως ένα ακόμα επίπεδο στον μηχανισμό ενσωμάτωσης, χειραγώγησης και καταστολής, σε συνθήκες επιτάχυνσης των διεθνών ανταγωνισμών, απαιτήσεων της πολεμικής εμπλοκής της χώρας, θωράκισης του αστικού κράτους και των θεσμών του.

Άρθρο 103 (Αξιολόγηση δημοσίων υπαλλήλων – Δυνατότητα οριστικής παύσης ύστερα από απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου)

Είναι μια απαράδεκτη, αντιδραστική διάταξη που αποσκοπεί με την ποινή της απόλυσης στην πλήρη υποταγή και μετατροπή των δημοσίων υπαλλήλων σε πειθήνια όργανα εφαρμογής των κυρίαρχων πολιτικών για την λειτουργία και τους στόχους της δημόσιας διοίκησης, στα πλαίσια της καπιταλιστικής οικονομίας, σε συνθήκες βαθέματος της πολεμικής εμπλοκής.

Παράλληλα παραμένει αναλλοίωτη η συνταγματική κατοχύρωση της απαράδεκτης «ομηρίας» των χιλιάδων συμβασιούχων σε διάφορους κλάδους του δημοσίου, που καλύπτουν πάγιες ανάγκες, έχουν πολύτιμη εργασιακή πείρα και οδηγούνται στην ανεργία, με ευαίσθητες πολλές φορές κοινωνικές ανάγκες να μένουν ακάλυπτες για μεγάλα διαστήματα.

Αυτό που τελικά είναι αναγκαίο είναι η στήριξη της μόνιμης και σταθερής δουλειάς, η κατάργηση του συνταγματικού εμποδίου για τη μονιμοποίηση των συμβασιούχων, το οποίο απαιτεί μόνο το ΚΚΕ.

Άρθρο 118 (Μεταβατική διάταξη για τη θητεία του ήδη υπηρετούντος ΠτΔ)

Το ΚΚΕ διαφωνεί με βάση το σκεπτικό που αναπτύξαμε στη σχετική διάταξη για τη θητεία του ΠτΔ

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΚΕ

Το ΚΚΕ καταθέτει συγκεκριμένες προτάσεις στην κατεύθυνση υπεράσπισης των εργατικών λαϊκών δικαιωμάτων και αναγκών, που αντιμετωπίζονται ως κόστος από το αντιδραστικό αστικό κράτος, το «κράτος δικαίου» και το Σύνταγμά του. Χωρίς αυταπάτες ότι μπορεί να υπάρξει «προοδευτικό» και «δημοκρατικό» Σύνταγμα στο πλαίσιο της σημερινής εξουσίας του κεφαλαίου, πολύ περισσότερο ότι θα μπορούσε αυτό να οδηγήσει σε μια “έντιμη” ή «ηθική» διαχείριση της ανηθικότητας του συστήματος της εκμετάλλευσης.

Πάνω απ’ όλα, το ΚΚΕ δίνει όλες του τις δυνάμεις προκειμένου να αποκαλυφθεί ο μεγάλος ένοχος: το σύστημα της εκμετάλλευσης, που γεννά πολέμους, φτώχεια, εξαθλίωση για τους εργαζόμενους και τα λαϊκά στρώματα προκειμένου να στηρίζονται τα κέρδη των επιχειρηματικών ομίλων, του κεφαλαίου. Πρωτοστατεί στην οργάνωση της εργατικής – λαϊκής πάλης, προκειμένου να συνειδητοποιήσει ο λαός τη δύναμή του, να γίνει πραγματικός πρωταγωνιστής των εξελίξεων στο δρόμο της ανατροπής του σάπιου εκμεταλλευτικού συστήματος. Για το σοσιαλισμό - κομμουνισμό, την κοινωνία που στο επίκεντρό της βρίσκεται η κάλυψη των σύγχρονων εργατικών λαϊκών αναγκών, όπου το εργατικό κράτος και το Σύνταγμά του στηρίζουν την υπεράσπιση των κοινωνικών δικαιωμάτων στην εργασία, στην Εκπαίδευση, στην Ενέργεια, στην Υγεία, στο νερό, στη στέγαση, με τον πρωταγωνιστικό ρόλο των εργαζομένων στη λήψη, την υλοποίηση και τον έλεγχο των αποφάσεων.

Αναλυτικά η πρόταση του ΚΚΕ :

A. Απαγόρευση εκχώρησης κυριαρχικών δικαιωμάτων

1. Κατάργηση της παρ. 1 του άρθρου 27 Σ, που επιτρέπει τη μεταβολή στα όρια του ελληνικού κράτους.
2. Απαγόρευση διέλευσης από τη χώρα μας και της στάθμευσης σε αυτήν ξένων στρατιωτικών δυνάμεων. Απαγόρευση παραχώρησης βάσεων και άλλων διευκολύνσεων (άρθρο 27 παρ. 2 Σ).
3. Απαγόρευση παραγωγής, απόκτησης, αποθήκευσης και παραμονής πυρηνικών και χημικών όπλων στη χώρα μας. (προσθήκη νέας παραγράφου στο άρθρο 27 Σ).
4. Κατάργηση συνολικά του άρθρου 28 του Σ και ειδικότερα:

Κατάργηση της παρ. 1, με την οποία αναγνωρίζεται η υπεροχή του διεθνούς δικαίου και των διεθνών συμβάσεων έναντι του εσωτερικού δικαίου.

Κατάργηση της παρ. 2, που επιτρέπει την παραχώρηση αρμοδιοτήτων του ελληνικού κράτους σε ξένα κέντρα και ιμπεριαλιστικούς οργανισμούς (ΝΑΤΟ, ΕΕ κ.λπ.).

Κατάργηση της παρ. 3, με την οποία η χώρα μπορεί να προβαίνει σε περιορισμούς στην άσκηση της εθνικής της κυριαρχίας.

Κατάργηση της ερμηνευτικής δήλωσης, με την οποία κατοχυρώνεται σε συνταγματικό επίπεδο η βασική επιδίωξη της αστικής τάξης για συμμετοχή της Ελλάδας στην ΕΕ.
5. Κατάργηση της ερμηνευτικής δήλωσης του άρθρου 80 Σ, με την οποία ρυθμίζεται συνταγματικά η συμμετοχή της Ελλάδας στην ΟΝΕ και στη ζώνη του ευρώ.

B. Λειτουργία Βουλής και δημοψηφίσματα

1. Συνταγματική κατοχύρωση ως πάγιου εκλογικού συστήματος της ανόθευτης απλής αναλογικής (άρθρο 54 Σ), με εφαρμογή σε όλες τις εκλογικές περιφέρειες

και χωρίς περαιτέρω όρους και περιορισμούς, και κατάργηση της δυνατότητας άσκησης εκλογικού δικαιώματος με επιστολική ψήφο (άρθρο 51 παρ. 4 Σ).

ΠΡΟΣΘΗΚΗ:

Νόμος ορίζει τις προϋποθέσεις, προκειμένου αλλοδαποί που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα πάνω από 5 έτη να ασκούν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις τοπικές εκλογές (προσθήκη νέας παραγράφου στο άρθρο 51 Σ).

2. Υποχρεωτικά συζήτηση δύο φορές τον μήνα προτάσεων νόμου της αντιπολίτευσης (άρθρο 74 παρ. 6 Σ) και κατάργηση των περιορισμών του άρθρου 73 παρ. 3 που εμποδίζουν τα κόμματα και τους βουλευτές να παίρνουν νομοθετικές πρωτοβουλίες.

Υποχρεωτική συζήτηση των προσθηκών ή τροπολογιών της αντιπολίτευσης σε συζητούμενους προς ψήφιση νόμους (προσθήκη νέου εδαφίου στην παρ. 5 του άρθρου 74 Σ).

3. Δραστική μείωση του απαραίτητου αριθμού υπογραφών για τη λεγόμενη «λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία».
4. Κανένας βουλευτής δεν διώκεται για τις πολιτικές του πεποιθήσεις και την πολιτική του δράση. Όσο διαρκεί η βουλευτική του θητεία, βουλευτής δεν διώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με άλλο τρόπο περιορίζεται χωρίς άδεια του σώματος. Η Βουλή αποφαινεται μέσα σε προθεσμία τριών μηνών, μετά από τη διαβίβαση της σχετικής εισαγγελικής αίτησης στον Πρόεδρο της Βουλής. (άρθρο 62 Σ)
5. Η πρόταση για συγκρότηση εξεταστικής επιτροπής να μπορεί να υποβληθεί και από μικρότερο αριθμό βουλευτών, π.χ. 20, και υποχρεωτική συγκρότηση αν ψηφισθεί από έναν περιορισμένο αριθμό βουλευτών, π.χ. 100, ώστε να μην μπορεί η κυβερνητική πλειοψηφία να μπλοκάρει τη συγκρότησή της (άρθρο 68 παρ. 2).
6. Κατάργηση του άρθρου 48 Σ (κατάσταση πολιορκίας). Δεν αναστέλλονται άρθρα του Συντάγματος που ορίζουν ατομικά και συλλογικά κοινωνικά δικαιώματα και πολιτικές ελευθερίες (άρθρο 5 παρ. 4, άρθρα 6, 8, 9, 11, 12 παρ. 1 έως και 4, άρθρα 14, 19, 22 παρ. 3 και άρθρο 23). Απαγορεύεται η συγκρότηση ειδικών δικαστηρίων, καθώς και η αναστολή των άρθρων 96 παρ. 4 και 97.

7. Υποχρεωτική διενέργεια δημοψηφίσματος αν η πρόταση δημοψηφίσματος που καταθέτει ένα κόμμα ψηφισθεί από έναν σημαντικό αριθμό βουλευτών, π.χ. 100. Το αποτέλεσμα των δημοψηφισμάτων είναι δεσμευτικό για τις κυβερνήσεις. Πρόβλεψη για διενέργεια δημοψηφίσματος με λαϊκή πρωτοβουλία (άρθρο 44 παρ. 2 Σ).

Γ. Πλήρης διαχωρισμός κράτους – Εκκλησίας

1. Κατοχύρωση της πλήρους ελευθερίας συνείδησης σε συνδυασμό με τον πλήρη διαχωρισμό κράτους - Εκκλησίας και ειδικότερα:
 - α) Να καταργηθεί η εισαγωγική αναφορά του Συντάγματος «...στο όνομα της Αγίας Τριάδας».
 - β) Να καταργηθεί το άρθρο 3 Σ που ορίζει ως επικρατούσα θρησκεία την Ορθόδοξη Χριστιανική.
 - γ) Να καταργηθεί το άρθρο 14 παρ. 3Α που επιτρέπει την κατάσχεση εντύπου με εισαγγελική εντολή για προσβολή της χριστιανικής και κάθε άλλης γνωστής θρησκείας.
 - δ) Να καταργηθεί από το άρθρο 16 παρ. 2 Σ η αναφορά που αναγορεύει σε σκοπό της Εκπαίδευσης την ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης και το μάθημα των Θρησκευτικών να αφορά αποκλειστικά την ιστορία των θρησκειών.
 - ε) Να τροποποιηθεί το άρθρο 13 Σ ώστε:
 - Να καταργηθεί η αναφορά στην παρ. 3 στην επικρατούσα θρησκεία.
 - Να καταργηθεί στην παρ. 5 ο θρησκευτικός όρκος και να καθιερωθεί υποχρεωτικά ότι όπου απαιτείται όρκος αυτός θα γίνεται με τη διαβεβαίωση στην τιμή και στη συνείδηση.
 - Να προστεθεί ρητή ρύθμιση που καθιερώνει την υποχρεωτικότητα του πολιτικού γάμου/συμφώνου συμβίωσης καθώς επίσης και της ονοματοδοσίας των τέκνων, όσον αφορά την αναγνώρισή τους από την πολιτεία για οποιαδήποτε συνέπεια.
 - στ) Να τροποποιηθούν τα άρθρα 33 παρ. 2 και 59 παρ. 1, 2 Σ που αναφέρονται στο θρησκευτικό όρκο του Προέδρου της Δημοκρατίας και των βουλευτών

ώστε οι πιο πάνω όταν αναλαμβάνουν τα καθήκοντά τους να επικαλούνται τη συνείδησή τους.

ζ) Κατοχύρωση πολιτικού όρκου για βουλευτές (άρθρο 59 Σ)

Δ. Διεύρυνση κοινωνικών, συνδικαλιστικών και πολιτικών δικαιωμάτων

1. Εξασφάλιση του απορρήτου της προσωπικής ζωής από τη συλλογή και επεξεργασία προσωπικών πληροφοριών και πλήρης απαγόρευση της συλλογής και επεξεργασίας στοιχείων που αφορούν τη συνδικαλιστική και πολιτική δράση. Απαγόρευση της εμπορίας, διακίνησης και χρήσης λογισμικού προγράμματος, που επιτρέπει την παρακολούθηση των επικοινωνιών. (άρθρο 9 Α του Σ).

2. Εξασφάλιση της προστασίας της παιδικής ηλικίας, για όσους βρίσκονται στην χώρα, με ολοκληρωμένο σύστημα δημόσιων και δωρεάν κοινωνικών παροχών και δομών φροντίδας. Κατάργηση των διατάξεων για το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα.

Προστασία των γυναικών από κάθε μορφής ανισοτιμία, με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες του γυναικείου οργανισμού και της μητρότητας με επαρκείς, σύγχρονες, πλήρως στελεχωμένες, δημόσιες και δωρεάν κοινωνικές δομές και υπηρεσίες.

Εξασφάλιση του δικαιώματος στην κατοικία για όλο το λαό με ευθύνη του κράτους, προστασία των λαϊκών στρωμάτων από τα υψηλά ενοίκια,

Απαγόρευση έξωσης, πλειστηριασμών και κατασχέσεων της κύριας κατοικίας. (άρθρο 21 Σ).

3. Κανένας περιορισμός στο δικαίωμα της απεργίας, απαγόρευση της ανταπεργίας. Απαγόρευση επιστράτευσης απεργών ή κάθε μορφής επίταξης προσωπικών υπηρεσιών ως μέσου κατά της απεργίας. Κατάργηση των περιορισμών στη συνδικαλιστική δράση και στην άσκηση του δικαιώματος στην απεργία στα Σώματα Ασφαλείας, τους δικαστικούς και τους υπαλλήλους του στενότερου και ευρύτερου δημόσιου τομέα (άρθρο 23 παρ. 2 Σ).

4. Κατοχύρωση σταθερής εργασίας και απαγόρευση διευθέτησης του χρόνου εργασίας, υποχρέωση κυριακάτικης αργίας.

Πλήρης κατοχύρωση, χωρίς περιορισμούς, των ελεύθερων συλλογικών συμβάσεων εργασίας στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα (άρθρο 22 παρ. 3 Σ).

5. Πλήρης κατοχύρωση της συνδικαλιστικής ελευθερίας και απαγόρευση συγκέντρωσης και αποθήκευσης πληροφοριών και στοιχείων που αφορούν τη συνδικαλιστική ιδιότητα και δράση (άρθρο 22 Σ)
6. Κατοχύρωση του δικαιώματος της συνδικαλιστικής έκφρασης των μόνιμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων καθώς και σύσταση Επιτροπών Στρατευμένων για την αντιμετώπιση προβλημάτων κατά τη διάρκεια της θητείας τους (με προσθήκη νέας παρ. στο άρθρο 22 Σ).
7. Κατοχύρωση πλήρους πολιτικής και κοινωνικής δραστηριότητας των μόνιμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων καθώς και των υπηρετούντων στα Σώματα Ασφαλείας, όταν βρίσκονται εκτός υπηρεσίας (άρθρο 29 παρ. 3 Σ).
8. Πλήρης διασφάλιση του ενιαίου, δημόσιου και δωρεάν χαρακτήρα της Παιδείας με απαγόρευση στη λειτουργία ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων σε όλες τις βαθμίδες. *Απαγόρευση λειτουργίας ιδιωτικών πανεπιστημίων, παραρτημάτων ξένων πανεπιστημίων, Νομικών Προσώπων Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης.* Πλήρης κατοχύρωση στην δωρεάν παροχή Παιδείας για όσους βρίσκονται στη χώρα.

Προαγωγή και προστασία του αθλητισμού, με ολοκληρωμένο σύστημα δημόσιων και δωρεάν κατάλληλων αθλητικών χώρων και υπηρεσιών σε όλους τους δήμους της χώρας. (άρθρο 16 Σ).
9. Ενιαίο, αποκλειστικά δημόσιο και δωρεάν σύστημα Υγείας-Πρόνοιας για όλους, με σύγχρονες υπηρεσίες πρόληψης-θεραπείας-αποκατάστασης. (άρθρο 21 παρ. 3).
10. Διασφάλιση του δημόσιου αποκλειστικά χαρακτήρα της Κοινωνικής Ασφάλισης (άρθρο 22 παρ. 5).
11. Απαγόρευση κάθε είδους μέτρου της εκτόπισης. Εξασφάλιση της ελεύθερης κίνησης, κυκλοφορίας και εγκατάστασης σε όσους βρίσκονται στην χώρα. (άρθρο 5 παρ. 4 Σ)
12. Εξασφάλιση της προστασίας των προσφύγων. Απαγόρευση διώξεων και επιβολής ποινικών κυρώσεων για παράνομη είσοδο και διαμονή σε όσους έρχονται από χώρες, όπου απειλείται η ζωή, η ελευθερία, η σωματική υγεία και η ανθρωπινή αξιοπρέπεια (προσθήκη νέας παραγράφου στο άρθρο 6 του Σ).

13. Κατάργηση της θανατικής ποινής σε όλες τις περιπτώσεις (άρθρο 7 παρ. 3 Σ).
14. Πλήρης κατοχύρωση του δικαιώματος να συνέρχονται και να συναθροίζονται οι ευρισκόμενοι στη χώρα μας με ταυτόχρονη κατάργηση των όποιων περιορισμών στις δημόσιες συναθροίσεις (άρθρο 11 Σ).
15. Κατοχύρωση του δικαιώματος της νομικής συμπαράστασης σε όλες τις διαδικασίες ενώπιον των αρχών (προσθήκη παρ. 3 του άρθρου 20 Σ).
16. Απαγόρευση κάθε επιχειρηματικής δραστηριότητας στα δάση και τις δασικές εκτάσεις, σε θάλασσα, λίμνες και ποτάμια, στον αιγιαλό, καθώς και σε αρχαιολογικούς χώρους.

Υποχρέωση του κράτους για την εξασφάλιση δημόσιων ελεύθερων χώρων σε όλες τις πόλεις και τους δήμους της χώρας. Η σύνταξη του εθνικού κτηματολογίου συνιστά υποχρέωση και ευθύνη του κράτους, χωρίς την εμπλοκή ιδιωτών. (άρθρο 24 του Σ)
17. Επαναδιατύπωση του άρθρου 25 Σ με απάλειψη των φράσεων που εισήχθησαν με την αναθεώρηση του 2001, οι οποίες θεσμοθέτησαν ρητά τους περιορισμούς στα δικαιώματα.

Ε. Δημόσια Διοίκηση και άλλοι κρατικοί θεσμοί

1. Ενιαία σχέση εργασίας στο Δημόσιο που είναι Δημοσίου Δικαίου (άρθρο 103 Σ). Οι οργανικές θέσεις των υπηρεσιών ορίζονται, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη κάλυψης τυχόν απρόβλεπτων και επειγουσών συνθηκών. Κατάργηση της συνταγματικής απαγόρευσης για τη μονιμοποίηση των συμβασιούχων (άρθρο 103 παρ. 3 και 8 Σ).
2. Προστασία της συνδικαλιστικής και πολιτικής δράσης όλων των δημόσιων υπαλλήλων και απαγόρευση κάθε ποινικής ή πειθαρχικής δίωξης για τέτοια δράση (προσθήκη νέας παραγράφου στο άρθρο 103 του Σ).
3. Κατάργηση του άρθρου 82 παρ. 3 για την ΟΚΕ.
4. Κατάργηση του άρθρου 82 παρ. 4 Σ για το Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής. Υπάρχει η Διαρκής Επιτροπή Άμυνας και Εξωτερικών της Βουλής για να συζητά τα θέματα αυτά.

ΣΤ. Δικαιοσύνη

1. Παύει ο διορισμός της ηγεσίας της Δικαιοσύνης (οι πρόεδροι και οι αντιπρόεδροι των τριών Ανωτάτων Δικαστηρίων, ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, ο γενικός επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου και ο Γενικός Επίτροπος των Διοικητικών Δικαστηρίων) από την κυβέρνηση. Η ηγεσία της Δικαιοσύνης να εκλέγεται από ευρύτερο εκλεκτορικό σώμα (άρθρο 90 παρ. 5 Σ), χωρίς εμπλοκή της κυβέρνησης.
2. Κατάργηση της προβλεπόμενης από το Σύνταγμα *ex officio* συμμετοχής στο οικείο ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο (άρθρο 90 παρ. 1 Σ) και στο οικείο Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο (άρθρο 91 παρ. 2 Σ) του προέδρου του οικείου Ανωτάτου Δικαστηρίου. Όλα τα μέλη των πιο πάνω οργάνων πρέπει να προκύπτουν με κλήρωση.
3. Κατάργηση της προβλεπόμενης από το Σύνταγμα παρέμβασης του αρμόδιου υπουργού Δικαιοσύνης στις προαγωγές κ.λπ. των δικαστικών λειτουργών, μέσα από την παραπομπή των αποφάσεων του οικείου Δικαστικού Συμβουλίου στην Ολομέλεια του οικείου Δικαστηρίου (άρθρο 90 παρ. 3 Σ). Η πειθαρχική διαδικασία στους δικαστικούς λειτουργούς ανήκει αποκλειστικά στα πειθαρχικά όργανα αυτών και κάθε αντίθετη διάταξη καταργείται, όπως η παρέμβαση του ιδίου υπουργού στην πειθαρχική δίωξη των δικαστικών λειτουργών (άρθρο 91 παρ. 1 Σ).
4. Κατάργηση της Στρατιωτικής Δικαιοσύνης και εκδίκαση των στρατιωτικών αδικημάτων των στρατιωτικών από τα κοινά Ποινικά Δικαστήρια (άρθρο 96 παρ. 4 Σ).
5. Η έκδοση απόφασης, διαταγής ή κάθε είδους βεβαίωσης και διαπιστωτικής πράξης επί κάθε είδους αίτησης που απευθύνεται σε δικαστήριο, ανήκει αποκλειστικά στην ευθύνη του δικαστηρίου, υπό τον αρμόδιο δικαστικό λειτουργό, είναι δωρεάν με απαγόρευση κάθε αντίθετης διάταξης για την ανάθεση σχετικών αρμοδιοτήτων σε ιδιώτες (προσθήκης νέας παραγράφου στο άρθρο 93 Σ).

Κατάργηση της παρ. 2 του άρθρου 96 Σ.

Ζ. Ποινική ευθύνη υπουργών

Κατάργηση του άρθρου 86 του Συντάγματος ώστε να αρθούν όλα τα εμπόδια και να διώκονται οι υπουργοί όπως όλοι οι πολίτες.

Η. Τοπική Αυτοδιοίκηση

Συνταγματική κατοχύρωση της υποχρέωσης του κράτους να εξασφαλίζει τους αναγκαίους οικονομικούς πόρους στους ΟΤΑ, με χρηματοδότηση μέσα από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Κανένας αιρετός εκπρόσωπος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν διώκεται για την πολιτική του δράση και με μόνο κριτήριο την ψήφο του σε διαδικασία λήψης απόφασης αιρετού οργάνου και κατάργηση κάθε διάταξης που επιβάλλει δεσμευτικότητα ψήφου. Απαγόρευση επιβολής πειθαρχικών ποινών σε βάρος των αιρετών εκπροσώπων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Απαγόρευση του ελέγχου σκοπιμότητας των αποφάσεων από κρατικά όργανα. Η επίλυση των διαφορών όταν αμφισβητείται η νομιμότητα να γίνεται από τη Δικαιοσύνη (άρθρο 102 Σ).

Θ. Κατάργηση προνομίων εφοπλιστικού κεφαλαίου και κεφαλαίων εξωτερικού **- φυσικός πλούτος και κοινωνικά αγαθά**

1. Κατάργηση των προνομίων ξένου και εφοπλιστικού κεφαλαίου (άρθρο 107 Σ).
2. Ο ορυκτός πλούτος, τα μεταλλεύματα και οι υδρογονάνθρακες καθώς επίσης και ο φυσικός πλούτος, όπως οι ποταμοί, οι λίμνες, οι λιμνοθάλασσες, οι αιγιαλοί, τα σπήλαια, οι ιαματικές πηγές, καθώς και οι αρχαιολογικοί χώροι και τα μνημεία είναι αποκλειστικά δημόσια περιουσία και δεν παραχωρούνται για εκμετάλλευση σε τρίτους.

Τα κοινωνικά αγαθά, όπως το νερό, η ηλεκτρική ενέργεια, το φυσικό αέριο, είναι αποκλειστικά ιδιοκτησία του κράτους και δεν παραχωρούνται για εκμετάλλευση σε τρίτους.

Οι δημόσιες εκτάσεις στους ορεινούς όγκους της χώρας μας, με την επιφύλαξη της παρ. 4, απαγορεύεται να παραχωρηθούν σε τρίτους για εμπορική και βιομηχανική εκμετάλλευση (τροποποίηση του άρθρου 18 παρ. 1 και 2 Σ).

ΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ
ΓΚΙΟΚΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΔΕΛΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΚΟΜΝΗΝΑΚΑ ΜΑΡΙΑ

A.5.

**ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΓΟΡΗΤΗ ΤΗΣ Κ.Ο.
«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ - ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ»,
κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΗΤΑ**

Α. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. Η ΑΝΑΓΚΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Το πολιτικό σύστημα της Μεταπολίτευσης, η λεγόμενη «Τρίτη Ελληνική Δημοκρατία», διαφημίζεται συστηματικά από τους ίδιους τους παράγοντες και τους στυλοβάτες του, ως η καλύτερη δημοκρατία που γνώρισε ποτέ η Ελλάδα. Η σκληρή πραγματικότητα, όμως, την οποία βιώνει ο ελληνικός λαός, διαψεύδει ολοκληρωτικά αυτό το αφήγημα. Αυτό ακριβώς το πολιτικό σύστημα οδήγησε τη χώρα και τον λαό στην πρωτοφανή οικονομική χρεοκοπία, στην απώλεια της εθνικής κυριαρχίας και στην υποθήκευση της δημόσιας περιουσίας της Ελλάδας για 99 χρόνια στους ξένους δανειστές – ή, αν μη τι άλλο, αποδείχθηκε παντελώς ανίκανο να την αποτρέψει. Σαν να μην έφτανε αυτή η καθολική κατάρρευση, σήμερα, με ευθύνη του ίδιου κατεστημένου συστήματος, η χώρα έχει ήδη εισέλθει σε έναν άκρως ολισθηρό και επικίνδυνο δρόμο εθνικών παραχωρήσεων και συμβιβασμών.

Απέναντι σε αυτή την παρακμή, προβάλλεται συχνά ο ισχυρισμός ότι «δεν φταίει το Σύνταγμα, αλλά αυτοί που δεν το εφαρμόζουν». Η αλήθεια είναι ότι, ο Καταστατικός Χάρτης του 1975, έτσι όπως εισήχθη αρχικά, βασίστηκε στην εσφαλμένη παραδοχή ότι, θα υπήρχε πολιτική συναντίληψη και ένα στοιχειώδες επίπεδο πολιτικής συναίνεσης. Στην ουσία, η εφαρμογή του αφέθηκε τυφλά, στην καλή θέληση, την ικανότητα και την κοινοβουλευτική ηθική συγκεκριμένων προσωπικοτήτων. Η ιστορική συνέχεια, όμως, διέψευσε οικτρά αυτές τις προσδοκίες. Αν εξαιρέσουμε ελάχιστες φωτεινές εξαιρέσεις, η πλειονότητα των πολιτικών προσώπων που διαχειρίστηκαν τις τύχες του τόπου δεν εμποδίστηκε από κανένα ισχυρό θεσμικό αντίβαρο και από καμία δικλείδα ασφαλείας, του ίδιου του Συντάγματος, από το να το καταστρατηγήσει και να το φέρει στα μέτρα των εκάστοτε κομματικών και προσωπικών σκοπιμοτήτων.

Για την **Ελληνική Λύση**, ο Καταστατικός Χάρτης της Χώρας δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι ένα άνευρο, θεωρητικό νομοθέτημα ή ένα κενό ευχολόγιο. Δεν μπορεί η τήρησή του να επαφίεται στην ηθική συγκρότηση του κάθε πολιτικού, που τυγχάνει να διαθέτει μια εφήμερη κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Το Σύνταγμα είναι ο υπέρτατος και ο αυστηρότερος νόμος του Κράτους. Ως τέτοιος, οφείλει να προβλέπει επακριβώς:

- Τον συγκεκριμένο τρόπο και τα όργανα εφαρμογής του.
- Ισχυρούς, ανεξάρτητους και αδιάβλητους ελεγκτικούς μηχανισμούς.
- Στέρεια θεσμικά αντίβαρα και ασφαλιστικές δικλείδες που αποτρέπουν την αυθαιρεσία της εκάστοτε κυβέρνησης.

- Αυστηρές και παραδειγματικές κυρώσεις για όσους το παραβιάζουν ή το υπονομεύουν.

Ένα δυναμικό, ζωντανό και θωρακισμένο Σύνταγμα πρέπει να λειτουργεί ως φίλτρο: να αναδεικνύει τους ικανούς που υπηρετούν το εθνικό συμφέρον και να ακυρώνει στην πράξη τους ανίκανους, τους καιροσκόπους και τους εκπροσώπους της εγχώριας και διεθνούς ελίτ. Μια απλή και μόνο σύγκριση των θεσμών, που περιέχονται στο σημερινό Ελληνικό Σύνταγμα, με τους αντίστοιχους θεσμούς άλλων ανεπτυγμένων ευρωπαϊκών κρατών, αρκεί για να εξηγήσει το βάθος της κρίσης, την καθήλωση των θεσμών μας και το απόλυτο πολιτικό αδιέξοδο στο οποίο έχουμε εγκλωβιστεί.

Ο 21ος αιώνας έχει ήδη προχωρήσει προ πολλού, αλλά το εγχώριο πολιτικό κατεστημένο κρατά την Πατρίδα παγιδευμένη στις αγκυλώσεις του παρελθόντος. Αυτό το πολιτικό σύστημα πρέπει να αλλάξει και να τροποποιηθεί ριζικά. Μόνο έτσι θα ανατραπεί η παρακμιακή πορεία της χώρας και θα θωρακιστεί η Ελλάδα και ο ελληνικός λαός, από μελλοντικές οικονομικές καταστροφές και εθνικές περιπέτειες.

Με γνώμονα το εθνικό συμφέρον, η **Ελληνική Λύση** αρνείται τα ημίμετρα και αλλαγές για μικροκομματικές διευθετήσεις, όπως επιδιώκει τώρα η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Προτείνουμε την οριστική ρήξη με το παλιό, με το παρελθόν και τη σταθερή μετάβαση στο μέλλον: στην **ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**.

II. Η ΑΝΑΓΚΗ ΡΙΖΙΚΩΝ ΔΟΜΙΚΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΜΑΣ

Για να επιτευχθεί η πραγματική αλλαγή του πολιτικού συστήματος και να ανατραπεί η πορεία παρακμής, στην οποία έχουμε εισέλθει, καθίσταται πλέον επιτακτική και αναπόδραστη η ανάγκη, για **ριζικές δομικές επεμβάσεις** στον Καταστατικό Χάρτη της χώρας. Οι παρεμβάσεις αυτές, πρέπει να επικεντρωθούν πρωτίστως στον τρόπο με τον οποίο λαμβάνονται οι κρίσιμες αποφάσεις, εκείνες που καθορίζουν την ιστορική πορεία της Ελλάδας, την ευημερία του Ελληνικού Λαού και την ίδια την επιβίωση του Ελληνικού Έθνους.

Οι απλές διαχειριστικές αλλαγές, τα θεσμικά «μπαλώματα» και οι πρόχειρες λύσεις, που προωθούνται κατά καιρούς για λόγους επικοινωνιακού εντυπωσιασμού, είναι καταδικασμένες να αποτύχουν. Η πρόσφατη ιστορία έχει αποδείξει ότι, τέτοιου είδους μεθοδεύσεις, δεν επέφεραν κανένα απολύτως αποτέλεσμα. Αν επιτρέψουμε να επαναληφθούν, η Πατρίδα μας θα συνεχίσει την περιδίνηση σε ένα καταστροφικό σπирάλ εσωτερικής παρακμής και διεθνούς αναξιοπρέπειας, παραμένοντας ευάλωτη και εκτεθειμένη σε κάθε είδους γεωπολιτικές και οικονομικές απειλές.

Προέχει, επομένως, να προσδιορίσουμε με απόλυτη σαφήνεια τους **βασικούς κατευθυντήριους άξονες** στους οποίους πρέπει να κινηθεί η παρούσα συνταγματική αναθεώρηση. Σε αντίθετη περίπτωση, η διαδικασία θα οδηγηθεί μαθηματικά σε μία ακόμη θεσμική αποτυχία και σε απώλεια πολύτιμου χρόνου για το μέλλον του Ελληνισμού.

Η **Ελληνική Λύση** θέτει ως βάση της Τέταρτης Ελληνικής Δημοκρατίας τους εξής τέσσερις (4) απαραίbatους Κατευθυντήριους Άξονες:

A. Άμεση συμμετοχή των πολιτών στα Κέντρα Λήψης των Αποφάσεων

Η λαϊκή κυριαρχία, πρέπει να πάψει να αποτελεί ένα κενό σύνθημα, που ενεργοποιείται κάθε τέσσερα χρόνια. Το νέο Σύνταγμα οφείλει να θεσμοθετήσει καθαρά εργαλεία άμεσης δημοκρατίας (όπως τα δεσμευτικά εθνικά δημοψηφίσματα με λαϊκή πρωτοβουλία), επιτρέποντας, στους ίδιους τους Έλληνες πολίτες, να αποφασίζουν κυρίαρχα για τα μείζονα εθνικά, κοινωνικά και οικονομικά ζητήματα, παρακάμπτοντας τις κομματικές σκοπιμότητες.

Β. Κατάργηση του υπερσυγκεντρωτικού – πρωθυπουργοκεντρικού συστήματος εξουσίας

Το ισχύον πολίτευμα έχει μετατραπεί σε μια ιδιότυπη «πρωθυπουργική μοναρχία», όπου ένας και μόνο άνθρωπος, περιτριγυρισμένος από μια ανέλεγκτη ομάδα συμβούλων, αποφασίζει για τις τύχες του Έθνους. Απαιτείται η άμεση αποδόμηση αυτού του υδροκέφαλου μοντέλου εξουσίας και η ισομερής κατανομή των αρμοδιοτήτων, ώστε να αποκατασταθεί η δημοκρατική ισορροπία.

Γ. Ισχυρά θεσμικά αντίβαρα και αλληλοέλεγχος των εξουσιών

Η ονομαστική διάκριση των εξουσιών έχει καταλυθεί, καθώς η εκτελεστική εξουσία χειραγωγεί πλήρως τη νομοθετική και επηρεάζει καθοριστικά τη δικαστική. Το Σύνταγμα πρέπει να εισάγει αδιάβλητους μηχανισμούς ελέγχου και ισχυρά θεσμικά αντίβαρα, όχι μόνο μεταξύ των τριών παραδοσιακών εξουσιών, αλλά και στο εσωτερικό της δομής της καθεμιάς από αυτές, διασφαλίζοντας ότι κανένα όργανο δεν θα δρα ανεξέλεγκτα.

Δ. Κατάργηση της σκανδαλώδους προστασίας των πολιτικών προσώπων

Η βουλευτική ασυλία και ο νόμος περί ευθύνης υπουργών, αποτελούν τις μεγαλύτερες πληγές της Μεταπολίτευσης, καθώς έχουν μετατρέψει το πολιτικό προσωπικό, σε μια κάστα ακαταδίκωτων προνομιούχων. Για την Ελληνική Λύση, η ισότητα όλων των Ελλήνων, απέναντι στον νόμο είναι αδιαπραγμάτευτη. Κάθε προκλητικό προνόμιο ασυλίας και συγκάλυψης πρέπει να απαλειφθεί οριστικά από το Σύνταγμα.

III. ΘΕΣΜΙΚΑ ΑΝΤΙΒΑΡΑ ΚΑΙ ΘΩΡΑΚΙΣΗ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ΚΡΑΤΟΥΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

Στη σύγχρονη εποχή, το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα έχει αποδεσμευτεί πλήρως από τα όρια του εθνικού Κράτους. Έχει μετατραπεί σε ένα παγκόσμιο, καταπιεστικό δίκτυο, το οποίο επιτίθεται συστηματικά στα Έθνη-Κράτη. Στόχος, της διεθνούς αυτής ελίτ, είναι να τα αλώσει και να εκμεταλλευτεί ανενόχλητα τους λαούς. Ο μηχανισμός επίθεσης είναι απλός: η άλωση και ο έλεγχος της ηγεσίας των Εθνών – Κρατών, δηλαδή, των εγχώριων πολιτικών συστημάτων, τα οποία –όντας αναγκαστικά εγκλωβισμένα και αδύναμα εντός των εθνικών συνόρων– αδυνατούν να προβάλουν αντίσταση και υποκύπτουν.

Απέναντι σε αυτή την υπερεθνική απειλή, η **Ελληνική Λύση** θέτει τα θεμέλια της Τέταρτης Ελληνικής Δημοκρατίας, μέσα από συγκεκριμένα, αμείλικτα ερωτήματα και ριζοσπαστικές θεσμικές απαντήσεις:

1. Λαϊκή Συμμετοχή ως Ασπίδα Εθνικής Ασφάλειας

Θέλουμε το πολιτικό σύστημα **να ακουμπά την πλάτη του στον λαό**, να έχει δηλαδή πίσω του, ως έναν αδιαπέραστο τοίχο ασφάλειας, τη ζωντανή λαϊκή βούληση, απέναντι στις ασφυκτικές πιέσεις εγχώριων και ξένων συμφερόντων. Η άμεση συμμετοχή των πολιτών με:

- Προτάσεις νόμων από τη βάση,
- Λαϊκή πρωτοβουλία για τη διεξαγωγή δημοψηφισμάτων,
- Δικαίωμα πρότασης για την αναθεώρηση του ίδιου του Συντάγματος,
- Δημιουργία ανεξάρτητου και ισχυρού Συνταγματικού Δικαστηρίου

δεν αποτελούν απλώς γνήσια δημοκρατικά αιτήματα. Είναι πρωτίστως, **κρίσιμα ζητήματα εθνικής ασφάλειας** και άμυνας της χώρας υπέρ των συμφερόντων των Ελλήνων πολιτών.

2. Εκλεγμένος Πρόεδρος και Ισχυρό Κοινοβούλιο

Αρνούμεστε το σημερινό μοντέλο, ενός Προέδρου της Δημοκρατίας που, αποτελεί ουσιαστικά έναν διορισμένο και πειθήνιο «υπάλληλο» του εκάστοτε Πρωθυπουργού. Απαιτούμε έναν **εκλεγμένο απευθείας από τον λαό Πρόεδρο της Δημοκρατίας**, με πραγματικές συνταγματικές εξουσίες, ικανό να ελέγχει αποτελεσματικά τα πεπραγμένα της κυβέρνησης. Ένα ισχυρότατο θεσμικό αντίβαρο, απέναντι στην κυβερνητική αυθαιρεσία και στο πρωθυπουργοκεντρικό συγκεντρωτικό σύστημα. Παράλληλα,

διεκδικούμε μια ισχυρή Βουλή, η οποία, θα πάψει να λειτουργεί ως το τυφλό εντολοδόχο όργανο της εκτελεστικής εξουσίας και θα έχει τη δύναμη να λέει «Όχι» στον Πρωθυπουργό, προασπιζόμενη το δημόσιο συμφέρον.

3. Ανεξάρτητη Δικαιοσύνη και Συνταγματικό Δικαστήριο

Η Δικαιοσύνη στην Ελλάδα πρέπει να πάψει να αποτελεί τη θεραπαινίδα της εκτελεστικής εξουσίας, μέσω του κυβερνητικού διορισμού της ηγεσίας της. Η **Ελληνική Λύση** προτείνει την ίδρυση ενός πραγματικά ανεξάρτητου **Συνταγματικού Δικαστηρίου**. Αυτό το ανώτατο όργανο θα λειτουργεί ως ο απόλυτος θεματοφύλακας του Συντάγματος, βάζοντας οριστικό φραγμό στην αντισυνταγματική ασυδοσία και την νομοθετική αυθαιρεσία των κυβερνήσεων.

4. Τοπική Δημοκρατία έναντι του Αθηνοκεντρικού Κράτους

Το ισχύον, υδροκέφαλο Αθηνοκεντρικό Κράτος σκοτώνει συστηματικά την ελληνική περιφέρεια, οδηγώντας την στην ερήμωση. Για να ανατραπεί αυτή η εθνική καταστροφή, απαιτείται η άμεση αναζωογόνηση της υπαίθρου, μέσω της **ουσιαστικής αποκέντρωσης** και της δημιουργίας μιας αυθεντικής τοπικής δημοκρατίας, τη **Δημοκρατία του Δήμου**. Μόνο με τη μεταφορά πόρων και δυνατότητα λήψης αποφάσεων στην περιφέρεια, θα δημιουργηθούν οι συνθήκες εκείνες που θα ωθήσουν χιλιάδες ικανούς και παραγωγικούς Έλληνες να επιστρέψουν στις εστίες τους, θωρακίζοντας την ελληνική γη.

IV. Η ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ 2019 ΚΑΙ Η ΛΑΪΚΗ ΕΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Η πρόσφατη αναθεώρηση του Συντάγματος το 2019, αποτελεί το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα θεσμικής οπισθοδρόμησης. Όχι μόνο δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες των Ελλήνων πολιτών και στις πιεστικές ανάγκες θωράκισης της χώρας, αλλά κινήθηκε στην ακριβώς αντίθετη κατεύθυνση. Κατέστησε το πολιτικό σύστημα ακόμη πιο συγκεντρωτικό, αφήνοντας την Ελλάδα παντελώς ευάλωτη, στις εγχώριες και διεθνείς επιθέσεις εναντίον των εθνικών και λαϊκών συμφερόντων. Με τις αλλαγές εκείνες, οι επιθέσεις της παγκοσμιοποίησης, των διεθνών αγορών και των ξένων συμφερόντων έγιναν ευκολότερες, στρεφόμενες πλέον απευθείας εναντίον της ελληνικής κοινωνίας. Η κοινωνία μας σπρώχθηκε βίαια στο περιθώριο, ανυπεράσπιστα, χωρίς τη δυνατότητα να παρεμβαίνει για το μέλλον της – ούτε καν μέσα από την τυπική διαδικασία των βουλευτικών εκλογών, κάθε τέσσερα χρόνια, η οποία έχει καταστήσει ένας μηχανισμός, που, απλώς αλλάζει (όταν αλλάζει) τα πρόσωπα στην ίδια, αποτυχημένη διαχείριση του συστήματος.

Οι δομικές επεμβάσεις, που εισηγείται η **Ελληνική Λύση**, λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τη ζοφερή σύγχρονη πραγματικότητα: την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η χώρα και, ιδίως, τις πολυεπίπεδες επιθέσεις που δέχεται η Ελλάδα ως Έθνος-Κράτος από τις δυνάμεις της παγκοσμιοποίησης. Είναι σαφές σε εμάς, ότι οι Διεθνείς Θεσμοί και οι Διεθνείς Οργανισμοί, εντός των οποίων αναπτύσσεται και επιβάλλεται η παγκοσμιοποίηση, αποτελούν δημιουργήματα των κατεστημένων αντιπροσωπευτικών πολιτικών συστημάτων, τα οποία νομοθετούν ερήμην της πραγματικής βούλησης των λαών.

Για τους λόγους αυτούς, η **Ελληνική Λύση** πιστεύει ακράδαντα, ότι ακόμη και ο ίδιος ο Καταστατικός Χάρτης της Χώρας δεν μπορεί και δεν επιτρέπεται να αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα και προνόμιο του πολιτικού προσωπικού.

Η Πρότασή μας:

Προτείνουμε τη θεσμοθέτηση της άμεσης συμμετοχής του Κυρίαρχου Ελληνικού Λαού, τόσο στη **διαμόρφωση** όσο και στην **τελική έγκριση** του Συντάγματος, όπως ισχύει σε άλλες χώρες. Το Σύνταγμα της Τέταρτης Ελληνικής Δημοκρατίας, πρέπει να φέρει τη σφραγίδα και την επικύρωση των ίδιων των Ελλήνων, αποτελώντας το απόλυτο δημοκρατικό ανάχωμα, ενάντια σε κάθε ξένη επιβουλή και στην εγχώρια πολιτική και οικονομική αυθαιρεσία.

V. Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΖΩΝΤΑΝΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

Η παγκοσμιοποίηση, η οποία επί της ουσίας στοχεύει στη διάβρωση και εν τέλει στην πλήρη κατάργηση των κυρίαρχων Εθνών-Κρατών, επιδιώκει τη δημιουργία μιας ενιαίας παγκόσμιας αγοράς κεφαλαίων, εμπορευμάτων και εργασίας χωρίς σύνορα. Στο πλαίσιο αυτό, εργαλειοποιεί και σπρώχνει εντός των κρατών, με διάφορες μεθοδεύσεις, κύματα οικονομικών μεταναστών, με σκοπό την αλλοίωση της εθνικής και κοινωνικής συνοχής. Αυτό το καταστροφικό φαινόμενο, δημιουργήθηκε και γιγαντώθηκε, βασιζόμενο και στηριζόμενο, ακριβώς πάνω στο σημερινό, απονευρωμένο αντιπροσωπευτικό πολιτικό σύστημα της Αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας.

Εδώ ακριβώς εντοπίζεται το πιο κρίσιμο σημείο της θεσμικής μας παρέμβασης. Οι απλές αλλαγές διαχειριστικού τύπου, στο αντιπροσωπευτικό πολίτευμα, δεν έχουν κανένα απολύτως νόημα, διότι δεν αναιρούν το βασικό δομικό του μειονέκτημα: τη δυνατότητα που έχει η διεθνής οικονομική εξουσία και η ελίτ των αγορών να ελέγχει και να χειραγωγεί τις αντιπροσωπευτικές, υπερσυγκεντρωτικές ελληνικές κυβερνήσεις. Μέσω, λοιπόν, αυτού του ελέγχου, ο ελληνικός λαός παραμένει απροστάτετος και εκτεθειμένος στην πιο άγρια εκμετάλλευση.

Για τον λόγο αυτό, η **Ελληνική Λύση** προτείνει την εισαγωγή ρηξικέλευθων θεσμών οργάνωσης της Πολιτείας, οι οποίοι θα απεξαρτήσουν οριστικά την πολιτική εξουσία από τον έλεγχο των οικονομικών συμφερόντων, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο διεθνές πεδίο. Αντίθετα, οι θεσμοί αυτοί θα εξαρτούν την πολιτική εξουσία αποκλειστικά από τη βούληση των Ελλήνων πολιτών. Ταυτόχρονα, το πολιτικό σύστημα θα προστατεύεται από πιέσεις, ακουμπώντας την πλάτη του στο λαό. Η πρόταση αυτή ξαναβάζει την Ελλάδα στην πρωτοπορία των παγκόσμιων εξελίξεων. Είναι η αυθεντική απάντηση των Ελλήνων στην παγκοσμιοποίηση.

Η **Ελληνική Λύση** εισηγείται την εγκαθίδρυση μιας **Δυναμικής Ζωντανής Δημοκρατίας** έναντι της στατικής και απονευρωμένης που ισχύει σήμερα:

- **Δυνατότητα Προόδου έναντι της Συντήρησης:** Η Δυναμική Ζωντανή Δημοκρατία παρέχει τη θεσμική διέξοδο σε κοινωνικά τμήματα να θέτουν, με δική τους πρωτοβουλία και ανά πάσα στιγμή, στη λαϊκή κρίση τα ζητήματα που τα απασχολούν.
- **Προσαρμογή στις Σύγχρονες Συνθήκες:** Δίνει το δικαίωμα στους πολίτες να απαιτούν την επανεξέταση νόμων και αποφάσεων, κάτω από τις νέες

κοινωνικές, οικονομικές και τεχνολογικές συνθήκες, σπάζοντας τα κομματικά στεγανά.

- **Εγγύηση Κοινωνικής Ειρήνης:** Διασφαλίζει την κοινωνική σταθερότητα και κοινωνική ειρήνη, καθώς προσφέρει νόμιμους, συνταγματικά κατοχυρωμένους διαύλους, για την άμεση εκδήλωση της ζώσας λαϊκής βούλησης, αποτρέποντας τα τυφλά αδιέξοδα.

VI. ΟΙ ΔΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Η μετάβαση στην Τέταρτη Ελληνική Δημοκρατία απαιτεί τη ρητή και ξεκάθαρη αποτύπωση των νέων θεσμικών πυλώνων στο σώμα του Συντάγματος. Η **Ελληνική Λύση** καταθέτει συγκεκριμένες, ρηξικέλευθες προτάσεις που ανατρέπουν το μεταπολιτευτικό παρακμιακό καθεστώς και θέτουν ως απόλυτη προτεραιότητα το εθνικό και λαϊκό συμφέρον:

1. Μορφή του Πολιτεύματος και Λαϊκή Κυριαρχία

- **Αλλαγή του Μοντέλου:** Το χρεοκοπημένο, πρωθυπουργοκεντρικό - υπερσυγκεντρωτικό πολίτευμα, που ισχύει σήμερα, πρέπει να αλλάξει ριζικά. Αρμόδιος και κυρίαρχος για να επικυρώσει αυτή την ιστορική αλλαγή είναι το ανώτατο όργανο του Κράτους, δηλαδή ο ίδιος ο Ελληνικός Λαός.
- **Άσκηση της Εξουσίας από τον Λαό:** Στο νέο Σύνταγμα θα οριστεί ρητά ότι οι εξουσίες **θα ασκούνται από τον λαό** και όχι απλά ότι «υπάρχουν υπέρ αυτού», όπως αναφέρεται προσχηματικά στην τρέχουσα απονευρωμένη διάταξη. Η λαϊκή βούληση μετατρέπεται σε ζωντανή, καθημερινή πηγή άσκησης πολιτικής.

2. Φορολογικό Σύστημα και Οικονομική Δικαιοσύνη

- **Κατάργηση των Τεκμηρίων:** Το ισχύον σύστημα εξοντώνει τους Έλληνες παραγωγούς, επαγγελματίες, ακόμα και μισθωτούς και συνταξιούχους, με αυθαίρετα και άδικα τεκμήρια διαβίωσης. Προτείνουμε, οι Έλληνες πολίτες να συνεισφέρουν, χωρίς διακρίσεις, στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τα **πραγματικά καθαρά τους εισοδήματα**.
- **Αφαίρεση Παντός Είδους Εξόδων:** Η φορολόγηση θα επιβάλλεται, αφού όμως προηγουμένως, αφαιρεθούν τα όλα τα έξοδα που κάνει ένας πολίτης, για τα οποία έχει καταβάλει έμμεσους φόρους. Αυτό είναι το μόνο δίκαιο σύστημα φορολόγησης που εξασφαλίζει την πραγματική οικονομική δικαιοσύνη και την ουσιαστική αναδιανομή του πλούτου. Δεν θα επιβάλλεται φόρος επί φόρου.
- **Νέο επαναστατικό και δίκαιο φορολογικό σύστημα** Εφαρμογή οριζόντιου ισοδύναμου φορολογικού συντελεστή για φόρο εισοδήματος και ΦΠΑ, ώστε να αυξάνεται η καταναλωτική δύναμη των μικρότερων εισοδημάτων και να επιτυγχάνεται αυτόματα, αναδιανομή του εισοδήματος από πάνω προς τα κάτω.

3. Εθνική Παιδεία και Ανώτατη Εκπαίδευση

- Θα επιτρέπεται η παράλληλη λειτουργία και ιδιωτικών ΑΕΙ, καθώς και ΑΕΙ Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μαζί με τα δημόσια ΑΕΙ.
- **Προτείνουμε όμως ταυτόχρονα, ως μία ενότητα:**
- Α) Την κατάργηση των ψυχοφθόρων Πανελλαδικών εισαγωγικών εξετάσεων, στα δημόσια ΑΕΙ.

Η εισαγωγή θα γίνεται με βάση τους βαθμούς των τριών τάξεων του Λυκείου.

- Β) Θα υπάρχει όμως, ισχυρός κόφτης, εντός των δημοσίων ΑΕΙ, όπως ισχύει σε άλλες χώρες, για να αναδεικνύεται η ικανότητα και να προάγεται η επιστήμη.
- Γ) Τα ιδιωτικά ΑΕΙ, θα ακολουθούν το ίδιο ακριβώς πρόγραμμα σπουδών με τα δημόσια.
- Δ) Μέρος των εσόδων των ιδιωτικών ΑΕΙ, και το ίδιο θα συμβεί και με τα ιδιωτικά νοσοκομεία, θα κατευθύνονται στα δημόσια ΑΕΙ και στο ΕΣΥ αντίστοιχα.
- Ε) Οι κομματικές φοιτητικές παρατάξεις δεν θα έχουν καμία θέση στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας, δημόσια και ιδιωτικά. Δεν θα διορίζονται εκπρόσωποί τους στα συμβούλια διοίκησης των ΑΕΙ και δεν θα χρηματοδοτούνται από το κράτος.
- ΣΤ) Θα υπάρξει ασφάλεια, από κακοποιά στοιχεία, εντός των ΑΕΙ, προκειμένου να εξασφαλίζεται η υγεία των φοιτητών και του επιστημονικού και υπαλληλικού προσωπικού, η ελεύθερη έκφραση των ιδεών και η ελευθερία ερευνών.
- Ζ) Η εμπειρισταωμένη διδασχή της ελληνικής ιστορίας, της ελληνικής γλώσσας, του Συντάγματος και των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων, θα είναι υποχρεωτική στην Πρωτοβάθμια και Μέση εκπαίδευση, για την υγιή κοινωνικοποίηση και τη δημιουργία άρτια καταρτισμένων Ελλήνων πολιτών

4. Κοινωνικοποίηση του Κράτους και Έλεγχος των Αξιωματούχων

- **Το Κράτος στην Υπηρεσία της Κοινωνίας:** Το Κράτος θα πάψει να λειτουργεί ως δυνάστης της κοινωνίας και ως μέσο εξυπηρέτησης της κομματικής πελατείας των κυβερνήσεων. Μετατρέπεται σε όργανο στα χέρια της κοινωνίας, για την εξυπηρέτηση του εθνικού και κοινωνικού συμφέροντος. Θα διασφαλίζει την

ελευθερία, την κοινωνική ασφάλεια, την ειρήνη, την οικονομική ανάπτυξη, **τις ίσες ευκαιρίες** και την ελεύθερη επιχειρηματικότητα.

- **Σύνδεση Μισθών με τον Ιδιωτικό Τομέα:** Βάζουμε τέλος σε προκλητικά προνόμια των πολιτικών. Οι μισθοί κάθε είδους πολιτικών αξιωματούχων του Δημοσίου, καθώς και των λοιπών ανώτατων αξιωματούχων, **θα είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι και θα αποτελούν συνάρτηση του βασικού μισθού στον ιδιωτικό τομέα.** Αν θέλουν οι πολιτικοί αυξήσεις, θα πρέπει πρώτα να αυξήσουν τον μισθό του Έλληνα εργαζόμενου στην πραγματική οικονομία.

5. Πρόεδρος της Δημοκρατίας: Ανώτατος Άρχοντας Εκλεγμένος από τον Λαό

Βάζουμε τέλος στο μεταπολιτευτικό μοντέλο ενός Προέδρου της Δημοκρατίας-«διακοσμητικού στοιχείου», που επιλέγεται πίσω από κλειστές πόρτες, ο εκλεκτός του εκάστοτε Πρωθυπουργού. Επαναφέρουμε το κύρος του θεσμού, μετατρέποντάς τον σε πραγματικό ρυθμιστή του πολιτεύματος:

- **Άμεση Εκλογή και Θητεία:** Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα εκλέγεται απευθείας από το κυρίαρχο σώμα, δηλαδή τον ίδιο τον Ελληνικό Λαό. Η θητεία του θα είναι τετραετής, με ανώτατο όριο τις δύο τετραετίες, εφόσον φυσικά επανεκλεγεί, διασφαλίζοντας τη συνεχή ανανέωση και τη δημοκρατική λογοδοσία.
- **Διαδικασία Υποψηφιότητας:** Διευρύνουμε τη δημοκρατική βάση της υποψηφιότητας. Υποψήφιος Πρόεδρος θα είναι το πρόσωπο εκείνο που θα προτείνεται είτε από κοινοβουλευτικά κόμματα, είτε από τουλάχιστον δέκα (10) βουλευτές, είτε απευθείας από τη βάση, μέσω της υπογραφής διακοσίων χιλιάδων (200.000) Ελλήνων πολιτών.
- **Απαράβατα Εθνικά Κριτήρια:** Για την Ελληνική Λύση, η ηγεσία της χώρας πρέπει να ταυτίζεται απόλυτα με τις ρίζες και το μέλλον του Ελληνισμού. Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα εκλέγεται **μόνον γεννημένος Έλληνας πολίτης**, ο οποίος θα έχει από πατέρα ή μητέρα ελληνική καταγωγή, θα διαθέτει **αποκλειστικά και μόνο την ελληνική υπηκοότητα** και θα έχει συμπληρώσει το τεσσαρακοστό (40ό) έτος της ηλικίας του.
- **Αποκατάσταση Αρμοδιοτήτων:** Ακυρώνουμε τον ευνουχισμό των εξουσιών του 1986. Στον εκλεγόμενο από τον λαό Πρόεδρο της Δημοκρατίας θα επανέλθουν, τουλάχιστον, οι ουσιαστικές ρυθμιστικές αρμοδιότητες που προέβλεπε αρχικά το Σύνταγμα του 1975, ώστε να λειτουργεί ως ισχυρό θεσμικό

αντίβαρο απέναντι στην πρωθυπουργική μονοκρατορία και πραγματικός ρυθμιστής του πολιτεύματος.

6. Δημοψηφίσματα: Η Λαϊκή Βούληση στην Πράξη

Η αντιπροσωπευτική δημοκρατία έχει εγκλωβιστεί στα γρανάζια των διεθνών αγορών και της εγχώριας ελίτ. Η Ελληνική Λύση σπάει αυτά τα δεσμά, δίνοντας το δικαίωμα της τελικής απόφασης στον κυρίαρχο λαό:

- **Καθιέρωση Λαϊκής Πρωτοβουλίας:** Πέραν των άλλων περιπτώσεων που ήδη περιέχει η πρότασή μας, καθιερώνεται η υποχρεωτική διεξαγωγή **δεσμευτικών δημοψηφισμάτων επί παντός θέματος**, εθνικού, κοινωνικού ή οικονομικού, όταν το ζητήσουν εγγράφως **εκατό χιλιάδες (100.000) πολίτες**. Ο λαός παύει να είναι θεατής και μετατρέπεται σε συνδιαμορφωτή της μοίρας του.

7. Βουλή των Ελλήνων: Ριζική Εξυγίανση, Θωράκιση του Έθνους

Το Κοινοβούλιο θα πάψει να είναι ένα πεδίο οικογενειακών και κληρονομικών προνομίων, χρεοκοπημένων κομμάτων και αντεθνικών σκοπιμοτήτων.

Η **Ελληνική Λύση** προτείνει μια δέσμη ρηξικέλευθων μέτρων για τη ριζική αναδιάρθρωση της Βουλής, θέτοντας ως γνώμονα την εθνική ασφάλεια, τη διαφάνεια, την ανανέωση και τη λογοδοσία:

- **Εθνικές Δικλείδες Ασφαλείας για τα Κόμματα:** Θεσμοθετείται η ρητή απαγόρευση συμμετοχής στις εκλογές ή η άμεση αποβολή από το Κοινοβούλιο οποιουδήποτε κόμματος το οποίο:
 1. Δεν αποτελείται από Έλληνες πολίτες ή ισχυρίζεται ότι δεν αποτελείται από Έλληνες πολίτες.
 2. Εκφράζει απόψεις που θίγουν την εθνική ιστορία και την εδαφική ακεραιότητα της χώρας.
 3. Τάσσεται ανοιχτά υπέρ των συμφερόντων ξένου Κράτους ή ανακινεί ανύπαρκτα μειονοτικά ζητήματα.
- **Οικονομικό Μπλόκο στα Χρεοκοπημένα Κόμματα:** Μπαίνει οριστικό τέλος στα κόμματα που λειτουργούν ως στρατηγικοί «κακοπληρωτές» στην πλάτη του ελληνικού λαού. Απαγορεύεται η συμμετοχή στις εκλογές σε οποιοδήποτε πολιτικό κόμμα, που θα έχει **μη εξυπηρετούμενα χρέη**, προς τις τράπεζες, το Δημόσιο, τους ασφαλιστικούς οργανισμούς, τους Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας ή προς τους ίδιους τους εργαζόμενους στο κόμμα.

- **Όριο Θητειών για τους Βουλευτές:** Για να σπάσει το καθεστώς των επαγγελματιών πολιτικών και των οικογενειοκρατιών, οι βουλευτές θα εκλέγονται το ανώτερο για **τρεις (3) τετραετείς θητείες** ή συνολικά 12 έτη, με μόνη εξαίρεση, τον εν ενεργεία αρχηγό κόμματος.
- **Συνταγματικά Σταθερή Τετραετία:** Καταργούνται οι μικροκομματικοί τακτικισμοί και οι εκλογικοί αιφνιδιασμοί που εξυπηρετούν το προσωπικό συμφέρον του εκάστοτε Πρωθυπουργού. Θεσμοθετείται η **σταθερή τετραετία**. Όποιος Πρωθυπουργός διαπιστώνει ότι αδυνατεί να συνεχίσει, ή νιώθει ότι φθείρεται η εικόνα του ταχύτατα, έχει τη διέξοδο της παραίτησης και της παραχώρησης της θέσης του σε άλλο στέλεχος του κόμματός του, χωρίς να αναστατώνει τη χώρα και το πολιτικό σύστημα. Διαφορετικά, αν δεν επιλέξει την παραίτηση, θα εξαντλεί τη θητεία του και να απολογείται στην κάλπη, στο τέλος της τετραετίας.
- **Πλήρης Κατάργηση της Βουλευτικής Ασυλίας:** Ο βουλευτής **δεν μπορεί να έχει ασυλία** για ποινικά αδικήματα σε καμία απολύτως περίπτωση. Η προστασία του περιορίζεται αποκλειστικά στην ψήφο και στις αγορεύσεις του εντός της Βουλής, εκτός εάν αυτές οι αγορεύσεις συνιστούν συκοφαντική δυσφήμιση κατά συγκεκριμένων προσώπων.
- **Υποχρεωτική Παρουσία με Ποινή Περικοπής βουλευτικής αποζημίωσης:** Η παρουσία των βουλευτών στις συνεδριάσεις των Επιτροπών και της Ολομέλειας καθίσταται αυστηρά υποχρεωτική. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης απουσίας, **δεν θα καταβάλλεται** η ανάλογη βουλευτική αποζημίωση.
- **Νομοθέτηση από τη λαϊκή βάση (30.000 Πολίτες):** Σπάμε το μονοπώλιο της εξουσίας. Προτάσεις νόμων θα μπορούν να υποβάλλονται από τους βουλευτές, την Κυβέρνηση, αλλά και **απευθείας από τριάντα χιλιάδες (30.000) πολίτες**. Ο Πρόεδρος της Βουλής θα υποχρεούται συνταγματικά να εισάγει τις προτάσεις, των βουλευτών και των πολιτών προς επεξεργασία και συζήτηση, ακριβώς όπως συμβαίνει με τα κυβερνητικά νομοσχέδια.
- **Απαγόρευση Αναδρομικής Φορολόγησης:** Για την προστασία της εγχώριας οικονομίας και των Ελλήνων φορολογουμένων, κανένας φόρος ή οικονομικό βάρος δεν θα μπορεί να επιβληθεί με νόμο αναδρομικής ισχύος, ούτε καν για το προηγούμενο οικονομικό έτος.

8. Κυβέρνηση: Τέλος στους «Επαγγελματίες Πολιτικούς» και Υποχρεωτική Λογοδοσία

Η εκτελεστική εξουσία θα πάψει να αποτελεί καταφύγιο ανθρώπων, που δεν έχουν εργαστεί ποτέ στην πραγματική οικονομία. Η **Ελληνική Λύση** προτείνει, αυστηρά επαγγελματικά κριτήρια, για τα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου και θεσμοθετεί τη δημοσιονομική διαφάνεια:

- **Κριτήριο Πενταετούς Ενσήμου στην Αγορά:** Κανένας απολύτως δεν θα μπορεί να διοριστεί Υπουργός ή Υφυπουργός, εάν προηγουμένως δεν έχει ασκήσει αποδεδειγμένα **επάγγελμα στην Ελλάδα για τουλάχιστον μία πενταετία (5 έτη)**, διαθέτοντας την αντίστοιχη επαγγελματική ασφάλιση. Από την πενταετία αυτή **εξαιρείται ρητά η εργασία σε πολιτικό κόμμα**. Θέλουμε Υπουργούς που θα γνωρίζουν, από πρώτο χέρι, τι σημαίνει εργασία και κοινωνική ασφάλιση και όχι υπουργούς από κομματικούς σωλήνες ή πολιτικά «πορφυρογέννητους πρίγκηπες».
- **Υποχρεωτικός Ισολογισμός και Δημόσια Λογοδοσία:** Η Κυβέρνηση υποχρεούται συνταγματικά να συντάσσει και να καταθέτει στη Βουλή, μαζί με τον ετήσιο Προϋπολογισμό, και τον πλήρη **Ισολογισμό του Κράτους**. Στο τέλος κάθε έτους, το Υπουργικό Συμβούλιο θα προβαίνει σε **δημόσια λογοδοσία**, ενώπιον του Κοινοβουλίου, για την πιστή και αυστηρή τήρηση του ψηφισθέντος προϋπολογισμού, βάζοντας φρένο στις αλόγιστες και κρυφές δαπάνες.

9. Ευθύνη Υπουργών: Πλήρης Κατάργηση του Άρθρου 86

Η μεγαλύτερη θεσμική ντροπή της Μεταπολίτευσης, που εξέθρεψε την ατιμωρησία και τη διαφθορά, πρέπει να απαλειφθεί οριστικά:

- **Κατάργηση του Προνομιακού Καθεστώτος:** Προτείνουμε την **πλήρη κατάργηση του άρθρου 86 του Συντάγματος**. Οι Υπουργοί και οι Υφυπουργοί, θα έχουν την ίδια ακριβώς ποινική και αστική ευθύνη και θα αντιμετωπίζονται από τις δικαστικές αρχές, με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, όπως οι απλοί Έλληνες πολίτες.
- **Η Απάτη της Αναθεώρησης του 2019:** Η απλή αφαίρεση της σύντομης αποσβεστικής προθεσμίας, που ψήφισε η κυβέρνηση το 2019, αποδείχθηκε ένα επικοινωνιακό τέχνασμα, που δεν έλυσε κανένα πρόβλημα. Η εκάστοτε κυβερνητική πλειοψηφία εξακολουθεί να χρησιμοποιεί τη Βουλή, ως ασπίδα

συγκάλυψης των στελεχών της. Για την Ελληνική Λύση, κανένας Υπουργός ή Υφυπουργός, δεν θα κρύβεται πίσω από κομματικές πλειοψηφίες.

10. Δικαιοσύνη: Πλήρης Ανεξαρτησία από την Εκτελεστική Εξουσία και Ίδρυση Συνταγματικού Δικαστηρίου

Η Δικαιοσύνη οφείλει να είναι το καταφύγιο του πολίτη και όχι το εργαλείο της εκάστοτε κυβέρνησης. Προτείνουμε τη ριζική αναδιάρθρωσή της:

- **Αυτοδιοίκηση των Δικαστών:** Οι δικαστικοί λειτουργοί (δικαστές και εισαγγελείς όλων των βαθμών) θα προάγονται και θα μετατίθενται με προεδρικό διάταγμα, κατόπιν αποκλειστικής πρότασης ενός **Ειδικού Συμβουλίου Αποφασιστικής Επιλογής**. Το συμβούλιο αυτό θα αποτελείται αποκλειστικά από τον ίδιο το χώρο της Δικαιοσύνης, δηλαδή από εν ενεργεία δικαστές και δικηγόρους, με κλήρωση. Η Κυβέρνηση ή η κυβερνητική πλειοψηφία της Βουλής **δεν θα έχουν καμία ανάμειξη ή λόγο** στην επιλογή της ηγεσίας της Δικαιοσύνης.
- **Αδιάβλητες Αγωγές Κακοδικίας:** Για τη διασφάλιση της ορθής απονομής του δικαίου, οι αγωγές κακοδικίας εναντίον δικαστών θα δικάζονται από ειδικό δικαστήριο, το οποίο θα συγκροτείται από άλλους λειτουργούς του νομικού κλάδου και θα συνεδριάζει υποχρεωτικά **εκτός της περιφέρειας και της έδρας** όπου υπηρετεί ο εναγόμενος δικαστής.
- **Ίδρυση Ανεξάρτητου Συνταγματικού Δικαστηρίου:** Θεσμοθετείται Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο, προκειμένου να τεθεί οριστικό τέλος στην κυβερνητική νομοθετική ασυδοσία.
 - 1. Καθολική Ακυρότητα:** Κάθε διάταξη νόμου που κηρύσσεται αντισυνταγματική από το Συνταγματικό Δικαστήριο θα είναι **άκυρη και ανίσχυρη αναδρομικά για όλο τον λαό**, από τη στιγμή της δημοσίευσης της απόφασης ή από τον χρόνο που το ίδιο το δικαστήριο ορίζει.
 - 2. Αδιάβλητη Σύνθεση:** Το δικαστήριο θα συγκροτείται **με κλήρωση** και θα αποτελείται από δεκαπέντε (15) μέλη: πέντε ανώτατους δικαστές, πέντε καθηγητές νομικής και πέντε δικηγόρους στον Άρειο Πάγο. Η θητεία τους θα είναι εννεαετής (9 έτη), με ανανέωση του ενός τρίτου (1/3) των μελών ανά τριετία, διασφαλίζοντας τη θεσμική ανεξαρτησία από τις βουλευτικές θητείες.

11. Αναθεώρηση του Συντάγματος: Κατάργηση των Κομματικών Στεγανών και Λαϊκό Δημοψήφισμα

Η διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος, δεν μπορεί να αποτελεί ένα δύσκαμπτο προνόμιο των κομματικών ισορροπιών, στο εσωτερικό και ταυτόχρονα ωμή επέμβαση της διεθνούς ελίτ στα εσωτερικά μας θέματα, εγκλωβίζοντας τη χώρα σε αναχρονιστικές διατάξεις. Η **Ελληνική Λύση** υιοθετεί τη **Δυναμική – Ζωντανή Δημοκρατία**, έναντι της στατικής και απονευρωμένης που ισχύει σήμερα, εισάγοντας τις εξής ριζικές αλλαγές:

- **Κατάργηση της Απαγορευτικής Προθεσμίας:** Δεν θα υπάρχει πλέον η πενταετής απαγορευτική προθεσμία για την εκ νέου αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος, εφόσον αυτές αποδεικνύονται στην πράξη προδήλως προβληματικές για το Έθνος και την κοινωνία.
- **Αναθεώρηση Όλων των Διατάξεων με Κριτήριο τη Δημοκρατία:** Όλες οι διατάξεις του Συντάγματος θα υπόκεινται σε αναθεώρηση. Θα προβλεφθούν ανάλογες, αυξημένες πλειοψηφίες σε σχέση με τη σπουδαιότητα των αναθεωρούμενων διατάξεων, με την απαραίτητη όμως προϋπόθεση, ότι, οποιαδήποτε αλλαγή θα αποβλέπει αποκλειστικά στη **διεύρυνση της δημοκρατίας** και των δικαιωμάτων των Ελλήνων πολιτών και όχι στη συρρίκνυσή της.
- **Ταχεία Διαδικασία και Λαϊκή Πρωτοβουλία (200.000 Πολίτες):** Η διαδικασία αναθεώρησης θα περατώνεται εντός **μίας και μόνο κοινοβουλευτικής περιόδου**, με τις ανάλογες πλειοψηφίες, σπάζοντας το χρονοβόρο μοντέλο των δύο διαδοχικών Βουλών. Η διαδικασία θα ξεκινά:
 1. Είτε με απόφαση της Βουλής, κατόπιν πρότασης τουλάχιστον πενήντα (50) βουλευτών και με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του όλου αριθμού των μελών της.
 2. Είτε **υποχρεωτικά**, όταν το ζητήσουν εγγράφως τουλάχιστον **διακόσιες χιλιάδες (200.000) πολίτες**.
- **Υποχρεωτικό Επικυρωτικό Δημοψήφισμα:** Σε κάθε περίπτωση, οι αναθεωρούμενες διατάξεις που ψηφίζονται από τη Βουλή δεν θα γίνονται νόμος του Κράτους ερήμην της κοινωνίας. Θα τίθενται **υποχρεωτικά σε εθνικό δημοψήφισμα**, ώστε ο Κυρίαρχος Ελληνικός Λαός να έχει τον τελικό λόγο για την επικύρωση ή την απόρριψή τους.

12. Χρήση της Σύγχρονης Τεχνολογίας στην Υπηρεσία της Δημοκρατίας

Η ψηφιακή εποχή δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ως εργαλείο ελέγχου και περιστολής των ελευθεριών από την παγκοσμιοποίηση.

- **Η Θέση μας:** Η σύγχρονη τεχνολογία θα χρησιμοποιηθεί συνταγματικά, ως μέσο για την **προστασία των ατόμων** και την **ενίσχυση της Δημοκρατίας**.

Β. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΡΟΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ

Προκειμένου να μετεξελιχθεί το πολίτευμα στην **Τέταρτη Ελληνική Δημοκρατία**, η **Ελληνική Λύση** εισηγείται τις κάτωθι συγκεκριμένες και ρηξικέλευθες τροποποιήσεις του Συντάγματος, με σκοπό την πραγματική κατοχύρωση της λαϊκής κυριαρχίας.

1. Άρθρο 1 παράγραφος 3: Η Ουσιαστική Άσκηση της Εξουσίας από τον Λαό

- **Το Ισχύον Πλαίσιο:** Η τρέχουσα μεταπολιτευτική διάταξη αναφέρει τυπικά ότι «Όλες οι εξουσίες πηγάζουν από το Λαό, υπάρχουν υπέρ αυτού και του Έθνους». Στην πράξη, αυτό το ευχολόγιο επέτρεψε την αποξένωση του λαού από τη λήψη των αποφάσεων και τη χειραγώγηση των κυβερνήσεων από την εγχώρια και διεθνή οικονομική ελίτ.
- **Η Πρόταση της Ελληνικής Λύσης:** Προτείνουμε τη ρητή αναδιατύπωση του Άρθρου 1 παρ. 3. Στο εξής θα ορίζεται κατηγορηματικά ότι: **«Οι εξουσίες δεν θα υπάρχουν μόνο υπέρ του λαού, αλλά και ΘΑ ΑΣΚΟΥΝΤΑΙ από τον λαό»**, με τον τρόπο που ορίζει το αναθεωρημένο, σύμφωνα με τις προτάσεις μας, Σύνταγμα (μέσω των δεσμευτικών δημοψηφισμάτων, της λαϊκής νομοθετικής πρωτοβουλίας και της άμεσης εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας).

2. Άρθρο 5: Συνταγματικό Ανάχωμα στην Ψηφιακή Δουλεία

- **Η Αναγκαιότητα:** Στον 21ο αιώνα, οι δυνάμεις της παγκοσμιοποίησης εργαλειοποιούν τη ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη, όχι για να ελευθερώσουν τον άνθρωπο, αλλά για να εγκαθιδρύσουν ένα καθεστώς απόλυτου ελέγχου, επιτήρησης και ψηφιακής υποδούλωσης των εθνικών κοινωνιών.
- **Η Πρόταση της Ελληνικής Λύσης:** Εισηγούμαστε την προσθήκη ειδικής, ρητής διάταξης στο Άρθρο 5, η οποία θα κατοχυρώνει ότι: **«Η σύγχρονη τεχνολογία θα χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την προστασία του ατόμου και της ελευθερίας του και όχι για τον έλεγχό του και τη δουλεία του, καθώς και για την ενίσχυση της Δημοκρατίας»**. Το Σύνταγμα μετατρέπεται σε ασπίδα του Έλληνα πολίτη απέναντι στα παγκόσμια δίκτυα ψηφιακής καταπίεσης.

3. Άρθρο 14: Απεξάρτηση της Ενημέρωσης και Προστασία των Δημοσιογράφων

- **Η Στρέβλωση:** Η ελευθερία του τύπου στη χώρα μας υπονομεύεται συστηματικά από τη συγκέντρωση των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης στα χέρια ολιγαρχών, οι οποίοι εξυπηρετούν τη διεθνή ελίτ και τις εκάστοτε κυβερνήσεις, μετατρέποντας τη δημοσιογραφία σε όργανο προπαγάνδας και καταπνίγοντας την αντίθετη γνώμη.
- **Η Πρόταση της Ελληνικής Λύσης:** Προτείνουμε τη ρητή συνταγματική κατοχύρωση της **πλήρους ανεξαρτησίας της γνώμης του δημοσιογράφου**, κατά την άσκηση του λειτουργήματός του. Θεσπίζεται αυστηρό πλαίσιο **προστασίας του εργαζομένου στα ΜΜΕ, έναντι του εργοδότη του**, διασφαλίζοντας ότι κανένας δημοσιογράφος δεν θα διώκεται, θα απολύεται ή θα φιμώνεται, επειδή αρνείται να υπηρετήσει κομματικές ή επιχειρηματικές σκοπιμότητες, αποκαθιστώντας έτσι την αλήθεια στην ενημέρωση του ελληνικού λαού.

4. Άρθρο 16: Ριζική Αναδιοργάνωση της Παιδείας και Απελευθέρωση της Ανώτατης Εκπαίδευσης

Το ισχύον Άρθρο 16 αποτελεί το τελευταίο οχυρό ενός αναχρονιστικού, κρατικιστικού μοντέλου που υποβάθμισε τα δημόσια πανεπιστήμια, εγκλώβισε τους νέους μας σε ένα ψυχοφθόρο σύστημα εξετάσεων και επέτρεψε στα κόμματα να μετατρέψουν τις σχολές σε πεδία ασυδοσίας. Η **Ελληνική Λύση** καταθέτει μια ολοκληρωμένη **και αδιαίρετη δέσμη προτάσεων** για την αναθεώρηση του Άρθρου 16, με σκοπό τη δημιουργία μιας Παιδείας αξιοκρατικής, ασφαλούς και εθνικά προσανατολισμένης:

- **Παράλληλη Λειτουργία Ιδιωτικών ΑΕΙ και ΑΕΙ Τοπικής Αυτοδιοίκησης:** Επιτρέπεται η ίδρυση και λειτουργία ιδιωτικών πανεπιστημιακών και πολυτεχνικών ιδρυμάτων, καθώς και ιδρυμάτων που ανήκουν στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), τα οποία θα λειτουργούν παράλληλα με τα Δημόσια ΑΕΙ, υπό την αυστηρή εποπτεία του Κράτους.
- **Κατάργηση των Ψυχοφθόρων Πανελλαδικών Εξετάσεων:** Βάζουμε τέλος στην οικονομική και ψυχολογική εξόντωση της ελληνικής οικογένειας. Οι Πανελλαδικές εξετάσεις καταργούνται. Η εισαγωγή στα δημόσια ΑΕΙ θα γίνεται πλέον αποκλειστικά με βάση τον **βαθμό απόδοσης των μαθητών στις τρεις τάξεις του Λυκείου**.

- **Καθιέρωση Ισχυρού «Κόφτη» Εντός των Σχολών:** Η πρόσβαση διευκολύνεται, αλλά η απόκτηση του πτυχίου απαιτεί πραγματικό κόπο και γνώση. Θεσμοθετείται **ισχυρός κόφτης εντός των πανεπιστημίων**, κατά τα πρότυπα των πιο ανεπτυγμένων χωρών, ώστε να αναδεικνύεται η πραγματική ικανότητα και να προάγεται η επιστήμη.
- **Απόλυτη Ισοτιμία Προγράμματος Σπουδών:** Τα ιδιωτικά ΑΕΙ υποχρεούνται συνταγματικά να ακολουθούν **το ίδιο ακριβώς πρόγραμμα σπουδών** με τα αντίστοιχα δημόσια, διασφαλίζοντας το υψηλό επίπεδο των παρεχόμενων γνώσεων χωρίς εκπτώσεις.
- **Υποχρεωτική Ενίσχυση του Δημόσιου Τομέα (ΑΕΙ και ΕΣΥ):** Εισάγουμε έναν πρωτοποριακό κοινωνικό κανόνα. **Μέρος των εσόδων των ιδιωτικών ΑΕΙ θα κατευθύνεται υποχρεωτικά στη χρηματοδότηση των δημόσιων πανεπιστημίων.** Αντίστοιχα, θεσμοθετείται ότι μέρος των εσόδων των ιδιωτικών νοσοκομείων θα κατευθύνεται στην ενίσχυση του Εθνικού Συστήματος Υγείας (ΕΣΥ).
- **Οριστική Έξωση των Κομματικών Παρατάξεων:** Οι κομματικές φοιτητικές παρατάξεις **δεν έχουν καμία θέση** στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας, δημόσια και ιδιωτικά. Απαγορεύεται ρητά ο διορισμός εκπροσώπων τους στα συμβούλια διοίκησης των ΑΕΙ και διακόπτεται κάθε είδους κρατική χρηματοδότηση προς αυτές.
- **Απόλυτη Ασφάλεια εντός των Ιδρυμάτων:** Το Κράτος εγγυάται την πλήρη ασφάλεια των πανεπιστημιακών χώρων από κακοποιά και αναρχικά στοιχεία. Διασφαλίζεται η σωματική ακεραιότητα και η υγεία των φοιτητών, του επιστημονικού και του υπαλληλικού προσωπικού, ως απαραίτητη προϋπόθεση για την ελεύθερη έκφραση των ιδεών και την ελευθερία της έρευνας.
- **Υποχρεωτική Εθνική και Πολιτική Παιδεία στη Βάση:** Για την υγιή κοινωνικοποίηση και τη δημιουργία άρτια καταρτισμένων Ελλήνων πολιτών, η εμπεριστατωμένη διδασχή της **ελληνικής ιστορίας**, της **ελληνικής γλώσσας**, του **Συντάγματος** και των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων καθίσταται **αυστηρά υποχρεωτική** σε όλες τις βαθμίδες της Πρωτοβάθμιας και Μέσης εκπαίδευσης.

5. Άρθρο 17: Συνταγματική Προστασία της Περιουσίας των Ελλήνων από τα Κερδοσκοπικά Funds

- **Η Αναγκαιότητα:** Το ισχύον πλαίσιο επέτρεψε την παράδοση του ιδιωτικού χρέους των Ελλήνων πολιτών σε αδιαφανείς, ξένες εταιρείες μεταβίβασης απαιτήσεων (Funds), οι οποίες, σε συνεργασία με τις τράπεζες, επιτίθενται στην ιδιοκτησία του ελληνικού λαού, απειλώντας τον πυρήνα της κοινωνικής συνοχής.
- **Η Πρόταση της Ελληνικής Λύσης:** Εισηγούμαστε τη ρητή προσθήκη διατάξεων στο Άρθρο 17 για την απόλυτη προστασία της περιουσίας των Ελλήνων πολιτών και **οπωσδήποτε της πρώτης κατοικίας** από τις εταιρείες μεταβίβασης απαιτήσεων (Funds). Παράλληλα, θεσμοθετείται το δικαίωμα της **κατά προτεραιότητα εξαγοράς του δανείου από τον ίδιο τον δανειολήπτη** στην τιμή, που προτίθεται η τράπεζα να το πουλήσει στο εκάστοτε Fund, βάζοντας οριστικό φρένο στην κερδοσκοπία εις βάρος των Ελλήνων.

6. Άρθρο 24: Το Νερό ως Δημόσιο Αγαθό και η Προστασία του Φυσικού Πλούτου από τα Συμφέροντα των ΑΠΕ

- **Η Στρέβλωση:** Οι δυνάμεις της παγκοσμιοποίησης και των διεθνών αγορών επιχειρούν την εμπορευματοποίηση των ζωτικών φυσικών πόρων και την καταστροφή του ελληνικού περιβάλλοντος, στο όνομα μιας δήθεν «πράσινης» ανάπτυξης, η οποία εξυπηρετεί αποκλειστικά ιδιωτικά κέρδη.
- **Η Πρόταση της Ελληνικής Λύσης:** Προτείνουμε τη ρητή αναθεώρηση του Άρθρου 24 με την προσθήκη των εξής απαράβατων κανόνων:
 - 1. Το νερό ορίζεται ρητά ως δημόσιο αγαθό.** Ανήκει αποκλειστικά στο Κράτος και στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ). **Απαγορεύεται ρητά και καθολικά η εκχώρηση της διαχείρισης ή της εκμετάλλευσής του σε ιδιώτες.**
 - 2. Απαγορεύεται ρητά και καθολικά η εγκατάσταση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ)** –όπως ανεμογεννήτριες και φωτοβολταϊκά– σε δάση, σε καμένα δάση, σε εύφορες καλλιεργήσιμες εκτάσεις, σε βιότοπους και σε προστατευόμενες περιοχές του δικτύου Natura. Το φυσικό περιβάλλον της Πατρίδας μας και η αγροτική μας γη προστατεύονται συνταγματικά, από την επιδρομή των κερδοσκόπων της ενέργειας.

7. Άρθρο 25: Προσθήκη Παραγράφου 5 για την Κοινωνικοποίηση του Κράτους και τον Έλεγχο των Πολιτικών

- **Η Φιλοσοφία:** Το μεταπολιτευτικό Κράτος έχει μετατραπεί σε έναν γραφειοκρατικό δυνάστη της κοινωνίας και σε πεδίο εξυπηρέτησης της κομματικής πελατείας. Η Ελληνική Λύση ανατρέπει αυτή τη δομή, επιστρέφοντας το Κράτος στους ιδιοκτήτες του, δηλαδή στους Έλληνες πολίτες.

- **Η Πρόταση της Ελληνικής Λύσης:** Προτείνουμε την προσθήκη νέας παραγράφου 5 στο Άρθρο 25, η οποία θα καθορίζει τη νέα αποστολή της Πολιτείας:

α. Το Κράτος ως Όργανο της Κοινωνίας: Το Κράτος παύει να είναι δυνάστης και μέσο κομματικής συναλλαγής. Μετατρέπεται σε όργανο, στα χέρια της κοινωνίας, για την εξυπηρέτηση του κοινωνικού συμφέροντος. Υποχρεούται συνταγματικά να διασφαλίζει την ελευθερία, την κοινωνική ασφάλεια, την κοινωνική ειρήνη, την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική δικαιοσύνη και τη δίκαιη κατανομή του εθνικού εισοδήματος, μέσω της δίκαιης φορολογίας. Παράλληλα, εγγυάται την ελεύθερη επιχειρηματικότητα και **τις ίσες ευκαιρίες** σε όλους τους τομείς για όλους τους Έλληνες πολίτες.

β. Σύνδεση Μισθών Πολιτικών με τον Ιδιωτικό Τομέα: Για την αποκατάσταση του αισθήματος δικαιοσύνης και τη ρήξη με τα προνομιακά καθεστώτα, ορίζεται ρητά ότι **οι μισθοί κάθε είδους πολιτικών αξιωματούχων του Δημοσίου, καθώς και των λοιπών ανώτατων κρατικών αξιωματούχων, θα αποτελούν συνάρτηση του βασικού μισθού στον ιδιωτικό τομέα.** Οι πολιτικοί θα βιώνουν άμεσα την οικονομική πραγματικότητα του Έλληνα εργαζόμενου.

8. Άρθρο 29: Αυστηρό Θεσμικό Πλαίσιο για τα Πολιτικά Κόμματα – Εθνικές και Οικονομικές Δικλείδες Ασφαλείας

Το ισχύον Άρθρο 29 έχει επιτρέψει σε κόμματα-«μπταξήδες» να συσσωρεύουν εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ χρεών, στις πλάτες των Ελλήνων φορολογουμένων, ενώ παράλληλα στερείται επαρκών μηχανισμών προστασίας απέναντι σε σχηματισμούς που υπονομεύουν την εθνική κυριαρχία. Η **Ελληνική Λύση** προτείνει τη ριζική αναθεώρηση του Άρθρου 29, εισάγοντας δύο απαράβατους κανόνες:

- **α. Οικονομικό Μπλόκο στα Χρεοκοπημένα Κόμματα:** Για την αποκατάσταση της διαφάνειας και του υγιούς ανταγωνισμού, θεσμοθετείται ο εξής κανόνας: **Απαγορεύεται ρητά η συμμετοχή στις εκλογές οποιουδήποτε πολιτικού κόμματος, που έχει παντός είδους ληξιπρόθεσμα και μη εξυπηρετούμενα χρέη** προς το Δημόσιο, προς τους εργαζόμενους στο ίδιο το κόμμα, προς τις τράπεζες, προς τα Ασφαλιστικά Ταμεία και προς τους Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας. Κόμματα που χρεοκοπούν τα ίδια, δεν έχουν κανένα ηθικό και νομικό δικαίωμα να διαχειρίζονται τις τύχες και το δημόσιο χρήμα του ελληνικού λαού.
- **β. Εθνική Θωράκιση του Κοινοβουλίου:** Το Σύνταγμα πρέπει να λειτουργεί ως ασπίδα του Έθνους-Κράτους απέναντι σε αντεθνικές μεθοδεύσεις και ξένα κέντρα αποφάσεων. Θεσπίζεται η **υποχρεωτική μη συμμετοχή στις εκλογές ή η άμεση αποβολή από τη Βουλή των Ελλήνων** οποιουδήποτε κόμματος το οποίο:
 1. Δεν αποτελείται από Έλληνες πολίτες ή ισχυρίζεται ψευδεπίγραφα ότι δεν αποτελείται από Έλληνες πολίτες.
 2. Εκφράζει απόψεις που θίγουν την εθνική ιστορία, την ιστορική αλήθεια και την εδαφική ακεραιότητα της χώρας.
 3. Τάσσεται ανοιχτά υπέρ των συμφερόντων ξένου Κράτους ή ανακινεί ανύπαρκτα, κατασκευασμένα μειονοτικά ζητήματα στην ελληνική επικράτεια.

9. Άρθρα 30, 31, 32 και 35: Ριζική Αναβάθμιση του Θεσμού του Προέδρου της Δημοκρατίας

Το ισχύον μεταπολιτευτικό μοντέλο έχει υποβαθμίσει τον Ανώτατο Αρχοντα της Χώρας σε ένα διακοσμητικό στοιχείο, το οποίο επιλέγεται πίσω από κλειστές πόρτες ως προϊόν κομματικών ισορροπιών. Μετά δε την αναθεώρηση του 2019, διορίζεται, επί της ουσίας, από τον εκάστοτε Πρωθυπουργό.

Η **Ελληνική Λύση** ανατρέπει αυτό το καθεστώς και προτείνει τη ριζική αναθεώρηση των σχετικών άρθρων, ώστε ο Πρόεδρος να αντλεί τη νομιμοποίησή του απευθείας από τη λαϊκή βάση και να λειτουργεί, ως ισχυρό θεσμικό αντίβαρο, απέναντι στην πρωθυπουργική παντοκρατορία:

• **Άρθρο 30 παράγραφος 1: Θητεία και Αποκατάσταση Αρμοδιοτήτων:**

1. Η διάρκεια της θητείας του Προέδρου της Δημοκρατίας ορίζεται σε τέσσερα έτη. Η συνολική του θητεία **θα είναι μέχρι δύο (2) τετραετίες**, υπό την απαράβατη προϋπόθεση της επανεκλογής του, διασφαλίζοντας τη δημοκρατική ανανέωση.
2. Ακυρώνουμε τον ευνουχισμό των εξουσιών του 1986. Αποκαθιστούμε τον ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας ως πραγματικό ρυθμιστή του Πολιτεύματος. **Επανερχονται** δηλαδή, στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας **τουλάχιστον οι ουσιαστικές ρυθμιστικές αρμοδιότητες που προέβλεπε αρχικά το Σύνταγμα του 1975**, δίνοντάς του τη δύναμη να ελέγχει αποτελεσματικά τα πεπραγμένα της εκάστοτε κυβέρνησης.

- **Άρθρο 31: Αυστηρά Εθνικά Κριτήρια Εκλογιμότητας:** Για την Ελληνική Λύση, η ηγεσία της χώρας πρέπει να ταυτίζεται απόλυτα με τις ρίζες, την ιστορία και το μέλλον του Ελληνισμού. Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα εκλέγεται **μόνον γεννημένος Έλληνας πολίτης**, ο οποίος θα έχει από πατέρα ή μητέρα ελληνική καταγωγή, θα διαθέτει **αποκλειστικά και μόνο την ελληνική υπηκοότητα** και θα έχει συμπληρώσει το τεσσαρακοστό (40ό) έτος της ηλικίας του.

• **Άρθρο 32: Άμεση Εκλογή από τον Λαό και Διαδικασία Υποψηφιότητας:**

- ο **α. Λαϊκή Νομιμοποίηση:** Καταργείται η εκλογή από τη Βουλή. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας **θα εκλέγεται άμεσα και απευθείας από τον ίδιο τον Ελληνικό Λαό** με καθολική ψηφοφορία.
- ο **β. Διεύρυνση της Δημοκρατικής Βάσης:** Σπάμε το μονοπώλιο των κομματικών αποκλειστικά επιλογών. Υποψήφιος Πρόεδρος θα είναι το πρόσωπο εκείνο που θα προτείνεται, είτε από κοινοβουλευτικά κόμματα, είτε από τουλάχιστον δέκα (10) βουλευτές, είτε απευθείας από τη λαϊκή βάση, μέσω της υπογραφής **διακοσίων χιλιάδων (200.000) πολιτών**.

- **Άρθρο 35: Κατάργηση της Ανευθυνότητας και Καθιέρωση Ευθύνης:** Ανατρέπουμε το καθεστώς της θεσμικής ανευθυνότητας. Ορίζεται ρητά ότι **ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα είναι πλήρως υπεύθυνος για την υπογραφή του και για τις πράξεις του**, λογοδοτώντας άμεσα ενώπιον του νόμου και του ελληνικού λαού, βάζοντας τέλος στην υπογραφή επιζήμιων για το Έθνος διαταγμάτων χωρίς συνέπειες.

10. Άρθρα 44, 51, 54 και 61: Καθιέρωση Άμεσης Δημοκρατίας, Σταθερού Εκλογικού Κύκλου και Ριζικής Εξυγίανσης του Βουλευτικού Αξιώματος

Η **Ελληνική Λύση** εισηγείται τη ριζική αναθεώρηση των διατάξεων που αφορούν τη λαϊκή έκφραση και τη λειτουργία του Κοινοβουλίου, σπάζοντας τα προνομιακά καθεστώτα και τις μεθοδεύσεις του πολιτικού κατεστημένου:

Άρθρο 44 παράγραφος 2: Δεσμευτικά Δημοψηφίσματα με Λαϊκή Πρωτοβουλία

- **Η Αναθεώρηση:** Απελευθερώνουμε τον θεσμό του δημοψηφίσματος από την αποκλειστική κυβερνητική χειραγώγηση. Στο εξής ορίζεται ρητά ότι: **«Θα διεξάγονται υποχρεωτικά δεσμευτικά δημοψηφίσματα επί παντός θέματος και όταν το ζητήσουν εκατό χιλιάδες (100.000) πολίτες»**. Η ζώσα λαϊκή βούληση καθίσταται πλέον ο υπέρτατος κριτής της πολιτικής ζωής.

Άρθρο 51 παράγραφος 4: Αυτοπρόσωπη Ψηφοφορία και Όριο Θητειών

- **α. Διασφάλιση του Αδιάβλητου της Ψήφου:** Για την αποτροπή κάθε πιθανότητας αλλοίωσης του εκλογικού αποτελέσματος και αποδόμησης της εκλογικής διαδικασίας, ορίζεται συνταγματικά ότι: **«Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος εντός της Επικράτειας θα γίνεται αποκλειστικά και μόνο με αυτοπρόσωπη παρουσία του εκλογέα στα Εκλογικά Τμήματα»**. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζονται απόλυτα η μυστικότητα, η ατομικότητα, το ταυτόχρονο και η εγκυρότητα της ψήφου.
- **β. Τέλος στους Ισόβιους Βουλευτές:** Για την ανανέωση του πολιτικού προσωπικού και το σπάσιμο των πελατειακών δικτύων, θεσπίζεται ανώτατο όριο εκλογιμότητας. Οι βουλευτές θα εκλέγονται το ανώτερο για **τρεις (3) τετραετείς θητείες (ή συνολικά 12 έτη)**, με μόνη εξαίρεση τον εκάστοτε εν ενεργεία αρχηγό κόμματος.

Άρθρο 54 παράγραφοι 1 και 3: Συνταγματικά Σταθερή Τετραετία

- **Η Αναθεώρηση:** Βάζουμε τέλος στους εκλογικούς αιφνιδιασμούς και τους τακτικισμούς των Πρωθυπουργών, οι οποίοι εργαλειοποιούν τις πρόωρες εκλογές με βάση τις δημοσκοπήσεις και το στενό κομματικό τους συμφέρον. **Η κοινοβουλευτική περίοδος ορίζεται ως σταθερά τετραετής**, χωρίς καμία δυνατότητα πρόωρης διάλυσης της Βουλής για μικροκομματικούς υπολογισμούς.

Άρθρο 61: Πλήρης Κατάργηση της Βουλευτικής Ασυλίας και Υποχρεωτική Παρουσία

- **α. Ισότητα Απέναντι στον Νόμο:** Ο βουλευτής **δεν θα έχει ασυλία για ποινικά αδικήματα σε καμία απολύτως περίπτωση**. Καταργείται η χρονοβόρα και προκλητική διαδικασία όπου η Δικαιοσύνη αποστέλλει αίτημα στη Βουλή για την άρση της ασυλίας σωρεία υποθέσεων. Η ποινική δίωξη θα ασκείται άμεσα, όπως ακριβώς συμβαίνει για κάθε απλό Έλληνα πολίτη.
- **β. Όρια Προστασίας του Λειτουργήματος:** Ο βουλευτής δεν θα διώκεται αποκλειστικά και μόνο για την ψήφο του στη Βουλή, καθώς και για τις ελεύθερες, κατά συνείδηση αγορεύσεις του εντός του Κοινοβουλίου. Η προστασία αυτή **αίρεται πλήρως** εάν οι αγορεύσεις του θίγουν συγκεκριμένα πρόσωπα με το αδίκημα της συκοφαντικής δυσφήμισης.
- **γ. Ποινή Απουσίας από τα Έδρανα:** Η παρουσία του βουλευτή στις συνεδριάσεις της Βουλής (τόσο στις Επιτροπές όσο και στην Ολομέλεια) καθίσταται αυστηρά υποχρεωτική. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης απουσίας, θα περικόπτεται σοβαρά, η **βουλευτική αποζημίωση** για τη συγκεκριμένη συνεδρίαση. Η Βουλή θα αποκτήσει ξανά βουλευτές και όχι μόνο άδεια έδρανα.

11. Άρθρα 68 και 73: Ενίσχυση του Κοινοβουλευτικού Ελέγχου και Νομοθέτηση από τη Βάση

Η **Ελληνική Λύση** προτείνει τη ριζική αναθεώρηση των διατάξεων που αφορούν τον έλεγχο της εκάστοτε κυβέρνησης και τη διαδικασία παραγωγής νόμων, αφαιρώντας από την κυβερνητική πλειοψηφία τη δυνατότητα να συγκαλύπτει σκάνδαλα και να μονοπωλεί τη νομοθετική πρωτοβουλία: **Άρθρο 68: Υποχρεωτική Σύσταση Εξεταστικών Επιτροπών από την Αντιπολίτευση**

- **Η Αναγκαιότητα:** Το μεταπολιτευτικό καθεστώς επέτρεψε στις εκάστοτε κυβερνητικές πλειοψηφίες να χρησιμοποιούν την αριθμητική τους υπεροχή για να απορρίπτουν τη σύσταση εξεταστικών επιτροπών, θάβοντας σκάνδαλα και αφήνοντας πολιτικούς υπευθύνους στο απυρόβλητο.
 - **Η Πρόταση της Ελληνικής Λύσης:** Ανατρέπουμε αυτό το καθεστώς συγκάλυψης. Το Άρθρο 68 αναθεωρείται ρητά ως εξής:
- 1. Δικαίωμα της Μειοψηφίας:** Σύμφωνα με την τελευταία αναθεώρηση του 2019, η Βουλή συνιστά εξεταστικές επιτροπές –μέχρι δύο (2) ανά κοινοβουλευτική

περίοδο— εφόσον η σχετική έγγραφη πρόταση τουλάχιστον δέκα (10) βουλευτών υπερψηφιστεί από τα **δύο πέμπτα (2/5) του συνόλου των βουλευτών** (120 βουλευτές), ανεξαρτήτως της αρνητικής ψήφου της κυβερνητικής πλειοψηφίας.

2. Υποχρεωτική Εισαγωγή στην Ολομέλεια: Επειδή όμως, το Προεδρείο της Βουλής, δεν φέρνει προς συζήτηση αυτές τις προτάσεις, ορίζουμε ότι, σε κάθε περίπτωση, τα ανωτέρω αιτήματα και οι προτάσεις της μειοψηφίας **θα εισάγονται υποχρεωτικά και άμεσα στην Ολομέλεια της Βουλής** προς συζήτηση και λήψη απόφασης, χωρίς να μπορούν να μπλοκαριστούν από τον Πρόεδρο της Βουλής.

Άρθρο 73 παράγραφοι 1 και 6: Δικαίωμα Πρότασης Νόμων από 30.000 Πολίτες

- **Η Αναθεώρηση:** Σπάμε το ολιγαρχικό μονοπώλιο της εκτελεστικής εξουσίας στη νομοθέτηση. Το δικαίωμα πρότασης νόμων διευρύνεται και επιστρέφει στην κοινωνία. Στο εξής θα ορίζεται συνταγματικά ότι: **«Το δικαίωμα πρότασης νόμων ανήκει στη Βουλή, στην Κυβέρνηση και, εφόσον το ζητήσουν τριάντα χιλιάδες (30.000) πολίτες, για κάθε θέμα».**
- **Υποχρέωση της Βουλής:** Σε όλες τις περιπτώσεις, ο Πρόεδρος της Βουλής **είναι υποχρεωμένος συνταγματικά**, να εισάγει, όλες τις ανωτέρω προτάσεις νόμων της Βουλής και των πολιτών, προς επεξεργασία, συζήτηση και ψήφιση, με την ίδια ακριβώς διαδικασία που ακολουθείται για τα κυβερνητικά νομοσχέδια. Ο λαός αποκτά πλέον άμεση νομοθετική δύναμη.

12. Άρθρα 77, 78 και 79: Εθνικός Έλεγχος των Διεθνών Συμβάσεων, Οικονομική Δικαιοσύνη και Δημοσιονομική Λογοδοσία

Η **Ελληνική Λύση** καταθέτει συγκεκριμένες συνταγματικές προτάσεις που θωρακίζουν το Έθνος-Κράτος απέναντι στις υπερεθνικές δεσμεύσεις της παγκοσμιοποίησης και προστατεύουν το εισόδημα του Έλληνα πολίτη, από τη φορολογική αφαίμαξη και την κυβερνητική αсуδοσία:

Άρθρο 77 παράγραφος 3: Έλεγχος Αντισυνταγματικότητας Διεθνών Συμβάσεων

- **Η Αναγκαιότητα:** Το πολιτικό κατεστημένο της χώρας, πέραν των αντισυνταγματικών νόμων που ψηφίζει, υπογράφει συχνά διεθνείς συμβάσεις και συνθήκες που εκχωρούν εθνική κυριαρχία ή κυριαρχικά δικαιώματα και θίγουν τα

συμφέροντα του Ελληνισμού, εγκλωβίζοντας τη χώρα σε υπερεθνικά δεσμά ερήμην του Συντάγματος.

- **Η Πρόταση της Ελληνικής Λύσης:** Εισάγουμε μια ιστορική δικλείδα ασφαλείας. Στο Άρθρο 77 θεσμοθετείται η εξής διάταξη: **«Κάθε ελληνικό δικαστήριο, είτε αυτεπάγγελα είτε κατόπιν αιτήσεως κάποιου εκ των διαδίκων, θα έχει τη δυνατότητα παραπομπής για έλεγχο αντισυνταγματικότητας, στο Συνταγματικό Δικαστήριο, οποιασδήποτε διάταξης νόμου, ακόμη και ψηφισμένων διεθνών συμβάσεων».** Κανένας ξένος θεσμός και καμία διεθνής σύμβαση δεν μπορεί να υπερβαίνει το Σύνταγμα των Ελλήνων.

Άρθρο 78 παράγραφοι 2 και 6: Σταθερός Φορολογικός Συντελεστής και Κατάργηση των Τεκμηρίων

- **α. Πραγματικό Καθαρό Εισόδημα:** Ανατρέπουμε το ληστρικό φορολογικό σύστημα που εξοντώνει την ελληνική κοινωνία. Ορίζεται συνταγματικά ότι: **«Οι Έλληνες πολίτες θα συνεισφέρουν, χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, με σταθερό και ισοδύναμο φορολογικό συντελεστή για φόρο εισοδήματος και ΦΠΑ, ανάλογα με τα πραγματικά καθαρά τους εισοδήματα».** Η φορολόγηση θα επιβάλλεται αυστηρά χωρίς τεκμήρια και αφού προηγουμένως αφαιρεθούν τα παντός είδους έξοδα των πολιτών, όπως γίνεται με τις επιχειρήσεις.
- **β. Απόλυτη Απαγόρευση Αναδρομικότητας:** Για τη διασφάλιση της οικονομικής σταθερότητας και του προγραμματισμού των νοικοκυριών, θεσπίζεται ο απαράβατος κανόνας: **«Φόρος ή οποιοδήποτε άλλο οικονομικό βάρος δεν θα μπορεί σε καμία περίπτωση να επιβληθεί με νόμο αναδρομικής ισχύος, ακόμη και αν αυτός αφορά στο προηγούμενο οικονομικό έτος».**

Άρθρο 79: Υποχρεωτικός Ισολογισμός και Ετήσια Δημόσια Λογοδοσία της Κυβέρνησης

- **Η Αναθεώρηση:** Βάζουμε τέλος στην κρυφή διαχείριση του δημόσιου χρήματος και στους πλασματικούς προϋπολογισμούς που οδήγησαν τη χώρα στη χρεοκοπία. Το Άρθρο 79 αναδιαμορφώνεται ριζικά: **«Η Κυβέρνηση θα υποχρεούται συνταγματικά να συντάσσει και να καταθέτει στη Βουλή, μαζί με τον ετήσιο Προϋπολογισμό, και τον πλήρη Ισολογισμό του Κράτους».** Επιπλέον, στο τέλος κάθε έτους, το Υπουργικό Συμβούλιο θα προβαίνει υποχρεωτικά σε **δημόσια λογοδοσία** ενώπιον της Ολομέλειας της Βουλής για την πιστή και αυστηρή τήρηση του προϋπολογισμού που είχε ψηφιστεί κατά το προηγούμενο έτος.

Άρθρα 81, 86, 89 και 90: Διαχωρισμός Εξουσιών, Τέλος στο Προνομιακό Καθεστώς των Υπουργών και αποκομματικοποίηση της Δικαιοσύνης

Η **Ελληνική Λύση** εισηγείται τη λήψη δραστικών μέτρων, στον σκληρό πυρήνα της εκτελεστικής και δικαστικής εξουσίας, σπάζοντας τα πελατειακά δίκτυα και τις συνταγματικές ασυλίες που εξέθρεψαν τη διαφθορά της Μεταπολίτευσης:

Άρθρο 81 παράγραφος 2: Ρητό Ασυμβίβαστο Βουλευτή-Υπουργού και Πενταετές Ένσημο στην Αγορά

- **α. Απόλυτος Διαχωρισμός Νομοθετικής και Εκτελεστικής Εξουσίας:** Για να πάψει η Βουλή να είναι το πειθήνιο όργανο των κυβερνητικών επιθυμιών, θεσμοθετείται το εξής απαράβατο ασυμβίβαστο: **«Όποιος βουλευτής διορίζεται Υπουργός ή Υφυπουργός, παραιτείται αυτοδικαίως από το βουλευτικό του αξίωμα και δεν έχει το δικαίωμα επιστροφής στη Βουλή».**
- **β. Τέλος στους Κομματικούς Σωλήνες:** Βάζουμε φρένο στους επαγγελματίες πολιτικούς που κυβερνούν χωρίς να έχουν εργαστεί ποτέ στη ζωή τους. Ορίζεται συνταγματικά ότι: **«Κανένας δεν θα διορίζεται μέλος της Κυβέρνησης, εάν προηγουμένως δεν έχει ασκήσει αποδεδειγμένα επάγγελμα στην Ελλάδα για τουλάχιστον μία πενταετία (5 έτη), διαθέτοντας την αντίστοιχη επαγγελματική ασφάλιση».** Δεν θεωρείται επάγγελμα, κατά την ανωτέρω έννοια, η οποιαδήποτε εργασία σε πολιτικό κόμμα.

Άρθρο 86: Πλήρης Κατάργηση του άρθρου 86 περί Ποινικής Ευθύνης Υπουργών και Υφυπουργών

- **Η Αναίρεση του Προνομίου:** Το άρθρο 86, το οποίο αποτέλεσε το μεγαλύτερο θεσμικό πλυντήριο σκανδάλων, **καταργείται ολόκληρο.**
- **Η Διάταξη:** Τα μέλη της Κυβέρνησης απογυμνώνονται από κάθε ειδικό συνταγματικό και δικονομικό προνόμιο. **Θα δικάζονται για κάθε πράξη ή παράλειψή τους από τα κοινά ποινικά δικαστήρια, ακριβώς όπως και οι υπόλοιποι Έλληνες πολίτες.** Η ισότητα απέναντι στον νόμο γίνεται πράξη.

Άρθρο 89: Απόλυτο Ασυμβίβαστο Δικαστών και Κυβερνητικών Θέσεων

- **Η Αναγκαιότητα:** Βάζουμε τέλος στις υπόγειες συναλλαγές μεταξύ δικαστικής και εκτελεστικής εξουσίας, όπου ανώτατοι δικαστές ανταμείβονται με κυβερνητικές θέσεις ή θέσεις στα ψηφοδέλτια ή προσδοκούν θέσεις στη Διοίκηση ή σε Ανεξάρτητες Αρχές, μετά την αφυπηρέτησή τους.

- **Η Πρόταση της Ελληνικής Λύσης:** Το Άρθρο 89 τροποποιείται ρητά: «Απαγορεύεται καθολικά η ανάθεση διοικητικών ή κυβερνητικών καθηκόντων σε εν ενεργεία δικαστικούς λειτουργούς». Παράλληλα, εισάγεται η εξής εθνική ασφαλιστική δικλείδα: «Δεν επιτρέπεται η συμμετοχή δικαστικών λειτουργών, με οποιαδήποτε ιδιότητα, στην Κυβέρνηση ή η τοποθέτησή τους σε Ανεξάρτητες Αρχές, σε ΝΠΔΔ, σε Δημόσιους Οργανισμούς και γενικά σε Δημόσιους Φορείς μετά την αφυπηρέτησή τους». Ο δικαστής οφείλει να μένει πιστός στο λειτούργημά του, χωρίς το δέλεαρ μελλοντικών κυβερνητικών διορισμών, που τον εξαρτά από το άρμα της εκάστοτε κυβέρνησης.

Άρθρο 90 παράγραφοι 1 και 5: Αυτοδιοίκηση της Δικαιοσύνης με Κλήρωση

- **Η Αναθεώρηση:** Αφαιρούμε από την εκάστοτε κυβέρνηση το δικαίωμα να επιλέγει με πολιτικά κριτήρια την ηγεσία της Δικαιοσύνης, χειραγωγώντας τις αποφάσεις της.
- **Η Διάταξη:** Οι δικαστικοί λειτουργοί (δικαστές και εισαγγελείς όλων των βαθμών) θα προάγονται και θα μετατίθενται με προεδρικό διάταγμα, αποκλειστικά και μόνο έπειτα από πρόταση ενός **Ειδικού Συμβουλίου Επιλογής**. Το συμβούλιο αυτό θα συγκροτείται από ανθρώπους του ίδιου του χώρου της Δικαιοσύνης, δηλαδή θα αποτελείται από δικαστές και δικηγόρους, οι οποίοι **θα επιλέγονται με κλήρωση**. Η εκτελεστική εξουσία δεν θα έχει πλέον κανέναν λόγο και καμία ανάμειξη στη δικαστική ιεραρχία.

13. Άρθρα 99, 100 και 101Α: Έλεγχος της Δικαστικής Εξουσίας, Ίδρυση Συνταγματικού Δικαστηρίου και Κατάργηση των Υπερεθνικών Διευθυντηρίων

Άρθρο 99: Αδιάβλητος Έλεγχος των Δικαστών – Αγωγές Κακοδικίας

- **Η Αναγκαιότητα:** Η δικαστική ανεξαρτησία δεν μπορεί να μετατρέπεται σε καθεστώς ασυλίας για δικαστικούς λειτουργούς που αυθαιρετούν ή υποκύπτουν σε συμφέροντα ή σε πιέσεις. Η λογοδοσία πρέπει να ισχύει για όλους.
- **Η Πρόταση της Ελληνικής Λύσης:** Το Άρθρο 99 αναδιαμορφώνεται ριζικά: «Αγωγές κακοδικίας εναντίον δικαστών θα δικάζονται από ειδικό δικαστήριο, το οποίο θα συγκροτείται από άλλους νομικούς στο επάγγελμα, υποχρεωτικά εκτός της περιφέρειας και της έδρας όπου

υπηρετεί ο εναγόμενος δικαστής». Με αυτόν τον τρόπο διασφαλίζεται η αμεροληψία της διαδικασίας και σπάει κάθε τοπικό δίκτυο συναδελφικής αλληλοκάλυψης.

Άρθρο 100: Μετονομασία του ΑΕΔ σε Συνταγματικό Δικαστήριο και Καθολική Ακυρότητα

- **Η Θεσμική Τομή:** Το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο (ΑΕΔ) **μετονομάζεται σε Συνταγματικό Δικαστήριο**. Του ανατίθεται ο ρόλος του απόλυτου θεματοφύλακα της συνταγματικής τάξης απέναντι στην κυβερνητική ασυδοσία και τις ξένες επιβουλές.
- **Η Διάταξη:** Κάθε διάταξη νόμου, **συμπεριλαμβανομένων και των διεθνών συνθηκών**, που θα παραπέμπεται ενώπιόν του (σύμφωνα με το Άρθρο 77 παρ. 3) και θα κηρύσσεται αντισυνταγματική από το Συνταγματικό Δικαστήριο, **θα είναι αναδρομικά άκυρη και ανίσχυρη**. Δεν θα παράγει κανένα έννομο αποτέλεσμα **για όλο τον λαό** από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης ή από τον χρόνο που θα ορίζεται με την απόφαση.
- **Η Σύθεση:** Το δικαστήριο αυτό **συγκροτείται αποκλειστικά με κλήρωση** και αποτελείται από δεκαπέντε (15) μέλη: πέντε (5) ανώτατους δικαστές, πέντε (5) καθηγητές νομικής και πέντε (5) δικηγόρους στον Άρειο Πάγο. Η θητεία τους θα είναι εννεαετής (9 έτη), με ανανέωση του ενός τρίτου (1/3) των μελών ανά τριετία, ώστε να μην εξαρτάται από τον εκάστοτε εκλογικό κύκλο.

Άρθρο 101Α: Ξήλωμα της Βιομηχανίας των «Ανεξάρτητων Αρχών»

- **Η Θέση της Ελληνικής Λύσης:** Οι δεκάδες ανεξάρτητες αρχές (κοντά στις 40), που ιδρύθηκαν με απλούς νόμους αποτελούν δημιουργήματα της παγκοσμιοποίησης για τη εύκολη διάχυση των κυβερνητικών ευθυνών, με ταυτόχρονη σπατάλη του δημοσίου χρήματος.
- **Η Πρόταση της Ελληνικής Λύσης:** Εισάγουμε ρητή διάταξη εκκαθάρισης: **«Καταργούνται άμεσα όλες οι Ανεξάρτητες Αρχές, εκτός των πέντε (5) που προβλέπονται ρητά και περιοριστικά στο Σύνταγμα»** (ΑΣΕΠ, Συνήγορος του Πολίτη, Αρχή Προστασίας Δεδομένων, ΕΣΡ, ΑΔΑΕ).
- **Διαδικασία Επιλογής με Αυξημένη Πλειοψηφία:** Η επιλογή των μελών των πέντε αυτών συνταγματικών Αρχών θα γίνεται αποκλειστικά με απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής, χωρίς την παρέμβαση διορισμένων «συμβουλίων ειδικών». Παράλληλα, **επανέρχεται η αυξημένη πλειοψηφία**

των τεσσάρων πέμπτων (4/5) των μελών της Διάσκεψης των Προέδρων, ακυρώνοντας την αντιδημοκρατική μείωση στα 3/5 που επέβαλε η κυβέρνηση το 2019 για να ελέγχει κομματικά τις Αρχές.

14. Άρθρο 102: Η Συνταγματική Κατοχύρωση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της «Δημοκρατίας του Δήμου»

Προκειμένου να σπάσει οριστικά το υδροκέφαλο Αθηνοκεντρικό Κράτος, που απομυζά τους πόρους της χώρας και οδηγεί στην ερήμωση της ελληνικής υπαίθρου, η **Ελληνική Λύση** εισηγείται τη ριζική αναθεώρηση του Άρθρου 102 του Συντάγματος, μετατρέποντας τους δήμους και τις περιφέρειες, σε πραγματικά κύτταρα τοπικής δημοκρατίας και οικονομικής αυτοτέλειας:

- **α. Θεσμοθέτηση Ουσιαστικού Τεκμηρίου Αρμοδιότητας:** Ανατρέπουμε τη συγκεντρωτική δομή εξουσίας προς όφελος των τοπικών κοινωνιών. Κατοχυρώνεται ρητά το εξής τεκμήριο αρμοδιότητας: **«Όποια αρμοδιότητα δεν προβλέπεται ρητά από το Σύνταγμα ότι ανήκει στην Κεντρική Κυβέρνηση, αυτή εκ του Συντάγματος θα ανήκει αυτοδίκαια στην Τοπική Αυτοδιοίκηση».**

Δηλαδή, δεν θα αναζητεί η τοπική αυτοδιοίκηση αρμοδιότητες, θα τις έχει εκ του Συντάγματος και το Κράτος, είναι εκείνο, που θα πρέπει να αποδεικνύει ότι μια αρμοδιότητα είναι δική του.

- **β. Εγκαθίδρυση της «Δημοκρατίας του Δήμου»:** Η διοικητική αποκέντρωση παύει να είναι μια τυπική, γραφειοκρατική μεταφορά εγγράφων και αρμοδιοτήτων χωρίς αντίκρισμα. Εισάγεται η πραγματική αποκέντρωση στην άσκηση της εξουσίας, φέρνοντας τη λήψη των τοπικών αποφάσεων στα χέρια του Έλληνα πολίτη.
- **γ. Υποχρεωτικά Δεσμευτικά Τοπικά Δημοψηφίσματα:** Η φωνή της τοπικής κοινωνίας αποκτά απόλυτη νομική ισχύ. Με πρόταση πολιτών που εκπροσωπούν το **10% του τοπικού εκλογικού σώματος**, θα προκηρύσσεται υποχρεωτικά **δεσμευτικό τοπικό δημοψήφισμα** για οποιοδήποτε τοπικό ζήτημα.
- **δ. Δημόσια Λογοδοσία και Αυτοδικαίως Έκπτωση των Αιρετών:** Βάζουμε τέλος στην αδιαφάνεια των τοπικών αρχόντων. Τα αιρετά όργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης υποχρεούνται σε δημόσια λογοδοσία, ενώ **θα εκπίπτουν αυτοδικαίως του αξιώματός τους** σε περίπτωση ποινικής καταδίκης τους για τα αδικήματα που θα προβλέπει ειδικός, αυστηρός «νόμος περί λογοδοσίας».

- **ε. Περιέλευση της Δημόσιας Περιουσίας στους ΟΤΑ:** Για να αποκτήσουν οι τοπικές κοινωνίες πραγματική οικονομική αυτοτέλεια και να πάψουν να είναι «ζήτουλες» του κεντρικού κράτους, οποιοδήποτε μη ιδιωτικό, περιουσιακό αντικείμενο βρίσκεται εντός της εδαφικής επικράτειας ενός ΟΤΑ (κτήρια, δάση, δρόμοι και λοιπά ακίνητα) **περιέρχεται στην πλήρη κυριότητα και διαχείριση του αντίστοιχου ΟΤΑ**. Από τη διάταξη αυτή εξαιρούνται αυστηρά και μόνο τα αντικείμενα της εθνικής άμυνας, καθώς και τα εθνικά δίκτυα ενέργειας, τηλεπικοινωνιών, εθνικών οδών και σιδηροδρόμων, τα οποία παραμένουν υπό τον έλεγχο του Κράτους.
- **στ) Γνήσιο Δημοκρατικό Εκλογικό Σύστημα:** Καταργούνται τα καλπονοθευτικά συστήματα που νομοθετεί η εκάστοτε κυβέρνηση για να ελέγχει κομματικά τους δήμους. Εισάγεται ένα σταθερό, δημοκρατικό εκλογικό σύστημα για την εκλογή των διοικήσεων των ΟΤΑ, το οποίο θα εξασφαλίζει την πραγματική αναλογική αντιπροσώπευση της βούλησης των πολιτών στον Δήμο και την Περιφέρεια.

15. Άρθρο 110: Εγκαθίδρυση της Δυναμικής Δημοκρατίας στην Αναθεώρηση του Συντάγματος

Η **Ελληνική Λύση** προτείνει τη ριζική αναθεώρηση, της ίδιας της διαδικασίας αλλαγής του Καταστατικού Χάρτη της Χώρας, αφαιρώντας το μονοπώλιο των αποφάσεων από το πολιτικό κατεστημένο και παραδίδοντας τα κλειδιά της συνταγματικής εξέλιξης στον Κυρίαρχο Ελληνικό Λαό:

Άρθρο 110: Η Ριζοσπαστική Μεταρρύθμιση της Αναθεωρητικής Διαδικασίας

- α. Εισαγωγή Δυναμικής – Ζωντανής Δημοκρατίας:** Ανατρέπουμε το στατικό, απονευρωμένο και δυσκίνητο μοντέλο αναθεώρησης, που κρατά τη χώρα εγκλωβισμένη σε παρωχημένες θεσμικές δομές. Το Σύνταγμα μετατρέπεται σε έναν ζωντανό οργανισμό που ανταποκρίνεται στις ανάγκες της εποχής και του Έθνους.
- β. Κατάργηση της Απαγορευτικής Προθεσμίας:** Καταργείται οριστικά η πενταετής απαγορευτική προθεσμία για την επανεξέταση συνταγματικών διατάξεων. Εφόσον συγκεκριμένες διατάξεις αποδεικνύονται στην πράξη προδήλως προβληματικές ή επιζήμιες για τα εθνικά και λαϊκά συμφέροντα, η Πολιτεία οφείλει να έχει το δικαίωμα άμεσης διόρθωσής τους.

- γ. Αναθεώρηση του Συνόλου των Διατάξεων:** Όλες οι διατάξεις του Συντάγματος θα υπόκεινται πλέον σε αναθεώρηση. Θα προβλεφθούν ανάλογες, αυξημένες πλειοψηφίες, σε άμεση συνάρτηση με τη σπουδαιότητα των υπό αναθεώρηση διατάξεων. Τίθεται μόνο, ως απαραίτητος συνταγματικός κανόνας ότι, **οποιαδήποτε αναθεώρηση θα αποβλέπει αποκλειστικά και μόνο στη διεύρυνση της δημοκρατίας** και όχι σε περιστολή της.
- δ. Ταχεία Διαδικασία και Λαϊκή Πρωτοβουλία (200.000 Πολίτες):** Η διαδικασία αναθεώρησης απλοποιείται και **θα περατώνεται εντός μίας και μόνο κοινοβουλευτικής περιόδου**, καταργώντας την ανάγκη δύο διαδοχικών (προτείνουσας και αναθεωρητικής) Βουλών. Η διαδικασία θα εκκινεί:
1. Είτε με απόφαση της Βουλής, κατόπιν πρότασης τουλάχιστον πενήντα (50) βουλευτών και με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του όλου αριθμού των μελών της.
 2. Είτε **υποχρεωτικά**, όταν το ζητήσουν εγγράφως τουλάχιστον **διακόσιες χιλιάδες (200.000) πολίτες**.
- ε. Υποχρεωτικό Δημοψήφισμα με Ειδικό Ερωτηματολόγιο:** Σπάμε τις λευκές επιταγές της εκτελεστικής εξουσίας. Σε κάθε περίπτωση, οι αναθεωρούμενες διατάξεις που ψηφίζονται από τη Βουλή, **θα τίθενται υποχρεωτικά σε εθνικό δημοψήφισμα**. Ο λαός θα αποφασίζει **μία προς μία** για τις αλλαγές, μέσω **ειδικού ερωτηματολογίου**, εγκρίνοντας ή απορρίπτοντας ξεχωριστά κάθε αναθεωρούμενη διάταξη.

A.6.

**ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΑΓΟΡΗΤΗ ΤΗΣ Κ.Ο.
«ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ “ΝΙΚΗ”»,
Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΡΟΥΝΤΑ**

A) Η αξία ενός ισχυρού και δημοκρατικού Συντάγματος και η σημασία μιας αναθεώρησης προς τη σωστή κατεύθυνση.

A1) Το Σύνταγμα είναι ο θεμελιώδης και ανώτατος νόμος του κράτους, ο καταστατικός χάρτης του πολιτεύματος και η βάση της Ελληνικής έννομης τάξης. Δεν είναι ένα απλό κείμενο, το οποίο έχει ενσωματωμένο ένα σύνολο κανόνων, αλλά αποτελεί την πολιτική και νομική έκφραση και υλοποίηση της οργανωμένης σε κανόνες πολιτείας. Είναι συγχρόνως και ένας χάρτης, ένα κείμενο με κανονιστική ισχύ, οι διατάξεις του οποίου είναι γενικές, με πανηγυρικό χαρακτήρα και διάσταση και όχι αυστηρά εξειδικευμένες, όπως αυτές του τυπικού νόμου, ώστε να προσαρμόζονται διαχρονικά στις εκάστοτε κοινωνικές συνθήκες. Για τον λόγο αυτό η ερμηνεία του έχει καθοριστική σημασία, γιατί από την ποιότητα και την κατεύθυνση της, μπορεί να αλλοιωθεί τόσο ο θεμελιώδης χαρακτήρας του όσο και ο θεμελιώδης χαρακτήρας του Πολιτεύματος αλλά και του ίδιου του Ελληνικού έθνους.

Ως ο ανώτατος λοιπόν νόμος του κράτους και ως ο καταστατικός χάρτης του πολιτεύματός μας, αφενός ορίζει το πώς συγκροτείται και ασκείται η κρατική εξουσία εντός μίας συγκεκριμένης κοινωνίας και αφετέρου το ποια είναι τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα των πολιτών. Επιπλέον υπερισχύει κάθε άλλου κανόνα δικαίου και δεσμεύει τόσο τη νομοθετική όσο και την εκτελεστική και δικαστική εξουσία. Διαθέτει κάποια βασικά χαρακτηριστικά, τα οποία αποτελούν και την φυσιογνωμία του. Αυτά τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ονομάζονται θεμελιώδεις ή οργανωτικές βάσεις του πολιτεύματος και ευρίσκονται είτε ρητά διατυπωμένες σε διάφορα άρθρα μέσα στο ίδιο το σώμα του Συντάγματος με την τυπική έννοια είτε συνάγονται ερμηνευτικά.

Η ύπαρξη ενός ισχυρού Συντάγματος αποτελεί προϋπόθεση για την νομιμοποίηση της κρατικής εξουσίας, την εύρυθμη λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών, την θεσμική εγγύηση, ότι θα τηρούνται απαρέγκλιτα οι οργανωτικές του βάσεις και άρα δεν θα τυγχάνουν υπέρβασης, καταπάτησης ή κατάχρησης από την εκάστοτε κυβερνητική εξουσία για τον οποιονδήποτε λόγο. Επιπλέον ένα ισχυρό και σαφές Σύνταγμα, έχει την δυνατότητα, να προστατεύσει τις αξίες, τις αρχές, τα ιδανικά και γενικά την πνευματική, πολιτισμική και ιστορική ταυτότητα ενός έθνους και εν προκειμένω του δικού μας, του Ελληνικού απέναντι στις σύγχρονες ιστοπεδωτικές τάσεις, οι οποίες εμφανίζονται στο διεθνές προσκήνιο. Όπως όμως αναφέρθηκε η εκάστοτε ερμηνεία, η οποία γίνεται κατά την εφαρμογή του, μπορεί να αποτελέσει είτε ανάχωμα είτε ανοπαία ατραπό.

A2) Το Σύνταγμα εκτός των άλλων προβλέπει στο σώμα του, στο άρθρο 110 και την ειδική διαδικασία, με την οποία το ίδιο αναθεωρείται καθώς και τί αναθεωρείται από αυτό, καθότι ορισμένες θεμελιώδεις διατάξεις, όπως εκείνες που αφορούν στην μορφή του πολιτεύματος και στον πυρήνα των θεμελιωδών αρχών, δεν υπόκεινται σε αναθεώρηση.

Πρόκειται για διαδικασία αυστηρή, προκειμένου να διαφυλάσσεται η σταθερότητα του πολιτεύματος (την οποία βέβαια φροντίζουν να την διαταράσσουν τα κόμματα της μεταπολιτευτικής κομματοκρατίας, τα οποία διακυβέρνησαν μέχρι σήμερα την Ελλάδα, με τα ασταμάτητα σκάνδαλά τους) και να αποφεύγονται οι εκάστοτε ευκαιριακές, συγκυριακές μεταβολές του, από λαϊκίστικες κυβερνήσεις, οι οποίες δεν διστάζουν να θυσιάσουν την διαδικασία αυτή στον βωμό της πολιτικής επιβίωσης και της διατήρησης της νομής και κατοχής της εξουσίας. Ως διαδικασία η αναθεώρηση είναι μία μορφή άσκησης της συντεταγμένης εξουσίας σε ανώτατο επίπεδο και επιτρέπει την μεταβολή του ίδιου του σώματος του Συντάγματος εντός των ορίων, τα οποία το ίδιο θέτει, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει κατάλυση της συνταγματικής συνέχειας του κράτους.

Στην ουσία τόσο το ίδιο το Σύνταγμα όσο και η διαδικασία αναθεώρησής του συναποτελούν ένα δίπολο, το οποίο αφενός μεν εξασφαλίζουν την σταθερότητα του πολιτεύματος και την ακεραιότητα των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και αφετέρου δε επιτρέπει την εκάστοτε αναγκαία προσαρμογή και βελτίωση, όταν και εφόσον αυτό απαιτείται από τις εκάστοτε κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες.

A3) Η διαδικασία λοιπόν αναθεώρησης τόσο αυτή καθαυτή όσο και ο επιτυχής ή όχι χαρακτήρας της, έχουν πολύ μεγάλη σημασία, διότι αν όντως είναι επιτυχής θα ανανεώσει την δημοκρατική νομιμοποίηση και την αποτελεσματικότητα των θεσμών απέναντι σε πάσης φύσεως δυσλειτουργίες και καταχρήσεις της κυβερνητικής εξουσίας υπερβαίνοντας την εκάστοτε πολιτική συγκυρία, θα ενισχύσει την λογοδοσία, την διαφάνεια και την δικαιοσύνη. Αν όμως δεν είναι επιτυχής και η αναθεώρηση θυσιαστεί στον βωμό της πολιτικής επιβίωσης και προεκλογικής σκοπιμότητας της κυβέρνησης, στην θητεία της οποία θα διεξαχθεί, τότε είναι περισσότερο από σίγουρο, ότι θα βαθύνει ακόμη περισσότερο το χάσμα μεταξύ κοινωνίας και πολιτείας και θα ενισχύσει με τον αθλιότερο τρόπο το δυναστικό κράτος.

Δεν είναι όμως μόνο ο πολιτικός καιροσκοπισμός που υπονομεύει την δημοκρατική εξέλιξη του Συντάγματος. Είναι η πίεση που ασκείται -υπό το πρόσχημα της προσαρμογής στα σύγχρονα διεθνή δεδομένα- για την υποταγή

του Έθνους-Κράτους στα ιδεολογήματα μιας νέας παγκόσμιας τάξης και σε υπερ-εθνικά μορφώματα με ανύπαρκτη ή αναιμική δημοκρατική νομιμοποίηση και λογοδοσία.

Χαρακτηριστική είναι η αναφορά του για το θέμα αυτό στο βιβλίο του «COVID-19: Η Μεγάλη Επανεκκίνηση» (The Great Reset), ο Κλάους Σβαμπ (ιδρυτής του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ), ο οποίος παρουσιάζοντάς μας ως δεδομένο το μέλλον, ωσάν ψευδοπροφήτης, ο οποίος έχει καταναλώσει φύλλα δάφνης, γράφει, ότι η ταχύτητα των αλλαγών στην σύγχρονη εποχή είναι εκθετική και πρωτοφανής, καθιστώντας την άμεση προσαρμογή των κοινωνιών και των οικονομιών αναγκαία. Η 4^η βιομηχανική επανάσταση ή αλλιώς η 1^η βιοτεχνολογική επανάσταση, με την άκρατη ψηφιακή μετάβαση, ανοίγει μία κερκόπορτα, η οποία οδηγεί στην μετάβαση από την κοινωνία και την έννομη τάξη του ανθρωπισμού στην κοινωνία και στην έννομη τάξη του μετανθρωπισμού με όχημα την τεχνητή νοημοσύνη. Μία ακόμη επικίνδυνη κερκόπορτα ανοίγουν οι λαθρομεταναστευτικές ροές και οι νέες μορφές οικονομικής διακυβέρνησης, άκρως επικίνδυνες για τα έθνη.

B) Γιατί χρειάζεται συναίνεση, ποιο είναι το ευρύτερο πολιτικό πλαίσιο εντός του οποίου διεξάγεται η διαδικασία της Συνταγματικής αναθεώρησης και αν αυτό βοηθά στην εύρεση συναινέσεων

B1) Η θεμελιώδης και αδιαμφισβήτητη σημασία της διαδικασίας της αναθεώρησης απαιτεί και να χαρακτηρίζεται αλλά και να είναι αποτέλεσμα κοινωνικής και πολιτικής συναίνεσης και μάλιστα ευρείας και να μην αποτελεί πεδίο πολιτικών αντιπαράθεσεων ή ακόμη χειρότερα θυσία στον βωμό της νομής και κατοχής της εξουσίας. Ο ουσιαστικός και βαθύς δημόσιος διάλογος, η ανταλλαγή επιχειρημάτων, η τεκμηρίωση όλων των απόψεων, οι οποίες προφανώς θα είναι και αντίθετες, με επιστημονικό και ευγενή τρόπο καθώς και ο σεβασμός στο ίδιο το σύνταγμα και άρα στις αξίες και τις αρχές, τις οποίες εκφράζει, πρέπει να είναι βασικά συστατικά στοιχεία της διαδικασίας αναθεώρησης, ώστε να θεωρηθεί επιτυχημένη, να βοηθά στην εξεύρεση της απαιτούμενης συναίνεσης και να ενισχύει την κοινωνική αποδοχή των αλλαγών.

Η κοινωνική και πολιτική συναίνεση όμως δεν είναι μία συνθήκη απλή, η οποία επιτυγχάνεται εύκολα και ούτε επιβάλλεται αυταρχικά. Αντιθέτως κερδίζεται καθημερινά μέσα από την ποιότητα και την ειλικρίνεια της ασκούμενης κυβερνητικής πολιτικής, γιατί είναι θέμα πρωτίστως σεβασμού και εμπιστοσύνης.

Η συναίνεση προκύπτει, όταν τα μέρη έχουν αποδείξει εμπράκτως και αδιαμφισβήτητα, την ποιότητα, το ήθος, την ακεραιότητα, την αγνότητα, την ειλικρίνεια και την αλήθεια τους, μέσα από την καθημερινή πρακτική. Τότε μόνο μπορεί να λειτουργήσει ουσιαστικά, όταν αυτό το κλίμα έχει εδραιωθεί στην καθημερινή κοινωνική και πολιτική ζωή και πραγματικότητα, όταν έχει εδραιωθεί σε όλο το φάσμα της λειτουργίας των θεσμών της πολιτείας.

B2) Όμως ποιο είναι το πλαίσιο της κοινωνικής και πολιτικής πραγματικότητας σήμερα στην Ελλάδα. Το πολιτικό σύστημα της λεγόμενης τρίτης ελληνικής δημοκρατίας ή αλλιώς της σύγχρονης μεταπολιτευτικής κομματοκρατίας, μπορεί φαινομενικά να δείχνει, ότι διαθέτει μία εσωτερική σταθερότητα και εύρυθμη λειτουργία, όμως η πραγματικότητα αποδεικνύει ακριβώς το αντίθετο.

Η έντονη απόκλιση ανάμεσα στο πώς πρέπει ιδανικά να λειτουργούν οι δημοκρατικοί θεσμοί με βάση το Σύνταγμα και τους νόμους και στο πώς τελικά λειτουργούν καθημερινά στην πράξη είναι τεράστια.

Η φθίνουσα μετάπτωση σε μία μορφή εικονικής και φαινομενικής δημοκρατίας, στην λεγόμενη εκλόγιμη μοναρχία ή αιρετή ολιγαρχία μίας ελίτ, τα μέλη της οποίας ως αυλικοί ή μπράβοι περιβάλλουν και ανάγουν τον Πρωθυπουργό σε έναν αιρετό μονάρχη και εσχάτως σε «αφεντικό» με όρους μαφίας, ο οποίος κρυφακούει παράνομα τα στελέχη του και όχι μόνο είναι μία πραγματικότητα.

Η βάση της πολιτικής μας ζωής έχει μετατραπεί σε ένα στενά ελεγχόμενο τηλεοπτικό διαφημιστικό θέαμα, με έναν εκχυδαϊσμένο δημόσιο πολιτικό λόγο, ο οποίος δημιουργεί οπαδούς και όχι σκεπτόμενους και ελεύθερους πολίτες, γιατί στοχεύει στο θυμοειδές και όχι στο νοητικό τους.

Θα μπορούσε κάποιος να παρατηρήσει, ότι η στρεβλή λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών σήμερα λόγω της κυβερνητικής αυθαιρεσίας οδηγεί τελικά στην αυτοαναίρεσή τους.

Η αναξιοκρατία, η διαφθορά και η έκπτωση των θεσμών, η ανικανότητα του κρατικού μηχανισμού να εγγυηθεί ακόμη και τα στοιχειώδη βιοτικά αγαθά για τους πολίτες, η υποβάθμιση της δημόσιας παιδείας και της δημόσιας υγείας, η αποδόμηση του κοινωνικού κράτους, του κράτους δικαίου και της δημοκρατικής αρχής ως οργανωτικών βάσεων του Πολιτεύματος, αποδεικνύουν περίτρανα όχι μόνο την αδυναμία και την έλλειψη πραγματικής διάθεσης από τα κόμματα να πράξουν τα δέοντα αλλά και δικαιολογούν το γιατί η κοινωνία μας αποσύρει σε πολύ μεγάλο βαθμό την εμπιστοσύνη της προς αυτά.

Ο πλήρης εξευτελισμός του Ελληνικού μας Συντάγματος από την Κυβέρνηση, σε συνδυασμό με την αναξιοκρατία, την διαφθορά, την έκπτωση των θεσμών και αξιών, την ανικανότητα του κρατικού μηχανισμού να εγγυηθεί ακόμη και τα στοιχειώδη βιοτικά αγαθά για τους πολίτες, η υποβάθμιση της δημόσιας παιδείας και της δημόσιας υγείας, η αποδόμηση του κοινωνικού κράτους, του κράτους δικαίου, της δημοκρατικής αρχής και της λαϊκής αντιπροσώπευσης ως οργανωτικών βάσεων του Πολιτεύματος, αποδεικνύουν περίτρανα όχι μόνο την αδυναμία και την έλλειψη πραγματικής διάθεσης από την κομματοκρατία να πράξει τα δέοντα αλλά και δικαιολογούν το γιατί η κοινωνία μας αποσύρει σε πολύ μεγάλο βαθμό την εμπιστοσύνη της προς την πολιτική και τα κόμματα.

Έχοντας μάλιστα υπόψιν, ότι με βάση το άρθρο 29 του Συντάγματος τα πολιτικά κόμματα οφείλουν να εξυπηρετούν την ελεύθερη λειτουργία του Δημοκρατικού πολιτεύματος δεν μπορεί κάποιος παρά να μένει βαθειά σκεπτικός και να προβληματίζεται έντονα και με αγωνία για την χαμηλή ποιότητα και την επικίνδυνη και αντιδημοκρατική κυβερνητική πολιτική, η οποία έχει χαρακτηριστικά ολιγαρχίας. Δυστυχώς η κυβέρνηση έχει ταυτίσει το εθνικό συμφέρον της Ελλάδας με το δικό της κομματικό συμφέρον, θεωρώντας, ότι το κράτος είναι ένα λάφυρο δικό της και όχι δημόσιος χώρος για κάθε Έλληνα.

Η λαϊκή δυσφορία για την κοινώς διαπιστούμενη δυσλειτουργία του αντιπροσωπευτικού συστήματος συνεχώς αυξάνει σε ένταση. Τα μέχρι τώρα πολιτικά κόμματα αποδείχθηκαν αδύναμα και απρόθυμα να εκπροσωπήσουν πλήρως και ουσιαστικά όλες τις κοινωνικές δυνάμεις. Δεν μπορούν πλέον να οργανώσουν αποτελεσματικά την πολιτική αντιπροσώπευση του συνόλου της κοινωνίας ούτε και να επιβεβαιώσουν το νόημα της πολιτικής συμμετοχής. Αντιθέτως τραυματίζουν βαθειά την κοινωνική συνοχή και τον υγιή δημοκρατικό πολιτικό συλλογισμό με την διχαστική κομματική ιδεολογία, προκαλώντας και ενισχύοντας μίση, πάθη και έριδες.

Ειδικά για την παρούσα αναθεώρηση, όπως την έθεσε στον δημόσιο διάλογο, όπως την εκκίνησε και όπως την χρησιμοποιεί η Κυβέρνηση, προκαλεί με τον χειρότερο τρόπο τα δημοκρατικά αισθήματα του Ελληνικού λαού. Υπό το βάρος της πολιτικής της φαυλότητας, των σκανδάλων της και εν όψει του κινδύνου να χάσει την εξουσία, την οποία τόσο ποθεί, θυσιάζει στον βωμό της πολιτικής της επιβίωσης, στον βωμό της πολιτικής σκοπιμότητας την συνταγματική αναθεώρηση, για να κερδίσει χρόνο παραμονής στην εξουσία μήπως τυχόν και ξεχαστούν τα σκάνδαλά της, μήπως τυχόν και εξωραΐσει. Δυστυχώς η κυβέρνηση

χειρίζεται την αναθεώρηση για να θεμελιώσει συνταγματικά την μοναρχία της με σκοπό την άλωση του κράτους και την εδραίωση του δικού της καθεστώτος.

Αυτή η παθογένεια αιτιολογεί γιατί μέχρι και σήμερα βασικό πολιτικό και κοινωνικό αίτημα μεταξύ των Ελλήνων πολιτών, εκτός των άλλων, είναι η άμεση ανάγκη για περισσότερη και ποιοτικότερη δικαιοσύνη και δημοκρατία, η οποία να τους προσφέρει περισσότερες δυνατότητες πολιτικής συμμετοχής, να τους υπολογίζει και να τους καθιστά όντως ενεργά πολιτικά υποκείμενα με αξία, δύναμη, γνώση και ποιότητα. Να τους ανάγει δηλαδή σε ουσιαστικούς πολιτικούς δρώντες. Είναι εξαιρετικά σημαντικό, ότι σήμερα εν έτει 2026 η πλειοψηφία του Ελληνικού λαού, όταν αυτή εκφράζεται όχι στις εκλογές, αλλά στις δημόσιες συγκεντρώσεις και στον ευρύτερο δημόσιο διάλογο, έχει ως βασικό πρόταγμα την δικαιοσύνη και την δημοκρατία, ως ζητούμενα.

Επιπλέον αυτή η παθογένεια θα πρέπει να προβληματίσει σύσσωμο τον πολιτικό κόσμο και να αποτελέσει βασικό αίτιο περισυλλογής, ειλικρινούς αυτοκριτικής και λήψης σοβαρών και δραστικών αποφάσεων για το μέλλον της Ελλάδος. Είναι εξάλλου και ο βασικός λόγος γιατί είναι αδύνατο η Κυβέρνηση να εξασφαλίσει την απαιτούμενη κοινωνική και πολιτική συναίνεση για την διεξαγωγή μίας επιτυχούς συνταγματικής αναθεώρησης. Έχει απωλέσει κάθε ίχνος πολιτικής και εθνικής αξιοπιστίας.

Γ) Ποιο είναι το πρόβλημα της αναθεώρησης και του άρθρου 110Σ

Γ1) Ένα δομικό επιπλέον πρόβλημα ως προς την εύρεση συναίνεσης, το οποίο έχει επισημανθεί και στην ευρύτερη θεωρία του Ελληνικού συνταγματικού δικαίου, είναι ότι το άρθρο 110, το οποίο αφορά στην αναθεώρηση, μπορεί να ευνοεί την κομματική αντιπαράθεση, τις διαφωνίες και τελικά να δυσκολεύει την εύρεση και διαμόρφωση ουσιαστικών, ασφαλών και γνήσιων συναινέσεων. Η διαπίστωση αυτή υπό προϋποθέσεις μπορεί να οδηγήσει και σε ανάγκη για αναθεώρηση του ίδιου του άρθρου για να γίνει πιο σαφές και συγκεκριμένο.

Αρχικά να σημειωθεί, ότι το άρθρο 110Σ με την ισχύουσα μορφή του εγείρει ζητήματα ως προς την λειτουργία των δύο Βουλών. Η διαδικασία της αναθεώρησης διεξάγεται και ολοκληρώνεται με δύο διαδοχικές Βουλές, προτείνουσα και αναθεωρητική, αφού έχουν μεσολαβήσει εθνικές εκλογές προκειμένου να υπάρξει λαϊκή νομιμοποίηση. Το γεγονός αυτό οδηγεί σε αμφιβολίες, ερωτηματικά και ανασφάλεια για την παροχή συναίνεσης, γιατί ουδείς

γνωρίζει τόσο την σύνθεση της επόμενης, αναθεωρητικής Βουλής και άρα ούτε και τις προθέσεις της. Την ανασφάλεια επιτείνει και το γεγονός του ότι η αναθεωρητική Βουλή, η οποία θα προκύψει μετά τις εθνικές εκλογές, δεν δεσμεύεται καθόλου και σε τίποτα ως προς την κατεύθυνση και την τελική διατύπωση των αναθεωρούμενων διατάξεων. Η συναίνεση με την ισχύουσα διάταξη εστιάζεται στην προτείνουσα Βουλή, όπου όλα είναι ρευστά και δίνεται μόνο μια γενική κατεύθυνση, αντί να εστιάζεται στην αναθεωρητική, όπου θα έχουν διαμορφωθεί με ακρίβεια οι προτεινόμενες διατάξεις και θα έχουν λάβει οριστική μορφή. Στην ουσία πρόκειται για μία λευκή επιταγή, την οποία ζητά η εκάστοτε Κυβέρνηση να υπογράψουν τα κόμματα και να σύμφωνήσουν στην πρότασή της. Είναι τρόπον τινά μία υφαρπαγή της έγκρισης των πολιτικών δυνάμεων της αντιπολίτευσης, τα οποία όμως δεν έχουν κανένα απολύτως εχέγγυο από την επόμενη Κυβέρνηση, ότι θα τηρήσουν τον λόγο και τις δεσμεύσεις τους. Τα πολιτικά κόμματα μπορούν πολύ εύκολα και ειδικά η Κυβέρνηση, να εργαλειοποιήσει την πρώτη φάση της διαδικασίας για να ελέγξει την επόμενη. Το αποτέλεσμα λόγω της αβεβαιότητας ως προς τις αρμοδιότητες της δεύτερης Βουλής, είναι ότι αντί να ενισχύεται η συναίνεση, εντείνεται η πολιτική διαφωνία.

- Γ2)** Η διαδικασία αναθεώρησης δεν προβλέπει κανέναν θεσμοθετημένο μηχανισμό δημόσιας διαβούλευσης, συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών ή επιστημονικών φορέων, ώστε να εκφραστούν γνώμες απόψεις, ιδέες. Το αποτέλεσμα είναι, ότι οι εκάστοτε συναινέσεις διαμορφώνονται μόνο μέσα από τα κόμματα και την βούληση ή την υστεροβουλία, τις επιδιώξεις και σκοπιμότητές τους. Επιπλέον οι προβλεπόμενες πλειοψηφίες ενδέχεται να χρησιμοποιούνται από τα κόμματα εντελώς στρατηγικά και με γνώμονα αυστηρά την πολιτική τους επιβίωση, η οποία και θα καθορίσει το αν θα συναινέσουν ή όχι στην προτείνουσα Βουλή, αντί να κινηθούν με γνώμονα την εύρεση λύσεων. Το γεγονός αυτό προκαλεί περισσότερη πόλωση και πολιτικοποίηση αυξάνοντας την ένταση και το χάσμα μεταξύ των σχέσεων Κυβέρνησης και αντιπολίτευσης. Το αποτέλεσμα είναι η μετατροπή της αναθεώρησης σε χώρο στυγνής κομματικής αντιπαράθεσης αντί σε χώρο θεσμικού, δημοκρατικού και επιστημονικού διαλόγου. Όσο απουσιάζουν θεσμοί ουσιαστικού διαλόγου η επιζητούμενη συναίνεση θα εξαρτάται σχεδόν αποκλειστικά από την πολιτική υστεροβουλία και τις στρατηγικές των πολιτικών κομμάτων.

Συνεπώς η διαδικασία αναθεώρησης στο άρθρο 110Σ και γενικά η δομική λογική της μπορεί να υποστηριχθεί, ότι δεν είναι αποδοτική καθότι εγκλωβίζεται

περιοριζόμενη αποκλειστικά στον κομματικό χώρο και δεν επιτρέπει την ουσιαστική και εποικοδομητική συμμετοχή και συνδρομή της Ελληνικής κοινωνίας στην διαμόρφωση του καταστατικού χάρτη της χώρα, δηλαδή του Συντάγματος. Όσο η διαδικασία της αναθεώρησης παραμένει μέσα στα κομματικά στεγανά και αποτελεί αποκλειστική εσωτερική τους υπόθεση, η κοινωνία θα παραμένει παθητικός θεατής και θα καθίσταται αντικείμενο κομματικών πειραματισμών, κατάσταση η οποία αναπαράγει τις παθογένειες και τις στρεβλότητες της δημοκρατίας μας, η οποία χαρακτηρίζεται ως ελλειμματική. Η δημοκρατική αρχή και η λαϊκή κυριαρχία, ως οργανωτικές βάσεις του πολιτεύματός μας, δίνουν κάθε δικαίωμα και επιβάλλουν την συμμετοχή του εκλογικού σώματος στην διαδικασία, ως συνδιαμορφωτή και όχι ως απλού αποδέκτη των μετατροπών του Συντάγματος, γιατί το ερώτημα δεν είναι μόνο το πώς αναθεωρείται το Σύνταγμα αλλά και το ποιος και με ποια πρόθεση αποφασίζει για την αναθεώρησή του.

Δ) Γιατί η ΝΙΚΗ δεν συναινεί στην πρόταση της Κυβέρνησης για την συνταγματική αναθεώρηση

Οι εγγενείς αδυναμίες της αναθεωρητικής διαδικασίας, εμποδίζουν τη ΝΙΚΗ να δώσει τη συναίνεση της, ακόμα και στις ελάχιστες προτεινόμενες από τη Νέα Δημοκρατία τροποποιήσεις άρθρων του Συντάγματος που κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση. Όπως προαναφέρθηκε η συγκέντρωση στο παρόν στάδιο της αυξημένης πλειοψηφίας των 3/5 του όλου αριθμού των Βουλευτών, θα ισοδυναμούσε με λευκή επιταγή προς την επόμενη απλή κυβερνητική πλειοψηφία προκειμένου να προχωρήσει στην αναθεώρηση των άρθρων αυτών, χωρίς την παραμικρή δέσμευση, ως προς την κατεύθυνση της αναθεώρησης που θα προταθεί από την παρούσα βουλή.

Πέραν του ανωτέρω συνταγματικού προσκόμματος, η ΝΙΚΗ απορρίπτει την γενική κατεύθυνση που επιθυμεί η Κυβέρνηση να προσδώσει στην συνταγματική αναθεώρηση.

Η Νέα Δημοκρατία, τόσο με την πρόταση αναθεώρησης που κατέθεσε, όσο και με την άκαμπτη και αδιάλλακτη στάση που τήρησε απέναντι στις παρατηρήσεις και τις προτάσεις της ΝΙΚΗΣ κατά την διαδικασία της συζήτησης στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή, απέδειξε για άλλη μια φορά ότι:

- αντιμάχεται την Ορθόδοξη πνευματική, ιστορική και εθνική παρακαταθήκη της Ελλάδος

- αδυνατεί να αντιληφθεί την ιερότητα της αγέννητης ανθρώπινης ζωής εξ άκρας συλλήψεως
- πάσχει βαθύτατα από απώλεια αξιακής, ιδεολογικής και πολιτικής ταυτότητας
- αδυνατεί να βιώσει καρδιακά τον Ελληνικό λαό, την Ελληνική ιδιοσυγκρασία και προσπαθεί να επιβιώσει πολιτικά εις βάρος του
- αποτελεί την κερκόπορτα εισαγωγής στην Ελλάδα της νέας εποχής και της επακολουθούμενης αποδόμησης του ανθρώπου
- αποδομεί σταθερά την Ελληνική παραδοσιακή οικογένεια και οδηγεί στον δημογραφικό αφανισμό και αντικατάσταση των Ελλήνων από αλλογενείς
- οδηγεί σταθερά και με υποχρεωτικό τρόπο, όπως ένα καθεστώς, στην εγκαθίδρυση του ψηφιακού ολοκληρωτισμού και εξαθλίωση της μοναδικότητας του προσώπου
- δίνει προτεραιότητα στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων του χρηματοπιστωτικού συστήματος και όχι στην προστασία της ιδιοκτησίας του Ελληνικού λαού
- θεωρεί το κράτος, το πολίτευμα και τις υπόλοιπες εξουσίες, λάφυρα και αντικείμενα απόλυτου ελέγχου της
- έχει οδηγήσει τον πολίτη να είναι αντικείμενο πολιτικών πειραματισμών,
- επέτρεψε με την συμπεριφορά και την ανοχή της να εισαχθούν στην πολιτική ζωή όροι μαφίας και
- θυσίασε στον βωμό της ψηφοθηρίας και της κομματικής της επιβίωσης την ίδια την συνταγματική αναθεώρηση και άρα το σύνταγμα συνολικά.

Η ΝΙΚΗ λοιπόν καταψηφίζει αιτιολογημένα την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας.

Ε) Αιτιολόγηση ΝΙΚΗΣ επί ενός εκάστου άρθρου της πρότασης της Κυβέρνησης

Ειδικότερα ως προς κάθε ένα άρθρο της Κυβερνητικής πρότασης, η ΝΙΚΗ αιτιολογεί συνοπτικά την θέση της ως εξής :

Άρθρο 5 ή νέο άρθρο 5B

Η κυβέρνηση πρότεινε :

«Η τεχνητή νοημοσύνη οφείλει να υπηρετεί την ελευθερία του ατόμου και την ευημερία της κοινωνίας ώστε να μετριάζονται οι κίνδυνοι και να αξιοποιούνται τα πλεονεκτήματα που προσφέρει.»

Θέση ΝΙΚΗΣ

α) Θεωρούμε, την πρόταση προσχηματική από την στιγμή κατά την οποία η ίδια η Κυβέρνηση προωθεί με τον πλέον ταχύτατο τρόπο την ψηφιακή μετάβαση και μάλιστα με τρόπο υποχρεωτικό, ο οποίος είναι αντίθετος σε κάθε έννοια δημοκρατίας και σεβασμού της ελευθερίας επιλογής του προσώπου. Για την κυβέρνηση έννοιες, όπως ελευθερία του ατόμου και ευημερία της κοινωνίας είναι εντελώς σχετικοί και ερμηνεύονται πολύ διαφορετικά από την ίδια καθαρά για λόγους σκοπιμότητας. Ειδικά το ζήτημα των υποχρεωτικοτήτων στην περίοδο της πανδημίας και το ζήτημα του προσωπικού αριθμού και του φακελώματος φανερώνει την απόλυτη κυβερνητική αντίληψη για το θέμα.

Η ΝΙΚΗ υποστηρίζει ακλόνητα, τη συνταγματική απαγόρευση του προσωπικού αριθμού και την παροχή επαρκών εγγυήσεων απέναντι στον επελαύνοντα ψηφιακό ολοκληρωτισμό.

Ειδική εκδήλωση του ψηφιακού ολοκληρωτισμού αποτελεί η επικράτηση της αχρήματης κοινωνίας και η καθολική επιχείρηση των συναλλαγών των πολιτών από τις Τράπεζες. Στο πλαίσιο αυτό και σε εναρμόνιση με πρωτοβουλίες άλλων ευρωπαϊκών κρατών, η ΝΙΚΗ προτείνει την συνταγματική κατοχύρωση της ελεύθερης κυκλοφορίας των μετρητών και της ακώλυτης χρήσης τους στις συναλλαγές.

β) Αποτελεί μέγιστη υποκρισία της Κυβέρνησης να επικαλείται την «ελευθερία του ατόμου και την ευημερία της κοινωνίας» τη στιγμή που υπό το βάρος των καταπιεστικών κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών περιφρονείται το αγαθό της ζωής και της μητρότητας.

Το γεγονός της ύπαρξης, βρίσκεται στον πυρήνα της ανθρώπινης αξίας και προσωπικότητας, αποτελώντας την αφετηρία κάθε άλλου ατομικού και κοινωνικού δικαιώματος.

Η ΝΙΚΗ λοιπόν επαναφέρει στον δημόσιο διάλογο το ζήτημα της προστασίας της ζωής του αγέννητου παιδιού και προτείνει την ακόλουθη συνταγματική ρύθμιση:

«Άρθρο 5Α (Νέο) – Δικαίωμα στη Ζωή

Το δικαίωμα στη ζωή είναι ιερό και απαραβίαστο και ισχύει εξ άκρας συλλήψεως του ανθρώπινου οργανισμού.»

Άρθρα 14,15

Η κυβέρνηση πρότεινε :

«Διεύρυνση της προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης σε σύγχρονα μέσα ενημέρωσης και αφαίρεση λεπτομερειακών διατυπώσεων που δεν ταιριάζουν στο Σύνταγμα. Προστασία του δημοσιογράφου και έναντι του εργοδότη του».

Θέση ΝΙΚΗΣ

Όταν η ενημέρωση παύει να υπηρετεί τον πολίτη και αρχίζει να υπηρετεί οικονομικά ή άλλα συμφέροντα, τότε πλήττεται η εμπιστοσύνη προς τους θεσμούς και αποδυναμώνεται η ίδια η δημοκρατία. Δεν αμφισβητούμε την αξία της ελευθερίας του λόγου και της ενημέρωσης. Αντίθετα, τις υπερασπιζόμαστε. Όμως η ελευθερία δεν μπορεί να νοηθεί χωρίς ευθύνη. Η συνταγματική επιταγή δεν είναι απλώς να υπάρχουν τηλεοπτικοί σταθμοί ελεύθεροι από λογοκρισία, αλλά να λειτουργούν προς όφελος της κοινωνίας, της δημοκρατίας και του πολιτισμού. Γι' αυτό οφείλουμε να επανεξετάσουμε κατά πόσο η μέχρι σήμερα πορεία της τηλεόρασης ανταποκρίθηκε στο πνεύμα των άρθρων 14 και 15 και να διασφαλίσουμε ότι η ενημέρωση θα υπηρετεί ξανά τον πολίτη, την αλήθεια και το δημόσιο συμφέρον. Στο πλαίσιο αυτό και με βάση την σχετική πρόταση της Κυβέρνησης θεωρούμε, ότι είναι αναγκαίο τα κρατικά και δημόσια ραδιοτηλεοπτικά μέσα υπηρετούν την αντικειμενική ενημέρωση και συμβάλλουν στην προαγωγή της εθνικής και θρησκευτικής ταυτότητας, της πολιτιστικής συνέχειας του Ελληνισμού και της ιστορικής του κληρονομιάς, σύμφωνα με το Σύνταγμα. Αυτό δεν φαίνεται ούτε στην πρόταση της Κυβέρνησης ούτε και στην καθημερινή της πολιτική πρακτική. Αντίθετα οι επιδόσεις της χώρας μας σε ό,τι αφορά στην ελευθερία του τύπου είναι απογοητευτικές και ανησυχητικές, καθώς η Ελλάδα κατέλαβε την 86η θέση ανάμεσα σε 180 χώρες στον Παγκόσμιο Δείκτη Ελευθερίας του

Τύπου για το 2026 από τους Ρεπόρτερ Χωρίς Σύνορα (RSF), σημειώνοντας μικρή άνοδο από την 89η θέση, αλλά παρέμεινε σταθερά στην τελευταία θέση μεταξύ των 27 χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Άρθρο 16

Η κυβέρνηση πρότεινε :

«Κρατική μέριμνα για την προστασία και την προαγωγή της ελληνικής γλώσσας. Προστασία της ελληνικής σημαίας ως συμβόλου του ελληνικού έθνους. Δυνατότητα παροχής ανώτατης εκπαίδευσης από νομικά πρόσωπα πανεπιστημιακής εκπαίδευσης που μπορεί να έχουν δημόσιο ή ιδιωτικό χαρακτήρα με πλήρη αυτοδιοίκηση, υπό την εποπτεία του Κράτους και υπό τον όρο διασφάλισης υψηλού επιπέδου των παρεχομένων σπουδών.»

Θέση ΝΙΚΗΣ

Για την ΝΙΚΗ η υπεράσπιση του δημόσιου χαρακτήρα της παιδείας δεν συνιστά απλή πολιτική επιλογή αλλά υπεράσπιση μιας ρητής συνταγματικής δέσμευσης. Το άρθρο 16 κατοχυρώνει την εκπαίδευση ως δημόσιο αγαθό, αναθέτει στο κράτος την ευθύνη παροχής της και διαμορφώνει ένα πλαίσιο που υπηρετεί την ισότητα, τη δημοκρατία και την κοινωνική δικαιοσύνη. Οποιαδήποτε αποδυνάμωση των εγγυήσεων αυτών θα συνεπαγόταν αναθεώρηση μιας από τις κεντρικές κοινωνικές κατακτήσεις του ελληνικού συνταγματισμού. Η Ελληνική γλώσσα αποτελεί παγκόσμιο μνημείο για την αρτιότητα, την σαφήνεια και την πληρότητά της. Η λέξη «απαγορεύεται» έχει τόσο συγκεκριμένη σαφήνεια, σημασία και περιεχόμενο, ώστε δεν αφήνει κανένα περιθώριο άλλης ερμηνείας. Η Κυβέρνηση προσπαθώντας να αλλάξει το νόημα της λέξης «απαγορεύεται» προσπάθησε να κάνει τον ήλιο να ανατείλει από την Δύση. Οι νομικές και πολιτικές της ρητορείες, ώστε να μετατρέψει την λέξη «απαγορεύεται» σε «επιτρέπεται» είναι πιο φαύλες από τις ρητορείες των σοφιστών στην αρχαία Αθήνα. Η ΝΙΚΗ αντιτίθεται στην παραβίαση του ισχύοντος άρθρου 16 του Συντάγματος, το οποίο θεμελιώνει την δημόσια παιδεία.

Σε ό, τι αφορά στα άλλα δύο σημεία της πρότασης της Κυβέρνησης περί προστασίας και προαγωγής της Ελληνικής γλώσσας και περί προστασίας της Ελληνικής σημαίας ως συμβόλου του Ελληνικού Έθνους, η Κυβέρνηση δεν μπορεί να γίνει πιστευτή για τις προθέσεις της. Είχε την ευκαιρία να εισάγει αυτές τις προτάσεις σε παλαιότερες προτάσεις της για αναθεώρηση αλλά δεν το έκανε. Η απόλυτη υποταγή της όμως στην woke ιδεολογία της πολιτικής ορθότητας μας κάνει να πιστεύουμε, ότι θέτει αυτές τις

προτάσεις ως θυσία στον βωμό της ψηφοθηρίας, προκειμένου να κερδίσει εντυπώσεις από το εκλογικό της κοινό και για να ωραιοποιήσει την εικόνα της ύστερα από τον ψευτο-γάμο λοάτκι, τον οποίο εκείνη εισήγαγε στην Ελλάδα.

Η ΝΙΚΗ στο σημείο αυτό υποστηρίζει την κατοχύρωση στο Σύνταγμα του Εθνικού μας ύμνου, ώστε να μπει ένα φρένο στην συστηματική κακοποίηση του στο όνομα της δήθεν καλλιτεχνικής έκφρασης.

Η ΝΙΚΗ υποστηρίζει την ενίσχυση της διατύπωσης της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού ως εξής:

«Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και ορθόδοξης θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλυσή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες.»

Προτείνουμε επίσης με αυτήν την μορφή η ανωτέρω διάταξη να προστατεύεται με ρήτρα αιωνιότητας και να ανήκει στις μη αναθεωρητέες διατάξεις. Κάθε τί άλλο διαφορετικό θα προστατεύεται με την γενική διάταξη περί θρησκευτικής ελευθερίας και ανεξιθρησκείας

Άρθρο 17

Η κυβέρνηση πρότεινε :

«Προστασία όχι μόνο της ιδιοκτησίας, αλλά της περιουσίας. Αποζημίωση για περιορισμό χρήσης χωρίς απαλλοτρίωση. Δυνατότητα μεταφοράς συντελεστή δόμησης (δυναμική πολεοδομία). Αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων κτηρίων για κοινωνικούς σκοπούς».

Θέση ΝΙΚΗΣ

Η προστασία της ιδιοκτησίας αποτελεί θεμελιώδη αρχή κάθε δημοκρατικού κράτους δικαίου. Ωστόσο, η κυβερνητική πολιτική σας των τελευταίων ετών δημιουργεί σοβαρά ερωτήματα ως προς το κατά πόσο αυτή η αρχή εφαρμόζεται στην πράξη. Η στενή συνεργασία και η ανοχή της Νέας Δημοκρατίας απέναντι στις τράπεζες και τα επενδυτικά funds έχουν οδηγήσει σε ένα πλαίσιο όπου χιλιάδες πολίτες βρίσκονται αντιμέτωποι με τον κίνδυνο απώλειας της περιουσίας τους. Η μεταβίβαση δανείων σε funds, συχνά χωρίς ουσιαστικές δυνατότητες διαπραγμάτευσης για τους δανειολήπτες, έχει ενισχύσει την ανισορροπία μεταξύ οικονομικά ισχυρών φορέων και πολιτών.

Παράλληλα, η επιτάχυνση των διαδικασιών πλειστηριασμών και η περιορισμένη προστασία της πρώτης κατοικίας αποδεικνύουν, ότι η Κυβέρνησή δίνει προτεραιότητα στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων του χρηματοπιστωτικού συστήματος και όχι στην προστασία της ιδιοκτησίας του Ελληνικού λαού. Ως ΝΙΚΗ θεωρούμε, ότι είναι ελλιπής η πρόταση της Κυβέρνησης.

Η ΝΙΚΗ πρότείνει να προστεθεί στο ισχύον άρθρο του Συντάγματος μία παράγραφος, με το εξής περιεχόμενο:

«Η πρώτη κατοικία τελεί υπό την απόλυτη προστασία του Κράτους. Απαγορεύεται η εκχώρηση απαιτήσεων που αφορούν την κύρια κατοικία σε τρίτους με όρους ευνοϊκότερους από αυτούς που προσφέρθηκαν στον οφειλέτη.

Απαγορεύεται ρητά η κατάσχεση ή ο πλειστηριασμός της κύριας κατοικίας, στην οποία διαβιούν πρόσωπα με ποσοστό αναπηρίας που ορίζει ο νόμος».

Μόνο έτσι θα νιώσει πραγματική ασφάλεια ο Έλληνας πολίτης, η Ελληνική οικογένεια και θα μπορέσει να αναπτυχθεί και μόνο έτσι θα είναι ουσιαστική η προστασία της ιδιοκτησίας. Οτιδήποτε άλλο είναι ημίμετρο και ελλιπές.

Άρθρο 21

Η κυβέρνηση πρότείνει :

«Κρατική μέριμνα για προσιτή στέγη. Λήψη υπόψη διαγενεακής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης κατά τον σχεδιασμό των δημοσίων πολιτικών.»

Θέση ΝΙΚΗΣ

Η κυβερνητική πρόταση στερείται ουσίας και αγγίζει τα όρια του εμπαιγμού της νοημοσύνης του ελληνικού λαού. Προφανώς η Κυβέρνηση δεν έχει αντιληφθεί, πόσο έχει βλάψει με τις πολιτικές της την Ελληνική παραδοσιακή οικογένεια, την μητρότητα, την πατρότητα, το δημογραφικό. Τίναξε με την πολύχρωμη πολιτική της την βάση του έθνους στον αέρα, διέλυσε την ιερότητα του θεσμού του γάμου, υπακούοντας στην πολύχρωμη ιδεολογία ακύρωσης. Τα παιδιά μας σήμερα έχουν έλθει σε αδιέξοδο, γιατί οι συνολικές πολιτικές όσων κυβέρνησαν τα οδήγησαν σε ψυχικό τέλμα. Μέχρι και την παιδική ηλικία η Κυβέρνηση έθεσε σε κίνδυνο με τα προγράμματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης. Χρειάζεται επομένως σωστή και υπεύθυνη εφαρμογή του υφιστάμενου άρθρου 21 με αίσθημα εθνικής, πολιτικής, κοινωνικής και εθνικής ευθύνης.

Η ΝΙΚΗ κατά τη συζήτηση στην αρμόδια επιτροπή προτείνει την συμπλήρωση και τροποποίηση του άρθρου 21 στις εξής κατευθύνσεις:

- Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, και ο γάμος, οριζόμενος ως ένωση ενός άνδρα και μίας γυναίκας τελούν υπό την προστασία του Κράτους
- Η δημογραφική ανάπτυξη του ελληνικού Έθνους αποτελεί πρωταρχική αποστολή της Πολιτείας και δεν δύναται να επιδιώκεται μέσω της αποδοχής αλλογενών πληθυσμών.
- Καθιερώνονται αυστηρές ποσοτώσεις στην παραμονή αλλοδαπών και απαγορεύεται η νομιμοποίηση όσων εισέρχονται παράνομα στην Επικράτεια.
- Η πολύτεκνη οικογένεια τυγχάνει πλήρους φορολογικής απαλλαγής και ειδικής στεγαστικής μέριμνας
- Τα πρόσωπα με αναπηρία έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την πλήρη αυτονομία, την αξιοπρεπή διαβίωση, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας.
- Η Πολιτεία αναγνωρίζει την ιερότητα του προσώπου και υποχρεούται να παρέχει ειδική προστασία και φροντίδα, διασφαλίζοντας την απρόσκοπτη πρόσβασή τους σε κοινωνικές υπηρεσίες και αγαθά.
- Απαγορεύεται ρητά η κατάσχεση ή ο πλειστηριασμός της κύριας κατοικίας, στην οποία διαβιούν πρόσωπα με ποσοστό αναπηρίας που ορίζει ο νόμος.
- Για τον συντονισμό της εθνικής αναπηρικής πολιτικής, συνιστάται αυτοτελής κυβερνητικός φορέας, με αποκλειστική αρμοδιότητα τη μέριμνα και την προστασία των προσώπων με αναπηρία και των οικογενειών τους.

Άρθρο 24

Η κυβέρνηση πρότεινε :

«Λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής, την αποτελεσματική διαχείριση των υδάτινων πόρων, την ενίσχυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την κατοχύρωση του περιβαλλοντικού ισοζυγίου σε κάθε κρατική παρέμβαση και την προστασία των ζώων».

Θέση ΝΙΚΗΣ

Η Κυβέρνηση χρησιμοποιεί την έννοια της λεγόμενης κλιματικής αλλαγής για να δώσει συνταγματική κάλυψη σε μια πολιτική που υπονομεύει την ενεργειακή και διατροφική ασφάλεια της χώρας, εγκαταλείπει τις εγχώριες ενεργειακές πηγές και υποδομές, όπως το λιγνίτη, οδηγεί σε μαρασμό τη Δυτική Μακεδονία. Μια πολιτική εξαιτίας της οποίας τα βουνά μας γεμίζουν με ανεμογεννήτριες και οι εύφοροι κάμποι της πατρίδας μας με φωτοβολταϊκά μεγάλων εταιρειών.

Η ενσωμάτωση του κυβερνητικού αφηγήματος στο Σύνταγμα για την μετατροπή της Ελλάδας σε μπαταρία της Ευρώπης και την εγκατάσταση ενεργοβόρων data center, συνιστά οπισθοδρόμηση και όχι μεταρρύθμιση.

Η ΝΙΚΗ κατέθεσε αναλυτικές προτάσεις για την προστασία της γης υψηλής παραγωγικότητας, της διατροφικής ασφάλειας και για την προστασία και επαναπατρισμός της πολιτισμικής κληρονομιάς του Γένους ως εξής:

«Α. Προσθήκη παραγράφου στο Άρθρο 24 (ή νέο Άρθρο 24B):

1. Η προστασία της γεωργικής γης υψηλής παραγωγικότητας, των βοσκοτόπων και του δασικού πλούτου της Χώρας αποτελεί υπέρτατο δημόσιο συμφέρον, άρρηκτα συνδεδεμένο με την εθνική ασφάλεια και τη διατροφική επάρκεια του Ελληνικού Λαού.
2. Απαγορεύεται ρητά η εγκατάσταση σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (Α.Π.Ε.), ιδίως φωτοβολταϊκών συστημάτων και ανεμογεννητριών, εντός:
 - α) Δασών και προστατευόμενων δασικών οικοσυστημάτων.
 - β) Περιοχών που υπάγονται στο ευρωπαϊκό δίκτυο προστασίας Natura.
 - γ) Γεωργικών γαιών υψηλής παραγωγικότητας και ενεργών βοσκοτόπων.
3. Η χωροθέτηση και εγκατάσταση έργων Α.Π.Ε. σε επιτρεπόμενες περιοχές (όπως ακατοίκητες βραχονησίδες ή στέγες κατοικιών) διενεργείται αποκλειστικά βάσει ειδικού Εθνικού Χωροταξικού Σχεδίου και τελεί υπό την απαρέγκλιτη προϋπόθεση της προηγούμενης σύμφωνης γνώμης των πληθυσμών των οικείων δήμων και κοινοτήτων.

B. Νέο άρθρο:

Άρθρο 24Γ- (Προστασία και Επαναπατρισμός της Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Γένους)

1. Ο αρχαιολογικός πλούτος και τα ιστορικά μνημεία της Χώρας αποτελούν αναπαλλοτρίωτη εθνική περιουσία, τελούν υπό την απόλυτη προστασία του Κράτους και εξαιρούνται ρητά από κάθε διαδικασία ιδιωτικοποίησης, εκποίησης ή μεταβίβασης σε φορείς διαχείρισης ιδιωτικών συμφερόντων.
2. Το Κράτος έχει την απαρέγκλιτη υποχρέωση να ασκεί συστηματική και διαρκή πίεση για τον επαναπατρισμό ελληνικών αρχαιοτήτων που βρίσκονται εκτός Ελλάδος.
3. Η Πολιτεία μεριμνά για την προστασία των ελληνιστικών και χριστιανικών μνημείων που πιστοποιούν την αδιάλειπτη παρουσία του Ελληνισμού και της Ρωμηοσύνης διεθνώς, υποστηρίζοντας αρχαιολογικές αποστολές και διεθνείς έρευνες.
4. Κατοχυρώνεται η στελέχωση των Σωμάτων Ασφαλείας και του Λιμενικού Σώματος με εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό για τη διενέργεια ερευνών προς ανεύρεση αρχαίων ναυαγίων και την προστασία της ενάλιας πολιτιστικής κληρονομιάς.
5. Η ίδρυση αρχαιολογικών μουσείων και πολιτιστικών δομών σε στρατηγικά σημεία της Επικράτειας αποτελεί μέσο για την πνευματική θωράκιση και την κατοχύρωση των εθνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων.»

Άρθρο 29

Η κυβέρνηση πρότεινε :

«Τα κόμματα λαμβάνουν υπ' όψιν αρχές δημοκρατικής λειτουργίας. Νόμος ορίζει τις προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας πολιτικού κόμματος. Το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 100 ελέγχει τη συνδρομή των προϋποθέσεων συμμετοχής του πολιτικού κόμματος στις εκλογές».

Θέση ΝΙΚΗΣ

Το άρθρο θεσπίστηκε, για πρώτη φορά όπως προαναφέρθηκε με το Σύνταγμα του 1975, με βασικό σκοπό την κατοχύρωση στο σύνταγμα του πολυκομματισμού, την διασφάλιση, ότι τα κόμματα λειτουργούν μέσα στο λεγόμενο δημοκρατικό πλαίσιο καθώς και ότι θα αποφευχθούν πολιτικές διώξεις ή αυθαίρετες απαγορεύσεις κομμάτων. Το ερώτημα είναι απλό και προκύπτει από την καθημερινή κοινωνική και

πολιτική ζωή: με τόσα σκάνδαλα τόσο η παρούσα, όσο και τα κόμματα που κυβέρνησαν, σε τί προάγουν την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος με την λειτουργία και την δομή σας; Σε τί σέβονται τους Δημοκρατικούς θεσμούς και τους Έλληνες πολίτες; Απάντηση : σε τίποτα απολύτως. Ειδικά για την Κυβέρνηση της Ν.Δ. και την περίπτωση των παράνομων παρακολουθήσεων, όπου είναι ξεκάθαρο, ότι παρακολουθούσε ο Πρωθυπουργός και Πρόεδρος του κόμματος τα στελέχη του και όχι μόνο δεν έχουν τολμήσει ούτε να διαμαρτυρηθούν ούτε καν να ψελλίσουν τίποτα! Με ποιο έρεισμα προτείνει άραγε η Κυβέρνηση αναθεώρηση του άρθρου 29, την στιγμή, όπου το καταστρατηγεί ευθέως. Η πρόταση αυτή είναι γενική, αόριστη και επικίνδυνη για το πολίτευμα, γιατί προτείνετε με νόμο, τον οποίο εσείς θα φτιάξετε και εσείς θα ψηφίσετε, να καθορίζονται, οι προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας ενός πολιτικού κόμματος με βάση τις αρχές της δημοκρατικής λειτουργίας γενικά και ότι η ηγεσία του ΑΕΔ στην οποία εσείς εμμέσως έχετε λόγο θα ελέγχει δικαστικά τις προϋποθέσεις αυτές. Και είναι προκλητικό, γιατί προτείνετε για την ανάδειξη της ηγεσίας των ανωτάτων δικαστηρίων, οι προαγωγές να γίνονται δήθεν τάχα χωρίς την ανάμειξη της κυβέρνησης αλλά όμως από ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή, στην οποία η Κυβέρνηση θα έχει την πλειοψηφία. Η πρόταση είναι προσπάθεια να καθιερώσει στο Σύνταγμα την πολιτικής ολιγαρχία, με την οποία κυβερνά. Όσο η κυβέρνηση σας επιλέγει την ηγεσία των ανωτάτων δικαστηρίων δεν μπορούμε να μιλάμε για Συνταγματικό Δικαστήριο, γιατί θα έχουμε λιγότερη δημοκρατία.

Η ΝΙΚΗ πρότείνει προσθήκη παραγράφου στο ισχύον άρθρο του Συντάγματος, η οποία έχει ως εξής:

«Α)Απαγορεύεται ο τραπεζικός δανεισμός πολιτικών κομμάτων ώστε να προστατευθεί η ακεραιότητα των αποφάσεων του νομοθετικού και εκτελεστικού σώματος. Η χρηματοδότησή τους επιτρέπεται μόνο από κρατική επιχορήγηση, ίδιους πόρους και ιδιωτικές εισφορές που προβλέπονται από τον νόμο. Υπάρχουσες οφειλές τραπεζικού δανεισμού κομμάτων δεν παραγράφονται αλλά οφείλουν να εξυπηρετηθούν με εγγύηση της περιουσίας των μελών των κομμάτων αυτών.

Β) Συμφηφισμός της κρατικής επιχορήγησης των κομμάτων με τα χρέη τα οποία έχουν εκείνα ή αλλιώς να υπάρξει αναστολή της κρατικής επιχορήγησης μέχρι την εξόφλησή των οφειλών. Επιπλέον η απουσία οφειλών σε ένα πολιτικό κόμμα ή η ύπαρξη οφειλών μέχρι ενός λογικού ύψους, με βάση την τρέχουσα χρηματοδότηση του να αποτελεί προϋπόθεση για την συμμετοχή ενός κόμματος στις εκλογές.».

Άρθρο 30 παρ. 1, 5

Η κυβέρνηση πρότεινε :

«Μια εξαετής θητεία του Προέδρου της Δημοκρατίας».

Θέση ΝΙΚΗΣ

Η αναθεώρηση του 1986, την οποία έκανε το ΠΑΣΟΚ, ήταν στην κυριολεξία χειρουργικό χτύπημα, γιατί οδήγησε στην ουσιαστική αποδυνάμωση του θεσμού του Προέδρου της Δημοκρατίας και στην υπερσυγκέντρωση εξουσίας στο πρόσωπο του εκάστοτε πρωθυπουργού. Αντί να προσχωρήσει σε μία ισορροπημένη λύση, επέλεξε την σχεδόν πλήρη αφαίρεση των ουσιαστικών προεδρικών αρμοδιοτήτων. Αντί να ενισχύσει τους θεσμούς ελέγχου και ισορροπίας, περιόρισε τις αρμοδιότητες του Προέδρου της Δημοκρατίας, έναν από τους βασικούς μηχανισμούς θεσμικής εξισορρόπησης. Ήταν το άνοιγμα της κερκόπορτας, ώστε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας σήμερα, να αποτελεί ένα πολιτειακό όργανο, χωρίς καμία ουσιαστική αρμοδιότητα στην εκάστοτε Πρωθυπουργοκεντρική εξουσία, η οποία θεωρεί το κράτος λάφυρο, όπως θεωρεί σήμερα η Κυβέρνηση της Ν.Δ. Ήταν η στιγμή η εγκαθίδρυσης ενός φαύλου παραδείγματος υπερβολικής πρωθυπουργικής κυριαρχίας στο οποίο ο πολίτης δεν υπάρχει πουθενά. Αυτό ήταν το όνειρο του ΠΑΣΟΚ να έχει ένα κράτος λάφυρο και αυτό πραγματώνει και σήμερα η κυβέρνηση.

Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για την αναθεώρηση του άρθρου 30 του Συντάγματος αναφορικά με τη θητεία του Προέδρου της Δημοκρατίας, είναι παρέμβαση προσχηματική και άνευ ουσίας. Έχει ελάχιστη σημασία η διάρκεια της θητείας του Προέδρου της Δημοκρατίας, όταν τον έχετε αποψιλώσει από κάθε ουσιαστική αρμοδιότητα.

Ως θέση αρχής ως ΝΙΚΗ υιοθετούμε την περιορισμένη χρονική διάρκεια της θητείας στα αιρετά δημόσια αξιώματα και για τον λόγο αυτό εκφράζουμε προβληματισμό με την αύξηση της θητείας του Προέδρου της Δημοκρατίας από τα 5 στα 6 έτη, έστω και αυτή εξισορροπείται από την απαγόρευση της επανεκλογής. Αυτό όμως που θεωρούμε ότι έχει σημασία είναι πρώτον η ενίσχυση των Προεδρικών αρμοδιοτήτων, ώστε να αποτελεί πραγματικό αντίβαρο στον μονάρχη-Πρωθυπουργό και δεύτερον η αλλαγή του τρόπου εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, ώστε να ενισχυθεί η λαϊκή νομιμοποίηση του θεσμού.

Θυμίζουμε, ότι προς την κατεύθυνση αυτή κινούνταν η πρόταση συνταγματικής αναθεώρησης του 2014 που είχε προσυπογράψει ο κύριος Μητσοτάκης. Δυστυχώς, όμως, η επιλεκτική αμνησία της Κυβέρνησης, καταδεικνύει την πρόθεσή της, που είναι

η εξυπηρέτηση μικροκομματικών σκοπιμοτήτων και όχι η ουσιαστική μεταρρύθμιση που έχει ανάγκη το Σύνταγμα. Αυτές τις σκοπιμότητες υπηρέτησε η Κυβέρνηση όταν το 2019 αποφάσισε την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας με την πλειοψηφία των 151 βουλευτών. Πρόκειται για την χαριστική βολή, σε έναν θεσμό που αποτελεί τον ρυθμιστή του πολιτεύματος μας. Υποβιβάστηκε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας σε πρόσωπο διορισμένο από την εκάστοτε κυβερνητική πλειοψηφία και κατ' επέκταση από τον παντοδύναμο πρωθυπουργό. Καταστράφηκε με τον τρόπο αυτό το κύρος του Προέδρου, όπως ακριβώς με την κυβερνητικά διορισμένη ηγεσία της δικαιοσύνης.

Άρθρο 41 παρ. 2, 5

Η κυβέρνηση πρότεινε :

«Κατάργηση διάλυσης της Βουλής για εθνικό θέμα εξαιρετικής σημασίας. Διάλυση με πρόταση της Κυβέρνησης και απόφαση της Βουλής για ανανέωση της λαϊκής εντολής (αυτοδιάλυση Βουλής)».

Θέση ΝΙΚΗΣ

Σε ό, τι αφορά στην πρόταση για την αλλαγή του άρθρου 41 παρ. 2,5 η Κυβέρνηση προτείνει κάτι ασαφές και αντιφατικό. Από την μία λέει να μην μπορεί να διαλυθεί η Βουλή για κρίσιμο εθνικό θέμα και από την άλλη προτείνει να μπορεί να διαλυθεί η Βουλή με πρόταση της Κυβέρνησης και απόφασης της Βουλής, αυτοδιάλυση όπως λέτε, για ανανέωση της λαϊκής εντολής.

Είναι κατά την γνώμη μας μία πονηρή πρόταση και οδηγεί σε κατάχρηση εξουσίας από την Κυβέρνηση, γιατί θα μπορεί η Κυβέρνηση να διαλύει την Βουλή, όποτε εκείνη θέλει, στον χρόνο τον οποίο θα κρίνει, ότι μπορεί να αιφνιδιάσει τους πολιτικούς της αντιπάλους και να οδηγήσει την χώρα σε εθνικές εκλογές με την ψευδεπίγραφη αιτιολογία της δήθεν ανανέωσης της λαϊκής εντολής.

Ο πραγματικός σκοπός είναι, όποτε κρίνει η Κυβέρνηση να χρησιμοποιεί τις εθνικές εκλογές ως εργαλείο, προκειμένου να εξασφαλίσει την νομή και την κατοχή της εξουσίας λες και είναι εμπράγματο δικαίωμά της. Είναι μία ακόμη απόδειξη, ότι χρησιμοποιεί την συνταγματική αναθεώρηση για το προσωπικό της πολιτικό όφελος.

Η θέση μας είναι ότι ένας πραγματικά ανεξάρτητος και με ισχυρή νομιμοποίηση Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα πρέπει να αποτελεί αποτελεσματικό αντίβαρο και εμπόδιο απέναντι σε τέτοιες μεθοδεύσεις.

Άρθρο 44 παρ. 2

Η κυβέρνηση πρότεινε :

«Εισαγωγή κανόνων καλής διενέργειας των δημοψηφισμάτων: Το ερώτημα πρέπει να διατυπώνεται με τρόπο εύληπτο και κατανοητό για τους πολίτες. Μεταξύ της προκήρυξης και της διενέργειας του δημοψηφίσματος πρέπει να μεσολαβεί επαρκής χρόνος τουλάχιστον είκοσι ημερών».

Θέση ΝΙΚΗΣ

Έχοντας στην μνήμη το παράδειγμα την ολέθρια περίπτωση του Αλέξη Τσίπρα, θεωρούμε την Κυβερνητική πρόταση ελλιπή και προσχηματική, όπως και η διαβούλευση των νόμων, η οποία κυμαίνεται από 7 μέρες έως 21 ημέρες. Δεν αρκούν είκοσι ημέρες για να γίνει σοβαρός, ουσιαστικός, βαθύς και ενδελεχής διάλογος και μελέτη για ένα δημοψήφισμα. Η Venice Commission (Επιτροπή της Βενετίας του Συμβουλίου της Ευρώπης) θεωρεί ως ελάχιστο δημοκρατικό πρότυπο τις 4 εβδομάδες μεταξύ προκήρυξης και ψηφοφορίας, ενώ συνιστά αρκετούς μήνες προετοιμασίας όπου είναι δυνατόν. Το ίδιο προσχηματική ήταν και η ρύθμιση για την λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία, η οποία εισήχθη στο σύνταγμά μας το 2019 και εσείς ακόμη να ψηφίσετε τον εκτελεστικό νόμο.

Η ΝΙΚΗ στηρίζει τα δημοψηφίσματα ως βασικά εργαλεία έκφρασης της λαϊκής κυριαρχίας και έχουμε ως επιδίωξη οι πολίτες να αποφασίζουν για θεμελιώδη ζητήματα οι ίδιοι, αντί να περιορίζονται αυστηρά στην ανάδειξη αντιπροσώπων

Άρθρο 47 παρ. 3, 4

Η κυβέρνηση πρότεινε :

«Κατάργηση της δυνατότητας παροχής αμνηστίας για πολιτικά εγκλήματα».

Θέση ΝΙΚΗΣ

Στην Ελλάδα δεν υπάρχει ένας ενιαίος, κοινώς αποδεκτός ορισμός των πολιτικών εγκλημάτων. Μπορεί ο όρος να χρησιμοποιείται στο Ελληνικό δίκαιο αλλά όμως η ακριβής του έννοια αποτελεί μέρος μίας γενικής θεωρητικής και νομικής συζήτησης. Θεωρούμε, ότι έπρεπε να προηγηθεί στον ευρύτερο δημόσιο πολιτικό διάλογο μία συζήτηση με όλες τις κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις και στο τέλος να υπήρχε μία κοινώς αποδεκτή νομική προσέγγιση και ορισμός. Υπό την έννοια αυτή, θεωρούμε, ότι είναι μία πρόταση προσχηματική και χωρίς βάση πρόταση της Κυβέρνησης.

Άρθρο 51 παρ. 4

Η κυβέρνηση πρότεινε :

«Δυνατότητα άσκησης του εκλογικού δικαιώματος με επιστολική ψήφο και για τους εκλογείς που βρίσκονται εντός της Επικράτειας».

Θέση ΝΙΚΗΣ

Με την πρότασή της η Κυβέρνηση λέει να δοθεί η δυνατότητα άσκησης του εκλογικού δικαιώματος με επιστολική ψήφο και για τους εκλογείς, οι οποίοι ευρίσκονται εντός της Ελλάδος. Δεν μας κάνει εντύπωση η πρότασή σας, ειδικά την περίοδο την οποία διανύουμε. Ο τρόπος με τον οποίο πολιτεύεται η Κυβέρνηση, έχει προκαλέσει τεράστια δυσaréσκεια και απογοήτευση στους Έλληνες. Στο Σύνταγμα, υπάρχει μία μεθόδευση, η οποία αποκαλύπτεται με μια μικρή αλλά σημαντική αλλαγή που επέφερε η αναθεώρηση του 2001. Η παράγραφος 5 του Συντάγματος του 1975 προέβλεπε ότι νόμος ορίζει τις εξαιρέσεις από την υποχρεωτική ψήφο και τις ποινικές κυρώσεις. Με την κατάργηση αυτής της συνταγματικής πρόβλεψης, κατέστη η υποχρεωτικότητα της ψήφου, κενό γράμμα. Μετατράπηκε η νομική υποχρέωση της ψήφου, που ανατρέχει στην άμεση δημοκρατία της αρχαίας Αθήνας σε απλή διακήρυξη. Αν λοιπόν θεωρεί η Νέα Δημοκρατία, ότι η λύση στην αντιμετώπιση της αποχής είναι η παροχή δυνατότητας στους εκλογείς εντός επικράτειας να ψηφίζουν με επιστολική ψήφο, είναι σε εντελώς λάθος κατεύθυνση. Όπως σε εντελώς λάθος και επικίνδυνη κατεύθυνση είναι η Κυβέρνηση όσο προωθεί την ηλεκτρονική δημοκρατία σε γενικεύμενη μορφή, κάτι με το οποίο διαφωνούμε. Η Δημοκρατία για την ΝΙΚΗ είναι γιορτή, είναι συμμετοχή, είναι δημιουργία, είναι πρόοδος, είναι επαφή και επικοινωνία, είναι διαλεκτική, είναι ύμνος στην μοναδικότητα του προσώπου και της μοναδικότητας της γνώμης του, την οποία έχει θεμελιώδες δικαίωμα και υποχρέωση να την εκφράζει ελεύθερα. Εκτός των άλλων τίθενται και ζητήματα συνταγματικότητας υπό αυστηρές προϋποθέσεις, ιδίως ως προς τη μυστικότητα, την εγκυρότητα και τη χρονική εγγύτητα της ψήφου προς την ημέρα των εκλογών. Δεν υπάρχει πραγματική και ουσιαστική ανάγκη για κατοχύρωση της επιστολικής ψήφου εντός της επικράτειας. Η επιστολική ψήφος αναπτύχθηκε διεθνώς – όχι όμως χωρίς προβλήματα και ενίοτε καταγγελίες για νοθεία. Για τους εκλογείς εντός επικρατείας το μέτρο αυτό δεν πληροί την αρχή της αναλογικότητας, διότι επιλέγει μια λύση με υψηλότερους κινδύνους για τη μυστικότητα και την ακεραιότητα της ψήφου ενώ υπάρχουν λιγότερο παρεμβατικές εναλλακτικές, όπως περισσότερα εκλογικά τμήματα, ψήφος στον τόπο κατοικίας για όσους έχουν σοβαρά κινητικά προβλήματα, κρατικές διευκολύνσεις στα μέσα μαζικής μεταφοράς, διευκόλυνση της άσκησης του εκλογικού δικαιώματος εκτός της εκλογικής περιφέρειας

για ειδικές κατηγορίες πολιτών, όπως οι εποχικοί εργαζόμενοι στον τουρισμό. Πρέπει να σημειωθεί, ότι το άρθρο 51 παρ. 3 του Συντάγματος κατοχυρώνει τη μυστική ψηφοφορία. Με την υπάρχουσα διαδικασία στο εκλογικό τμήμα η μυστικότητα προστατεύεται θεσμικά με το παραβάν, με την εφορευτική επιτροπή, με τον δικαστικό αντιπρόσωπο, με την απαγόρευση παρουσίας τρίτων.

Άρθρο 54 παρ. 1, 3

Η κυβέρνηση πρότεινε :

«Το εκλογικό σύστημα θα πρέπει να διασφαλίζει εύλογη αναλογικότητα και κυβερνησιμότητα της χώρας. Με νόμο μπορεί να προβλέπεται ότι η επικράτεια διαιρείται σε ελάσσονες και μείζονες περιφέρειες».

Θέση ΝΙΚΗΣ

Η κυβερνητική πρόταση αποδεικνύει, ότι θέλει ένα εκλογικό σύστημα, το οποίο να εξασφαλίζει για εκείνη και τους πρόθυμους υποστηρικτές ή ενδεχόμενους συνεργάτες την νομή και κατοχή της εξουσίας. Αυτό είναι μία ξεκάθαρη έκφανση της λεγόμενης κομματοκρατίας. Για να επιτευχθεί λοιπόν η υπέρβαση της λεγόμενης κομματοκρατίας απαιτούνται θεσμοί, οι οποίοι να ενισχύουν την πραγματική αντιπροσώπευση. Χρειαζόμαστε ένα εκλογικό σύστημα που περιορίζει την απόλυτη κυριαρχία των κομμάτων και αποκαθιστά την αντιπροσωπευτικότητα. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί με ενιαία ψηφοδέλτια σε διευρυμένες εκλογικές περιφέρειες. Μια καλή αρχή θα γινόταν με τα ψηφοδέλτια για τον απόδημο Ελληνισμό. Δυστυχώς δεν εισακουστήκαμε. Τα ενιαία ψηφοδέλτια δεν αποκλείουν την ένταξη των υποψηφίων σε κόμματα ούτε των εκλεγμένων βουλευτών σε κοινοβουλευτικές ομάδες. Επιτρέπουν όμως στους πολίτες να επιλέγουν αυτούς που θεωρούν πιο άξιους μεταξύ των πολιτικών παρατάξεων χωρίς να δεσμεύονται από τις κομματικές λίστες. Για τη ΝΙΚΗ η κατάργηση της κομματοκρατίας δεν είναι σύνθημα. Είναι συγκεκριμένη πολιτική πρόταση. Θα μπορούσε η Κυβέρνηση να πράξει το αυτονόητο, να υιοθετήσει την απλή και ανόθευτη αναλογική, χωρίς μπόνους εδρών και χωρίς τεχνητές ενισχύσεις του πρώτου κόμματος. Η απλή αναλογική αποτυπώνει με μεγαλύτερη ακρίβεια τη βούληση του εκλογικού σώματος και περιορίζει τη δυνατότητα ενός κόμματος να αποκτά δυσανάλογη εξουσία σε σχέση με την εκλογική του δύναμη. Γιατί το Κοινοβούλιο οφείλει να εκπροσωπεί πραγματικά την κοινωνία, όχι τα κομματικά επιτελεία. Όσον αφορά το αντεπιχείρημα και αφήγημα της κυβερνησιμότητας το καταρρίπτουμε απερίφραστα και με ευκολία: Αυτοδύναμες κυβερνήσεις οδήγησαν υπερχρέωσαν την χώρα και την οδήγησαν στα καταστροφικά μνημόνια. Αυτοδύναμες κυβερνήσεις

γεννούν διαρκώς διαφθορά και σκάνδαλα. Αυτοδύναμες κυβερνήσεις, εκπέμπουν στην αναθεωρητική Τουρκία μηνύματα αδυναμίας και υποχωρητικότητας. Αυτοδύναμες κυβερνήσεις αδυνατούν να αντιμετωπίσουν την δημογραφική κατάρρευση της χώρας και την πληθυσμιακή αντικατάσταση του γηγενούς πληθυσμού.

Στο θέμα της πρότασης για την δυνατότητα διαίρεσης της χώρας σε μείζονες και ελάσσονες περιφέρειες διαφωνούμε κατηγορηματικά. Με την εφαρμογή αυτού του συστήματος θα δημιουργηθούν βουλευτές δύο ταχυτήτων. Στην χαμηλή βαθμίδα θα έχουμε τους βουλευτές των μονοεδρικών περιφερειών και στην υψηλή βαθμίδα θα έχουμε τους βουλευτές των μεγάλων εκλογικών περιφερειών. Μια πολιτική ελίτ που θα οφείλει την εκλογή της στην τηλεοπτική υπερπροβολή και στις πολυδάπανες εκλογικές καμπάνιες. Αν τώρα όλα τα παραπάνω συνδυαστούν με την κατάργηση της σταυροδοσίας και την διενέργεια εκλογών με λίστα, έχουμε την πλήρη εικόνα και θέλουμε να την μοιραστούμε με τον Ελληνικό Λαό: Θα έχουμε έναν παντοδύναμο πρωθυπουργό που διορίζει τους υπουργούς του, διορίζει την ηγεσία της δικαιοσύνης, διορίζει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και που τελικώς θα διορίζει και τους βουλευτές του. Μια εκλόγιμη μοναρχία μασκαρεμένη ως κοινοβουλευτική δημοκρατία.

Άρθρα 56, 57:

Η κυβέρνηση πρότεινε :

«Μεταφορά στον νόμο του λεπτομερειακού καταλόγου κωλυμάτων και ασυμβιβάστων. Καθιέρωση γενικών αρχών στο Σύνταγμα και εξουσιοδότηση νόμου για εφαρμογή από μεθεπόμενες εκλογές ή αμέσως με πλειοψηφία δύο τρίτων».

Θέση ΝΙΚΗΣ

Τα άρθρα 56 και 57 δεν περιέχουν απλές τεχνικές ρυθμίσεις αλλά θεμελιώδεις εγγυήσεις ακεραιότητας του κοινοβουλευτικού συστήματος και ως εκ τούτου πρέπει οι ρυθμίσεις τους να παραμείνουν αναλυτικά διατυπωμένες στο επίπεδο του Συντάγματος, ώστε να μην μπορούν να μεταβάλλονται εύκολα από την εκάστοτε κυβερνητική πλειοψηφία, στον βωμό του πολιτικού καιροσκοπισμού. Αν οι λεπτομέρειες των κωλυμάτων εκλογιμότητας μεταφερθούν στον κοινό νόμο, όπως προτείνει η Κυβέρνηση, είναι ξεκάθαρο, ότι μια κοινοβουλευτική πλειοψηφία, θα μπορεί πολύ ευκολότερα να τροποποιεί τους κανόνες που αφορούν τους ίδιους τους βουλευτές. Αυτό δημιουργεί κίνδυνο νόθευσης της δημοκρατικής διαδικασίας χωρίς τις ασφαλιστικές δικλίδες του Συντάγματος. Τα κωλύματα εκλογιμότητας και τα

ασυμβίβαστα υπάρχουν για να προστατεύουν την δημοκρατία από συγκρούσεις συμφερόντων και εφόσον αφορούν τον πυρήνα της αντιπροσωπευτικής λειτουργίας του πολιτεύματος, πρέπει να κατοχυρώνονται στο Σύνταγμα και όχι να μεταβάλλονται εύκολα με έναν κοινό νόμο.

Η ΝΙΚΗ στο άρθρο πρότεινε να προστεθούν στο ισχύον άρθρο τα εξής κωλύματα και ασυμβίβαστα με την βουλευτική ιδιότητα :

«Η θέση του Βουλευτή πρέπει να είναι ασυμβίβαστη με αυτήν του Υπουργού. Να απαγορεύεται η κατοχή δημόσιου αξιώματος από πρόσωπα που συμμετέχουν σε μυστικές οργανώσεις ή σε οργανώσεις των οποίων οι δεσμεύσεις ή όρκοι αντίκεινται στα καθήκοντα πίστης προς το Σύνταγμα. Να διενεργείται πλήρης και διαρκής έλεγχος της περιουσιακής κατάστασης των βουλευτών, των Υπουργών και των οικείων τους πριν, κατά και μετά τη θητεία τους, όπως νόμος ορίζει».

Άρθρο 60

Η κυβέρνηση πρότεινε :

«Θωράκιση θεσμικού ρόλου του βουλευτή κατά την άσκηση της νομοθετικής και ελεγκτικής του αρμοδιότητας και κατά την επικοινωνία με την εκλογική του περιφέρεια, σύμφωνα με το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής και αντίστοιχη υποχρέωση των μελών της Κυβέρνησης να ανταποκρίνονται στον κοινοβουλευτικό έλεγχο».

Θέση ΝΙΚΗΣ

Το άρθρο 60 κατοχυρώνει ότι ο βουλευτής πρέπει να μπορεί να ψηφίζει και να εκφράζεται ελεύθερα μέσα στη Βουλή, χωρίς φόβο ποινικών ή άλλων συνεπειών για τις κοινοβουλευτικές του θέσεις. Η πρόταση της Κυβέρνησης δεν αλλάζει κάτι ως προς την αρχή της ανεξαρτησίας και ελεύθερης γνώμης και ψήφου των βουλευτών, τόσο ως προς το νομοθετικό όσο και ως προς το κοινοβουλευτικό έργο. Για το πρώτο θέμα της προστασίας του βουλευτή κατά την επικοινωνία του με τους πολίτες της εκλογικής του περιφέρειας θεωρούμε, ότι είναι άκρως περιττή και προσχηματική η πρόταση της Κυβέρνησης. Προέρχεται από το ξεσκέπασμα του σκανδάλου του ΟΠΕΚΕΠΕ και προφανώς από τις ομιλίες, τις οποίες κατέγραψαν οι επισυνδέσεις. Ο Βουλευτής μπορεί κάλλιστα να χρησιμοποιήσει τα μέσα Κοινοβουλευτικού ελέγχου για να πληροφορηθεί θεσμικά την εξέλιξη ενός θέματος. Το ερώτημα για το δεύτερο θέμα, είναι για ποιον λόγο πρέπει να τεθεί στο Σύνταγμα η υποχρέωση των μελών να απαντούν στον Κοινοβουλευτικό έλεγχο, από την στιγμή κατά την οποία προκύπτει η υποχρέωσή τους αυτή στον Κανονισμό της Βουλής. Είναι προσχηματικές και οι δύο

προτάσεις σας, το μόνο το οποίο χρειάζεται είναι απλά να εφαρμόζει η Κυβέρνηση σωστά και ουσιαστικά τόσο το Σύνταγμα όσο και τον Κανονισμό της Βουλής και να μην προσπαθεί να συνταγματικοποιήσει αντιδημοκρατικές πολιτικές συμπεριφορές της με έναν μανδύα νομιμότητας εισάγοντας παράλληλα διατάξεις δήθεν θετικές για ενίσχυση θεσμών, οι οποίοι ήδη λειτουργούν ή μάλλον εξ αιτίας της υπολειτουργούν.

Άρθρο 73 παρ. 1

Η κυβέρνηση πρότεινε :

«Συνταγματική κατοχύρωση αρχών καλής νομοθέτησης: Επαρκούς προνομοθετικής διαβούλευσης, αξιολόγησης της εφαρμογής του νόμου και μέτρων κωδικοποίησης της νομοθεσίας».

Θέση ΝΙΚΗΣ

Είναι πρωτίστως κατά την γνώμη μας μία γενική ρύθμιση. Ποια είναι τα μέτρα καλής νομοθέτησης, πώς ορίζεται και χρονικά και ποιοτικά η επαρκής προνομοθετική διαβούλευση και πώς η αξιολόγηση της εφαρμογής του νόμου; Δεν αναφέρεται πουθενά. Ειδικά για τα ζητήματα της διαβούλευσης των νόμων είναι πραγματικά αξιοπερίεργο να λέει η Κυβέρνηση, ότι την ενδιαφέρουν, την στιγμή κατά την οποία ακόμη εφαρμόζεται η νομοθετική διαδικασία με έκτακτα μέτρα, δηλαδή με την μορφή του επείγοντος ή του κατεπείγοντος και όχι η διαδικασία που ορίζει ο κανονισμός της Βουλής. Επίσης εντύπωση προκαλεί και η εντελώς εσφαλμένη τακτική, την οποία αποδέχεται η Κυβέρνηση με τις τροπολογίες είτε ως προς τον χρόνο εισαγωγής τους είτε ως προς το άσχετο περιεχόμενό τους είτε ως προς τον τρόπο ψήφισής τους, δηλαδή ενιαία και όχι κατ' άρθρο.

Η πολιτική εξουσία συγκεντρώνεται σε κόμμα, σε μία παράταξη, η οποία αποκτά νομιμοποίηση μέσω των εκλογών, αλλά στη συνέχεια κυβερνά χωρίς ουσιαστικό δεσμευτικό έλεγχο από τους πολίτες. Η νομοθετική εξουσία εμφανίζεται τυπικά να ανήκει και στο κοινοβούλιο, όμως στην πράξη, ασκείται από την κυβέρνηση, οι βουλευτές της οποίας, δεν λειτουργούν ανεξάρτητα, ως ανεξάρτητοι νομοθέτες, αλλά ως όργανο επικύρωσης κυβερνητικών αποφάσεων και νομοθετικών πρωτοβουλιών. Πόσες φορές άραγε είδαμε βουλευτές της εκάστοτε κυβέρνησης να μην ψηφίζουν νόμους της Κυβέρνησης, στην οποία ανήκουν και με την οποία έχουν εκλεγεί και ειδικά όταν δεν συμφωνούν καθόλου με τα νομοσχέδιά της; Ελάχιστες φορές, σταγόνες στον ωκεανό. Το χειρότερο είναι, ότι η κοινωνία, ο κυρίαρχος Ελληνικός λαός συμμετέχει μόνο κατά την εκλογή των αντιπροσώπων, δηλαδή στην εκλογική διαδικασία κάθε

τέσσερα χρόνια ή όποτε αυτή γίνει και δεν έχει καμία ούτε άμεση ούτε έμμεση συμμετοχή στη νομοθετική διαδικασία μεταξύ των εκλογών. Άρα η νομοθετική λειτουργία στην πράξη δεν αποτελεί έκφραση της κοινωνίας ως πολιτικού σώματος, ούτε και έχει προκύψει από γόνιμο διάλογο και διαβούλευση με την κοινωνία αλλά αντίθετα είναι προϊόν της Κυβερνητικής εξουσίας, η οποία διαθέτει την πλειοψηφία και την ελέγχει παρακαλώ με πολλούς τρόπους, ένας εκ των οποίων είναι και οι παράνομες παρακολουθήσεις, όπως έκανε η Κυβέρνησή σας. Ο τρόπος με τον οποίο πολιτεύεται συνολικά η μεταπολιτευτική κομματοκρατία εδραιώνει την αιρετή-εκλόγιμη μοναρχία και έναν Πρωθυπουργό με υπερεξουσίες μονάρχη.

Η ΝΙΚΗ πρότεινε :

- δημοψηφίσματα με πρωτοβουλία των πολιτών,
- δυνατότητα λαϊκής νομοθετικής πρωτοβουλίας με γενναία μείωση του αριθμού των 500.000 υπογραφών
- ανάκληση αιρετών,
- τα αποτελέσματα των Εθνικών δημοψηφισμάτων να γίνονται εφαρμόσιμα με την ενσωμάτωση της ανάλογης νομοθεσίας, εντός μικρού και δεσμευτικού χρονικού διαστήματος από το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος
- επίσης ενίσχυση του θεσμού της διαβούλευσης των νόμων, ώστε να διαρκεί περισσότερο χρόνο και να μην διεξάγεται σε ημέρες, όπου ο Ελληνικός λαός δεν μπορεί πρακτικά να την παρακολουθήσει, όπως μεγάλες Εθνικές και θρησκευτικές εορτές ή την περίοδο των θερινών και χειμερινών διακοπών.
- και ενημέρωση με εθνικό χαρακτήρα των Ελλήνων πολιτών για τα νομοσχέδια τα οποία τίθενται σε διαβούλευση.

Άρθρο 77 παρ. 3

Η κυβέρνηση πρότεινε :

«Δυνατότητα παραπομπής ζητημάτων αντισυνταγματικότητας του νόμου μετά την ψήφιση και πριν από τη δημοσίευσή του από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον Πρωθυπουργό ή τη Βουλή στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί να παραπέμπει έως ένα ψηφισμένο νομοσχέδιο ανά βουλευτική σύνοδο. Για την παραπομπή από τη Βουλή απαιτείται η κατάθεση αιτήματος της απόλυτης πλειοψηφίας του όλου αριθμού των βουλευτών. Τα ψηφισμένα νομοσχέδια

των άρθρων 51 και 54 παραπέμπονται υποχρεωτικά στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο πριν από τη δημοσίευσή τους. Έως την έκδοση της απόφασης του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου κωλύεται η δημοσίευση του νόμου».

Θέση της ΝΙΚΗΣ

Σύμφωνα με το άρθρο αυτό δίνεται αποκλειστική αρμοδιότητα στην νομοθετική λειτουργία να ερμηνεύει αυθεντικά, δηλαδή με δεσμευτικό τρόπο, τους νόμους, οι οποίοι έχουν θεσπισθεί με άλλον νόμο, από το ίδιο όργανο, δηλαδή το νομοθετικό σώμα. Μάλιστα η ερμηνεία αυτή είναι δεσμευτική και για την εκτελεστική και για την δικαστική εξουσία, δεν επιδέχεται άλλη ερμηνεία και έχει αναδρομικότητα, γιατί αποσαφηνίζει έναν παλαιότερο νόμο σε αντίθεση με τον ψευδοερμηνευτικό νόμο, ο οποίος δεν έχει, γιατί δεν περιορίζεται στην ερμηνεία αλλά τροποποιεί παλαιότερο νόμο. Η συνδρομή των δικαστηρίων στο θέμα αυτό έγκειται στο ότι ελέγχουν την φύση ενός νόμου και, αν διαπιστώσουν ότι ένας χαρακτηρισμένος ως «ερμηνευτικός» νόμος είναι τελικά ψευδοερμηνευτικός, αρνούνται να τον εφαρμόσουν αναδρομικά. Πρόκειται για μία ρύθμιση, η οποία ενισχύει την ασφάλεια δικαίου.

Αυτός ο προληπτικός έλεγχος συνταγματικότητας τον οποίο προτείνει η Κυβέρνηση δήθεν με σκοπό να προστατεύεται η ασφάλεια δικαίου, στο πλαίσιο του οποίου θα εκδίδεται η απόφαση από το ΑΕΔ θα δεσμεύει όλες τις δικαστικές αρχές της χώρας κατά τον μετέπειτα έλεγχο εφαρμογής του νόμου. Όσο η ηγεσία των ανωτάτων δικαστηρίων της χώρα ορίζεται από τον Πρωθυπουργό και όσο οι δικαστές του ΑΕΔ εμμέσως ορίζονται πάλι από την Κυβέρνηση, θεωρούμε ότι πρότασή της είναι συνέχεια της προσπάθειά της να ελέγξετε πλήρως την δικαιοσύνη και να ερμηνεύσει τους νόμους έτσι, ώστε να έχει τον απόλυτο έλεγχο της πολιτικής ζωής της χώρας, ειδικά μάλιστα από την στιγμή κατά την οποία θα αφορούν θέματα εκλογής βουλευτών, θέματα του εκλογικού δικαιώματος, του εκλογικού συστήματος, των εκλογικών περιφερειών και των βουλευτών επικρατείας.

Επίσης τι όφελος θα υπάρχει, ακόμη κι αν κάποιος δεχόταν την πρόταση της Κυβέρνησης, από την στιγμή κατά την οποία δίνεται δικαίωμα στον ΠτΔ να παραπέμψει μόνο ένα ψηφισμένο νομοσχέδιο ανα βουλευτική σύνοδο. Κανένα απολύτως, είναι εντελώς προσχηματική.

Άρθρο 78 παρ. 2, 6

Η Κυβέρνηση πρότεινε :

«Φόρος ή οποιοδήποτε άλλο οικονομικό βάρος δεν μπορεί να επιβληθεί με νόμο αναδρομικής ισχύος. Μπορεί να παρέχονται κίνητρα για σταθερό φορολογικό καθεστώς σε στρατηγικές για την εθνική οικονομία ιδιωτικές επενδύσεις».

Θέση της ΝΙΚΗΣ

Η κυβερνητική πρόταση εγείρει διάφορα ερωτήματα. Γιατί να προβλέπονται εγγυήσεις φορολογικής σταθερότητας για αυτές και όχι για ένα τους Έλληνες επαγγελματίες, οι οποίοι στηρίζουν την Ελληνική κοινωνία; Γιατί να πρέπει να το κράτος να θέσει σε ευνοϊκό καθεστώς τους λίγους και εκλεκτούς και να μην προσπαθήσει να εξασφαλίσει το ίδιο ευνοϊκό καθεστώς για όλους τους Έλληνες. Θεωρούμε, ότι αυτή η πρόταση της Κυβέρνησης εισάγει μία αδικαιολόγητη διάκριση, μία αντισυνταγματική και άνιση μεταχείριση υπέρ των πολυεθνικών και εις βάρος των Ελληνικών νοικοκυριών, τα οποία προφανώς φοροληστεύονται. Η φορολογική πολιτική πρέπει να παραμένει αντικείμενο δημοκρατικής διαβούλευσης και πολιτικής επιλογής, όχι να προστατεύει εξόφθαλμα και μάλιστα μέσω του συντάγματος συγκεκριμένα επενδυτικά σχήματα.

Άρθρο 79

Η Κυβέρνηση πρότεινε :

«Ο προϋπολογισμός οφείλει να διασφαλίζει τη βιώσιμη δημοσιονομική λειτουργία. Υποχρέωση κατάθεσης και δημοσιότητας ετήσιου απολογισμού εκ μέρους φορέων που χρηματοδοτούνται, άμεσα ή έμμεσα, από τον κρατικό προϋπολογισμό».

Θέση της ΝΙΚΗΣ

Το άρθρο 79 κατοχυρώνει την αρμοδιότητα της Βουλής να ψηφίζει τον κρατικό προϋπολογισμό, δηλαδή το βασικό εργαλείο άσκησης δημοσιονομικής πολιτικής, που καθορίζει τη συνολική ζήτηση, την αναδιανομή, τις δημόσιες επενδύσεις και τη δυνατότητα σταθεροποίησης της οικονομίας. Επιπλέον, το υφιστάμενο άρθρο 79 ενσωματώνει ήδη κανόνα διαδικασίας και ελέγχου : κατά τη συζήτηση του Προϋπολογισμού μπορούν να γίνουν τροποποιήσεις κονδυλίων υπό όρους, δείχνοντας ότι η συνταγματική λογική είναι η κοινοβουλευτική λογοδοσία. Με την προτεινόμενη από την κυβέρνηση αναθεώρηση του άρθρου 79 επιχειρείται να αποκτήσει συνταγματικό έρεισμα η δημοσιονομική πειθαρχία και η διαφάνεια στη διαχείριση δημόσιων πόρων. Η πρακτική επίδραση θα εξαρτηθεί από τον εφαρμοστικό

νόμο και από τον τρόπο που τα δικαστήρια θα ερμηνεύσουν τις νέες διατάξεις. Η κυβερνητική πρόταση έχει σοβαρά μειονεκτήματα, τα οποία πρέπει να ληφθούν πολύ σοβαρά υπόψιν, όπως το ότι, μπορεί να περιορίσει τις δημόσιες επενδύσεις σε υποδομές, υγεία ή εκπαίδευση, σε περιόδους οικονομικής επιβράδυνσης μπορεί να δυσκολεύει την εφαρμογή επεκτατικής δημοσιονομικής πολιτικής, υπάρχει ο κίνδυνος λόγω της μεγάλης εστίασης στην δημοσιονομική πειθαρχία να οδηγηθεί η χώρα σε αδυναμία προστασίας της εργασίας, της δημόσιας υγείας και του κοινωνικού κράτους. Θεωρούμε ότι η προτεινόμενη από την κυβέρνηση συνταγματική αναθεώρηση, δεν αποτελεί τεχνική διόρθωση ούτε ουδέτερη θεσμική βελτίωση. Αγγίζει τον ίδιο τον πυρήνα της δημοκρατίας, καθώς - μεταξύ άλλων - καθορίζει εάν η οικονομική πολιτική θα παραμείνει αντικείμενο λαϊκής κυριαρχίας ή αν θα μετατραπεί σε συνταγματικά προαποφασισμένη τεχνοκρατική διαχείριση και μάλιστα υπό την καθοδήγηση και πλήρη δέσμευση υπέρ των δανειστών, βάσει των μνημονιακών όρων. Η συνταγματική κατοχύρωση αριθμητικών δημοσιονομικών δεσμεύσεων μεταβάλλει τη φύση της πολιτικής επιλογής : από αντικείμενο εκλογικής εντολής σε υπερνομοθετικό κανόνα. Στην σύγχρονη πολιτική οικονομία, το Σύνταγμα δεν λειτουργεί απλώς ως νομικό κείμενο, αλλά και ως θεσμικό πλαίσιο κατανομής οικονομικής εξουσίας. Ορίζει ποιος αποφασίζει για τη φορολογία, τις δημόσιες δαπάνες, τις επενδύσεις και την αναδιανομή. Όταν οι αποφάσεις αυτές αποσπώνται από τη δημοκρατική διαδικασία και μεταφέρονται σε επίπεδο συνταγματικών απαγορεύσεων, τότε η λαϊκή κυριαρχία φαλκιδεύεται.

Άρθρο 81 παρ. 2

Η Κυβέρνηση προτείνει :

«Δυνατότητα επανακαθορισμού με νόμο που ψηφίζεται με αυξημένη πλειοψηφία των ασυμβιβάστων του αξιώματος του Υπουργού και του Υφυπουργού προς άλλα έργα ή ιδιότητες. Δυνατότητα διορισμού Αντιπροέδρων του Υπουργικού Συμβουλίου και μη υπουργών».

Θέση της ΝΙΚΗΣ

Η Κυβέρνηση, η οποία έχει υπερσυγκέντρωση εξουσιών και πρακτικά κάνει ό,τι θέλει, με την παρούσα πρόταση στην ουσία προτείνει να μπορεί με νόμο τον οποίο εκείνη θα φτιάξει, με αυξημένη πλειοψηφία να επανακαθορίζει τα ασυμβίβαστα του αξιώματος του Υπουργού και του Υφυπουργού. Με απλά λόγια θα φτιάξει έναν νόμο κομμένο και ραμμένο στα μέτρα της, ανάλογα με την πολιτική σκοπιμότητα της στιγμής για να τροποποιεί τα ασυμβίβαστα. Λέει βέβαια προσχηματικά ότι ο νόμος αυτός θα ψηφίζεται

με αυξημένη πλειοψηφία, όμως η πρόταση αυτή προκαλεί ερωτηματικά, μήπως τελικά ο σκοπός είναι η Ν.Δ. να εξυπηρετήσει κάποια μελλοντική πολιτική συνεργασία, εφόσον δεν μπορέσει να έχει αυτοδυναμία.

Η δεύτερη πρόταση της Κυβέρνησης, ώστε να μπορούν να διοριστούν Αντιπρόεδροι του Υπουργικού Συμβουλίου και μη Υπουργοί, αυξάνει το δέλεαρ για έναν βουλευτή της Κυβέρνησης, να έχει επιθυμία να αναβαθμιστεί και έτσι η ψήφος και η εν γένει πολιτική συμπεριφορά τους να είναι ακόμη περισσότερο ποδηγετούμενη και άκρως ελεγχόμενη από την Κυβέρνηση, η οποία του ρίχνει το δόλωμα αυτό. Με την πρόταση αυτή αυξάνεται ακόμη περισσότερο η χειραγώγηση των βουλευτών καθώς και ο απόλυτος έλεγχος της Κυβέρνησης. Πρόκειται για μία απαράδεκτη εξαργύρωση της βουλευτικής συνείδησης.

Η ΝΙΚΗ στο άρθρο πρότεινε να προστεθεί παράγραφος, όπου αναφέρεται η ίδρυση Υπουργείου Απόδημου Ελληνισμού.

Άρθρο 82

Η Κυβέρνηση προτείνει :

«Ετήσια έγκριση Ενιαίου Σχεδίου Κυβερνητικής Πολιτικής του επόμενου έτους, το οποίο δημοσιοποιείται και συζητείται σε ειδική συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής».

Θέση της ΝΙΚΗΣ

Το άρθρο 82 αναφέρεται στην Συγκρότηση και αποστολή της Κυβέρνησης. Η Νέα Δημοκρατία προτείνει την εισαγωγή αυτοτελούς παραγράφου, η οποία ορίζει την «Ετήσια έγκριση Ενιαίου Σχεδίου Κυβερνητικής Πολιτικής του επόμενου έτους, το οποίο δημοσιοποιείται και συζητείται σε ειδική συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής. Τίθεται το ερώτημα για το ποια είναι η χρησιμότητα, η ουσιαστική χρησιμότητα, αυτής της πρότασης και τί έχει να προσφέρει ουσιαστικά και πρακτικά στην πολιτική ζωή της χώρας; Θα μπορούσε κάποιος να πεί, ότι τίθεται ένα πρόγραμμα και άρα η Κυβέρνηση υποθετικά δεσμεύεται από αυτό, όμως ουδείς το πιστεύει από την στιγμή κατά την οποία η Κυβέρνηση θα το διαμορφώνει μόνη της για τον εαυτό της χωρίς να διαβουλευεται με κανέναν, ούτε με τον Ελληνικό λαό, ούτε και με την αντιπρόκληυση. Επίσης θα ψηφίζεται με την απόλυτη πλειοψηφία την οποία έχει πάλι η ίδια η Κυβέρνηση. Δηλαδή θα συντάσσει η Κυβέρνηση ένα σχέδιο κυβερνητικής πολιτικής για εκείνη, από εκείνη και θα το ψηφίζει εκείνη. Ποιο το νόημα τότε να δημοσιοποιείται

και να συζητείται σε ειδική συνεδρίαση στην Ολομέλεια της Βουλής; Είναι μία πρόταση άνευ ουσίας.

Άρθρο 86

Η Κυβέρνηση προτείνει :

«Διενέργεια ανάκρισης, προανάκρισης ή προκαταρκτικής εξέτασης από Εισαγγελέα Εφετών και πρόταση άσκησης δίωξης από ανώτατο δικαστικό όργανο. Κατάργηση της διαβίβασης των οποιωνδήποτε στοιχείων «αμελλητί» στη Βουλής, καθώς και της αρμοδιότητας της Βουλής για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης. Άσκηση δίωξης για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, με απόφαση της Βουλής, με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, με ονομαστική ψηφοφορία».

Θέση της ΝΙΚΗΣ

Η σύγχρονη μεταπολιτευτική κομματοκρατία έχει κατασκευάσει ένα πολιτικό σύστημα, το οποίο έχει δομηθεί και λειτουργεί με τέτοιο τρόπο, ώστε πλέον για μιλάμε για μία σύγχρονη ελλειμματική και παθογενή δημοκρατία, στο πλαίσιο της οποίας τα πολιτικά κόμματα μετατρέπονται σε μία σύγχρονου τύπου κλειστή πολιτική ομάδα, η οποία νομοθετεί και συγχρόνως ασκεί την κυβερνητική πολιτική χωρίς να υπολογίζει καθόλου την λαϊκή βούληση και κυριαρχία καταργώντας συγχρόνως την συνταγματικά κατοχυρωμένη Δημοκρατική αρχή. Το σύστημα αυτό άκρως συγκεντρωτικό και άκρως πρωθυπουργοκεντρικό επιλέγει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με τις αποσιλωμένες εξουσίες του, επιλέγει και διορίζει την ηγεσία των ανωτάτων δικαστηρίων της χώρας και συγχρόνως επιλέγει και βουλευτές. Σκοπός δεν είναι άλλος από την διαρκή παραμονή του στην εξουσία, διατηρώντας συγχρόνως τον κυρίαρχο Ελληνικό λαό σε αδράνεια μετατρέποντάς τον από κυρίαρχο πολιτικό υποκείμενο σε ένα άβουλο αντικείμενο πολιτικών πειραματισμών χωρίς ουσιαστική έκφραση, συμμετοχή και επιλογή. Το άρθρο 86 είναι μία από τις εκφάνσεις αυτής της παθογένειας.

Στο άρθρο 86 με την ισχύουσα μορφή υφίσταται ένα τεράστιο πρόβλημα στην βάση του. Το πρόβλημα είναι, ότι η Βουλή, δηλαδή ένα πολιτικό όργανο, λαμβάνει την απόφαση για την έναρξη της ποινικής διαδικασίας και όχι η δικαιοσύνη. Αυτή η διαδικασία είναι πρόβλημα γιατί:

- α) Δεν μπορεί η κυβερνητική πλειοψηφία, η οποία στηρίζει την κυβέρνηση να αποφασίσει, αν θα κινηθεί ποινική δίωξη κατά των υπουργών της ίδιας της

κυβέρνησης, με την οποία έχει εκλεγεί και την οποία στηρίζει. Η σκέψη ότι η πολιτική ελέγχει την δικαιοσύνη είναι βασικό σημείο παθογένειας και διαμαρτυρίας.

- β) Αποτελεί περίπτωση πολιτικοποίησης της ποινικής διαδικασίας, περίπτωση, όπου οι πολιτικοί συσχετισμοί και οι ενδεχόμενες πολιτικές συνεργασίες ακριβώς για λόγους πολιτικής επιβίωσης δεν επιτρέπουν την άσκηση ποινικής δίωξης.
- γ) Προκαλεί κρίση εμπιστοσύνης των πολιτών και τους σκανδαλίζει ακριβώς, διότι δημιουργείται η εντύπωση, ότι οι πολιτικοί ελέγχουν οι ίδιοι την ποινική τους ευθύνη και άρα περαιτέρω καταργείται η ισονομία των Ελλήνων απέναντι στους νόμους. Δημιουργούνται πολίτες δύο ταχυτήτων, οι ευνοημένοι για τους οποίους δεν ισχύει ο νόμος και οι υπόλοιποι πολίτες, δεύτερης κατηγορίας.

Στην αναθεώρηση του 2019 έγινε μία αλλαγή ως προς το ζήτημα της παραγραφής. Από την αναθεώρηση του 2001 προβλεπόταν, ότι η Βουλή μπορούσε να ασκήσει δίωξη μόνο μέχρι το τέλος της δεύτερης τακτικής συνόδου της επόμενης βουλευτικής περιόδου. Η σύντομη αυτή προθεσμία καταργήθηκε στην συνταγματική αναθεώρηση του 2019, όμως παρέμενε ακόμη στο άρθρο 3 παρ. 2 του ν. 3126/2003 η παλαιά διατύπωση. Μόλις το 2025 ο κοινός νομοθέτης προχώρησε στην κατάργηση και αυτής της διάταξης, ώστε να εναρμονιστεί πλήρως ο εφαρμοστικός νόμος με το αναθεωρημένο Σύνταγμα και να μην υπάρχει καμία αμφιβολία ότι η αποσβεστική προθεσμία δεν ισχύει πλέον. Χρειάστηκαν έξι χρόνια για να κινηθεί η Κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Τόσο ήταν το ενδιαφέρον της για το σοβαρό αυτό θέμα...

Τόσο η αναθεώρηση του 2019 όσο και η πρότασή σας τώρα για το άρθρο 86Σ θα μείνουν στην πολιτική ιστορία, ως χαρακτηριστικά παραδείγματα του πώς οι Έλληνες πολίτες τίθενται ως πολίτες δεύτερης κατηγορίας στο περιθώριο και πώς το σύστημα προστατεύει τον εαυτό του με σκοπό την επιβίωσή του, καταστρατηγώντας κάθε έννοια δημοκρατίας, ισονομίας, ελευθερίας, σεβασμού των Ελλήνων και εύρυθμης λειτουργίας των θεσμών. Από την αναθεώρηση του 2019 δεν άλλαξε απολύτως τίποτα ουσιαστικό, το οποίο να επιλύει το πρόβλημα αυτό. Παρέμεινε το σημαντικότερο πρόβλημα, ότι μόνο η Βουλή μπορεί να επιτρέψει την ποινική δίωξη υπουργού, ότι δηλαδή εξακολουθεί να απαιτείται κοινοβουλευτική διαδικασία καθώς και ότι η προκαταρκτική εξέταση διενεργείται μετά από απόφαση της Βουλής. Η κοινοβουλευτική πλειοψηφία, η οποία υποστηρίζει και ορίζεται από την κυβέρνηση αποφασίζει αν θα κινηθεί ποινική διαδικασία εις βάρος μελών της κυβέρνησης.

Προτείνετε η τελική απόφαση να λαμβάνεται από την Βουλή, από την εκάστοτε Κυβερνητική πλειοψηφία. Αυτό σημαίνει, ότι η έναρξη της ποινικής δίωξης υπουργών εξακολουθεί να εξαρτάται από απόφαση της Βουλής και όχι αποκλειστικά από τα

τακτικά δικαστικά όργανα. Μάλιστα λέτε να αναλάβει και ανώτατο δικαστικό όργανο την στιγμή κατά την οποία η κυβέρνηση και άρα ο Πρωθυπουργός εξακολουθεί με θράσος να επιλέγει και να διορίζει την ανώτατη ηγεσία της δικαιοσύνης. Άρα τί αλλάζετε, τίποτα απολύτως. Η πρότασή σας είναι κενό γράμμα προσβάλλει ευθέως την ίδια την διαδικασία αναθεώρησης και φυσικά τον πολύπαθο Ελληνικό λαό, ο οποίος καθημερινά μένει στο περιθώριο ως αντικείμενο πολιτικών πειραματισμών. Συνεχίζετε να διατηρείτε την υπερεξουσία της κυβέρνησης, του μονάρχη Πρωθυπουργού, ο οποίος κάνει ότι θέλει πέρα και πάνω από κάθε εξουσία. Διαιωνίζετε σκόπιμα ένα βαθιά πολιτικό πρόβλημα, την αυταρχική και ολιγαρχική λογική, ότι η πολιτική εξουσία μπορεί να λειτουργεί ως κλειστό σύστημα και ότι η εκάστοτε κυβέρνηση μπορεί να διαμορφώνει τους όρους της δικής της λογοδοσίας σε βάρος των υπολοίπων Ελλήνων πολιτών. Με την σημερινή πρότασή της η Κυβέρνηση απέδειξε άλλη μία φορά, ότι ο τρόπος με τον οποίο πολιτεύεται δεν έχει καμία σχέση με την Δημοκρατία, καμία σχέση με το αντιπροσωπευτικό σύστημα, αλλά ότι είναι η υλοποίηση μίας εκλόγιμης μοναρχίας, η οποία νοιάζεται μόνο για την πολιτική της επιβίωση και επικράτηση στον βωμό της επανεκλογής.

Η ΝΙΚΗ πιστεύει ακράδαντα, ότι η κίνηση της ποινικής διαδικασίας πρέπει να αφαιρεθεί πλήρως από την Βουλή. Η κατάργηση της ισχύουσας διάταξης είναι αναγκαία.

Άρθρο 89

Η Κυβέρνηση προτείνει :

«Επιτρέπεται η ανάθεση ειδικών διοικητικών καθηκόντων σε δικαστικούς λειτουργούς με απόφαση της Βουλής, όπως ορίζει ο νόμος. Δεν επιτρέπεται η συμμετοχή τους με οποιαδήποτε ιδιότητα στην Κυβέρνηση ή η τοποθέτησή τους σε ανεξάρτητες αρχές για τρία τουλάχιστον χρόνια από την αφυπηρέτησή τους».

Θέση της ΝΙΚΗΣ

Με την ισχύουσα μορφή το άρθρο 89 ρυθμίζει θέματα, τα οποία αφορούν στα δικαστικά ασυμβίβαστα. Για την ακρίβεια ασχολείται με τα ασυμβίβαστα και τους περιορισμούς που ισχύουν για τους δικαστικούς λειτουργούς, με βασικό στόχο την διασφάλιση της ανεξαρτησίας και της αμεροληψίας της Δικαιοσύνης. Είναι γνωστό εξάλλου ως οργανωτική βάση του πολιτεύματος, ότι η διάκριση των εξουσιών πρέπει να διασφαλίζεται με κάθε τρόπο και ως εκ τούτου οι δικαστές πρέπει να ασκούν τα καθήκοντά τους χωρίς εξωτερικές επιρροές ή οικονομικά συμφέροντα που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την κρίση τους. Το ερώτημα που τίθεται είναι αν το

πρόβλημα της όσμωσης της δικαστικής με την εκτελεστική εξουσία, λύνεται ή γίνεται χειρότερο, με την πρόταση της Κυβέρνησης. Στην πραγματικότητα ισχύει το δεύτερο. Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας ανοίγει μια κερκόπορτα για την ολοένα και μεγαλύτερη εξάρτηση της Δικαιοσύνης από την εκάστοτε Κυβέρνηση. Το Σύνταγμα είναι σαφές. Απαγορεύει την ανάθεση διοικητικών καθηκόντων στους δικαστές. Η Κυβέρνηση προτείνει να τους επιτρέπεται η ανάθεση ειδικών διοικητικών καθηκόντων. Ποια είναι αυτά τα εντός εισαγωγικών ειδικά διοικητικά καθήκοντα; Είναι αυτά που θα ορίζονται σε νόμο που θα ψηφίζει η εκάστοτε κυβερνητική πλειοψηφία. Πως θα γίνεται η ανάθεση; Με απόφαση της Βουλής, δηλαδή της εκάστοτε κυβερνητικής πλειοψηφίας. Δηλαδή πάλι προτείνει η Νέα Δημοκρατία μία ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία η Κυβέρνηση θα κάνει ό,τι θέλει, θα ελέγχει τα πάντα. Αποτελεί λοιπόν εμπαιγμό να βάζετε τον φραγμό της συμμετοχής των δικαστών στην Κυβέρνηση ή στις ανεξάρτητες αρχές, για τρία χρόνια από την αφυπηρέτησή τους την ίδια στιγμή που προτείνετε την ανάθεση σε αυτούς ειδικών διοικητικών καθηκόντων, παράλληλα και ταυτόχρονα με τα δικαστικά τους καθήκοντα. Εξάλλου σε μια χώρα που ο συνήθης κυβερνητικός κύκλος αποτελείται από 2 θητείες είναι σαφές πως ο τριετής αποκλεισμός δεν είναι αρκετός. Η παρούσα πρόταση της Κυβέρνησης καλλιεργεί περισσότερη εξάρτηση, γιατί οι δικαστές έχουν κάθε λόγο να περιμένουν κάτι από εκείνη και εκείνη μετά να περιμένει ανταλλάγματα από τους δικαστές στο πλαίσιο μίας σχέσης δούναι και λαβείν.

Άρθρο 90 παρ. 5

Η Κυβέρνηση προτείνει:

«Προαγωγές στις θέσεις των ανωτάτων δικαστών από ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή, χωρίς κυβερνητική παρέμβαση, από κατάλογο τριών δικαστών για κάθε θέση που προτείνονται από τις οικείες ολομέλειες».

Θέση της ΝΙΚΗΣ

Τα πολιτεύματα δεν δοκιμάζονται πάντοτε από κρίσεις, τις οποίες περνούν. Δοκιμάζονται και από τις προβληματικές συνήθειες τις οποίες έχουν και οι οποίες προσβάλλουν βάνανυα το κοινό περί δικαίου αίσθημα, την ομαλή λειτουργία των θεσμών, του Συντάγματος και της πολιτείας ολόκληρης. Μία από αυτές τις προβληματικές συνήθειες και καταστάσεις είναι ο τρόπος ανάδειξης της ηγεσίας των ανωτάτων δικαστηρίων. Όσο η εκάστοτε κυβέρνηση, δηλαδή ο εκάστοτε Πρωθυπουργός, αποφασίζει, επιλέγει και διορίζει τον Πρόεδρο και τους Αντιπροέδρους των ανωτάτων δικαστηρίων, θα πλανάται πάντοτε μια βαριά σκιά

πάνω από τη Δικαιοσύνη. Καμία εξουσία δεν πρέπει να έχει τη δυνατότητα να διαμορφώνει την ηγεσία της εξουσίας που οφείλει να την ελέγχει. Αυτό είναι ο πυρήνας της διάκρισης των εξουσιών. Και όταν ο πυρήνας αυτός διαβρώνεται, διαβρώνεται η εμπιστοσύνη των πολιτών στη Δημοκρατία. Όταν η κορυφή της δικαστικής ιεραρχίας εξαρτάται από την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, δηλαδή του Πρωθυπουργού, τότε η κοινωνία δικαιολογημένα αναρωτιέται: υπάρχει αξιοκρατία ή πολιτική σκοπιμότητα; Η Κυβέρνηση πρέπει να θυμάται πάντοτε το περίφημο δελτίο τύπου της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελεών στις 23-7-25 με τίτλο : «Το τέλος των ψευδαισθήσεων ή μαθήματα για το πώς ακυρώνεται ένας νόμος στην πράξη» αποδίδοντάς σας την κατηγορία, ότι η Κυβέρνησή σας, δίνει μαθήματα για το πώς ακυρώνεται ένας ψηφισμένος νόμος στην πράξη, από την κυβερνητική αυθαιρεσία. Η παρούσα πρόταση της Κυβέρνησης λέει να καταργηθεί η κυβερνητική επιλογή της ηγεσίας των ανωτάτων δικαστηρίων και οι προαγωγές στις θέσεις των ανωτάτων δικαστών να γίνονται από ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή. Εδώ τίθεται το κρίσιμο ερώτημα: στην ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή, ποιος έχει την πλειοψηφία! Η Κυβέρνηση φυσικά, άρα και σε αυτήν την περίπτωση στην ουσία πάλι η Κυβέρνηση θα επιλέγει δηλαδή πάλι ο Πρωθυπουργός. Είναι λοιπόν η πρότασή σας κενό γράμμα, όπως ακριβώς και η περίπτωση με το άρθρο 86. Σκέτη κοροϊδία.

Η ΝΙΚΗ πρότεινε :

- A) να μην έχει καθόλου αρμοδιότητα το Υπουργικό συμβούλιο, δηλαδή ο Πρωθυπουργός, δηλαδή η εκτελεστική εξουσία (η οποία συμπίπτει με την νομοθετική λόγω της πλειοψηφίας) στην ανάδειξη της ηγεσίας των ανωτάτων δικαστηρίων και η αρμοδιότητα να ανατεθεί σε έναν άλλο φορέα, όπως για παράδειγμα σε ένα μικτό συλλογικό όργανο, πλήρως αποσυνδεδεμένο από την εκάστοτε κυβερνητική πλειοψηφία,
- B) να μην υπάρχει καθόλου η δυνατότητα διορισμού δικαστών, οι οποίοι αφυπηρέτησαν και συνταξιοδοτήθηκαν, σε θέσεις προέδρων και μελών διοικητικών συμβουλίων Ανεξάρτητων Αρχών και Οργανισμών ή άλλων δημοσίων εταιριών,
- Γ) να μην επιτρέπεται η επιλογή συνδικαλιστών δικαστών σε ηγετικές θέσεις της Δικαιοσύνης, ούτε και σε υπηρεσιακά ή πειθαρχικά συμβούλια ή να ασκούν καθήκοντα επιθεωρήσεως.

Άρθρο 97

Η Κυβέρνηση προτείνει :

«Κατάργηση προς ειδικής πρόβλεψης ως προς την εκδίκαση των πολιτικών εγκλημάτων από μικτά ορκωτά δικαστήρια».

Θέση της ΝΙΚΗΣ

Το άρθρο 97 του Ελληνικού Συντάγματος αφορά τη δικαιοδοσία των Μικτών Ορκωτών Δικαστηρίων. Πρόκειται για έναν θεσμό, ο οποίος έχει ρίζες στην Ελληνική αρχαιότητα. Στην Αθηναϊκή Δημοκρατία, ιδιαίτερα στην Ηλιαία, η απονομή της δικαιοσύνης γινόταν από πολίτες-δικαστές (δικαστές-ένορκους), οι οποίοι επιλέγονταν με κλήρωση. Να σημειωθεί, ότι τότε δεν υπήρχαν επαγγελματίες δικαστές, όπως τους εννοούμε σήμερα. Τα μικτά ορκωτά δικαστήρια στην εποχή μας λειτουργούν διαφορετικά. Σε αυτά συμμετέχουν επαγγελματίες δικαστές, οι οποίοι διαθέτουν νομική κατάρτιση, και ένορκοι πολίτες, οι οποίοι εκπροσωπούν την κοινωνία. Η διάταξη αυτή προβλέφθηκε στο σύνταγμά μας, προκειμένου να έχει έναν δημοκρατικό και εγγυητικό χαρακτήρα. Να εξασφαλίζει δηλαδή, ότι οι Έλληνες πολίτες συμμετέχουν στην απονομή της δικαιοσύνης και ότι η κρίση για ιδιαίτερα σοβαρά εγκλήματα δεν ανήκει αποκλειστικά στο κράτος. Επίσης εγγυάται και ενισχύει την αμεροληψία και την κοινωνική νομιμοποίηση, ώστε να αποτρέπονται ενδεχόμενες κυβερνητικές παρεμβάσεις. Εδώ να σημειωθεί, ότι μπορεί μεν να προβλέπεται η συμμετοχή των πολιτών στην άσκηση της εξουσίας, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι οι πολίτες γίνονται οι ίδιοι φορείς της εξουσίας. Πρόκειται για περιορισμένη και αποσπασματική συμμετοχή, όχι για πραγματική κατοχή της πολιτικής εξουσίας. Οι πολίτες δεν αποκτούν διαρκή αρμοδιότητα ούτε έλεγχο επί της εξουσίας. Συμμετέχουν μόνο σε μια ειδική λειτουργία και υπό συγκεκριμένους όρους. Επομένως, τα ΜΟΔ λειτουργούν περισσότερο ως ένδειξη, ότι η κοινωνία μπορεί να ασκεί δημόσια αρμοδιότητα, παρά ως περίπτωση πραγματικής λαϊκής κυριαρχίας στην πράξη. Τί προτείνει η Κυβέρνηση για το άρθρο αυτό; Πιστή λοιπόν στην ολιγαρχική της πολιτική ενατένιση προτείνει την κατάργηση της δυνατότητας εκδίκασης των πολιτικών εγκλημάτων από ενόρκους. Αποτελεί μία σαφή υποχώρηση της λαϊκής συμμετοχής στη δικαιοσύνη. Η ΝΙΚΗ απορρίπτει την πρόταση της ΝΔ για την κατάργηση της ειδικής πρόβλεψης ως προς την εκδίκαση των πολιτικών εγκλημάτων από μικτά ορκωτά δικαστήρια. Ως ΝΙΚΗ υποστηρίζουμε τον κατοχυρωμένο ρόλο των πολιτών – ενόρκων στις υποθέσεις επί πολιτικών εγκλημάτων.

Άρθρο 99

Η Κυβέρνηση προτείνει :

«Κατάργηση του Δικαστηρίου Αγωγών Κακοδικίας και ανάθεση των σχετικών αρμοδιοτήτων στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο».

Θέση της ΝΙΚΗΣ

Συνοπτικά, το άρθρο αυτό του Συντάγματος αφορά στις αγωγές κακοδικίας κατά δικαστικών λειτουργών. Το Δικαστήριο Αγωγών Κακοδικίας είναι ένα ειδικό δικαστήριο που προβλέπεται από το ελληνικό Σύνταγμα για να εκδικάζει αγωγές αποζημίωσης κατά δικαστικών λειτουργών όταν αυτοί, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, προκάλεσαν ζημία λόγω ιδιαίτερα σοβαρής παράνομης συμπεριφοράς. Κακοδικία δεν σημαίνει απλώς ότι ένας δικαστής εξέδωσε λανθασμένη απόφαση. Οι δικαστικές αποφάσεις μπορούν να είναι εσφαλμένες χωρίς να υπάρχει κακοδικία. Η κακοδικία αφορά περιπτώσεις όπως: δόλος, βαριά παράβαση των καθηκόντων, άρνηση απονομής δικαιοσύνης στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος, άλλες εξαιρετικές περιπτώσεις που προβλέπει η νομοθεσία. Ο θεσμός αυτός θεμελιώθηκε για να εξυπηρετήσει δύο σκοπούς, μεταξύ των οποίων πρέπει να υπάρχει μία ισορροπία. Πρώτον να προστατεύονται οι δικαστές από περιπτώσεις καταχρηστικής άσκησης αγωγών εναντίον τους και δεύτερον για να διασφαλίζεται η λογοδοσία των δικαστών.

Η Κυβέρνηση προτείνει την κατάργηση του ειδικού δικαστηρίου αγωγών Κακοδικίας του άρθρου 99 και οι αρμοδιότητές του να μεταφερθούν στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 100 του Συντάγματος. Τυπικά δεν προτείνει την κατάργηση συνολικά της δυνατότητας άσκησης αγωγής κακοδικίας αλλά όμως προτείνει να αλλάξει το δικαστήριο, το οποίο θα έχει την αρμοδιότητα αυτή και πλέον να την έχει το Ειδικό δικαστήριο του άρθρου 100. Θεωρούμε, ότι είναι μία προσχηματική αλλαγή και δεν χρειάζεται. Δεν επιφέρει κάποια ουσιαστική αλλαγή ή βελτίωση. Διαφωνούμε με την Κυβερνητική πρόταση, η οποία επιδιώκει την μεταφορά των αγωγών κακοδικίας στο «αποστειρωμένο» και δυνητικά ελεγχόμενο από την Κυβέρνηση ΑΕΔ.

Άρθρο 100

Η Κυβέρνηση προτείνει :

«Πρόβλεψη της αρμοδιότητας του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου για τον προληπτικό έλεγχο συνταγματικότητας για ψηφισμένο νομοσχέδιο κατά το άρθρο 77 παρ. 3. Απόφαση περί συνταγματικότητας ψηφισμένου νομοσχεδίου δεσμεύει όλα τα

δικαστήρια κατά τον έλεγχο συνταγματικότητας. Συγκρότηση του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου από τους Προέδρους του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, από δύο συμβούλους της Επικρατείας και δύο αρεοπαγίτες, που ορίζονται ως μέλη με κλήρωση κάθε τρία χρόνια και από δύο τακτικούς καθηγητές νομικών μαθημάτων των νομικών σχολών των πανεπιστημίων της Χώρας, που ορίζονται ως μέλη με κλήρωση κάθε τρία χρόνια. Στο Δικαστήριο προεδρεύει ο αρχαιότερος από τους Προέδρους του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Αρείου Πάγου».

Θέση της ΝΙΚΗΣ

Μέχρι να αλλάξει ουσιαστικά και δημοκρατικά, ο τρόπος ανάδειξης της ηγεσίας των ανωτάτων δικαστηρίων της χώρας διαρκώς θα πλανάται επάνω από την πολιτική ζωή του τόπου το ερώτημα : « Υπάρχει όντως δικαιοσύνη ή πολιτική συγκάλυψη; ». Το ΑΕΔ δεν είναι ένα γενικό «Συνταγματικό Δικαστήριο», αλλά ένα δικαστήριο με συγκεκριμένες, περιορισμένες αρμοδιότητες, όπως αυτές ορίζονται στο εν λόγω άρθρο του συντάγματος. Οι βασικές αρμοδιότητές του είναι, να επιλύει διαφορές σχετικά με το κύρος των βουλευτικών εκλογών και των δημοψηφισμάτων, να κρίνει ζητήματα ασυμβιβάστων ή έκπτωσης βουλευτών, να επιλύει συγκρούσεις αρμοδιότητας μεταξύ των ανώτατων δικαστηρίων και να επιλύει τις περιπτώσεις όπου τα τρία ανώτατα δικαστήρια της χώρας (Άρειος Πάγος, Συμβούλιο της Επικρατείας και Ελεγκτικό Συνέδριο) έχουν εκδώσει αντιφατικές αποφάσεις σχετικά με τη συνταγματικότητα ενός νόμου ή την ερμηνεία του. Τότε η απόφαση του ΑΕΔ είναι δεσμευτική για όλους. Σκοπός της συνταγματικής αυτής πρόβλεψης για το ΑΕΔ είναι να διασφαλίζεται η ενότητα της έννομης τάξης, δηλαδή να μην ισχύουν διαφορετικές ερμηνείες του Συντάγματος από διαφορετικά ανώτατα δικαστήρια και να διατηρηθεί το ελληνικό σύστημα του διάχυτου και παρεμπόμπτοντος ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων. Η πρόταση της Κυβέρνησης δεν προσφέρει κάτι ουσιώδες. Αντιθέτως προσπαθεί να επιφυλάξει έναν έμμεσο χαρακτήρα συνταγματικού δικαστηρίου για το ΑΕΔ. Όσο η ηγεσία των ανωτάτων δικαστηρίων της χώρας, καθορίζεται από την Κυβέρνηση και τον Πρωθυπουργό, εμείς θα διαφωνούμε με οποιαδήποτε αλλαγή επί του άρθρου και θα υποστηρίζουμε τον διάχυτο έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων από τα δικαστήρια όλων των βαθμίδων.

Άρθρο 101 παρ. 3, 5

Η Κυβέρνηση προτείνει :

«Κατάργηση τεκμηρίου αρμοδιότητας υπέρ αποκεντρωμένων διοικήσεων. Η εφαρμογή του αποκεντρωτικού συστήματος μπορεί να γίνει με ύπαρξη αποκεντρωμένης κρατικής δομής και/ή με ύπαρξη αποκεντρωμένων υπηρεσιών των υπουργείων και των λοιπών φορέων του δημοσίου τομέα. Κρατική μέριμνα για τη στήριξη του πρωτογενούς τομέα και την ανάπτυξη της ελληνικής περιφέρειας, ώστε να εξασφαλίζεται ίση πρόσβαση σε δημόσια αγαθά σε όλη την επικράτεια. Αρχές της χρηστής διοίκησης, της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της αξιοκρατίας. Συνταγματική κατοχύρωση Εθνικής Αρχής Διαφάνειας».

Θέση της ΝΙΚΗΣ

Η θεμελιώδης διαφορά με την ισχύουσα μορφή του άρθρου και αυτών των οποίων προβλέπει σε σχέση με την πρόταση της Κυβέρνησης, είναι ότι μπορεί να μην καταργείται η αποκέντρωση ως συνταγματική αρχή, όμως αφαιρείται το τεκμήριο των αποκεντρωμένων διοικήσεων και επιτρέπει στον κοινό νομοθέτη να αποφασίζει με μεγαλύτερη ευελιξία αν μια αρμοδιότητα θα ασκείται από το κεντρικό κράτος ή από αποκεντρωμένες δομές. Υπό την Κυβερνητική οπτική αυτή η προσέγγιση κινείται σε μία κατεύθυνση μεγαλύτερης διοικητικής ευελιξίας, όμως στην πραγματικότητα μειώνεται η συνταγματική προστασία της διοικητικής αποκέντρωσης και άρα το κεντρικό κράτος αποκτά περισσότερες εξουσίες. Αυτό συμβαίνει γιατί αφήνει μεγαλύτερη ευχέρεια στον κοινό νομοθέτη να αποφασίζει αν μια αρμοδιότητα θα ασκείται από την κεντρική διοίκηση ή από αποκεντρωμένες υπηρεσίες. Είναι η ίδια λογική, η οποία διέπει την πρότασή σας για το επόμενο άρθρο αλλά και την πρότασή σας για το άρθρο 90 παρ. 5. Όλα να περνάνε από τον κοινό νομοθέτη δηλαδή την κυβέρνησή σας, η οποία έχει την πλειοψηφία και εισάγει προς ψήφιση και ψηφίζει ό,τι εκείνη θέλει. Αυτή είναι και η κυρίαρχη λογική της Κυβέρνησής σας, η οποία θεωρεί εαυτόν μονοκρατορία χωρίς φυσικά να έχει καμία επαφή ούτε με την δημοκρατία ούτε με την αντιπροσώπευση. Θεωρούμε εσφαλμένη την πρόταση αυτή, επίφοβη και ενισχυτική του κράτους δυνάστη.

Άρθρο 101Α

Η Κυβέρνηση προτείνει :

«Επιλογή Προέδρων και Μελών ανεξαρτήτων αρχών από κοινοβουλευτική επιτροπή από κατάλογο τριών υποψηφίων που προτείνονται από Συμβούλιο Εμπειρογνομόνων μετά από δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Στο Συμβούλιο συμμετέχουν ex officio ο Διοικητής της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, ο Πρόεδρος του Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού, ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδας, ο Πρόεδρος του συλλογικού οργάνου των δημοσίων πανεπιστημίων της χώρας και ο επικεφαλής του συλλογικού οργάνου που εκπροσωπεί τους ΟΤΑ α' ή β βαθμού».

Θέση της ΝΙΚΗΣ

Το άρθρο 101Α του ισχύοντος Συντάγματος, το οποίο έχουμε μπροστά μας υπό εξέταση αφορά στις λεγόμενες ανεξάρτητες αρχές. Οι ανεξάρτητες αρχές είναι θεσμοί, οι οποίοι δεν υπάγονται στην Κυβέρνηση, με πολύ σημαντικές δημόσιες αρμοδιότητες και με βασικό σκοπό τον έλεγχο της εκτελεστικής εξουσίας, όταν αυτή ξεπερνά τα όρια του κράτους δικαίου και λειτουργεί έξω από αυτό. Από αυτό καθίσταται αντιληπτό, ότι ο βασικός λόγος δημιουργίας τους ήταν η κατάχρηση εξουσίας από την εκάστοτε Κυβέρνηση. Το άρθρο αυτό έχει μεγάλη σημασία στην λειτουργία του πολιτεύματός μας και ιδιαίτερα για την διασφάλιση του κράτους δικαίου. Λειτουργεί ως ένα θεσμικό αντίβαρο του δυναστικού κράτους της εκλογίμης μοναρχίας, το οποίο μέχρι και σήμερα με υποχρεωτικότητες επιβάλλει την κυβερνητική πολιτική χωρίς κανέναν ουσιαστικό διάλογο με την κοινωνία των πολιτών. Παρέχει προστασία σε κρίσιμους τομείς από προσπάθειες κυβερνητικής παρέμβασης. Αποτελεί παράγοντα ενίσχυσης των αρχών της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας.

Το 2001 κατοχυρώθηκαν στο Σύνταγμά μας, πέντε ανεξάρτητες αρχές: το ΑΣΕΠ, ο Συνήγορος του Πολίτη, το ΕΣΡ, η ΑΠΔΠΧ και η ΑΔΑΕ. Τα μέλη τους απέκτησαν προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία, ορισμένη θητεία ενώ συγχρόνως η εκλογή των μελών τους γινόταν από την Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής με αυξημένη πλειοψηφία ενώ υπόκειντο σε κοινοβουλευτικό έλεγχο. Με την προηγούμενη συνταγματική αναθεώρηση μπορεί να μην άλλαξε ο πυρήνας και η ουσία του άρθρου και συνεπώς του θεσμού, αυτό όμως το οποίο άλλαξε ήταν, το ότι μπορούσε η θητεία των μελών τους να παρατείνεται μέχρι τον διορισμό των διαδόχων τους, προκειμένου να αποφεύγεται η δυσλειτουργία τους, όταν δεν υφίσταται η απαιτούμενη αυξημένη κοινοβουλευτική πλειοψηφία και άρα συναίνεση.

Με την ισχύουσα μορφή το εν λόγω άρθρο έχει την εξής παθογένεια. Αν και η Κυβέρνηση δεν μπορεί από μόνη της να διορίζει τα μέλη των συνταγματικά κατοχυρωμένων ανεξάρτητων αρχών, εν τούτοις όμως έχει την δυνατότητα να επηρεάζει την διαδικασία μέσω της κοινοβουλευτικής της πλειοψηφίας και των εκάστοτε πολιτικών διαπραγματεύσεων ή πολιτικών ανταλλαγμάτων. Οι ανεξάρτητες αρχές μπορεί μεν να δημιουργήθηκαν για να περιορίσουν την κυβερνητική αυθαιρεσία, όμως η λειτουργία τους δεν αρκεί, για να αποκόψει και να ελέγξει την κυβερνητική εξουσία, από την στιγμή κατά την οποία, όπως προκύπτει και από το σχετικό άρθρο του Συντάγματος εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τον κοινό νομοθέτη για βασικά και θεμελιώδη ζητήματα της εύρυθμης λειτουργίας τους, όπως ο προϋπολογισμός, η στελέχωση, οι δομές και η γενικά η οργάνωση.

Με την παρούσα μορφή και λειτουργία τους οι ανεξάρτητες αρχές δεν αρκούν για τον περιορισμό του δυναστικού κράτους της εκλόγιμης μοναρχίας, καθότι ακόμη η κυβέρνηση έχει στην κατοχή της θεμελιώδεις συνταγματικές αρμοδιότητες, όπως η κοινοβουλευτική πλειοψηφία, με την οποία ψηφίζονται οι νόμοι, τους οποίους η ίδια προτείνει, ο έλεγχος της δημόσιας διοίκησης και φυσικά η ίδια η άσκηση της διακυβέρνησης του κράτους. Τρανταχτή περίπτωση δυσλειτουργίας του άρθρου 101Α του Συντάγματος, με την ισχύουσα μορφή, ήταν η αλλαγή του διοικητή της ΑΔΑΕ του κ. Ράμμου αναφορικά με το μεγάλο σκάνδαλο των υποκλοπών, όταν η ΑΔΑΕ επρόκειτο να επιβάλει πρόστιμο στην ΕΥΠ.

Ποιο είναι όμως το πονηρό σημείο, της πρότασης της Κυβέρνησης, το οποίο αναιρεί όλη την υπόλοιπη πρόταση και αποδεικνύει την σκοπιμότητα και την πολιτική μεθόδευση. Ότι την επιλογή θα την κάνει αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή, στην οποία ποιος έχει την πλειοψηφία, η Κυβέρνηση. Άρα πάλι η Κυβέρνηση θα έχει τον έλεγχο. Είναι για την ακρίβεια η ίδια πολιτική μεθόδευση, την οποία προτείνετε και στο άρθρο 90 παρ. 5 για την ανάδειξη της ηγεσίας των ανωτάτων δικαστηρίων της χώρας.

Η ΝΙΚΗ πρότεινε για το ζήτημα αυτό μία άλλη πρόταση ως γενική κατεύθυνση.

Για να λειτουργήσει υγιώς το άρθρο αυτό και άρα ο θεσμός των ανεξάρτητων αρχών και τυπικά και ουσιαστικά να επιτελεί τον πολιτειακό σκοπό του επιτυχώς, πρέπει να αποχωριστεί η επιλογή των στελεχών και των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών από το πολιτικό σύστημα και να μην είναι πλέον αρμόδια η διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής αλλά να αναλάβει ένα ανεξάρτητο μεικτό όργανο, το οποίο να αποτελείται εντελώς ενδεικτικά από την ολομέλεια των δικηγορικών συλλόγων, Ολομέλεια Επιμελητηρίων Ελλάδος, καθηγητές νομικών σχολών κα.

Άλλη μία πρόταση, είναι η προσθήκη μίας νέας παραγράφου στο άρθρο αυτό, η οποία να προβλέπει την σύσταση μίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Προμηθειών, η οποία να έχει την αρμοδιότητα επιλογής, έγκρισης και ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων προμηθειών, έργων και υπηρεσιών, κατόπιν εισηγήσεως των αρμοδίων Υπουργείων. Η Αρχή αυτή να λειτουργεί με εγγυήσεις πλήρους διαφάνειας, αντικειμενικότητας και ανεξαρτησίας. Νόμος θα καθορίζει τις διαδικασίες, την σύνθεση, τις αρμοδιότητες και τον έλεγχο των πράξεών της. Η παρούσα πρόταση αναθεώρησης αποσκοπεί στη θεσμική θωράκιση των διαδικασιών δημοσίων προμηθειών και συμβάσεων μέσω της ίδρυσης Ανεξάρτητης Συνταγματικής Αρχής Δημοσίων Προμηθειών από τις παθογένειες της εκτελεστικής εξουσίας.

Άρθρο 102

Η Κυβέρνηση προτείνει :

«Νόμος καθορίζει τους βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης οι οποίοι είναι έως δύο (2). Με αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης μπορούν να επιβάλλονται τοπικοί ή ειδικοί φόροι ή βάρη οποιασδήποτε φύσης (φορολογική αποκέντρωση). Οι προϋπολογισμοί των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης καταρτίζονται μετά από επαρκή δημόσια διαβούλευση με τους κατοίκους των οικείων περιοχών και οφείλουν να διασφαλίζουν τη δημοσιονομική ισορροπία. Οι πειθαρχικές ποινές αργίας/έκπτωσης στα αιρετά όργανα των ΟΤΑ επιβάλλονται με απόφαση του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου».

Θέση της ΝΙΚΗΣ

Το άρθρο 102 του ισχύοντος Συντάγματος της Ελλάδας αφορά στην Τοπική Αυτοδιοίκηση (Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης - ΟΤΑ) και αποτελεί την κύρια συνταγματική εγγύηση της διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας των δήμων και των περιφερειών. Ιστορικά το άρθρο αυτό εισήχθη στην πολιτική, νομική και κοινωνική μας πραγματικότητα με το Σύνταγμα του 1975. Η αναθεώρηση του 2001 ενίσχυσε σημαντικά την αυτοτέλεια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και εισήγαγε το τεκμήριο αρμοδιότητας υπέρ των ΟΤΑ. Το άρθρο αυτό προστατεύει κυρίως την αυτοδιοίκηση των τοπικών κοινωνιών, την δημοκρατική νομιμοποίηση των τοπικών αρχών μέσω άμεσων εκλογών (εδώ να σημειωθεί, ότι με το νέο σύστημα ηλεκτρονικής ψηφοφορίας, στο πλαίσιο της προωθούμενης σταδιακά, όπως φαίνεται ηλεκτρονικής δημοκρατίας, υφίστανται κίνδυνοι, οι οποίοι θέτουν εν αμφιβόλω την δημοκρατική νομιμοποίηση των ΟΤΑ), την διοικητική ανεξαρτησία των ΟΤΑ από την κεντρική διοίκηση, την οικονομική

τους αυτοτέλεια, την αρχή της επικουρικότητας, σύμφωνα με την οποία οι υποθέσεις που μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά σε τοπικό επίπεδο δεν πρέπει να συγκεντρώνονται στο κεντρικό κράτος. Στην ουσία θέλει να αποτρέψει την υπερβολική συγκέντρωση εξουσίας στο κεντρικό κράτος, να διασφαλίσει ότι οι αποφάσεις για τις τοπικές υποθέσεις λαμβάνονται από αιρετά όργανα που λογοδοτούν στους κατοίκους της περιοχής, να ενισχύσει την συμμετοχή των πολιτών στη δημόσια ζωή, να εξασφαλίσει ότι οι δήμοι και οι περιφέρειες διαθέτουν επαρκή ανεξαρτησία και πόρους για να παρέχουν υπηρεσίες.

Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας για την αναθεώρηση του άρθρου 102, επιχειρεί να μεταβάλει όχι μόνο τον τρόπο οργάνωσης των ΟΤΑ αλλά και τη χρηματοδότησή τους. Στην πρόταση αυτή ελλοχεύουν κίνδυνοι, οι οποίοι τελικά δυσχεραίνουν το έργο των ΟΤΑ.

Υπάρχει κίνδυνος αύξησης της φορολογικής επιβάρυνσης, λόγω της μεταφοράς φορολογικής εξουσίας στους ΟΤΑ μπορεί να οδηγήσει σε πρόσθετη φορολόγηση των πολιτών, καθώς και κίνδυνος το κράτος να περιορίσει τις κρατικές επιχορηγήσεις επικαλούμενο, ότι οι δήμοι μπορούν πλέον να χρηματοδοτούνται μόνοι τους. Ενδέχεται να δημιουργηθούν μεγάλες ανισότητες μεταξύ πλούσιων και φτωχών δήμων, αφού οι εύπορες περιοχές έχουν πολύ μεγαλύτερη φορολογική βάση. Εκτός των άλλων και μετατρέπονται οι ΟΤΑ σε φορεισπράκτορα και δεν ενισχύεται πραγματικά η οικονομική αυτοτέλεια. Η πραγματική οικονομική αυτοτέλεια δεν επιτυγχάνεται μόνο με δυνατότητα επιβολής φόρων. Το Σύνταγμα θα έπρεπε να εγγυάται σαφέστερα υπέρ των ΟΤΑ, σταθερούς κρατικούς πόρους, αντικειμενικά κριτήρια χρηματοδότησης, ουσιαστική μεταφορά αρμοδιοτήτων μαζί με τους αντίστοιχους οικονομικούς πόρους.

Η υποχρέωση ισοσκελισμένων προϋπολογισμών αντιμετωπίζεται από ορισμένους ως περιορισμός της δυνατότητας των δήμων να ασκούν κοινωνική ή αναπτυξιακή πολιτική, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσης. Πρέπει κατά την γνώμη μας να απαντηθεί το ερώτημα : Οι δήμοι πρέπει να έχουν δική τους φορολογική εξουσία, ώστε θεωρητικά να είναι αυτόνομοι ή μήπως τελικά αυτή η θεωρητική φορολογική τους αυτονομία πρέπει να διασφαλίζεται από επαρκή και σταθερή κρατική χρηματοδότηση, για να μην καταλήξουν οι ΟΤΑ φορεισπράκτορες και επιβαρυνθούν ακόμη περισσότερο οι Έλληνες πολίτες. Η πρόταση αυτή της Κυβέρνησης, θεωρούμε, ότι δεν έχει νόημα και έχει κινδύνους.

Άρθρο 103

Η Κυβέρνηση προτείνει:

«Υποχρέωση αξιολόγησης των δημοσίων υπαλλήλων, με βάση τις αρχές της αμεροληψίας, της ουδετερότητας, της επαγγελματικής ικανότητας και της αποδοτικότητας, με δυνατότητα συμμετοχής και του Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού. Η αξιολόγηση γίνεται αμφίδρομα, ήτοι και από τους υφισταμένους προς τους προϊσταμένους τους. Νόμος ορίζει τη διαδικασία της αξιολόγησης, τα κριτήρια, τις επιβραβεύσεις πέραν του βασικού μισθού που συνδέονται με τα προσόντα και την απόδοση και τις συνέπειες που αυτή μπορεί να επιφέρει, συμπεριλαμβανομένης της οριστικής παύσης, ύστερα από απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου».

Θέση της ΝΙΚΗΣ

Το άρθρο 103 του ισχύοντος Συντάγματος, αφορά στην μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων. Πρόκειται για ένα από τα σημαντικότερα άρθρα που αφορούν στην λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης και στην θέση των δημοσίων υπαλλήλων. Η ανάγκη για την εμφάνιση μίας τέτοιας ρύθμισης συνίσταται στην παροχή συνταγματικών εγγυήσεων και όχι απλά νομοθετικών, για την προστασία από τις αυθαιρεσίες της εκάστοτε πολιτικής ηγεσίας, οι οποίες εμφανίζονταν με την μορφή απολύσεων δημοσίων υπαλλήλων και την αντικατάστασή τους από άλλους, οι οποίοι ανήκαν στους λεγόμενους ημετέρους ψηφοφόρους, οι οποίοι είχαν γνωριμίες και πολιτικές διασυνδέσεις. Αυτό είναι το λεγόμενο κομματικό ή πελατειακό σύστημα του δυναστικού κράτους, το οποίο με τον έναν ή τον άλλο τρόπο επιβιώνει και σήμερα καταργώντας κάθε έννοια αξιοκρατίας και αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης.

Το σημερινό άρθρο 103 εγγυάται τρεις βασικές αρχές, ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι υπηρετούν το κράτος και τον λαό, όχι την εκάστοτε κυβέρνηση, ότι η διοίκηση πρέπει να έχει συνέχεια, ανεξάρτητα από τις εκλογές και ότι η μονιμότητα προστατεύει την ανεξαρτησία του υπαλλήλου από πολιτικές πιέσεις.

Μελετώντας την πρόταση της Κυβέρνησης θεωρούμε, ότι πρέπει να τεθούν τρία πάρα πολύ κρίσιμα ερωτήματα, στην βάση της πρότασης της Κυβέρνησης.

- A) Ποιο είναι το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα της πρότασης της κυβέρνησης για αναθεώρηση αυτού του άρθρου;
- B) Το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα μπορεί να επιτευχθεί χωρίς αναθεώρηση αλλά με νομοθετικά μέτρα, τα οποία είτε υπάρχουν είτε μπορούν να βελτιωθούν

Γ) Ποιες είναι εκείνες οι δικλείδες, οι οποίες θα διασφαλίσουν, ότι η μεταβολή του ισχύοντος συνταγματικού άρθρου δεν θα οδηγήσει σε καταστάσεις, όπως εκείνες τις οποίες ήθελαν να αποτρέψουν οι συνταγματικοί νομοθέτες του 1911, του 1927, του 1952 και του 1975.

Απαντώντας τα ανωτέρω ερωτήματα, θα καταστεί αντιληπτό, ότι δεν υφίσταται απολύτως καμία ανάγκη αναθεώρησης του εν λόγω άρθρου.

Α) Αν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα της πρότασης της Κυβέρνησης είναι, η προστασία των ιδίων των εργαζομένων, η προστασία της λειτουργίας του κράτους και του δημοσίου συμφέροντος, από τις κυβερνητικές παρεμβάσεις και αυθαιρεσίες της εκάστοτε κυβερνητικής εξουσίας, τότε δεν έχει απολύτως κανένα νόημα η πρόταση της Κυβέρνησης, γιατί αυτά ήδη επιτυγχάνονται με την ισχύουσα διάταξη.

Β) Η διαπίστωση αυτή απαντά στο δεύτερο ερώτημα, για το αν χρειάζεται συνταγματική αναθεώρηση. Προφανώς όχι, γιατί ο νόμος ήδη προβλέπει : σύστημα αξιολόγησης, πειθαρχικό δίκαιο, δυνατότητα αργίας, δυνατότητα οριστικής παύσης, υπηρεσιακά συμβούλια, διαδικασίες προσφυγής. Αν λοιπόν είναι κάτι το οποίο πρέπει να βελτιωθεί, αυτό είναι πολύ απλά η ορθή εφαρμογή του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου.

Γ) Η Κυβέρνηση είναι εντελώς αφερέγγυα, δεν εμπνέει συναίνεση ούτε και εμπιστοσύνη. Οι πολιτικές της μεθοδεύσεις είναι πρωτόγνωρες, καθότι φροντίζει για την εξωτερική νομιμότητα των πραγμάτων μέσα από διφορούμενες νομικές ερμηνείες παρακάμπτοντας την ουσία των διατάξεων και παραβιάζοντας το κράτος δικαίου. Ποιος εγγυάται, ότι η πρότασή σας επί της ουσίας δεν είναι η κατάργηση της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων με πρόσχημα την αξιολόγηση. Ουδείς! Πουθενά στην πρότασή σας δεν προκύπτει με σαφήνεια, ότι έχετε δικλείδες ασφαλείας, για να αποτρέψετε τις εκδικητικές απολύσεις με κριτήριο την κομματική ταυτότητα, για να κατασκευάσετε δικό σας κομματικό στρατό.

Μάλιστα η πολιτική σκοπιμότητα της Κυβέρνησης να αλώσει τελείως το κράτος και να το διασύρει ως κομματικό σας λάφυρο στον αγώνα σας για νομή και κατοχή της εξουσίας, φαίνεται και από το σημείο της πρότασή της, σύμφωνα με το οποίο νόμος θα ορίζει την διαδικασία της αξιολόγησης. Για την ακρίβεια ο νόμος είναι της Κυβέρνησης, δικός της, τον οποίο εκείνη θα τον συντάξει, θα τον προτείνει και θα τον ψηφίσει. Επίσης οι αναφορές σας περί αμφίδρομης αξιολόγησης στις βάσεις της αμεροληψίας και της ουδετερότητας είναι ξεκάθαρα νομικά πυροτεχνήματα, νομικός περισπασμός για να πετύχετε τον σκοπό σας.

Το ζητούμενο είναι να λειτουργεί σωστά η δημόσια διοίκηση σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και όχι μέσα από μία υποκρυπτόμενη προσπάθεια της Κυβέρνησης να αντικατασταθεί το προσωπικό της δημόσιας διοίκησης με κριτήριο τις κομματικές πεποιθήσεις.

Με την πρότασή προσπαθεί δήθεν να δείξει, ότι μεταρρυθμίζει κάτι. Αυτό όμως το οποίο χρειάζεται η σωστή εφαρμογή του νόμου και της ισχύουσας συνταγματικής διάταξης και όχι η αναθεώρησή της.

Άρθρο 118 :

Η Κυβέρνηση προτείνει :

«Μεταβατική διάταξη ως προς την εφαρμογή των αναθεωρημένων παραγράφων 1 και 5 του άρθρου 30 ως προς τον ήδη υπηρετούντα Πρόεδρο της Δημοκρατίας».

Θέση της ΝΙΚΗΣ

Είναι τεχνικό άρθρο, για το θέμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, υπάρχει τοποθέτηση στο σχετικό άρθρο

Ζ) Προτάσεις ΝΙΚΗΣ, γενικοί άξονες

Η ΝΙΚΗ προτείνει μια ουσιαστική Συνταγματική Αναθεώρηση με επίκεντρο την αποκατάσταση της διάκρισης των εξουσιών, την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης και τον περιορισμό της κυβερνητικής αυθαιρεσίας. Ζητά η ηγεσία της Δικαιοσύνης να πάψει να διορίζεται από την εκάστοτε κυβερνητική πλειοψηφία, να αποκλειστεί η μεταπήδηση δικαστικών σε κυβερνητικές ή θεσμικές θέσεις μετά την αφυπηρέτησή τους και να καταργηθεί ο νόμος περί ευθύνης υπουργών, ώστε η δίωξη πολιτικών προσώπων να μην εξαρτάται από την ίδια πλειοψηφία που κυβερνά.

Παράλληλα, θέτει ζήτημα εξυγίανσης του πολιτικού συστήματος, ζητώντας ασυμβίβαστο υπουργικής και βουλευτικής ιδιότητας, απαγόρευση τραπεζικού δανεισμού των κομμάτων και αποκλεισμό από τις εκλογές κομμάτων που έχουν χρέη σε τράπεζες ή τρίτους. Προτείνει ακόμη την απαγόρευση συμμετοχής κρατικών λειτουργών, βουλευτών, κυβερνητικών στελεχών και στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας σε μυστικές οργανώσεις, όταν οι δεσμεύσεις τους συγκρούονται με το δημόσιο και εθνικό συμφέρον.

Στο κοινωνικό και αξιακό πεδίο, η ΝΙΚΗ ζητά τη συνταγματική κατοχύρωση της αξίας της ζωής του αγέννητου παιδιού και του γάμου ως εκούσιας ένωσης ενός άνδρα και μιας γυναίκας. Στο πεδίο των ατομικών ελευθεριών, προτάσσει την προστασία των πολιτών από τον ψηφιακό ολοκληρωτισμό, με απαγόρευση του Προσωπικού Αριθμού, του ψηφιακού φακελώματος και με κατοχύρωση της ελεύθερης κυκλοφορίας των μετρητών στις συναλλαγές. Δεδομένου, ότι η παρούσα Βουλή είναι προτείνουσα και εξετάζει το αν πρέπει ή δεν πρέπει να αναθεωρηθεί ένα άρθρο, οι προτάσεις της ΝΙΚΗΣ έχουν τις εξής γενικές κατευθύνσεις :

Συγκεκριμένα:

1. Απόλυτη διάκριση μεταξύ νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής εξουσίας με διασφάλιση της δημοκρατικής αρχής.
2. Η ηγεσία της Δικαιοσύνης να μην διορίζεται από την εκάστοτε κυβερνητική πλειοψηφία.
3. Κανένας δικαστικός να μην λαμβάνει κυβερνητική θέση ή θέση σε ανεξάρτητη αρχή μετά από την αφυπηρέτησή του.
4. Το αξίωμα του υπουργού-υφυπουργού είναι ασυμβίβαστο με τη βουλευτική ιδιότητα.
5. Κατάργηση του νόμου περί ευθύνης υπουργών και αποσύνδεση της απόφασης για τη δίωξη των υπουργών από την εκάστοτε κυβερνητική πλειοψηφία.
6. Απαγόρευση του τραπεζικού δανεισμού των κομμάτων. Να αρκούνται μόνο στην κρατική επιχορήγηση.
7. Απαγόρευση συμμετοχής στις εκλογές των κομμάτων που έχουν χρέη σε Τράπεζες ή τρίτους.
8. Απαγόρευση συμμετοχής μελών της κυβέρνησης, βουλευτών, δημοσίων υπαλλήλων, και στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, σε μυστικές οργανώσεις ή οργανώσεις που οι όρκοι ή οι υποσχέσεις των μελών τους δημιουργούν σύγκρουση καθηκόντων με το δημόσιο και εθνικό συμφέρον.
9. Κατοχύρωση της αξίας της ζωής του αγέννητου παιδιού.
10. Κατοχύρωση του γάμου ως της εκούσιας ένωσης ενός άνδρα και μιας γυναίκας.
11. Μέριμνα του κράτους κατά του ψηφιακού ολοκληρωτισμού.

12. Απαγόρευση του προσωπικού αριθμού και του ψηφιακού φακελώματος.
13. Κατοχύρωση της ελεύθερης κυκλοφορίας των μετρητών και της χρήσης τους στις συναλλαγές.

Στην επόμενη αναθεωρητική Βουλή, η οποία έχει την αρμοδιότητα να διαμορφώσει το τελικό κείμενο των διατάξεων, το ακριβές περιεχόμενο και την νομοτεχνική διατύπωση, οι οποίες έχουν ήδη κριθεί αναθεωρητέες από την παρούσα προτείνουσα Βουλή, η ΝΙΚΗ θα έχει συγκεκριμένες προτάσεις και ως προς την διατύπωση.

Η) Επίλογος, το όραμα της ΝΙΚΗΣ για την Πολιτική και την Δημοκρατία

Η ΝΙΚΗ απέναντι σε αυτήν την θλιβερή εικόνα της σύγχρονης ελλειμματικής δημοκρατίας αντιτάσσει μία δημοκρατία της οποίας η λειτουργία αληθεύει στην πράξη και ενώνει καρδιακά όλους τους Έλληνες, γιατί είναι αποτέλεσμα εμπειρικού βιώματος και όχι νοητικών κομματικών ιδεολογιών και φιλοσοφικών τάσεων, οι οποίες διχάζουν. Αυτή εξάλλου είναι η τεράστια διαφορά την οποία έχει η Ρωμηοσύνη μας σε σχέση με το πνεύμα της Δύσης. Ότι δηλαδή αναζητούμε την αλήθεια των πραγμάτων μέσω του καρδιακού εμπειρικού βιώματος και όχι μέσω νοητικών σκέψεων. Η εμπειρία είναι αυτή, η οποία δίνει ορθή κρίση και ασφαλές συμπέρασμα και όχι η απλή ιδεολογία.

Οραματιζόμαστε μία δημοκρατία, η οποία :

- απελευθερωμένη από την επιρροή των κομμάτων στον κρατικό μηχανισμό διδάσκει σε όλους τους πολίτες, την αξιοκρατία, τον υγιή δημοκρατικό συλλογισμό με αίτιο και αιτιατό, την αξία του διαλόγου και τον σεβασμό στο δικαίωμα έκφρασης της αντίθετης άποψης
- εδράζεται στην ουσιαστική διαβούλευση των νόμων και συνδιαμόρφωση των δημόσιων πολιτικών με όλο το φάσμα της κοινωνίας των πολιτών και κατ' επέκτασιν εξασφαλίζει την ευρεία λαϊκή συμμετοχή στην πολιτική
- προωθεί θεσμικά την παροχή δημοκρατικής παιδείας από την μικρή ηλικία, δημιουργώντας ένα υψηλό επίπεδο πολιτικής αντίληψης για κάθε άνθρωπο, έτσι ώστε να μπορεί η ίδια η δημοκρατία να προστατεύει τον εαυτό της μέσω της παιδείας
- απελευθερώνει τον βουλευτή από την πίεση της κομματικής πειθαρχίας και του επιτρέπει να εκφράζεται όντως ελεύθερα και κατά συνείδηση
- καθιερώνει τον θεσμό της πολιτικής λογοδοσίας για κάθε αιρετό αξίωμα στο τέλος της θητείας του

- προστατεύει, ενισχύει και σέβεται απόλυτα την τριμερή διάκριση των εξουσιών καθώς και την θεσμική λειτουργία των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών
- καταργεί τις σχέσεις μεταξύ συνδικαλισμού και κομμάτων, έτσι ώστε η συνδικαλιστική εκλογή να αφορά μόνο πρόσωπα και όχι συνδυασμούς
- σχεδιάζει και προωθεί με την βοήθεια ειδικών, ένα εθνικό και σταθερό σχέδιο αναπτύξεως για κάθε τομέα, το οποίο θα πρέπει να βελτιώνεται και να εφαρμόζεται από κάθε κυβέρνηση, χωρίς να μπορεί ο καθένας να το ακυρώνει ή να το αλλάζει κατά την δική του κομματική ιδεολογία. Διότι εάν «εις οικοδομών και εις καταλύων, τις ωφέλεια;».

Ζητούμενο και σκοπός είναι ο κυρίαρχος Ελληνικός λαός να συμμετέχει ουσιαστικά στην πολιτική, να διαμορφώνει Δημοκρατική παιδεία και ανάλογο ήθος ήδη από την νεαρή ηλικία, έτσι ώστε να μην συνθλίβεται και καταδυναστεύεται από την καταλυτική διακυβέρνηση των κομμάτων, αλλά να μετέχει ουσιαστικά και βιωματικά στην διακυβέρνηση της πολιτείας σε ένα πλαίσιο αληθούς Δημοκρατίας. Αυτό το πλαίσιο εκτός από τον αυστηρά τεχνικό και κυβερνητικό χαρακτήρα θα αναδείξει και την ποιμαντική και παιδαγωγική διάσταση της πολιτικής ως αρετής.

A.7.
ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ,
κυρίας ΕΛΕΝΗΣ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ

I. Η πολιτική και θεσμική ταυτότητα της πρότασης

Η συνταγματική αναθεώρηση δεν αποτελεί μια ουδέτερη τεχνική διαδικασία ούτε μια περιοδική υποχρέωση εκσυγχρονισμού του πολιτεύματος. Το Σύνταγμα δεν διαθέτει ημερομηνία λήξης και μία διάταξη δεν καθίσταται παρωχημένη απλώς επειδή θεσπίστηκε πριν από πενήντα χρόνια. Αναθεωρείται μόνον όταν η εφαρμογή του έχει αναδείξει συγκεκριμένες θεσμικές δυσλειτουργίες, όταν η κοινωνική και πολιτική εμπειρία έχει καταστήσει εμφανή πραγματικά κενά και όταν η προτεινόμενη μεταβολή μπορεί πράγματι να ενισχύσει τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, την προστασία των δικαιωμάτων και τους μηχανισμούς ελέγχου της δημόσιας εξουσίας.

Το Σύνταγμα είναι ο "ύψιστος" αυξημένης τυπικής ισχύος νόμος, που θεσμοθετήθηκε για την προστασία του πολίτη έναντι των τυχόν αυθαιρεσιών της εξουσίας, στο πλαίσιο του νομικού εποικοδομήματος ενός αστικού κράτους.

Και ως τέτοιο, το Σύνταγμα ΕΙΝΑΙ εργαλείο.

Όπως ένα μαχαίρι.

Όμως με το ίδιο μαχαίρι μπορείς να κόψεις το ψωμί και να το μοιράσεις, όσο και να προκαλέσεις βλάβη βάλλοντας κατά οποιουδήποτε.

Σημασία έχει ποιά η επιδιωκόμενη και εφαρμοζόμενη πολιτική -δια της χρήσης του «εργαλείου» - εκ μέρους αυτού που κρατάει την λαβή.

Και αυτός που κρατάει την λαβή είναι η πολιτική εξουσία.

Το εν λόγω «όπλο» στο κοινοβουλευτικό μας σύστημα έχει δοθεί στα χέρια της εξουσίας, η οποία έχει συγκεντρώσει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο τις επί μέρους εξουσίες σε μία.

Η αξιολόγηση μιας αναθεωρητικής πρότασης δεν μπορεί, επομένως, να περιορίζεται στη μεμονωμένη εξέταση κάθε διάταξης. Οι επιλογές του αναθεωρητικού νομοθέτη αποκτούν το πραγματικό τους νόημα μόνο όταν εξετάζονται ως ενιαίο σύνολο, καθώς αποτυπώνουν μια συγκεκριμένη αντίληψη για την οργάνωση του κράτους, τη λειτουργία των θεσμών και την κατανομή της δημόσιας εξουσίας.

Υπό το πρίσμα αυτό, η πρόταση της κυβέρνησης δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί ως ένα άθροισμα αποσπασματικών τροποποιήσεων. Η επιλογή των προς αναθεώρηση διατάξεων εμφανίζει σαφή εσωτερική συνοχή. Παρά το διαφορετικό αντικείμενό τους, οι επιμέρους προτάσεις υπηρετούν μία κοινή θεσμική αντίληψη: τη διαμόρφωση ενός περισσότερο συγκεντρωτικού και υδροκέφαλου κράτους, στο οποίο ολοένα περισσότερες κρίσιμες αποφασιστικές αρμοδιότητες συγκεντρώνονται στο κέντρο της

κρατικής εξουσίας, ενώ περιορίζεται σταδιακά ο θεσμικός χώρος της αποκέντρωσης, των ανεξάρτητων αρχών και των λοιπών μηχανισμών θεσμικού ελέγχου.

Χωρίς να απαιτείται αναθεώρηση του Συντάγματος θεσπίσθηκε προσφάτως μία μορφή -γνωμοδοτικής φύσης- συμμετοχής των Ολομελειών των Ανώτατων Δικαστηρίων στην επιλογή της ηγεσίας της Δικαιοσύνης.

Η ελλιπής συνταγματική διάταξη ευθύνεται για τον επιδεικτικό παραγκωνισμό, σε όλες τις τελευταίες σχετικές κρίσεις, των προτάσεων των Ολομελειών αυτών, ή η στρεβλή εφαρμογή της στην πράξη;

Η κατεύθυνση που καθρεφτίζει το επιτελικό κράτος αποτυπώνεται στα ίδια τα άρθρα που προτείνονται προς αναθεώρηση. Η μεταβολή του άρθρου 101 επηρεάζει τη συνταγματική αρχή της αποκέντρωσης· οι προτεινόμενες αλλαγές στο άρθρο 101Α μεταβάλλουν το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των ανεξάρτητων αρχών· η συγκέντρωση νέων αρμοδιοτήτων στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο επηρεάζει την ισορροπία του ελληνικού συστήματος συνταγματικού ελέγχου· οι προτεινόμενες ρυθμίσεις για την ποινική ευθύνη των Υπουργών δεν μεταβάλλουν ουσιαστικά τη σχέση μεταξύ πολιτικής πλειοψηφίας και λογοδοσίας· ενώ άλλες προτεινόμενες μεταβολές διευρύνουν περαιτέρω τον ήδη έντονο πρωθυπουργοκεντρικό χαρακτήρα του πολιτεύματος ή μεταφέρουν κρίσιμες συνταγματικές εγγυήσεις στον κοινό νομοθέτη.

Δεν πρόκειται, συνεπώς, για μια αναθεώρηση που περιορίζεται στην επικαιροποίηση επιμέρους συνταγματικών ρυθμίσεων. Αποτελεί μια συνεκτική πρόταση αναδιάταξης της δημόσιας εξουσίας, η οποία ευνοεί ένα περισσότερο συγκεντρωτικό, υδροκέφαλο και πρωθυπουργοκεντρικό κράτος, όπου η κυβερνητική αποτελεσματικότητα προτάσσεται έναντι της θεσμικής ισορροπίας, της αποκέντρωσης και των μηχανισμών ελέγχου της δημόσιας εξουσίας.

II. Η συνταγματοποίηση της κυβερνησιμότητας και η μεταβολή του προτύπου αντιπροσώπευσης

Η πρόταση αναθεώρησης εισάγει μία ουσιώδη μεταβολή στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται το ίδιο το Σύνταγμα τη λειτουργία της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Κοινό χαρακτηριστικό των προτεινόμενων αλλαγών δεν αποτελεί η αντιμετώπιση συγκεκριμένων συνταγματικών δυσλειτουργιών, αλλά η ενίσχυση της δυνατότητας της εκτελεστικής εξουσίας να διαμορφώνει σταθερές κυβερνητικές πλειοψηφίες και να ασκεί αποτελεσματικότερα τις αρμοδιότητές της. Η επιδίωξη αυτή αποτυπώνεται σε περισσότερες διατάξεις που αφορούν τόσο το εκλογικό σύστημα όσο και τη λειτουργία των θεσμών της πολιτειακής οργάνωσης.

1. Η κυβερνησιμότητα ως συνταγματικό κριτήριο (άρθρο 54)

Η σημαντικότερη ίσως θεσμική μεταβολή είναι η συνταγματική ανάδειξη της «κυβερνησιμότητας» ως παραμέτρου που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τον καθορισμό του εκλογικού συστήματος.

Μέχρι σήμερα το Σύνταγμα διασφάλιζε τη δυνατότητα του κοινού νομοθέτη να επιλέγει διαφορετικά εκλογικά συστήματα, χωρίς όμως να αναγορεύει κάποια συγκεκριμένη πολιτική επιδίωξη σε συνταγματική αρχή. Η προτεινόμενη αναθεώρηση μεταβάλλει αυτή τη λογική. Η κυβερνησιμότητα παύει να αποτελεί στοιχείο πολιτικής αξιολόγησης και αποκτά συνταγματικό έρεισμα.

Η μεταβολή αυτή δεν είναι ουδέτερη. Το Σύνταγμα δεν έχει ως αποστολή να προκρίνει συγκεκριμένες κυβερνητικές επιλογές ούτε να προεξοφλεί ποιο εκλογικό αποτέλεσμα θεωρείται επιθυμητό. Αποστολή του είναι να διασφαλίζει την αυθεντική έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας και την ισότιμη πολιτική εκπροσώπηση των πολιτών.

Η κυβερνητική σταθερότητα αποτελεί ασφαλώς θεμιτό πολιτικό στόχο. Δεν μπορεί όμως να μετατρέπεται σε αυτοτελή συνταγματική αξία εις βάρος της αντιπροσωπευτικότητας. Η δημοκρατική νομιμοποίηση των κυβερνήσεων αντλείται από την ελεύθερη έκφραση της λαϊκής βούλησης και όχι από την εκ των προτέρων συνταγματική προτίμηση συγκεκριμένων μορφών κυβερνητικής συγκρότησης.

Η συνταγματοποίηση της κυβερνησιμότητας σηματοδοτεί, επομένως, μία μετατόπιση της έμφασης από την αντιπροσώπευση προς τη διευκόλυνση της άσκησης της κυβερνητικής εξουσίας. Η επιλογή αυτή εντάσσεται στη γενικότερη φιλοσοφία της αναθεώρησης, η οποία αντιμετωπίζει τη δημοκρατική πολυφωνία και τους θεσμικούς περιορισμούς περισσότερο ως εμπόδια της αποτελεσματικότητας παρά ως ουσιώδη στοιχεία της συνταγματικής δημοκρατίας.

2. Η επιστολική ψήφος και οι εγγυήσεις της εκλογικής διαδικασίας (άρθρο 51)

Στο ίδιο πλαίσιο εντάσσεται και η προτεινόμενη αναθεώρηση του άρθρου 51 σχετικά με την επιστολική ψήφο.

Το ισχύον Σύνταγμα αντιμετωπίζει την επιστολική ψήφο ως ειδική εξαίρεση από τον γενικό κανόνα της αυτοπρόσωπης συμμετοχής του εκλογέα στην εκλογική διαδικασία. Η επιλογή αυτή συνδέεται με τη διασφάλιση της μυστικότητας της ψήφου, της ελεύθερης διαμόρφωσης της εκλογικής βούλησης και της αμεσότητας της εκλογικής διαδικασίας.

Η διεύρυνση της επιστολικής ψήφου δεν αποτελεί απλώς οργανωτική μεταβολή. Αφορά τον τρόπο με τον οποίο προστατεύονται θεμελιώδεις συνταγματικές εγγυήσεις της εκλογικής διαδικασίας. Η διευκόλυνση της συμμετοχής των πολιτών αποτελεί θεμιτό σκοπό, δεν αρκεί όμως από μόνη της για να δικαιολογήσει τη μεταβολή της συνταγματικής ισορροπίας μεταξύ συμμετοχής και προστασίας της εκλογικής ελευθερίας.

Η αναθεώρηση δεν τεκμηριώνει ότι έχει ανακύψει τέτοιας έκτασης θεσμική δυσλειτουργία ώστε να καθίσταται αναγκαία η μεταβολή του ισχύοντος συνταγματικού πλαισίου.

3. Το δικαίωμα του εκλέγεσθαι και οι συνταγματικές εγγυήσεις (άρθρο 57)

Ανάλογος προβληματισμός ανακύπτει και ως προς την προτεινόμενη αναθεώρηση του άρθρου 57.

Το δικαίωμα του εκλέγεσθαι αποτελεί θεμελιώδες πολιτικό δικαίωμα και βρίσκεται στον πυρήνα της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Για τον λόγο αυτό, οι περιορισμοί και τα κωλύματα εκλογιμότητας δεν μπορούν να αντιμετωπίζονται ως απλά ζητήματα κοινής νομοθεσίας.

Η μεταφορά κρίσιμων ρυθμίσεων από το ίδιο το Σύνταγμα στον κοινό νομοθέτη μειώνει το επίπεδο της συνταγματικής προστασίας ενός θεμελιώδους πολιτικού δικαιώματος. Οι προϋποθέσεις εκλογιμότητας δεν αποτελούν τεχνικές λεπτομέρειες της εκλογικής διαδικασίας, αλλά εγγυήσεις της ισότητας συμμετοχής στο δημοκρατικό πολίτευμα.

Η αυξημένη τυπική ισχύς του Συντάγματος ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο επιβάλλει οι ουσιώδεις περιορισμοί του δικαιώματος του εκλέγεσθαι να καθορίζονται από τον ίδιο τον συνταγματικό νομοθέτη και όχι να μεταβάλλονται ευχερώς από την εκάστοτε κοινοβουλευτική πλειοψηφία.

4. Ο θεσμικός ρόλος του Βουλευτή και η κοινοβουλευτική αυτονομία (άρθρο 60)

Η προτεινόμενη αναθεώρηση του άρθρου 60 εγείρει, επίσης, ζητήματα που αφορούν τη λειτουργία του αντιπροσωπευτικού θεσμού.

Ο Βουλευτής δεν αποτελεί όργανο της εκτελεστικής εξουσίας ούτε προέκταση της κυβέρνησης. Το Σύνταγμα κατοχυρώνει τον αντιπροσωπευτικό του χαρακτήρα ακριβώς επειδή η Βουλή οφείλει να λειτουργεί ως αυτοτελές συνταγματικό όργανο, ασκώντας τόσο τη νομοθετική όσο και την ελεγκτική της αποστολή.

Κάθε ρύθμιση που διευρύνει τις δυνατότητες της εκτελεστικής εξουσίας να επηρεάζει έμμεσα τη σύνθεση ή τη λειτουργία της Βουλής οφείλει να εξετάζεται με ιδιαίτερη επιφύλαξη. Η θεσμική ισορροπία μεταξύ κυβέρνησης και Κοινοβουλίου αποτελεί βασική προϋπόθεση της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και δεν μπορεί να υποχωρεί έναντι της επιδίωξης αποτελεσματικότερης κυβερνητικής λειτουργίας.

5. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ως θεσμός συναινέσεων (άρθρα 30-32)

Τέλος, ιδιαίτερη σημασία έχει και η προτεινόμενη αναθεώρηση των διατάξεων που αφορούν τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας αποτελεί τον ανώτατο πολιτειακό παράγοντα και συμβολίζει την ενότητα του Έθνους. Για τον λόγο αυτό, η διαδικασία εκλογής και η διάρκεια της θητείας του δεν μπορούν να αντιμετωπίζονται αποκλειστικά υπό το πρίσμα της λειτουργικής αποτελεσματικότητας.

Η πρόταση για καθιέρωση μίας μόνο θητείας δεν συνοδεύεται από επαρκή θεσμική τεκμηρίωση. Δεν προκύπτει ότι η δυνατότητα επανεκλογής δημιούργησε κατά τη μεταπολιτευτική περίοδο δυσλειτουργίες που να επιβάλλουν συνταγματική μεταβολή.

Παράλληλα, η συνταγματική φυσιογνωμία του θεσμού προϋποθέτει τη διατήρηση της ευρύτερης δυνατής πολιτικής συναίνεσης κατά την επιλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Το κύρος του θεσμού δεν εξαρτάται μόνο από τις τυπικές του αρμοδιότητες αλλά και από την ικανότητά του να εκφράζει την ενότητα του πολιτεύματος πέρα από τις εκάστοτε κοινοβουλευτικές πλειοψηφίες.

Υπό το πρίσμα αυτό, και οι προτεινόμενες μεταβολές στα άρθρα 30 έως 32 εντάσσονται στη γενικότερη κατεύθυνση της αναθεώρησης, η οποία αποδίδει προτεραιότητα στη λειτουργική ευχέρεια της κυβερνητικής πλειοψηφίας έναντι της ενίσχυσης των θεσμών που λειτουργούν ως εγγυήσεις ισορροπίας, συναίνεσης και δημοκρατικής νομιμοποίησης.

6. Η διάλυση της Βουλής, τα δημοψηφίσματα και η λαϊκή κυριαρχία (άρθρα 41-44)

Οι προτεινόμενες μεταβολές στα άρθρα 41 και 44 επηρεάζουν δύο θεμελιώδεις μηχανισμούς μέσω των οποίων εκφράζεται η λαϊκή κυριαρχία: την προσφυγή στη λαϊκή ετυμηγορία μέσω της διάλυσης της Βουλής και τη δυνατότητα διεξαγωγής δημοψηφισμάτων.

Ως προς το άρθρο 41, η κατάργηση της δυνατότητας διάλυσης της Βουλής για την αντιμετώπιση εθνικού θέματος εξαιρετικής σημασίας δεν συνοδεύεται από επαρκή αιτιολόγηση ως προς τη θεσμική δυσλειτουργία που καλείται να θεραπεύσει. Η σχετική διάταξη ασφαλώς χρησιμοποιήθηκε κατ' επανάληψη στην πράξη για πρόωρες εκλογές, γεγονός που ανέδειξε προβλήματα εφαρμογής της. Η διαπίστωση αυτή, όμως, δεν οδηγεί κατ' ανάγκην στο συμπέρασμα ότι πρέπει να καταργηθεί η ίδια η συνταγματική δυνατότητα προσφυγής στη λαϊκή ετυμηγορία σε περιπτώσεις εξαιρετικής πολιτικής σημασίας. Η απάντηση στην καταχρηστική εφαρμογή μιας διάταξης δεν είναι πάντοτε η κατάργησή της, αλλά η ορθή θεσμική της λειτουργία.

Αντίστοιχα, οι προτεινόμενες αλλαγές στο άρθρο 44 αναδεικνύουν έναν ευρύτερο προβληματισμό ως προς τη θέση των δημοψηφισμάτων στο ελληνικό συνταγματικό σύστημα. Τα δημοψηφίσματα οφείλουν ασφαλώς να διεξάγονται υπό αυστηρές εγγυήσεις διαφάνειας και θεσμικής σοβαρότητας. Ωστόσο, αποτελούν συνταγματικά κατοχυρωμένο μέσο άμεσης έκφρασης της λαϊκής κυριαρχίας σε ζητήματα ιδιαίτερης σημασίας και δεν μπορούν να αντιμετωπίζονται ως θεσμός που πρέπει διαρκώς να περιορίζεται.

Οι δύο αυτές προτάσεις εντάσσονται στη γενικότερη φιλοσοφία της αναθεώρησης, η οποία αντιμετωπίζει τη σταθερότητα της διακυβέρνησης ως υπέρτερο συνταγματικό στόχο. Όμως η κυβερνησιμότητα δεν μπορεί να επιτυγχάνεται με τη σταδιακή συρρίκνωση των θεσμών μέσω των οποίων εκδηλώνεται η λαϊκή κυριαρχία. Η δημοκρατική νομιμοποίηση ενισχύεται όταν διατηρούνται ουσιαστικές δυνατότητες προσφυγής στον λαό και όχι όταν αυτές περιορίζονται.

III. Το υδροκέφαλο κράτος και η αποδυνάμωση της αποκέντρωσης

Η αρχή της αποκέντρωσης αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις οργανωτικές αρχές του ελληνικού Συντάγματος. Δεν πρόκειται για μία απλή διοικητική επιλογή ούτε για τεχνική κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ διαφορετικών επιπέδων διοίκησης. Η αποκέντρωση υπηρετεί έναν ευρύτερο συνταγματικό σκοπό: τη διασπορά της δημόσιας εξουσίας, την εγγύτερη συμμετοχή των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων και τη δημιουργία θεσμικών αντιβάρων απέναντι στη συγκέντρωση της κρατικής εξουσίας.

Υπό το πρίσμα αυτό, οι προτεινόμενες μεταβολές στα άρθρα 101 και 101Α δεν μπορούν να αξιολογηθούν αποσπασματικά. Παρά το διαφορετικό αντικείμενό τους, συγκλίνουν προς μία κοινή κατεύθυνση: τη σταδιακή αποδυνάμωση των θεσμών που λειτουργούν εκτός του στενού πυρήνα της κεντρικής διοίκησης και την ενίσχυση του συγκεντρωτικού χαρακτήρα του κράτους.

1. Η συνταγματική αρχή της αποκέντρωσης (άρθρο 101)

Το άρθρο 101 του Συντάγματος κατοχυρώνει ρητά ότι η διοίκηση του κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα. Παράλληλα, σε συνδυασμό με το άρθρο 102, αναγνωρίζει το τεκμήριο αρμοδιότητας των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Οι ρυθμίσεις αυτές δεν έχουν μόνο οργανωτική σημασία. Εκφράζουν τη συνταγματική επιλογή η δημόσια εξουσία να μην συγκεντρώνεται αποκλειστικά στο κεντρικό κράτος, αλλά να κατανέμεται σε περισσότερα επίπεδα διοίκησης, πλησιέστερα προς τον πολίτη.

Η προτεινόμενη αναθεώρηση παρουσιάζει την κατάργηση των αποκεντρωμένων διοικήσεων ως μέτρο διοικητικής απλούστευσης και αποτελεσματικότερης οργάνωσης του κράτους. Η συνταγματική αξιολόγηση, όμως, δεν μπορεί να περιοριστεί στη μεταβολή της διοικητικής δομής. Το κρίσιμο ερώτημα είναι αν οι σχετικές αρμοδιότητες μεταφέρονται πράγματι προς την τοπική αυτοδιοίκηση ή αν επανέρχονται στο κεντρικό κράτος μέσω διαφορετικών διοικητικών μηχανισμών.

Η αναθεωρητική πρόταση δεν συνοδεύεται από συνταγματικές εγγυήσεις ουσιαστικής ενίσχυσης της αυτοδιοίκησης ούτε κατοχυρώνει σαφή μεταφορά αρμοδιοτήτων προς τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Αντίθετα, αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο οι ίδιες αρμοδιότητες να εξακολουθήσουν να ασκούνται από όργανα της κεντρικής διοίκησης. Υπό την έννοια αυτή, η προτεινόμενη μεταβολή δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκην μεγαλύτερη αποκέντρωση, αλλά διαφορετική μορφή άσκησης της κρατικής διοίκησης.

Η επιλογή αυτή αποκτά ιδιαίτερη σημασία, διότι η αποκέντρωση δεν αποτελεί εμπόδιο στην αποτελεσματικότητα του κράτους. Αντιθέτως, λειτουργεί ως θεσμικό αντίβαρο απέναντι στη συγκέντρωση της δημόσιας εξουσίας, ενισχύει τη δημοκρατική λογοδοσία και επιτρέπει την προσαρμογή των δημόσιων πολιτικών στις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε τοπικής κοινωνίας. Για τον λόγο αυτό, η αποδυνάμωση της συνταγματικής της κατοχύρωσης απαιτεί ειδική και πειστική θεμελίωση, η οποία δεν προκύπτει από την αιτιολογική βάση της αναθεωρητικής πρότασης.

2. Οι ανεξάρτητες αρχές ως θεσμικά αντίβαρα (άρθρο 101Α)

Αντίστοιχος προβληματισμός ανακύπτει και ως προς την προτεινόμενη αναθεώρηση του άρθρου 101Α για τις ανεξάρτητες αρχές.

Οι ανεξάρτητες αρχές αποτελούν συνταγματικά κατοχυρωμένους θεσμούς που δημιουργήθηκαν ακριβώς για να ασκούν κρίσιμες δημόσιες αρμοδιότητες με εγγυήσεις λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας απέναντι στην εκτελεστική εξουσία. Η συνταγματική κατοχύρωσή τους δεν υπηρετεί την επέκταση της διοίκησης, αλλά τη δημιουργία θεσμικών αντιβάρων σε τομείς όπου απαιτείται αυξημένη αντικειμενικότητα, αμεροληψία και προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών.

Η προτεινόμενη μεταβολή του τρόπου συγκρότησης και λειτουργίας τους δεν μπορεί να αξιολογηθεί αποκλειστικά ως οργανωτική αναδιάρθρωση. Κάθε αλλαγή που επηρεάζει τις εγγυήσεις ανεξαρτησίας των αρχών αυτών επηρεάζει ταυτόχρονα και την ισορροπία μεταξύ εκτελεστικής εξουσίας και θεσμών ελέγχου.

Οι ανεξάρτητες αρχές δεν αποτελούν διοικητικά εμπόδια ούτε υποκαθιστούν τη δημοκρατική νομιμοποίηση της κυβέρνησης. Ασκούν συμπληρωματικό θεσμικό ρόλο, διασφαλίζοντας ότι η άσκηση της δημόσιας εξουσίας παραμένει εντός των ορίων του Συντάγματος και του κράτους δικαίου. Η θεσμική τους αυτονομία αποτελεί στοιχείο της συνταγματικής αρχιτεκτονικής και όχι απλή επιλογή διοικητικής οργάνωσης.

Υπό το πρίσμα αυτό, η αναθεώρηση του άρθρου 101Α εντάσσεται στην ίδια ευρύτερη κατεύθυνση που διατρέχει και τις λοιπές προτεινόμενες μεταβολές. Η αποδυνάμωση των θεσμικών αντιβάρων και η μεταφορά ολοένα περισσότερων κρίσιμων αποφάσεων προς τον πυρήνα της εκτελεστικής εξουσίας οδηγεί σε ένα περισσότερο συγκεντρωτικό μοντέλο κρατικής οργάνωσης.

3. Η τοπική αυτοδιοίκηση και η δημόσια διοίκηση (άρθρα 102-103)

Οι προτεινόμενες μεταβολές στα άρθρα 102 και 103 συμπληρώνουν τη γενικότερη κατεύθυνση που διατρέχει την αναθεωρητική πρόταση ως προς την οργάνωση της δημόσιας διοίκησης. Αντί να ενισχύεται η θεσμική αυτοτέλεια της τοπικής αυτοδιοίκησης και η διοικητική αποκέντρωση, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις διατηρούν ως κέντρο βάρους το κεντρικό κράτος και δεν συνοδεύονται από ουσιαστικές συνταγματικές εγγυήσεις μεταφοράς αρμοδιοτήτων, πόρων και ευθύνης προς τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η συνταγματική κατοχύρωση της διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας των Ο.Τ.Α. αποκτά πραγματικό περιεχόμενο μόνο όταν συνοδεύεται από αντίστοιχη μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και επαρκών οικονομικών μέσων. Διαφορετικά, η αυτοδιοίκηση παραμένει διοικητικά και δημοσιονομικά εξαρτημένη από το κεντρικό κράτος, γεγονός που περιορίζει την αποτελεσματική άσκηση των τοπικών υποθέσεων και αποδυναμώνει τη δημοκρατική λογοδοσία σε τοπικό επίπεδο.

Αντίστοιχα, οι προτεινόμενες μεταβολές ως προς τη δημόσια διοίκηση δεν αντιμετωπίζουν το βασικό θεσμικό ζητούμενο, που είναι η δημιουργία μιας διοίκησης με μεγαλύτερη λειτουργική αυτονομία, θεσμική συνέχεια και αυξημένη λογοδοσία απέναντι στον πολίτη. Η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης δεν επιτυγχάνεται με τη διατήρηση ενός έντονα συγκεντρωτικού μοντέλου διοίκησης, αλλά με τη σαφή κατανομή αρμοδιοτήτων, την ενίσχυση της διοικητικής αποκέντρωσης και τη διασφάλιση της θεσμικής ανεξαρτησίας της δημόσιας διοίκησης από τις εκάστοτε κυβερνητικές επιλογές.

Υπό το πρίσμα αυτό, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις των άρθρων 102 και 103 επιβεβαιώνουν τη γενικότερη φιλοσοφία της αναθεώρησης. Αντί να ενισχύουν την αποκέντρωση και την αυτοδιοίκηση, διατηρούν ένα πρότυπο κρατικής οργάνωσης στο οποίο οι κρίσιμες αποφάσεις εξακολουθούν να συγκεντρώνονται στο διοικητικό κέντρο, ενισχύοντας περαιτέρω τα χαρακτηριστικά ενός συγκεντρωτικού και υδροκέφαλου κράτους.

Αλήθεια, από πού αντλείται η αισιοδοξία, ότι στις επόμενες εκλογές η Ν.Δ. θα είναι ένα υπερ-πλειοψηφικό κόμμα στην Αναθεωρητική Βουλή, δηλαδή ότι θα διαθέτει μόνη της (ή με την βοήθεια μικρότερων κομμάτων) την αυξημένη πλειοψηφία των 180 βουλευτών, για να ολοκληρώσετε το εγχείρημα της αναθεώρησης του άρθρου 103 παρ. 4 Συντ.;

"Οι δημόσιοι υπάλληλοι που κατέχουν οργανικές θέσεις είναι μόνιμοι εφόσον αυτές οι θέσεις υπάρχουν", προβλέπει το άρθρο 103 παρ.4 εδ. α' του Σ.

Αυτοί " δεν μπορούν να παυθούν χωρίς απόφαση υπηρεσιακού συμβουλίου, που αποτελείται τουλάχιστον κατά τα δύο τρίτα από μόνιμους δημοσίου υπαλλήλους", προσθέτει το άρθρο 103 παρ.4 εδ. β' του Σ. Αυτές οι δύο θεσμικές εγγυήσεις της αρχής της μονιμότητας ισχύουν απέναντι και στον κοινό νομοθέτη.

Δεν εμποδίζεται από το Σύνταγμα η εισαγωγή συστήματος αξιολόγησης των δημοσίων υπαλλήλων, ούτε απαιτείται αναθεώρησή του για συνταγματική κάλυψη της εισαγωγής συστήματος αξιολόγησης.

ΟΜΩΣ, δεν μπορεί ούτε καν ο αναθεωρητικός νομοθέτης να καταργήσει την υφιστάμενη ήδη από το Σύνταγμα του 1911 πρόβλεψη για την σύνθεση των υπηρεσιακών συμβουλίων (στα οποία περιλαμβάνονται και τα πειθαρχικά), που αποφασίζουν για την παύση των δημοσίων υπαλλήλων, κατά τα 2/3 τουλάχιστον από ΜΟΝΙΜΟΥΣ δημοσίου υπαλλήλους.

Η συγκρότηση των υπηρεσιακών/πειθαρχικών συμβουλίων αποκλειστικά από μέλη του ΝΣΚ αποτελεί καταστρατήγηση του πνεύματος και του σκοπού του άρθρου 103 παρ. 4 εδ. β' Σ.

Οι τεχνητής νοημοσύνης εμπνευστές αυτής της πρωτοβουλίας του Πρωθυπουργού, θέλησαν να αναπαράγουν με μορφή συνταγματικού κειμένου τα γνωστά κανιβαλικά στερεότυπα εναντίον των δημοσίων υπαλλήλων, την συνταγματική κατοχύρωση του κοινωνικού αυτοματισμού, με αναπόδραστη συνέπεια την δημιουργία διχαστικού κλίματος μεταξύ των πολιτών, την διάσπαση της κοινωνικής συνοχής.

IV. Η συγκέντρωση της εξουσίας και η αποδυνάμωση των μηχανισμών ελέγχου

Η συνταγματική δημοκρατία δεν θεμελιώνεται μόνο στη διάκριση των λειτουργιών, αλλά και στην ύπαρξη αποτελεσματικών μηχανισμών ελέγχου της δημόσιας εξουσίας. Η εκτελεστική εξουσία αντλεί τη δημοκρατική της νομιμοποίηση από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία, η νομιμοποίηση αυτή όμως δεν είναι απεριόριστη. Το ίδιο το Σύνταγμα προβλέπει θεσμούς λογοδοσίας και ελέγχου, ώστε η άσκηση της κυβερνητικής εξουσίας να υπόκειται σε ουσιαστικά αντίβαρα.

Οι προτεινόμενες μεταβολές στα άρθρα 86 και 90, καθώς και οι προτάσεις που αφορούν τον έλεγχο της συνταγματικότητας των νόμων, δεν αποτελούν ανεξάρτητες παρεμβάσεις. Εντάσσονται σε μία κοινή λογική, σύμφωνα με την οποία οι κρίσιμοι μηχανισμοί ελέγχου συγκεντρώνονται ή αναδιαμορφώνονται κατά τρόπο που ενισχύει τη θέση της εκτελεστικής εξουσίας έναντι των θεσμικών αντιβάρων.

1. Η ευθύνη των Υπουργών και η κοινοβουλευτική λογοδοσία (άρθρο 86)

Η αναθεώρηση του άρθρου 86 αφορά έναν από τους σημαντικότερους θεσμούς λογοδοσίας του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος. Η διαδικασία αναζήτησης της ποινικής ευθύνης των μελών της Κυβέρνησης οφείλει να διασφαλίζει αφενός την προστασία της κυβερνητικής λειτουργίας από καταχρηστικές διώξεις και αφετέρου την αποτελεσματική διερεύνηση πράξεων που ενδέχεται να στοιχειοθετούν ποινική ευθύνη.

Η προτεινόμενη αναθεώρηση δεν μεταβάλλει τον πυρήνα του υφιστάμενου συστήματος. Η τελική απόφαση για την ενεργοποίηση της ποινικής διαδικασίας εξακολουθεί να εξαρτάται από την κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Η εισαγωγή ονομαστικής ψηφοφορίας διαφοροποιεί τον τρόπο λήψης της σχετικής απόφασης, χωρίς όμως να μεταβάλλει τη βασική θεσμική ισορροπία που αναθέτει στην πλειοψηφία τον αποφασιστικό ρόλο.

Απαιτείται η πλήρης αποσύνδεση της Βουλής από την σχετική διαδικασία καταλογισμού ποινικών ευθυνών σε μέλη της Κυβέρνησης και η μεταφορά της όλης σχετικής αρμοδιότητας στον φυσικό δικαστή, όπως νόμος θα ορίζει.

Η προστασία της κυβερνητικής σταθερότητας δεν μπορεί να οδηγεί σε αποδυνάμωση της λογοδοσίας. Αντιθέτως, η εμπιστοσύνη των πολιτών προς τους θεσμούς ενισχύεται όταν οι μηχανισμοί ελέγχου λειτουργούν με διαφάνεια, αντικειμενικότητα και θεσμική ανεξαρτησία.

2. Η ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης και η επιλογή της ηγεσίας της (άρθρο 90)

Ανάλογος προβληματισμός ανακύπτει και ως προς την αναθεώρηση του άρθρου 90.

Η ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης δεν εξαντλείται στις προσωπικές εγγυήσεις των δικαστικών λειτουργιών. Συνδέεται άμεσα και με τον τρόπο επιλογής της ηγεσίας των ανωτάτων δικαστηρίων, καθώς η διαδικασία αυτή επηρεάζει την εικόνα ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας και την εμπιστοσύνη των πολιτών στη λειτουργία της.

Κάθε μεταβολή του σχετικού συστήματος οφείλει να επιδιώκει τη μεγαλύτερη δυνατή θεσμική αποστασιοποίηση της επιλογής από την εκτελεστική εξουσία. Η συνταγματική κατοχύρωση της διάκρισης των λειτουργιών επιβάλλει η διαδικασία επιλογής της δικαστικής ηγεσίας να ενισχύει την πραγματική και εμφανή ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης και όχι να δημιουργεί περιθώρια αυξημένης επιρροής της κυβέρνησης.

Η εμπιστοσύνη στη δικαστική λειτουργία αποτελεί βασική προϋπόθεση του κράτους δικαίου. Για τον λόγο αυτό, η αναθεώρηση του άρθρου 90 δεν μπορεί να αξιολογείται αποκλειστικά με οργανωτικά ή λειτουργικά κριτήρια, αλλά οφείλει να εξετάζεται υπό το πρίσμα της θεσμικής ισορροπίας μεταξύ των κρατικών λειτουργιών.

3. Ο διάχυτος έλεγχος συνταγματικότητας και το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο

Ιδιαίτερη σημασία έχει, τέλος, και η προτεινόμενη αναδιάρθρωση του συστήματος ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων.

Η ελληνική συνταγματική παράδοση στηρίζεται διαχρονικά στον διάχυτο και παρεμπόπτοντα έλεγχο της συνταγματικότητας, σύμφωνα με τον οποίο κάθε δικαστήριο έχει την αρμοδιότητα να εξετάζει τη συμφωνία του εφαρμοστέου νόμου προς το Σύνταγμα. Το σύστημα αυτό έχει συμβάλει καθοριστικά στη διαμόρφωση μιας αποκεντρωμένης και πολυεπίπεδης προστασίας της συνταγματικής νομιμότητας.

Η μεταφορά κρίσιμων αρμοδιοτήτων προς το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο μεταβάλλει σταδιακά τη φυσιογνωμία αυτού του μοντέλου. Ανεξάρτητα από τις επιμέρους τεχνικές ρυθμίσεις, η κατεύθυνση της αναθεώρησης οδηγεί σε μεγαλύτερη συγκέντρωση του συνταγματικού ελέγχου σε έναν κεντρικό θεσμό.

Η επιδίωξη ενιαίας νομολογίας και ασφάλειας δικαίου αποτελεί ασφαλώς θεμιτό σκοπό. Ωστόσο, δεν θα πρέπει να επιτυγχάνεται σε βάρος της πολυκεντρικής λειτουργίας του διάχυτου ελέγχου, ο οποίος αποτελεί διαχρονικό χαρακτηριστικό του ελληνικού συνταγματικού συστήματος και σημαντική εγγύηση προστασίας της συνταγματικής νομιμότητας.

Υπό το πρίσμα αυτό, οι προτεινόμενες μεταβολές στα άρθρα 86 και 90, καθώς και στον τρόπο άσκησης του ελέγχου της συνταγματικότητας, επιβεβαιώνουν μία ευρύτερη θεσμική κατεύθυνση. Αντί να ενισχύονται οι ανεξάρτητοι μηχανισμοί λογοδοσίας και ελέγχου, οι κρίσιμες αποφάσεις συγκεντρώνονται σε λιγότερα θεσμικά κέντρα, γεγονός που περιορίζει σταδιακά την ισορροπία μεταξύ της εκτελεστικής εξουσίας και των συνταγματικών αντιβάρων.

4. Η οργάνωση της Κυβέρνησης, το πρωθυπουργοκεντρικό μοντέλο και η πολιτική λογοδοσία (άρθρα 81-82)

Οι προτεινόμενες αλλαγές στα άρθρα 81 και 82 παρουσιάζονται ως παρεμβάσεις οργανωτικού χαρακτήρα, οι οποίες αποσκοπούν στη βελτίωση της λειτουργίας της κυβέρνησης. Ωστόσο, η συνταγματική τους σημασία είναι ευρύτερη, καθώς επηρεάζουν τον τρόπο άσκησης της εκτελεστικής εξουσίας και τη σχέση της με την κοινοβουλευτική λογοδοσία.

Η δυνατότητα διεύρυνσης της συμμετοχής εξωκοινοβουλευτικών προσώπων στην κυβέρνηση, η πρόβλεψη για αντιπροέδρους που δεν είναι υπουργοί και η μεταφορά κρίσιμων ζητημάτων, όπως τα ασυμβίβαστα των μελών της κυβέρνησης, στον κοινό νομοθέτη, ενισχύουν την οργανωτική ευχέρεια του Πρωθυπουργού και διευρύνουν περαιτέρω τον ήδη έντονο πρωθυπουργοκεντρικό χαρακτήρα του πολιτεύματος.

Παράλληλα, η συνταγματική αναφορά στον ετήσιο προγραμματισμό της κυβερνητικής δράσης δεν αρκεί, από μόνη της, για να ενισχύσει τη λογοδοσία. Η ουσιαστική αξιολόγηση του κυβερνητικού έργου προϋποθέτει έλεγχο των αποτελεσμάτων και αποτελεσματικό κοινοβουλευτικό έλεγχο, στοιχεία που δεν διασφαλίζονται από τις προτεινόμενες ρυθμίσεις.

Κατά συνέπεια, οι αλλαγές στα άρθρα 81 και 82 δεν αποτελούν απλώς οργανωτικές προσαρμογές. Εντάσσονται στη γενικότερη κατεύθυνση της αναθεωρητικής πρότασης, η οποία ενισχύει τη συγκέντρωση της εκτελεστικής εξουσίας και παγιώνει ένα περισσότερο πρωθυπουργοκεντρικό μοντέλο διακυβέρνησης.

5. Θεσμικές εγγυήσεις της νομοθετικής και δικαστικής λειτουργίας (άρθρα 73, 889, 97 και 99)

Οι προτεινόμενες μεταβολές στα άρθρα 73, 89, 97 και 99 αφορούν διαφορετικά πεδία, αλλά συνδέονται από έναν κοινό προβληματισμό: κατά πόσο ενισχύουν ουσιαστικά τις θεσμικές εγγυήσεις της νομοθετικής και της δικαστικής λειτουργίας.

Η συνταγματική κατοχύρωση αρχών καλής νομοθέτησης στο άρθρο 73 κινείται καταρχήν προς θετική κατεύθυνση. Ωστόσο, οι αρχές αυτές προβλέπονται ήδη στην κοινή νομοθεσία και το βασικό πρόβλημα δεν είναι η απουσία τους από το Σύνταγμα, αλλά η ελλιπής εφαρμογή τους στην κοινοβουλευτική πρακτική.

Παράλληλα, οι μεταβολές στα άρθρα 89, 97 και 99 τροποποιούν επιμέρους εγγυήσεις της δικαστικής λειτουργίας και συγκεντρώνουν πρόσθετες αρμοδιότητες στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, χωρίς να προκύπτει σαφής ανάγκη που να δικαιολογεί τις επιλογές αυτές. Η ενίσχυση του κράτους δικαίου δεν εξαρτάται μόνο από την αναδιανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ θεσμών, αλλά κυρίως από τη διατήρηση ισχυρών εγγυήσεων ανεξαρτησίας, λογοδοσίας και αποτελεσματικού δικαστικού ελέγχου.

V. Το Σύνταγμα ως εγγύηση του κοινωνικού κράτους

Το Σύνταγμα δεν αποτελεί μόνο το θεμέλιο της οργάνωσης της κρατικής εξουσίας. Αποτελεί ταυτόχρονα τον βασικό εγγυητή των κοινωνικών δικαιωμάτων και της ισότιμης πρόσβασης των πολιτών στα δημόσια αγαθά. Η συνταγματική προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων δεν περιορίζεται στη διατύπωση γενικών κατευθύνσεων πολιτικής, αλλά αποσκοπεί στη διασφάλιση ότι ορισμένες θεμελιώδεις λειτουργίες της Πολιτείας δεν θα εξαρτώνται αποκλειστικά από τις επιλογές της εκάστοτε κυβερνητικής πλειοψηφίας ή από τους κανόνες της αγοράς.

Οι προτεινόμενες μεταβολές στα άρθρα 16 και 47 αφορούν διαφορετικά αντικείμενα. Ωστόσο, και στις δύο περιπτώσεις τίθεται το ίδιο θεμελιώδες ερώτημα: ποιος είναι ο ρόλος του Συντάγματος ως εγγύησης δικαιωμάτων και θεσμικών ισορροπιών.

1. Ο δημόσιος χαρακτήρας της ανώτατης εκπαίδευσης (άρθρο 16)

Η προτεινόμενη αναθεώρηση του άρθρου 16 αφορά μία από τις πλέον εμβληματικές επιλογές του Συντάγματος του 1975. Η συνταγματική κατοχύρωση της δημόσιας ανώτατης εκπαίδευσης δεν αποτελεί ιστορικό κατάλοιπο ούτε διάταξη που έχει καταστεί παρωχημένη λόγω της παρέλευσης του χρόνου. Αντιθέτως, αποτυπώνει τη σταθερή συνταγματική επιλογή ότι η πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση συνιστά δημόσιο αγαθό, το οποίο οφείλει να παρέχεται υπό όρους ισότητας και χωρίς οικονομικούς αποκλεισμούς.

Η αναθεώρηση του άρθρου 16 δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί ως μία απλή οργανωτική μεταβολή του εκπαιδευτικού συστήματος. Μεταβάλλει τη συνταγματική ισορροπία μεταξύ δημόσιας ευθύνης και ιδιωτικής πρωτοβουλίας στον χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης και επηρεάζει άμεσα τον τρόπο με τον οποίο το Σύνταγμα αντιλαμβάνεται το δικαίωμα στην παιδεία.

Το δημόσιο πανεπιστήμιο υπήρξε διαχρονικά βασικός μηχανισμός κοινωνικής κινητικότητας και ισότητας ευκαιριών. Η δυνατότητα πρόσβασης στην ανώτατη εκπαίδευση ανεξάρτητα από την οικονομική κατάσταση κάθε οικογένειας αποτελεί ουσιώδη έκφραση της κοινωνικής αποστολής του κράτους και όχι απλώς επιλογή εκπαιδευτικής πολιτικής.

Η συνταγματική προστασία της δημόσιας ανώτατης εκπαίδευσης δεν αποκλείει την αναβάθμιση της ποιότητάς της, ούτε την προσαρμογή της στις σύγχρονες ανάγκες. Αντίθετα, επιβάλλει η αναγκαία μεταρρύθμιση να πραγματοποιείται με ενίσχυση των δημόσιων πανεπιστημίων και όχι με αναθεώρηση της ίδιας της συνταγματικής τους κατοχύρωσης.

Υπό την έννοια αυτή, η προτεινόμενη αναθεώρηση δεν συνιστά απλώς διαφορετική εκπαιδευτική πολιτική. Συνιστά μεταβολή μιας θεμελιώδους συνταγματικής επιλογής για τον δημόσιο χαρακτήρα της ανώτατης εκπαίδευσης και, ευρύτερα, για τον ρόλο του κοινωνικού κράτους.

Το άρθρο 16 είναι το πεδίο της κύριας μάχης του λαού μας.

Αυτό που αποτελεί το τελευταίο οχυρό και επιτρέπει τον πολιτικό αντίλογο στην κίβδουλη "αριστεία" της Κυβέρνησης.

Δίνει βήμα στην κοινωνία που οραματίζεται, επιτρέπει την κοινωνική κινητικότητα, την όντως αξιοκρατία, την μέθεξη στην δωρεάν ανώτατη παιδεία προσώπων των οικονομικά ασθενέστερων.

Στο υφιστάμενο άρθρο 16 Σ. ζουν συμπυκνωμένοι όλοι οι διαχρονικοί λαϊκοί αγώνες για κοινωνική ισότητα

- σε αντιπαράθεση με την κυβερνητική πρόταση της διέγερσης του "εθνικού φρονήματος".
- σε αντιπαράθεση με το σύνθημα της Κυβέρνησης "γλώσσα, σημαία, θρησκεία", που επιχειρεί να επιφέρει την "δημοκρατία της ελεύθερης αγοράς" και την πειθάρχηση σε ένα καπηλευμένο "έθνος".

Η νεοφιλελεύθερη επίθεση στην δωρεάν ανώτατη εκπαίδευση (που άρχισε πριν από 20 τουλάχιστον έτη και συνεχίζεται μετά μανίας) κορυφώθηκε με την ψήφιση του Ν. 5094/ 2024, που θέσπισε την ίδρυση ιδιωτικών Πανεπιστημίων, σε μιά προσπάθεια να δημιουργηθεί ένα είδος "τετελεσμένου", το οποίο θα ήθελε η Κυβέρνηση "να σεβασθεί" και η αναθεωρητική βουλή του συντάγματος.

Ο ίδιος ο IOBE (την εργαλειοθήκη του οποίου πολλάκις η ΝΔ επικαλείται) μας κατέστησε σαφές πως όσο περισσότερο ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΟΠΟΙΕΙΤΑΙ η εκπαίδευση, τόσο τείνει να αναπαράγει τις κοινωνικοοικονομικές ανισότητες, αντί να τις αμβλύνει.

Και η εμπορευματοποίηση, η βάθυνση του ταξικού διαχωρισμού και ο περιορισμός της "κοινωνικής κινητικότητας" είναι αυταπόδεικτα, όταν το καθήκον της πολιτείας για δωρεάν ανώτατη εκπαίδευση ανατίθεται στα οικονομικά προτσές ιδιωτών, που καθιστούν την πρόσβαση στο αγαθό της Παιδείας σε άβατο για την πλειονότητα των Ελλήνων πολιτών.

Αυτός ο κοινωνικός αποκλεισμός θα ενταθεί, τόσο με την "συνταγματική" ελευθερία ίδρυσης ιδιωτικών πανεπιστημίων, όσο και με την επερχόμενη θεσμοθέτηση του "εθνικού απολυτηρίου", που θα ενδυναμώσει την ιδιωτική παραπαιδεία, αυτήν την "σκιάδη εκπαίδευση", και μάλιστα για όλα τα στάδια της εκπαίδευσης, αρχής γενομένης από τις πρώτες τάξεις του δημοτικού.

Με την δια νόμου πρόβλεψη ίδρυσης ιδιωτικών δια της "ερμηνείας" των διατάξεων, ήτοι δια της παραβίασης του άρθρου 16 του Συντάγματος, και τώρα με την επιχειρούμενη αναθεώρησή του, επιχειρείται να αλλοιωθεί η έννοια της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, να παύσει αυτή να είναι η διαδικασία που αναπτύσσει την ικανότητα όσων την ολοκληρώνουν να προσεγγίζουν συστηματικά και κριτικά το αντικείμενο ενός επιστημονικού κλάδου. Να καταστεί αναγκαίο και επιθυμητό αφήγημα η μετεξέλιξη της ανώτατης εκπαίδευσης σε επιχειρηματική δραστηριότητα, που υπακούει στους αγοραίους κανόνες.

Το ισχύον άρθρο 16 του Συντάγματος εξασφαλίζει πως τα πανεπιστήμια πρέπει να είναι αυτοδιοικούμενα Ν.Π.Δ.Δ., με ακαδημαϊκή ελευθερία και εγγυήσεις για τους διδάσκοντές τους.

Τίποτε από αυτά δεν θα είναι τα διαβόητα "νομικά πρόσωπα πανεπιστημιακής εκπαίδευσης", ακόμη και αν προβλεφθούν ασφαλιστικές δικλείδες στο αναθεωρημένο άρθρο.

Αντιτείνετε σε εύλογες αντιδράσεις πολλών (του φοιτητικού κινήματος, των πανεπιστημιακών δασκάλων, των συνειδητοποιημένων πολιτών) πως δεν είναι ειδικοί.

Η καταρρέουσα πλειοψηφία της ΝΔ είναι ο αλάθητος συνταγματικός νομοθέτης και ο αυθεντικός ερμηνευτής της βούλησης και του οφέλους των πολιτών;

ΜΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ:

" Το άρθρο 120 αναθέτει σε εμάς, τους πολίτες –όλους τους πολίτες, όχι μόνο τους ειδικούς, όχι μόνον τα δικαστήρια, την ευθύνη για την τήρηση του Συντάγματος".

Το πλέον αποτελεσματικό μέσο για την τήρηση του Συντάγματος, κατά την έννοια του ακροτελεύτιου άρθρου του Συντάγματος, του άρθρου 120, ΕΙΝΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ και όχι νομικό.

2. Η αμνηστία πολιτικών εγκλημάτων και τα όρια του ποινικού λαϊκισμού (άρθρο 47)

Η προτεινόμενη αναθεώρηση του άρθρου 47, με την οποία καταργείται η δυνατότητα παροχής αμνηστίας για πολιτικά εγκλήματα, εγείρει επίσης ευρύτερα ζητήματα συνταγματικής πολιτικής.

Η διάταξη αυτή δεν θεσπίστηκε για να παρέχει γενικευμένη επιείκεια απέναντι σε κάθε μορφή εγκληματικής συμπεριφοράς. Αποτελεί ειδική συνταγματική πρόβλεψη, συνδεδεμένη με την ιστορική εμπειρία του ελληνικού συνταγματισμού και με την ιδιαίτερη αντιμετώπιση των πολιτικών εγκλημάτων στο πλαίσιο των δημοκρατικών μεταβάσεων και της πολιτικής ομαλότητας.

Η νομολογία έχει διαμορφώσει αυστηρά κριτήρια ως προς την έννοια του πολιτικού εγκλήματος, αποκλείοντας από το πεδίο εφαρμογής της διάταξης σοβαρές μορφές κοινής εγκληματικότητας, όπως η τρομοκρατία. Ως εκ τούτου, δεν προκύπτει ότι η ισχύουσα συνταγματική ρύθμιση δημιουργεί πρακτικές δυσλειτουργίες που να επιβάλλουν την κατάργησή της.

Η αναθεώρηση φαίνεται να εντάσσεται περισσότερο σε μία γενικότερη τάση αυστηροποίησης του ποινικού συστήματος παρά στην αντιμετώπιση συγκεκριμένου συνταγματικού προβλήματος. Το Σύνταγμα, όμως, δεν αποτελεί κατάλληλο πεδίο ενσωμάτωσης συγκυριακών επιλογών ποινικής πολιτικής. Οι συνταγματικές διατάξεις οφείλουν να διατηρούν τον διαχρονικό τους χαρακτήρα και να αποτυπώνουν θεμελιώδεις αρχές του δημοκρατικού κράτους δικαίου.

Υπό το πρίσμα αυτό, η κατάργηση της δυνατότητας αμνηστίας για πολιτικά εγκλήματα δεν τεκμηριώνεται από σαφή συνταγματική αναγκαιότητα. Αντίθετα, αφαιρεί από το συνταγματικό οπλοστάσιο μία θεσμική πρόβλεψη που συνδέεται με την ιστορική εξέλιξη της ελληνικής δημοκρατίας, χωρίς να αποδεικνύεται ότι η διατήρησή της δημιουργεί πραγματικό θεσμικό πρόβλημα.

3. Η δημοσιονομική λειτουργία του κράτους και ο ρόλος του Κοινοβουλίου (άρθρα 78-79)

Οι προτεινόμενες αλλαγές στα άρθρα 78 και 79 υπερβαίνουν τον χαρακτήρα απλών τεχνικών δημοσιονομικών ρυθμίσεων. Αφορούν τον τρόπο με τον οποίο το Σύνταγμα οριοθετεί τη σχέση μεταξύ κυβέρνησης, Βουλής και δημοσιονομικής πολιτικής και, κατά συνέπεια, επηρεάζουν τον πυρήνα της δημοκρατικής λογοδοσίας.

Η δημοσιονομική πολιτική αποτελεί κατεξοχήν πεδίο πολιτικής επιλογής και δημοκρατικής αντιπαράθεσης. Για τον λόγο αυτό, το Σύνταγμα οφείλει να κατοχυρώνει τις βασικές εγγυήσεις διαφάνειας, κοινοβουλευτικού ελέγχου και δημοσιονομικής ευθύνης, χωρίς να δεσμεύει υπέρ συγκεκριμένων οικονομικών αντιλήψεων ή να περιορίζει υπέρμετρα τη δυνατότητα άσκησης διαφορετικών πολιτικών από τις εκλεγμένες κυβερνήσεις.

Η προτεινόμενη αναθεώρηση κινείται προς την κατεύθυνση της συνταγματικής κατοχύρωσης συγκεκριμένων επιλογών δημοσιονομικής διαχείρισης, χωρίς παράλληλη ενίσχυση των μηχανισμών κοινοβουλευτικού ελέγχου επί της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και της αξιολόγησης των δημόσιων πολιτικών. Έτσι, η συζήτηση μετατοπίζεται από τη δημοκρατική λογοδοσία προς τη συνταγματική παγίωση συγκεκριμένων κυβερνητικών επιλογών.

Υπό το πρίσμα αυτό, οι προτεινόμενες αλλαγές στα άρθρα 78 και 79 δεν ενισχύουν τον δημοσιονομικό ρόλο της Βουλής. Αντίθετα, εντάσσονται στη γενικότερη λογική της προτεινόμενης αναθεώρησης, η οποία διευρύνει τον χώρο άσκησης της εκτελεστικής εξουσίας χωρίς αντίστοιχη ενίσχυση των θεσμικών μηχανισμών ελέγχου και λογοδοσίας.

4. Τα κοινωνικά δικαιώματα και οι νέες συνταγματικές κατοχυρώσεις (άρθρα 5Α, 14-15, 17, 21, 24 και 29)

Οι προτεινόμενες αναθεωρήσεις των άρθρων 5Α, 14, 15, 17, 21, 24 και 29 κινούνται στο πεδίο της κατοχύρωσης νέων δικαιωμάτων και της επικαιροποίησης υφιστάμενων συνταγματικών εγγυήσεων. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων και της τεχνητής νοημοσύνης, η ενίσχυση της ελευθερίας του Τύπου, η προστασία του περιβάλλοντος, η κατοικία, η κοινωνική συνοχή και η δημοκρατική λειτουργία των πολιτικών κομμάτων αποτελούν αναμφίβολα ζητήματα μείζονος συνταγματικής σημασίας.

Ωστόσο, η αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων αυτών δεν εξαρτάται αποκλειστικά από τη διατύπωση νέων συνταγματικών διατάξεων, αλλά κυρίως από την ουσιαστική εφαρμογή τους μέσω της νομοθεσίας, της διοίκησης και της λειτουργίας των ανεξάρτητων θεσμών. Η συνταγματική κατοχύρωση αποκτά πραγματικό περιεχόμενο μόνο όταν συνοδεύεται από αποτελεσματικούς μηχανισμούς εφαρμογής, λογοδοσίας και δικαστικής προστασίας.

Για τον λόγο αυτό, η διεύρυνση των συνταγματικών διακηρύξεων δεν αρκεί από μόνη της για την ενίσχυση του κοινωνικού κράτους και των ατομικών δικαιωμάτων. Το κρίσιμο ζητούμενο παραμένει η ουσιαστική εφαρμογή των συνταγματικών εγγυήσεων και η αποτελεσματική προστασία τους στην πράξη.

VI. Συμπεράσματα

Η συνταγματική αναθεώρηση δεν κρίνεται από τον αριθμό των διατάξεων που τροποποιεί, αλλά από την κατεύθυνση που δίνει στη μελλοντική εξέλιξη του πολιτεύματος. Η εξέταση των προτεινόμενων αναθεωρήσεων καταδεικνύει ότι δεν πρόκειται για ένα σύνολο αποσπασματικών μεταβολών, αλλά για μία συνεκτική θεσμική επιλογή.

Κοινός παρονομαστής των προτεινόμενων αλλαγών είναι η σταδιακή ενίσχυση της εκτελεστικής εξουσίας, η συγκέντρωση κρίσιμων αρμοδιοτήτων στο κέντρο του κρατικού μηχανισμού και η αποδυνάμωση θεσμικών αντιβάρων που διασφαλίζουν τη λογοδοσία, την αποκέντρωση, την αντιπροσωπευτικότητα και τον έλεγχο της δημόσιας εξουσίας.

Η κυβερνησιμότητα αναδεικνύεται σε κυρίαρχο συνταγματικό κριτήριο, ενώ η αποκέντρωση, οι ανεξάρτητες αρχές, η κοινοβουλευτική λειτουργία, η δικαστική ανεξαρτησία και ο δημόσιος χαρακτήρας θεμελιωδών κοινωνικών αγαθών αντιμετωπίζονται μέσα από μία λογική μεγαλύτερης συγκέντρωσης της κρατικής εξουσίας.

Κατά την άποψή μας, η κατεύθυνση αυτή δεν ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες του ελληνικού Συντάγματος. Οι θεσμικές προκλήσεις της εποχής δεν αντιμετωπίζονται με περισσότερη συγκέντρωση εξουσίας, αλλά με ισχυρότερους μηχανισμούς λογοδοσίας, αποτελεσματικότερη αποκέντρωση, ενίσχυση των δημοκρατικών θεσμών και ουσιαστική προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων.

Η παρούσα αναθεωρητική πρόταση οδηγεί, τελικά, σε ένα περισσότερο **υδροκέφαλο και συγκεντρωτικό κράτος**, στο οποίο η εκτελεστική εξουσία αποκτά ολοένα μεγαλύτερο θεσμικό βάρος εις βάρος των συνταγματικών αντιβάρων που συγκροτούν τη δημοκρατική ισορροπία του πολιτεύματος. Για τον λόγο αυτό, δεν συνιστά απλώς μία διαφορετική αντίληψη για τη συνταγματική αναθεώρηση, αλλά μία διαφορετική αντίληψη για την ίδια τη λειτουργία της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.

Μία χώρα δεν είναι μόνο πεδίο ευρέσεως εργασίας, τόπος επένδυσης και κερδοφορίας.

Η ακαδημαϊκή ελευθερία και η δωρεάν δημόσια παιδεία (και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση) αποτελεί ύψιστη υποχρέωση (μαζί με την υγεία των πολιτών) μίας ευνομούμενης πολιτείας, η οποία οφείλει να την ενισχύει και όχι να την απαξιοί.

Στην είσοδο ενός γερμανικού ΔΗΜΟΣΙΟΥ πανεπιστημίου, η επιγραφή λέει "ΕΔΩ ΕΙΣΕΡΧΕΣΘΕ ΟΧΙ ΓΙΑ ΝΑ ΑΠΟΔΕΧΘΕΙΤΕ ΘΕΣΦΑΤΑ, ΑΛΛΑ ΓΙΑ ΝΑ ΜΑΘΕΤΕ ΝΑ ΑΜΦΙΣΒΗΤΕΙΤΕ" .

Τα τελευταία εναπομείναντα προπύργια της δημοκρατίας μας είναι τα άρθρα 16 και 120. "Η τήρηση του Συντάγματος επαφίεται στον πατριωτισμό των Ελλήνων, που δικαιούνται και υποχρεούνται να αντιστέκονται με κάθε μέσο εναντίον οποιουδήποτε επιχειρεί να το καταλύσει με τη βία", λέει το ά.120.

Η κατάλυση του συντάγματος με την βία δεν σημαίνει απαραίτητα άσκηση σωματικής βίας. Αυτή μπορεί κάλλιστα να ασκείται με ψυχολογική πίεση, με την εφαρμογή του δόγματος του σοκ, της θατσερικής "φιλοσοφίας" Τ.Ι.Ν.Α. (ήτοι δεν υπάρχει εναλλακτική λύση).

Μπορεί να ασκείται δια αποπροσανατολισμού της κοινής γνώμης, διά της απροκάλυπτης προπαγάνδας από τους τηλεοπτικούς κυρίως σταθμούς, διά της επιταχυνόμενης φτωχοποίησης μεγάλου ποσοστού του πληθυσμού, με την συνταγματοποίηση των πολιτικών λιτότητας, με την προλεταριοποίηση των επιστημόνων, με την τρομολόγνα προβολή παραβατικών και εγκληματικών πράξεων.

Με την εκδικητική τιμωρία Ρωμανών, την εν ψυχρώ εκτέλεση αυτιστικών και την ταυτόχρονη επιδεικτική θέση στο απυρόβλητο βιαστών, καταχραστών, προδοτών, με αυτή την βία, που είναι ενδεδυμένη τον μανδύα μιας δημοκρατικής επίφασης, του προσχηματικού διαλόγου, της "καλής νομοθέτησης", του κοινοβουλευτικού ελέγχου (που η κυβέρνησή σας επί 7 έτη, άλλοτε τεχνηέντως και άλλοτε άκομψα, στυγνά παραμερίζει).

Σε αυτήν την βία που φτωχοποιεί πολίτες, που τους πυροβολεί αντί να τους προστατεύει, που συγκαλύπτει εγκλήματα αντί να τιμωρεί τους ενόχους, που σαρκάζει, περιπαίζει και καταπνίγει κάθε υγιή αντίλογο, δημιουργώντας ΨΕΥΔΕΙΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΙΣ, ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΟΧΙ ΜΟΝΟΝ ΔΙΚΑΙΟΥΜΑΣΤΕ, ΑΛΛΑ ΕΙΜΑΣΤΕ ΥΠΟΧΡΕΩΜΕΝΟΙ ΝΑ ΑΝΤΙΣΤΑΘΟΥΜΕ.

**Β. ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ
ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΕΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ**

Η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, αφού έλαβε υπόψη τις ανωτέρω εισηγήσεις και προτάσεις, καθώς και τις απόψεις των Μελών της επί της πρότασης αναθεώρησης διατάξεων του Συντάγματος, που υπέβαλαν, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 110 του Συντάγματος και 119 του Κανονισμού της Βουλής, ο Πρόεδρος και εκατόν πενήντα τέσσερις (154) Βουλευτές της Κ.Ο. «ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ», διεπίστωσε την ανάγκη αναθεώρησης διατάξεων του Συντάγματος, όπως αυτές καταγράφονται κατωτέρω, και τούτο εισηγείται προς τη Βουλή.

Νέο άρθρο 5B	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η προσθήκη νέου άρθρου 5B προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Η τεχνητή νοημοσύνη οφείλει να υπηρετεί την ελευθερία του ατόμου και την ευημερία της κοινωνίας ώστε να μετριάζονται οι κίνδυνοι και να αξιοποιούνται τα πλεονεκτήματα που προσφέρει.».
Άρθρο 14	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 14 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Διεύρυνση της προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης σε σύγχρονα μέσα ενημέρωσης και αφαίρεση λεπτομερειακών διατυπώσεων που δεν ταιριάζουν στο Σύνταγμα. Προστασία του δημοσιογράφου και έναντι του εργοδότη του.».
Άρθρο 15	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 15 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Διεύρυνση της προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης σε σύγχρονα μέσα ενημέρωσης και αφαίρεση λεπτομερειακών διατυπώσεων που δεν ταιριάζουν στο Σύνταγμα. Προστασία του δημοσιογράφου και έναντι του εργοδότη του.».
Άρθρο 16	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 16 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Κρατική μέριμνα για την προστασία και την προαγωγή της ελληνικής γλώσσας. Προστασία της ελληνικής σημαίας ως συμβόλου του ελληνικού έθνους. Δυνατότητα παροχής ανώτατης εκπαίδευσης από νομικά πρόσωπα πανεπιστημιακής εκπαίδευσης που μπορεί να

	έχουν δημόσιο ή ιδιωτικό χαρακτήρα με πλήρη αυτοδιοίκηση, υπό την εποπτεία του Κράτους και υπό τον όρο διασφάλισης υψηλού επιπέδου των παρεχομένων σπουδών.».
Άρθρο 17	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 17 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Προστασία όχι μόνο της ιδιοκτησίας, αλλά της περιουσίας. Αποζημίωση για περιορισμό χρήσης χωρίς απαλλοτρίωση. Δυνατότητα μεταφοράς συντελεστή δόμησης (δυναμική πολεοδομία). Αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων κτηρίων για κοινωνικούς σκοπούς.».
Άρθρο 21	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 21 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Κρατική μέριμνα για προσιτή στέγη. Λήψη υπόψη διαγενεακής δικαιοσύνης και αλληλεγγύης κατά τον σχεδιασμό των δημοσίων πολιτικών.».
Άρθρο 24	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 24 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής, την αποτελεσματική διαχείριση των υδάτινων πόρων, την ενίσχυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την κατοχύρωση του περιβαλλοντικού ισοζυγίου σε κάθε κρατική παρέμβαση και την προστασία των ζώων.».
Άρθρο 29	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 29 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Τα κόμματα λαμβάνουν υπ'όψιν αρχές δημοκρατικής λειτουργίας. Νόμος ορίζει τις προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας πολιτικού κόμματος. Το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 100 ελέγχει τη συνδρομή των προϋποθέσεων συμμετοχής του πολιτικού κόμματος στις εκλογές.».

Άρθρο 30 παρ.1	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση της παρ. 1 του άρθρου 30 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Μια εξαετής θητεία του Προέδρου της Δημοκρατίας.».
Άρθρο 30 παρ.5	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση της παρ. 5 του άρθρου 30 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Μια εξαετής θητεία του Προέδρου της Δημοκρατίας.».
Άρθρο 41 παρ. 2	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση της παρ. 2 του άρθρου 41 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Κατάργηση διάλυσης της Βουλής για εθνικό θέμα εξαιρετικής σημασίας. Διάλυση με πρόταση της Κυβέρνησης και απόφαση της Βουλής για ανανέωση της λαϊκής εντολής (αυτοδιάλυση Βουλής).».
Άρθρο 41 παρ. 5	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση της παρ. 5 του άρθρου 41 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Κατάργηση διάλυσης της Βουλής για εθνικό θέμα εξαιρετικής σημασίας. Διάλυση με πρόταση της Κυβέρνησης και απόφαση της Βουλής για ανανέωση της λαϊκής εντολής (αυτοδιάλυση Βουλής).».
Άρθρο 44 παρ. 2	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση της παρ. 2 του άρθρου 44 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Εισαγωγή κανόνων καλής διενέργειας των δημοψηφισμάτων: Το ερώτημα πρέπει να διατυπώνεται με τρόπο εύληπτο και κατανοητό για τους πολίτες. Μεταξύ της προκήρυξης και της διενέργειας του δημοψηφίσματος πρέπει να μεσολαβεί επαρκής χρόνος τουλάχιστον είκοσι ημερών.».
Άρθρο 47 παρ. 3	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση της παρ. 3 του άρθρου 47 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Κατάργηση της δυνατότητας παροχής αμνηστίας για πολιτικά εγκλήματα.».
Άρθρο 47 παρ. 4	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση της παρ. 4 του άρθρου 47 προς την ακόλουθη

	κατεύθυνση: Κατάργηση της δυνατότητας παροχής αμνηστίας για πολιτικά εγκλήματα.
Άρθρο 51 παρ. 4	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση της παρ. 4 του άρθρου 51 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Δυνατότητα άσκησης του εκλογικού δικαιώματος με επιστολική ψήφο και για τους εκλογείς που βρίσκονται εντός της Επικράτειας.».
Άρθρο 54 παρ. 1	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση της παρ. 1 του άρθρου 54 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Το εκλογικό σύστημα θα πρέπει να διασφαλίζει εύλογη αναλογικότητα και κυβερνησιμότητα της χώρας. Με νόμο μπορεί να προβλέπεται ότι η επικράτεια διαιρείται σε ελάσσονες και μείζονες περιφέρειες.».
Άρθρο 54 παρ. 3	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση της παρ. 3 του άρθρου 54 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Το εκλογικό σύστημα θα πρέπει να διασφαλίζει εύλογη αναλογικότητα και κυβερνησιμότητα της χώρας. Με νόμο μπορεί να προβλέπεται ότι η επικράτεια διαιρείται σε ελάσσονες και μείζονες περιφέρειες.».
Άρθρο 56	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 56 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Μεταφορά στον νόμο του λεπτομερειακού καταλόγου κωλυμάτων και ασυμβιβάστων. Καθιέρωση γενικών αρχών στο Σύνταγμα και εξουσιοδότηση νόμου για εφαρμογή από μεθεπόμενες εκλογές ή αμέσως με πλειοψηφία δύο τρίτων.»
Άρθρο 57	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 57 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Μεταφορά στον νόμο του λεπτομερειακού καταλόγου κωλυμάτων και ασυμβιβάστων. Καθιέρωση γενικών αρχών στο Σύνταγμα και εξουσιοδότηση νόμου για εφαρμογή από μεθεπόμενες εκλογές ή αμέσως με πλειοψηφία δύο τρίτων.».

Άρθρο 60	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 60 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Θωράκιση θεσμικού ρόλου του βουλευτή κατά την άσκηση της νομοθετικής και ελεγκτικής του αρμοδιότητας και κατά την επικοινωνία με την εκλογική του περιφέρεια, σύμφωνα με το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής και αντίστοιχη υποχρέωση των μελών της Κυβέρνησης να ανταποκρίνονται στον κοινοβουλευτικό έλεγχο.».
Άρθρο 73 παρ. 1	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση της παρ. 1 του άρθρου 73 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Συνταγματική κατοχύρωση αρχών καλής νομοθέτησης: Επαρκούς προνομοθετικής διαβούλευσης, αξιολόγησης της εφαρμογής του νόμου και μέτρων κωδικοποίησης της νομοθεσίας.».
Άρθρο 77 νέα παρ. 3	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 77 με την προσθήκη νέας παρ. 3 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Δυνατότητα παραπομπής ζητημάτων αντισυνταγματικότητας του νόμου μετά την ψήφιση και πριν από τη δημοσίευσή του από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον Πρωθυπουργό ή τη Βουλή στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί να παραπέμπει έως ένα ψηφισμένο νομοσχέδιο ανά βουλευτική σύνοδο. Για την παραπομπή από τη Βουλή απαιτείται η κατάθεση αιτήματος της απόλυτης πλειοψηφίας του όλου αριθμού των βουλευτών. Τα ψηφισμένα νομοσχέδια των άρθρων 51 και 54 παραπέμπονται υποχρεωτικά στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο πριν από τη δημοσίευσή τους. Έως την έκδοση της απόφασης του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου κωλύεται η δημοσίευση του νόμου.».
Άρθρο 78 παρ. 2	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση της παρ. 2 του άρθρου 78 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Φόρος ή οποιοδήποτε άλλο οικονομικό

	βάρος δεν μπορεί να επιβληθεί με νόμο αναδρομικής ισχύος.».
Άρθρο 78 νέα παρ. 6	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 78 με την προσθήκη νέας παρ. 6 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Μπορεί να παρέχονται κίνητρα για σταθερό φορολογικό καθεστώς σε στρατηγικές για την εθνική οικονομία ιδιωτικές επενδύσεις.».
Άρθρο 79	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 79 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Ο προϋπολογισμός οφείλει να διασφαλίζει τη βιώσιμη δημοσιονομική λειτουργία. Υποχρέωση κατάθεσης και δημοσιότητας ετήσιου απολογισμού εκ μέρους φορέων που χρηματοδοτούνται, άμεσα ή έμμεσα, από τον κρατικό προϋπολογισμό.».
Άρθρο 81 παρ. 2	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση της παρ. 2 του άρθρου 81 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Δυνατότητα επανακαθορισμού με νόμο που ψηφίζεται με αυξημένη πλειοψηφία των ασυμβιβάστων του αξιώματος του Υπουργού και του Υφυπουργού προς άλλα έργα ή ιδιότητες. Δυνατότητα διορισμού Αντιπροέδρων του Υπουργικού Συμβουλίου και μη υπουργών.».
Άρθρο 82	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 82 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Ετήσια έγκριση Ενιαίου Σχεδίου Κυβερνητικής Πολιτικής του επόμενου έτους, το οποίο δημοσιοποιείται και συζητείται σε ειδική συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής.»
Άρθρο 86	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 86 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Διενέργεια ανάκρισης, προανάκρισης ή προκαταρκτικής εξέτασης από Εισαγγελέα Εφετών και πρόταση άσκησης δίωξης από ανώτατο δικαστικό όργανο. Κατάργηση της διαβίβασης των οποιωνδήποτε στοιχείων «αμελλητί» στη Βουλής, καθώς και της αρμοδιότητας της

	Βουλής για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης. Άσκηση δίωξης για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, με απόφαση της Βουλής, με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, με ονομαστική ψηφοφορία.».
Άρθρο 89	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 89 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Επιτρέπεται η ανάθεση ειδικών διοικητικών καθηκόντων σε δικαστικούς λειτουργούς με απόφαση της Βουλής, όπως ορίζει ο νόμος. Δεν επιτρέπεται η συμμετοχή τους με οποιαδήποτε ιδιότητα στην Κυβέρνηση ή η τοποθέτησή τους σε ανεξάρτητες αρχές για τρία τουλάχιστον χρόνια από την αφυπηρέτησή τους.».
Άρθρο 90 παρ. 5	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση της παρ. 5 του άρθρου 90 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Προαγωγές στις θέσεις των ανωτάτων δικαστών από ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή, χωρίς κυβερνητική παρέμβαση, από κατάλογο τριών δικαστών για κάθε θέση που προτείνονται από τις οικείες ολομέλειες.».
Άρθρο 97	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 97 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Κατάργηση της ειδικής πρόβλεψης ως προς την εκδίκαση των πολιτικών εγκλημάτων από μικτά ορκωτά δικαστήρια.».
Άρθρο 99	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 99 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Κατάργηση του Δικαστηρίου Αγωγών Κακοδικίας και ανάθεση των σχετικών αρμοδιοτήτων στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο.».
Άρθρο 100	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 100 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Πρόβλεψη της αρμοδιότητας του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου για τον προληπτικό έλεγχο

	συνταγματικότητας για ψηφισμένο νομοσχέδιο κατά το άρθρο 77 παρ. 3. Απόφαση περί συνταγματικότητας ψηφισμένου νομοσχεδίου δεσμεύει όλα τα δικαστήρια κατά τον έλεγχο συνταγματικότητας. Συγκρότηση του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου από τους Προέδρους του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, από δύο συμβούλους της Επικρατείας και δύο αρεοπαγίτες, που ορίζονται ως μέλη με κλήρωση κάθε τρία χρόνια και από δύο τακτικούς καθηγητές νομικών μαθημάτων των νομικών σχολών των πανεπιστημίων της Χώρας, που ορίζονται ως μέλη με κλήρωση κάθε τρία χρόνια. Στο Δικαστήριο προεδρεύει ο αρχαιότερος από τους Προέδρους του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Αρείου Πάγου.».
Άρθρο 101 παρ. 3	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση της παρ. 3 του άρθρου 101 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Κατάργηση τεκμηρίου αρμοδιότητας υπέρ αποκεντρωμένων διοικήσεων. Η εφαρμογή του αποκεντρωτικού συστήματος μπορεί να γίνει με ύπαρξη αποκεντρωμένης κρατικής δομής και/ή με ύπαρξη αποκεντρωμένων υπηρεσιών των υπουργείων και των λοιπών φορέων του δημοσίου τομέα. Κρατική μέριμνα για τη στήριξη του πρωτογενούς τομέα και την ανάπτυξη της ελληνικής περιφέρειας, ώστε να εξασφαλίζεται ίση πρόσβαση σε δημόσια αγαθά σε όλη την επικράτεια. Αρχές της χρηστής διοίκησης, της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της αξιοκρατίας. Συνταγματική κατοχύρωση Εθνικής Αρχής Διαφάνειας.».
Άρθρο 101 νέα παρ. 5	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 101 με την προσθήκη νέας παρ. 5 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Κατάργηση τεκμηρίου αρμοδιότητας υπέρ αποκεντρωμένων διοικήσεων. Η εφαρμογή του αποκεντρωτικού συστήματος μπορεί να γίνει με ύπαρξη αποκεντρωμένης κρατικής δομής και/ή με ύπαρξη αποκεντρωμένων υπηρεσιών των υπουργείων και

	των λοιπών φορέων του δημοσίου τομέα. Κρατική μέριμνα για τη στήριξη του πρωτογενούς τομέα και την ανάπτυξη της ελληνικής περιφέρειας, ώστε να εξασφαλίζεται ίση πρόσβαση σε δημόσια αγαθά σε όλη την επικράτεια. Αρχές της χρηστής διοίκησης, της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της αξιοκρατίας. Συνταγματική κατοχύρωση Εθνικής Αρχής Διαφάνειας.».
Άρθρο 101Α	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 101Α προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Επιλογή Προέδρων και Μελών ανεξαρτήτων αρχών από κοινοβουλευτική επιτροπή από κατάλογο τριών υποψηφίων που προτείνονται από Συμβούλιο Εμπειρογγνωμόνων μετά από δημόσια πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Στο Συμβούλιο συμμετέχουν ex officio ο Διοικητής της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, ο Πρόεδρος του Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού, ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδας, ο Πρόεδρος του συλλογικού οργάνου των δημοσίων πανεπιστημίων της χώρας και ο επικεφαλής του συλλογικού οργάνου που εκπροσωπεί τους ΟΤΑ α' ή β' βαθμού.».
Άρθρο 102	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 102 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Νόμος καθορίζει τους βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης οι οποίοι είναι έως δύο (2). Με αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης μπορούν να επιβάλλονται τοπικοί ή ειδικοί φόροι ή βάρη οποιασδήποτε φύσης (φορολογική αποκέντρωση) Οι προϋπολογισμοί των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης καταρτίζονται μετά από επαρκή δημόσια διαβούλευση με τους κατοίκους των οικείων περιοχών και οφείλουν να διασφαλίζουν τη δημοσιονομική ισορροπία. Οι πειθαρχικές ποινές αργίας/έκπτωσης στα αιρετά όργανα των ΟΤΑ επιβάλλονται με απόφαση του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου.».

Άρθρο 103	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 103 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Υποχρέωση αξιολόγησης των δημοσίων υπαλλήλων, με βάση τις αρχές της αμεροληψίας, της ουδετερότητας, της επαγγελματικής ικανότητας και της αποδοτικότητας, με δυνατότητα συμμετοχής και του Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού. Η αξιολόγηση γίνεται αμφίδρομα, ήτοι και από τους υφισταμένους προς τους προϊσταμένους τους. Νόμος ορίζει τη διαδικασία της αξιολόγησης, τα κριτήρια, τις επιβραβεύσεις πέραν του βασικού μισθού που συνδέονται με τα προσόντα και την απόδοση και τις συνέπειες που αυτή μπορεί να επιφέρει, συμπεριλαμβανομένης της οριστικής παύσης, ύστερα από απόφαση του υπηρεσιακού συμβουλίου.».
Άρθρο 118	Προτείνεται από την Επιτροπή, κατά πλειοψηφία, η αναθεώρηση του άρθρου 118 προς την ακόλουθη κατεύθυνση: «Νέα μεταβατική διάταξη ως προς την εφαρμογή των αναθεωρημένων παραγράφων 1 και 5 του άρθρου 30 ως προς τον ήδη υπηρετούντα Πρόεδρο της Δημοκρατίας.».

Αθήνα, 20 Ιουλίου 2026

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ (ΜΑΚΗΣ) ΒΟΡΙΔΗΣ

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Δ/ΝΣΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ & ΕΚΤΥΠΩΣΕΩΝ
ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ